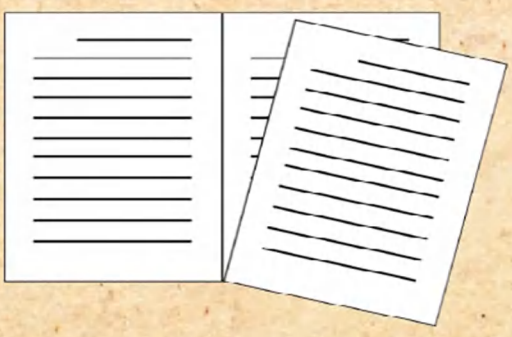

Questiones ⁊ Disputationes
Domini Abbatis Panormitani

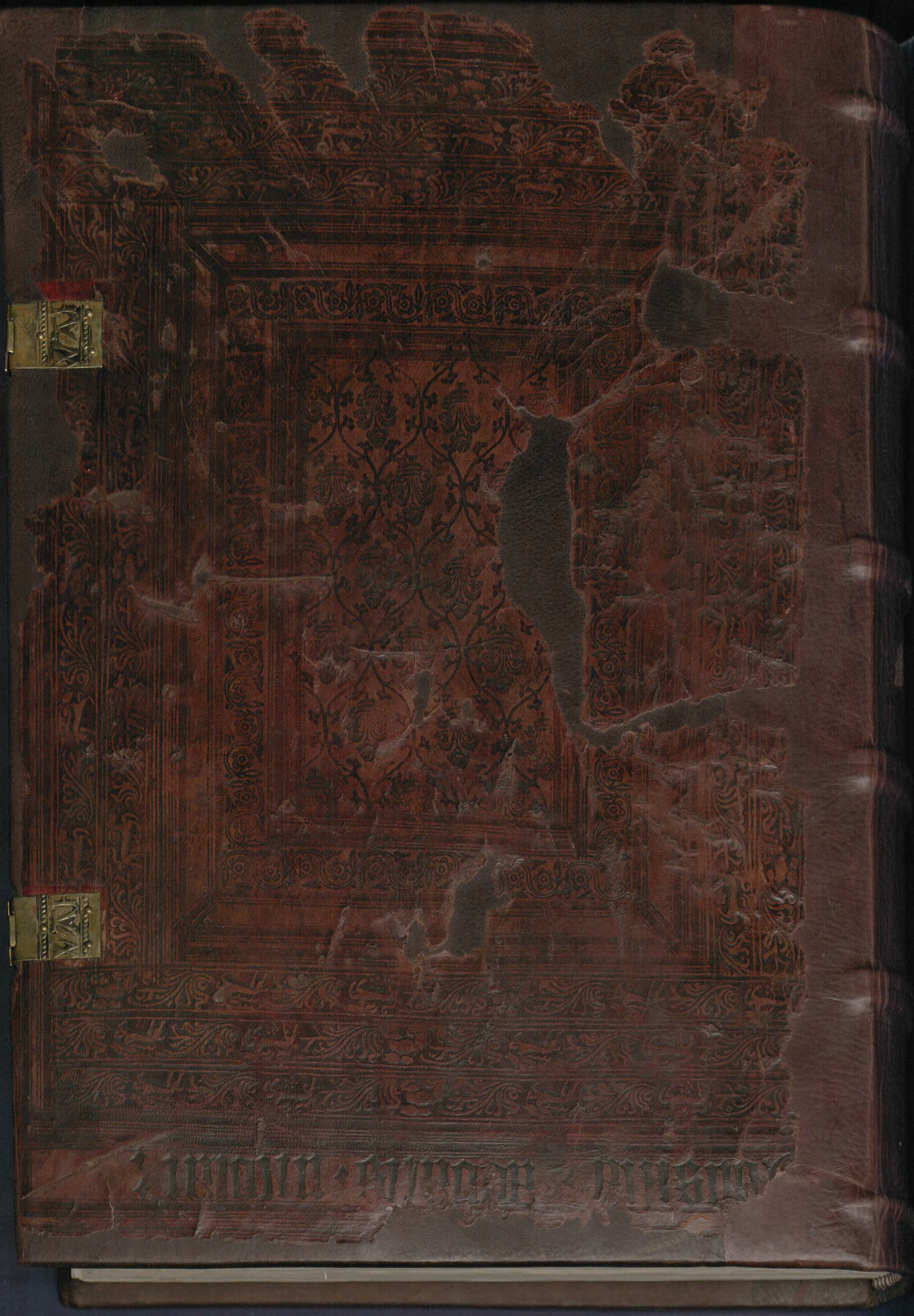

W woluminie kolejno współoprawne sygnatury:

Inc. 320

Inc. 320a

SD 1314 IV

EX LIBRIS
BIBLIO-
TEKI
UNIWER-
SYTEC-
KIEJ
W POZNA-
NIU

Questiones et Disputationes
Domini Abbatis Panormitani

¶ Incipiunt subtilissime acutissime disceptationes & allegationes reuerendi dñi Nicolai Abbatis Siculi vtriusq; iuris interpretis ac per omne euum iuris monarche Senis & alibi per eum accuratissime disputate.

Episopus & quidā

rector curatus Proniēsis: per romanū pontificē eoz prelaturis nulla rationabili causa priuati ad futurū concilium appellauerunt cōgregato concilio & in disputatōne posito an prefata appellatio esset admittenda. Principes seculares & prelati inferiores epīs ac clerici sine prelaturis epīs reluctantibus concilio interesse conabantur. deponitur interim roman⁹ pontifex: predictiq; eps & rector Pronienſis diē persoluerunt extremuz de quoz prelaturis añ creationē romani pontificis aliquādiu delatā: puidet concilū quibusdā optime meritis & tandem romanū pontificē cardinalibus contradicentibus elegit. Ex predicto themate quinq; subtilissima & pulcherrima eliciuntur dubia. ¶ Primū nūquid dicta priuatio valeat. ¶ Secundū an prefata appellatio debuerit per concilium admitti. ¶ Tertiū si principes seculares & prelati inferiores epīs ac alij clerici sine prelaturis concilio generali interesse debeant. ¶ Quartū vtruz dicta prouisio de prelaturis tunc vacantibus romano pontifice nondū creato facta de iure teneat. ¶ Quintū nunquid predicto casu poterit concilium reluctantibus cardinalibus ad romani pontificis electionē procedere. ¶ Cenio iurta ordinē ad primū: ad cuius partem affirmatiuā pbandā primo adduco ser motiua principalia. ¶ Primū sic. papa habz presertim in beneficijs plenitudinem potestatis rōne cuius pōt supra omne ius dispensare: etiā si fit dispositio concilij generalis: vt clare pbatur in. c. posuit. iuncto. c. ij. de cōcess. preben. vbi dicit textus papā posse ex plenitudine potestatis inuestire de vacantibus beneficijs: lz hoc sit prohibitū in cilio lateranen. de quo in. d. c. ij. hoc idē pbatur in. c. ij. de prebē. lib. vi. vbi dicitur papā non solū posse conferre beneficia cū vacant: sed etiā dare ius ad vacaturā. & vide glo. notabilē in. c. vbi periculū. de elec. li. vi. que dicit papā posse de plenitudine potestatis reuocare constitutionē totius concilij. Et ratio eoz pōt colligi ex. c. significasti. de elec. vbi dicitur q; concilia nō possunt prefigere legem romane ecclie: cū oīa concilia per romane ecclesie auctoritatē facta sunt & robur acceperunt. & in eoz statutis patenter romana excipiatur auctoritas. Et est ratio: qz ipsi petro & per eū omnib⁹ successoribꝰ data fuit plena potestas ligandi & soluendi: dicente dño. Quodcūq; ligaueris super terrā ligatū erit & in celis. Et habet etiā originaliter Matth. xvi. & transumptiue. xxiij. q. i. quodcunq;. xxi. dist. in nouo. & xix. dist. ita dñs. cū similibus. Et cū diceret quodcūq; nihil excipit. de maio. & obe. solite. xix. dist. si romanoz. & cū ipe nō distinxit: nec nos eius potestatē debemus distīguere. xxi. q. i. q; si dormierit. Inno. in. c. quanto. de cōsue. exponit illa verba dñi. quodcūq; ligaueris &c. scz per constitutiones & precepta. et cū in omnib⁹ obediēdū est: in spūalibus & in his q; ad aīam spectant nisi fiant contra fidē vel specialiter prohibita. hinc Inno. in. c. qō super his. de voto: dicit q; p illa verba generalia quodcūq; &c. & per illa: pasce oues meas. Joh. vlti. & transumptiue in. d. c. significasti. recipit petrus & eius successores potestatē non solū super fidelibus: sed etiā super infidelibus. iurta verbū dñicū. Unū debz esse ouile & vnus pastor. & alibi quātū ad materiā bellissime inquit q; si papa aliquid preceperit iniustū cum non habeat superiorē coā quo agi pōt obediendū est sibi. sed in spiritualibus & ecclesiastic⁊ personis preceptū facit quia nemini licet de eius factis iudicare. xl. dist. si papa. nisi mandatū pape bereſim ꝓtineret: vel nisi ex precepto iniusto presumeretur vehementer perturbatus status ecclie vel etiā multa mala futura essent: quia tūc peccaret obediendo cū debeat futura mala precauere nō iuuare. Si añt precipiat iniustū laico qui nō est iurisdictionis sue nec rōne persone nec cause: nec al's dicit se nō videre si tñ eū excōicet debet excōicationē seruare. quia cū in potestate pape sit ecclesia militans ad eius mandata debent sacramēta ministrari nullus contra eius mandatū debet se eis immiscere. quod est valde notandū maxime in hoc vltimo dū dicit q; ecclesia militās est in potestate pape: & q; etiā respectu iusti precepti deficit superior ad quē habeatur recursus. Ad idem aliud pulchrū dictū Inn. iii. c. cū ad monasterij. de statu regu. vbi dicit quosdā dicere & forte non male fm eū: quia lz in his que sunt contra votū tacitū vel expressum & in alijs que sunt contra euangelij nō prosit pape dispensatio nisi ex causa fiat. & idē forte intelligēdū est fm eū si dispenset in his que sunt contra generale statutū ecclesie: non tamen hoc verum est in his dispensationibus que fiunt contra ius positiuum tm̄: sicut apparet in statutis que facta sunt super ordinibus faciendis vel in tristitijs ipsoz: & q; quis non potest habere duas curas. In his enīz dispensationibus sufficit sola voluntas pape etiā sine causa. Probatur hac rōne. sicut em̄ ex sola voluntate potest constitutionē relaxare: quia eius est destruere cuius est condere. & princeps non ligatur legibus. l. digna vox. C. de legi. Hostien. vero bellissimū verbū inquit in. c. quanto. de transla. prela. videlz q; dei & pape idē est confistoriū. arg. in. c. ij. & iij. de transla. prela. & c. romana. de appel. li. vi. Ideo bene dici potest de iure papā quasi oīa posse vt deus: excepto peccato. de pen. dist. ij. charitas. Specu. in materia late loquitur in. §. nunc ostendendū. versi. lx. in ti. de le. vbi dicit q; papa est petri successor & vicarius iesu xp̄i vicem non puri hominis: sed veri dei gerens in terris. vt in p allega. c. ij. & iij. vnde & oīa regit & disponit & iudicat prout sibi placet. ir. q. iij. cuncta per mundū. & in. c. per principalez. lz & quilibet epūs sit quo ad quedā vicarius xp̄i. xxxvij. q. i. c. mulieres. & de sacra vncti. c. vnico. versi. ad exhibendū. habz etiā papa plenitudinē potestatis ad quā vocat⁹ est. Alijvero in partē sollicitudinis sunt vocati. de vsu pal. ad honorē. & dicto. c. decreto. ij. q. vi. dūmodo contra fidē non veniat in omnibus & per oīa potest dicere & facere quicquid placet auferendo etiā ius suū cui vult: quia non est qui ei dicat cur ita facis. xix. dist. in memoriā. Nā apud eū est pro rationevoluntas. & quod ei placet legis habz vigorē. insti. de iure natu. §. sed qō p̄ncipi. potest etiā ius tollere omnino & de iure supra ius dispensare. ¶ Itē non habet superiorē. de elec. lz. & ipse super oēs est: nec potest ab aliquo iudicari. xxi. dist. in nouo. & c. nunc añt. ix. q. iij. cuncta per mūdū. & c. nunc vero. & seq. ij. q. v. audit. ¶ Itē habet celeste arbitriuz. C. de sum. trī. l. i. ¶ Itē ei iura celestis & terrestris imperij a deo ꝓcessa sunt. xxi. dist. c. i. Hec sunt dicta Specu. in loco preallegato. & p hoc dicit Jo. an. in addi. in preallegato. §. nunc ostendendū. versi. lvij. q; etiā sine causa ꝓtest papa aliquē suo iure priuare. Bal. vero videtur hoc expresse decidere in. l. repeti. C. de preci. impera. offe. vbi tractans de potestate pape quo ad p positū inquit q; oīa beneficia mundi sunt obediētialia & manualia respectu papalis potestatis. & ideo pōt fm eū pro libito voluntatis transferre epīm de suo epātu ad aliū epātuz: & tunc si procedit prouidendo non cogitur prouisus transire: quia presumitur factū eius fauore. aut procedit iubēdo & cogitur transire: quia presumitur factum fauore ecclesie. allegat. vij. q. i. eos. ¶ Ad prop ositum predicta reducendo cū epātū habuit iste Pronien. epūs auctoritate papevel eius constitutione vt clare colligitur ex his que legūtur & notantur in. c. i. & ij. xxij. dist. & xcv. di. c. olim. potuit etiā sine causa eo priuari per papā. Et idē fortius est dicendū. papa nunc ē ipsius vicari⁹: vt probatur in. c. firmiter. versi. vna est. de summa trini. & in. c. nouacian⁹ epūs. vij. q. i. & c. loquitur. & pudenda. xxiij. q. i. & in canticis canticoz. vi. c. dicitur in personam xp̄i de eccl'ia. vna est colūba mea perfecta. & habetur trāsumptiue in dicto. c. loquit. & apostolus ad Ephesios. iiij. Unū corpus: vnus spirit⁹: vnus dñs citra rectorē curatū. arg. xiij. q. i. c. i. Nā tituli beneficiales non sunt de iure diuino: sed positiuo. in dicto. c. i. & xxij. di. c. i. & ij. lxxx. di. in illis. & lxxxvi. dist. c. i. no. per Inno. & alios in. c. nisi cū pridē. de renunci. & in. c. i. de symo. & presuppositio q; iniuste faceret: tamen est ei parendū: exquo non est contra fidē & dei preceptū quantūcūq; preceptū videatur dictū: vt patet per predicta. & patet in c. in memoriā. xix. dist. ¶ Secūdo principaliter probatur p textū maxime iuncta glo. in. c. a nobis. de deci. vbi patet q; sedes apostolica potest aliquē eximere a prestatiōe decima-

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA POZNAŃ
Inc. 320a
142/4951 (N)

rum:ꝛ tamē decime debentur de iure diuino,de deci. tua no
bis,ꝛ vt ibi dicit gl.cōtra ius naturale dispensare potest pa
pa remittendo decimas alicui specialiter:lz non potest in to
tum illud ius decimandi tollere,quia tūc esset tollere ius di
uinum qō papa tenetur vsq; ad sanguinē ꝛ aīam defensare.
xxv.q.i.sunt quidā. ¶ Eldemus etiā in simili q̄ lz dictū sit
de iure diuino:in ore duoꝝ vel triū testiū ꝛc.tamē papa ꝛ im
perator ex multis causis querunt quandoq; maiorē numer
quandoq; minorē,de conse.dist.iiij.paruulos.ꝛ.c. cuz itaq;.
ij.q.v.presul.C,de test.si vnus,ꝛ.l.fi.C. de testa. cū alijs no.
in.c.licet vniuersis,de testi. Presuppositio ergo q̄ he prela
ture competant istis de iure diuino:tamē habito respectu q̄
non omnes prelatos vult remouere:sed tm̄ aliquos debet ꝺ
sibi competere ex plenitudine potestatis . ꝛ pro hoc videtur
glo.expressa in.c.per principalē,ix.q.iij. que dicit papā pos
se deponere vnū epm̄:sed non omnes.quia sic vniuersalē ec
clesiā perturbaret,ꝛ nota hanc vltimā rationē. ¶ Tertio vi
demus papā posse in vno epatu ponere duos episcopos:vt
in.c.non autem.viij.q.i. vbi hoc fuit gestū in persona Augu
stini qui nō successit: sed accessit Ualerio adhuc viuēte nec
fuit deputatus simplex coadiutor: sed verus episcopus. vt
ibi legitur ꝛ notatur. ¶ Idē si duos episcopatus concedit
vni episcopo ita vt sit episcop⁹ vtriusq;.vt in.c. relatio,xxi.
q.i.quādoq; vnit duos episcopatus ꝛ quādoq; diuidit vnū
in plures:vt in.c.ꝛ temporis.xvi.q.i.ꝛ in.c.sicut vnire.de ex
cess.prela.ꝛ sic potest facere contra statutū ꝛ ordinationē con
cilij ꝛ beati Petri apostoli qui precipit vt singulis ciuitati
bus singuli ꝛ non plures episcopi ponerentur:vt narrat bea
tus Elemens in.c.in illis.lxxx.dist. ꝛ Anacletus papa in.c.
seq.ꝛ pro hoc auctas beati Gregorij in.c.singula.lxxxix.di.
vbi dicit q̄ sicut medicoꝝ est in humano corpore vt alterum
membrū alterius fungatur officio:ita nostrū simulq; turpissi
mū est si singula rei ministeria personis totidē nō fuerant di
stributa. ꝛ tamen videmus q̄ papa potest facere contrariū:
vt in iuribus preallegatis,ergo eodē modo poterit vnū duo
os vel plures prelatos priuare constitutionibus contrarijs
nō obstantib⁹. ¶ Quarto arguitur sic,papa dissoluit matri
moniū carnali copula non consummatū vt cōiter notatur in
c.cōmissum.de spon. ꝛ quandoq; consummatū saltē inter in
fideles:vt quandoq; alter coniugū redit ad fidē altero nolē
te secū habitare sine contumelia creatoris.de diuor.quanto.
inter quos est verū matrimoniuz: ꝛ eis dictū fuit a domino.
Quos deus coniunxit homo non separet, de consang.ꝛ affi
ni.de infidelib⁹.fortⁱ ergo poterit soluere matrimoniū spiri
tuale vel quasi quod est inter prelatū ꝛ ecclesiā suā cū sit istō
spirituale non fortius q̄ carnale.iuxta notata per glo. in.c.
ij.de trāsla.prela.,maxime cū lege posituia istud fuit ordina
tum ꝛ auctoritate pape isti fuerūt instituti. ¶ Quinto ostē
ditur istud matrimoniū spirituale quod cōtrahitur inter epi
scopum ꝛ ecclesiā suam spiritualē fuit contractū non propter
bonū priuatū ipsi⁹ ecclesie.datur em̄ sibi ecclesia nō vt prosit
sed vt prosit.vt probatur in.c. qui episcopatū. ꝛ in.c.in scri
pturis.viij. q.i. Hinc dicitur q̄ prelati sunt procuratores ꝛ
dispensatores:non domini.vt in.c.fraternitatē.de dona.ꝛvi
de bonū textū in.c.videntes.xij.q.i. ¶ Huius aūt boni ad
ministrator principalis est papa:qui est vicarius dei in terris.
de tranfla.prela.c.ij,ꝛ.iij.si ergo papa vult prelatū remoue
re non potest subditus reluctare:cū eoipō reddat se suspectū
ꝛ remouibilē:erquo vult se ingerere admīstrationi inuito do
mino papa.argu.optimū in.l.que omnia.ff.de procura.hinc
tertus in dicto.c.in scripturis:dicit q̄ debemus toto deside
rio occupatiōes fugere: ꝛ q̄ locus regiminis desiderātibus
est denegandus:fugientibus offerendus . ¶ Nec mirū si nō
ita facile soluitur matrimoniū carnale carnali copula ꝓsum
matū.iuxta ea que notantur in dicto.c.cōmissum. lz Jo.an.
disputauerit ꝛ non determinauerit in regula:actus legitimi.
de regu.iur.li.vi. in mercu. Nā inter vnū ꝛ reliquū sunt tres
differētie quo ad propositū. Primo matrimoniū carnale cō
trahitur etiā propter bonū priuatū.iuxta illud dñicum. Nō
est bonū hoiem esse solū:faciamus sibi adiutoriū simile sibi.
Item.ij.c.Et apl's dixit. Unusquisq; habeat suā propter for
nicationē euitādā.xiij.dist. nerui. ¶ Itē fuit inductū seu in
stitutū a deo in paradiso ꝛ in statu innocentie:ꝛ ab ipo deo
recepit vnionē ꝛ indissolubilitatez:vt dicit tertus in.c. vno.
de voto.lib.vi. efficiuntur em̄ vna caro: vt in loco preallega
to.ꝛ.c.debitū.de biga. ¶ Itē ꝛ tertio hoc matrimoniū car
nale post consummationē transit in sacramentū indissolubi
le,designat em̄ cōformitatē que consistit in carne inter xp̄m
ꝛ ecclesiā.vnde sicut signatū est indissolubile quia carnē quā
deus semel assumpsit nunq; diuisit: ita ꝛ ip̄m signum debet
esse indissolubile. In matrimonio vero spirituali ista tria nō
reperiuntur. ¶ Primo cū hoc matrimoniū contrahitur ꝓ
pter bonū publicū ꝛ non priuatū:ꝛ sic cū non mutatur prin
cipaliter vtilitas priuata non est de quo conqueratur priua
tus prelatura. ¶ Secundo non fuit institutū a deo saltē re
spectu ecclesie spiritualis de cuius dissolutione nunc queri⁹:
sed a lege positiua,vt in iuribus,ꝰ.allegatis, qua lege papa
non est alligatus. ¶ Tertio non transit illud in sacramentū
indissolubile quemadmodū carnale:lz potest designare cha
ritatē que consistit in spiritu inter ip̄m deū ꝛ iustā aīam sicut
dicimus de matrimonio non consummato,dicto.c. debitum
Illud vero de facili soluitur sicut signatuz quod dissoluitur
per peccatū.iuxta nota.in.c.quapropter.xxvij.q.ij.patz hoc
ex alio. Nam bigamus in carnali nō potest promoueri in.c.
nuper.de biga.secus in spirituali, vt patet de transla. prela.
per totū. ¶ Itē non potest quis habere ex dispensatione pa
pe duas vxores eodē tempore:quia est contra legē diuinaz.
vt in.c.gaudemus,de diuor.sed duas spirituales potest ha
bere:vt duos episcopat⁹.vt in dicto.c.relatio.xxi.q.i. ¶ Se
xto ꝛ vltimo videtur probari in.c.si gratiose.de rescrip.libro
vi.ꝛ.c.pastoralis.cū glosa sua.viij.q.i.in quibus patet papā
vltra alios posse cōcedere episcopatū ꝛ inferiora beneficia
ad tempus ꝛ vsq; ad beneplacitū suū ꝛ sub conditione:vt in
dictis iuribus.ꝛ in.c.veniens.in fine.de fi.presby. vnde dicit
glosa notabilis in dicto.c.si gratiose.q̄ ī his que papa vult
est pro ratione voluntas.insti. de iure natu.ꝰ. sed qō princi
pi.alius aūt hec non posset.i.q.ij.quā pio.viij.q.i. quamuis.
lxx.dist.sanctoriū.lv.di. precepta.ꝛ optime ad predicta facit
c.primū.de renunci.lib.vi.vbi papa qui est vicar⁹ dei ꝛ spō
sus vniuersalis ecclesie renunciat papatui sine alicuius licē
tia:quod facere nō posset si in personā suā esset papatus de
iure diuino. quia sicut a iuramēto ꝛ a voto ꝛ a similibus ab
soluere se non potest:vt notatur in.c.cū inter.p.de renunci.ꝛ
in.c.quanto,de iureiuran.ꝛ per Jo.an.in.c.significasti.de fo
ro compe.ita nec a papatu,si in personā suā esset de iure diui
no.lz em̄ papatus in se de iure diuino non tamen in persona
alicuius vltra petrū fuit de iure diuino: sed ex electione hu
mana.iuxta nota.in dicto.c.vno.de renun.ideo potest renū
ciare.quia non est sibi de iure diuino,cū ergo pape sit dissol
uere hoc vinculū etiā a seipo ꝛ nulli dubiū q̄ in se est de iure
diuino,fortius debet soluere vinculū quod ē inter episcopū
ꝛ eccl'iam suā,ꝛ maxime illud quod est inter rectorē curatum
ꝛ eccl'iam suā, cū certū sit q̄ nō cōtingat in personā alicuius
de iure diuino:sed ex electione humana vel ex cōcessione ip
sius pape,nec etiā constat q̄ in se sit de iure diuino: imo po
tius innuitur contrariū.vt colligitur in dicto.c.i.ꝛ.ij.xxij.di.
ꝛ.c.olim.xcv.dist.ꝛ.c.legimus.xciij.dist.cum alijs.ꝰ.allega
tis.causa breuitatis . Ad contrarium nō arguo:quia ex his
que in solutionibus subijciā satis pars contraria patebit.
¶ Ad solutionē igitur huius difficilis dubij iesu xp̄i redem
ptoris nostri sueq; gloriosissime genitricis Marie patroci
nio humiliter inuocato:cōdescendens valde vereor propter
ipsius dubij difficultatē:cū potestas ecclesie veniat exponē
da ne lingua transeūte super terrā os ponā in celū . iuxta id
quod habetur in.c.in tantū.xxi.dist. Et vt vlteri⁹ ad solutio
nem tam presentis q̄ alioꝝ dubioꝝ inferius premittā. Pri
mo q̄ ex omnibus fidelibus constituitur vna ecclesia ꝛ vnū
corpus mysticū.de cōse.dist.i.c.ecclesia. vbi dicitur eccles'ia
id est catholicoꝝ collectio ꝛc̄.ꝛ huj⁹ corporis caput est ver⁹
sponsus pontifex ipe iesus xp̄s redēptor noster:papa est ip
sius vicarius.vt probatur in.c.firmiter.ver. vna est.de sum
ma trini.ꝛ in.c.nouacianus.viij.q.i. loquitur.ꝛ.c. pudenda.
xxxiij.q.i.ꝛ in canticis canticoꝝ.vi.c.dicitur in persona xp̄i
de eccl'ia.vna est columba mea perfecta ꝛc̄.ꝛ transumptiue
habetur in dicto.c.loquitur.ꝛ ap'lus ad Eph̄.iiij.c.vnū cor
pus vnus spiritus vnus dñs ꝛc̄,ꝛ alibi.Xp̄us assistēs pon-

tuus vade ⁊ corripe eū inter te ⁊ ipm solū.si audierit non audierit te:adhibe vnū vel duos testes.⁊ si te non audierit dic eccle sie.Si autem ecclesiam non audierit:fiat tibi sicut ethnicus ⁊ publicanus.Et immediate subiunxit loquendo omnibus apostolis.Amen amen dico vobis: quodcunq; ligaueritis super terrm erit ligatum ⁊ in celis:⁊ quodcunq; solueritis super terram erit solutum ⁊ in celis.Post resurrectionez ve re eandem potestatem recensuit dum sufflauit in apostolos ⁊ dixit.Accipite spiritum sanctū:⁊ quorum remiseritis pec cata remittuntur eis:⁊ quorum retinueritis retenta erūt ⁊c. vt habetur Job.xx.Sed Petro postmodum dixit. Pasce oues meas.Et constituit eum principem aliorū: vt habetur Job.vltimo.c.⁊ transumptiue habetur in.c. significasti. de electione.demum in assumptione dedit omnibus exercitiuz dum dixit. Ite ⁊ predicate euangeliū omni creature qui cre diderit ⁊ baptizatus fuerit saluus erit:qui vero non credide rit condemnabitur ⁊c.vt Matthei vltimo.c.⁊ Marci.c.fi. In penthecostes vero per missionē spiritussancti omnia pre missa cōfirmauit.Liquide ergo patet ex premissis q̄ non so lí pape fuit data potestas:sed omnibus apostolis tanq̄ mē bris:papevero tanq̄ capiti. Nec moueatur quispiam ad di cendum q̄ alij apostoli habuerint potestatem solum respe ctu ordinis ⁊ non iurisdictionis: quia dico q̄ imo etiā respe ctu ordinis . hoc clare intelligitur in illis verbis Matthei xviij.Nam voluit vt reclamatio fieret apud ecclesiā.⁊ imme diate subiunxit.quodcunq; ligaueritis super terrā erit li.⁊c. ¶ Item patet in.c.noua.de peniten.⁊ remissio. vbi dicit te xtus.Christus dedit claues regni celorum omnibus aposto lis.⁊ idem ibi Jo.and.ad idem facit dictum.c.firmiter.in v̄. vna est. in fine. vbi colligitur q̄ christus dedit claues regni celorum apostolis ⁊ eorum successoribus: ⁊ successores fue runt omnes sacerdotes rite ordinati:vt ibi colligitur ⁊ nota tur.licet ex constitutiōe ecclesie episcopi qui etiam sunt pres byteri habeant iurisdictionem: ⁊ ceteri sacerdotes repzesen tent apostolos quo ad administrationem sanctorum. vt no tat glo.in.c.videntes.xij.q.i. ¶ Unde dicendo clarius po test dici q̄ potestas data in personam Petri ⁊ apostolorum fuit data ecclesie: alis illis mortuis non potuisset illam pote statem ecclesia exercere. quod est absurdum cum non sit veri simile q̄ deus voluisset ecclesiam suam dimittere sine pasto re post mortem petri.vt dicit Inno.in.c. ad apostolice. de re iudicata. libro.vi. in fine. ⁊ pro hoc est textus Augustini in c.quodcunq; xxiiij.q i vbi dicit q̄ quando Petrus recepit claues ecclesiam sanctaz significauit.⁊ q̄ hec potestas sit in ecclesia sed in papa tanq̄ in capite vltra illud quod colligi tur ex caplis supra allegatis adduco primo Actuum .xv. c. vbi enim dicitur q̄ cum esset Anthiochie contentio an con uersi deberent circuncidi,fuit missum ad apostolos ⁊ discipu los seu presbyteros qui erant in Hierusalem:⁊ ibi conuene runt apostoli ⁊ seniores vt viderent ⁊ discernerent super illa questione.⁊ dicitur q̄ in illa congregatione Petrus fuit lo cutus tanq̄ vnus ex apostolis:postea vocatus fuit Jacob⁹ ⁊ fuit visus vno iudice: ⁊ placuit apostolis ⁊ senioribus vt non fieret circuncisio.⁊ scripserunt epistolam ad Anthiochi am sub hac prefatiōe.Apostoli ⁊ seniores fratres ⁊c. Pla cuit nobis collectis in vnum colligere viros ⁊c.visum est eī spiritui sancto ⁊ nobis nihil vltra onus vobis imponere.Et sic aduerte q̄ consultatio hec que nō erat ordinis nec fori pe nitentialis non fuit facta ad Petrum tm̄: sed ad apostolos ⁊ sacerdotes quos ipsi ordinauerūt.⁊ deliberatio ⁊ respon sio fuit facta in communi.nec Petrus fuit pre ceteris nomi natus.Si eī ipse solus habuisset potestatem:non accepta sset illos in communi qui omnes erant repleti spiritusancto. quinimo eodem.c.dicitur q̄ Paulus postea preambulans syriam ⁊ ciliam precipiebat custodire precepta apostolorū ⁊ seniorum. Unde nota verbum precepta quod sapit iuris dictionem contentiosam.⁊ pondero q̄non solum mandauit seruari precepta apostolorum: sed etiam seniorum ⁊ aliorum presbyterorum:vt colligitur ex verbis preallegate consulta tionis:dum fuit missum ad apostolos ⁊ presbyteros.¶ Itē vt habetur Actuum.xvi.cum Paulus ⁊ Tymotheus per transirent ciuitates tradebant eis custodire dogmata que

tiser futuroz bonoz.⁊c.⁊ pro hoc vide bonā glo. in clemen. ne romani.de elec.in ver.non consonā. ¶ Huius aūt corpo ris multa sunt membra:vt particulares ecclesie ⁊ ceteri pre lati ⁊ ceteri fideles boni. ¶ Secundo premitto q̄ sicut vna est ecclesia:ita vnus est episcopus episcoporz multoz cōcor dia vniuersitate diffusus:vt dicit textus in dicto.c. nouacia nus.⁊.c.loquitur. ⁊ dicit vnus episcopat⁹ quasi vnuz caput seu vna cura seu intentio. episcopatus eīn est nomen grecuz ⁊ latine interpretatur superintendens.vt in.c.qui episcopa tum.viij.q.i.Et auertas q̄ lz fuit etiā in veteri testamento p̄ vocabulū episcopatus:vt patet in psalmo.Et episcopatum eius accipiat alter. Et Act.i.c.⁊c.attamen cū non habebāt episcopatus ita distinctos sicut hodie:nec distinguebatur p̄ nomē episcopus ab hoc nomine presbyter. ⁊ promiscue oēs sacerdotes in prim.na ecclesia immediate post resurrectionez xp̄i appellabantur quandoq; presbyteri: quandoq; episco pi:⁊ omnes in cōmuni regnabant in ecclesia dei.sed postmo dum cū oriente scismate ita vt vnus vellet alteri preferri di cendo ego suz melioz te:quia baptizatus fui a paulo. alij di cebant quia fui baptizatus a petro ⁊c. fuit ordiatū per apo stolos ⁊ alios seniores q̄ vnus de presbyteri; preponeretur qui vocaretur episcopus cui alij obedirent.⁊ sic episcopatus prout hodie est fuit inuentus ordinatione apostoloz ⁊ alio rum senioz:nō aūt iure diuino. ita aperte dicit Hieronym⁹ ⁊ multipliciter probatur in.c.olim.xcv.dist.⁊.c.legum⁹.xciij. dist. Unde beat⁹ Petrus in p̄ma epistola vocabat se presbyterū sic scribēs.presbyteros qui in nobis sunt preco: ego cū presbyter ⁊ testis passionis xp̄i ⁊c. ⁊ cū in singulis ciuita tibus ponerentur per apostolos episcopi ⁊ in singulis pro uinciis archiepiscopi:vt plenius habetur.xcix.dist.c.i.⁊.c.in illis. lxxx.dist. tamē adhuc in effectu episcopatus erat vnus quia subditi nō erant distincti.vnde quos vnus excōicabat alius absoluebat.vt notatur in.c.cōstitutis.de appella.⁊ in c.cū causam. de proba. sed postea fuerunt distincte dioceses prouincie ⁊ parrochie vt notatur in.c.i.xiij.q.i.⁊ sic hodie e piscopus sine episcopatu specialiter est quasi inutilis in ec clesia dei respectu administrationis:lz sit episcopus ecclesie vniuersalis quo ad eccl'iam ⁊ dignitatē. vt notat Hostien. in.c.ij.de trāsla.prela. ¶ Tertio premitto q̄ xp̄s redemptor noster nō dedit pure ⁊ simpliciter Petro sibi potestatē: sed petro ⁊ omibus apostolis eorūq; successoribus dedit tanq̄ capiti:alijs tanq̄ mēbris.hoc probatur in.c.loquitur.xxiiij. q.i.⁊ in.c.in nouo.xxi.dist.⁊ in.c.ita dñs. xix.di. In his eīn iuribus aperte dicitur q̄ xp̄s post resurrectionē suā omibus apostolis parē tribuit potestatē dū dixit Job.xx.sicut pater me misit ⁊ ego mitto vos.Accipite spiritū sanctū ⁊c. Unde hoc erant ceteri apostoli q̄ petrus fuit pari consortio predi ti ⁊ honoris ⁊ potestatis : tamen vt vnitatē xp̄s ostenderet voluit eccl'iam deriuari a petro eī ostendendo pastorē ⁊ p̄n cipē. ⁊ vt clarius habeatur hec materia prout ex euangeliis colligi potest.Aduertendū q̄ in translatione huius potesta tis tam ante resurrectionē q̄ postea varijs verbis vsus fuit xp̄s tam ad Petrū q̄ ad omnes apostolos simul. Primuz eīn ante mortē promisit petro apostolatū ⁊ potestatē clauiū dū interrogauit discipulos. quē dicunt homines esse filium hominis. ⁊ eis respondentibus: Alij autē Johannē bapti stam.Alij aūt Helyam.vos aūt quē me dicitis esse.Respō dit petrus.Ego dico q̄ tu es xp̄s filius dei viui.Tunc dixit xp̄s.Et ego dico tibi q̄ tu es petrus ⁊ super hanc petrā edi ficabo eccl'iam meā ⁊ tibi dabo claues regni celoz.⁊ quod cunq; ligaueris super terrā ligatū erit ⁊ in celis: ⁊ quodcun q̄ solueris super ⁊c. vt habetur Matthei.xvi. non tamen p hoc dedit sibi potestatē nec fecit eū principē : sed tm̄ promi sit:vt patet per illa verba. ⁊ tibi dabo ⁊c. ¶ Item patet q̄ hec verba fuerunt prolata ante resurrectionē: sed xp̄us fecit eū principem post resurrectionē:vt habetur in.c.consideran dum.⁊.c.fideliorum.l.dist.no.in dicto.c. in nouo. ⁊ dū dixit sup hanc petrā ⁊c.voluit dicere q̄ super illo articulo fidei per eū confessato dū dixit petrus.Tu es xp̄s filius dei viui. vt no tat glo.in.c.ita dñs.preallegato. ¶ Secundo videtur xp̄m dedisse adhuc ante mortē potestatez omnibus apostolis:vt habetur Matthei.xix.duz dixit.Si peccauerit in te frater

erant decreta ab apostolis ꝛ seniorib⁹ qui erant hierosolymis. Et pondera verbum decreta: quod sapit iurisdictionem contentiosam iuxta notata in.c. fina. de tempo. ordi. ꝛ in.c.ij. de iudi. ꝛ. iiij. dist. §. hec ꝛ si legibus. in fine. Insuper legitur Actuũ.xx. ꝙ Paulus vocabat maiores natu ephesiorum: ꝛ inter cetera dixit. Attendite vobis ꝛ vniuerso gregi in quo vos spiritussanctus posuit episcopos regere ecclesiam dei quam acquisiuit sanguine suo. ¶ Itẽ christus hoc aperte designauit dum dixit. Tu es petrus ꝛ super hanc petram edificabo ecclesiam meam: ꝛ porte inferi non preualebunt aduersus eam. id est ecclesiam. ꝛ sic apertissime innuit ꝙ potestas sit in ecclesia. Ad idem quod habetur in euangelio Matthei dum dixit discipulis. Amen amen dico vobis ꝙ vos q̃ secuti estis me: sedebitis sup sedes duodecim iudicãtes duodecim tribus israel. Judicabit ergo iesus in fine seculi cum omnibus apostolis. Sic dicendum in hac ecclesia militante vt ipsi ꝛ episcopi eorum successores habeant iurisdictionẽ cum papa: licet papa sit loco dei principalis. Hinc textus in clemen. si quis suadente. de penis. dicit ꝙ episcopi dicuntur sanctissimi christi legati principales fratres existũt sunt fratres ꝛ coepiscopi pape. columne comprobãtur ecclesie que sunt verba notãda. Ad idem.c. mulier dz. el. ij. xxxiij. q. ij. vbi episcopus dicitur dei vicarius: scz in parte. Et idem dicendum in sacerdote: vt ibi notat glo. ꝛ probatur in.c. inf. el scõo. de peni. dist. iij. ꝛ dicto.c. vna. ꝛ pro hoc vide pulchra verba Severi ad Eugenium papam: que refert Archidiaconus in.c. non decet. xij. dist. qui sic ait. Consideres autem omnium sanctam romanam ecclesiam cui auctore deo preter ecclesiarum matrem etiam non dominam: te vero non dominum episcoporum esse: sed virum. nec ex ipsis porro flerem diligentium deum ꝛ particeps timentium eum. ꝛ vide ibi latius ꝛ quod ipse notat in.c. nõ liceat pape. xij. q. ij. ¶ Ex quibus verbis colligitur ꝙ nedum apostoli: sed alij etiam fuerunt ꝛ sunt prelati per spiritumsanctum. Probatur etiã ꝛ alio modo. Nam si apostoli non accepissent potestatem pro se ꝛ successoribus etiam respectu iurisdictionis cõtentiose: quomodo possent in causa fidei iudicare papam. quod tamen possunt per.c. si papa. xl. di. ꝛ notat Archidiaco. in.c. in fidei favorem. de hereticis. libro. vi. cũ a iesu christo non receperunt potestatem nisi per illa verba generalia. ¶ Concludo ergo ꝙ in personam petri ꝛ aliorum fuit data potestas toti ecclesie tanq̃ corpori: ꝛ pape tanq̃ huius corporis capiti. ꝛ ꝙ propie omnes sacerdotes erãt successores apostolorum. sed propter scismata tollenda fuit ordinatum vt nõ omnes sacerdotes haberent potestatem clauium saltem in iurisdictionalibus. sed aliqui eligendi ex eis qui appellarentur episcopi. scz sacerdotibus reliquis adhuc fuit dimissa potestas respectu sacrorum administrandorum. vt in.c. videntes. ꝛ colligitur aperte ex dictis Hieronymi ꝛ Pauli supra allegat. hec vt puto considerans beatus Gregorius cũ humilitate resplendens quando reprehendit patriarcham alexandrinum: qui in prefatione epistole quem miserat ad eum appellauit eum vniuersalem papam: dicẽs ꝙ illa verba vnitatẽ inflant charitatẽ voluerant cum per hoc detrahitur aliis prelatis. Nã si papa esset vniuersalis: alij pro nihilo essent. quod nõ est dicendũ. ꝛ de hoc est textus pulcherrimus in.c. ecce. xcvij. dist. ꝛ propter hanc potestatis vnionem post resurrectionem xpi apostoli de nouo elegerunt Petrum in principem eorum ꝛ ecclesie: dando hanc formam cũctis successoribus vt dicit textus in.c. sacrosancta. in fine. xxij. dist. ꝛ christi apostoli potestatem ꝛ auctoritatem acceperũt a Petro predicandi: vt innuit textus. ꝛ clarius Hug. in preallegato.c. ita dominus. non enim debent membra corporis seu ipsum corpus moueri sine dispositione capitis. ¶ His tanq̃ pro fundamento premissis: venio nunc ad solutionem huius principalis questionis: quam ampliando facio tria membra. Aut enim subest causa remouendi prelatos: ꝛ hoc constat. aut enim nulla subest causa rationabilis: ꝛ hoc est certum. Aut dubitatur de existẽtia cause: quia papa eos simpliciter remouit. Primo casu dico ꝙ papa etiam solus potest remouere quemcunq̃ prelatum siue causa oriatur a priuando quia deliquit: siue oriatur ex bono publico quia non potest ille proficere plebi. pro primo facit.c. ij. de transla. prelato. ꝛ ix. q. iij. cuncta per mũdum. Pro secũdo quod legitur ꝛ notatur in.c. nisi. de renũcia. debent tamen illi remoto hoc secundo casu saltem ex honestate dari bonus cambium. vt dicit Innocentius in dicto c. nisi. cum ipse papa sit caput totius ecclesie ex dispositione principaliter diuina. vt in.c. in nouo. ꝛ in.c. sacrosancta. prealligato. ꝛ in euangelio supra recitato ponit pro salute totius corporis vnum membrũ putridum vel inutile prescindere ne inficiat alias corporis partes. Unde christus in euangelio. Palma que non facit bonũ fructum excidetur ꝛ in ignẽ mittetur ꝛc. Et Juda propter suas iniquitates remotus: alius scilicet Matthias fuit positus in locum suum. Actuum secundo. c. Quinimmo ꝛ hac potestate amplissima quam a Christo recepit potest solus etiam sine concilio deponere ex causa imperatorem: licet de honestate requisiuerit concilium in depositione Frederici. vt clare legitur in.c. ad apostolice. de re iudicata. libro sexto. Nam solus regem francie tanq̃ inutilem deposuit. vt in.c. alius. xv. q. vi. Et ex quibus causis potest deponi imperator seu rex: vide bonas glosam in.c. si papa. xl. dist. in dicto.c. alius. ꝛ plenius per Hostiensem ꝛ Johannem andree in dicto.c. ad apostolice. ꝛ per hoc etiam puto ꝙ solus papa potest etiã deponere cardinalem ex causa: ita vt non sit necesse conuocare concilium. ꝛ si conuocatur non est necesse ꝙ concilium deponat: sed ipse papa. vt sentit Innocentius in glosa in.c. ex gestis. de clericis non residentibus in eccle. vel pre. licet aliud senserit in cardinalib⁹ Hostiensis ibi. sed primum plus placet: ꝛ hodie probatur aperte in.c. vnico. de scismaticis. libro sexto. concilium tamen collegij cardinalium in huiusmodi arduis requirẽdum est. Est enim quasi in possessione vt ardua non explicentur sine concilio collegij. vt notat Johannes monachi in.c. super eo. de hereticis libro sexto. ꝛ ꝙ illa possessio potest de iure defendi in dicto textu valde singulari in.c. per venerabilem. qui filij sint legitimi. in versi. rationibus ꝛc. per quem textum potest ratiõe sustineri maxime ex auctoritate diuina que ibi inducitur: ꝙ etiam cessante omni pactione debet concilium cardinalium in arduis per papam requiri. ꝛ per illum textum potest sustineri vna singularis opinio Laurentij quam recitat Archidiaconus in.c. sunt quidam. xxv. q. i. vbi dicit ꝙ generalem legem scilicet de vniuersali statu ecclesie condere non potest papa sine cardinalibus: sed particularem sic. argu. xl. dist. catholica. sed tu tene menti illud.c. per venerabilẽ. quia non solum ad predicta allegari. ¶ An autẽ pretermisso concilio cardinalium veniant gesta per solum papam reuocanda: vide quod dixi in.c. ex gestis. de clericis nõ residentibus in lectura. Per predicta etiam dico glosam non simpliciter verum dixisse in.c. anastasius. xix. dist. que dicit papam artari ad requirendum concilium vbi de fide agitur: ꝛ tunc synodus est maior papa. quod ego simpliciter nõ fateor: quia ex presse videtur contra textum in.c. maiores. de baptismo. vbi patet ꝙ questiones maiores fidei debent referri ad sedem Petri: ꝛ sic papam. vnde notabilis text⁹. xxiij. q. i. c. hec est fides. vbi patet ꝙ solus papa potest corrigere errores circa fidem. Item in nulla parte noui testamenti legitur ꝙ concilium papa non errante sit supra papam in causa fidei: vel ꝙ concilium necessario sit vocandum. Fateor tamen vbi dubium esset maximum ita ꝙ etiam papa dubitaret: tũc debet conuocare concilium: quia tota ecclesia errare nõ potest. ¶ Pro ea enim in persona Petri orauit christus: vt est glosa singularis in.c. a recta. xxiiij. q. i. ꝛ notatur ĩ dicto.c. maiores. ꝛ in hoc casu dubio facta fuit conuocatio in hierusalez super circuncisione fienda. Actuũ. xv. nec per hoc minuitur potestas pape: quia istius potestas includitur in concilio. quia vt. §. dixi: tota potestas est apud ecclesiam. sed papa est caput totius corporis: ꝛ per euz explicatur nomine ecclie. iurta illud dõicuz. Dic ecclie ꝛc. Matth. xviij. ad.c. anastasius. quod videtur innuere contrariũ: dico ꝙ debet intelligi quando papa vellet aliquid statuere contra iam statuta per concilium in causa fidei. nã doctrina illius achacij fuit dãnata. xxiiij. q. i. c. i. Hoc eñ casu quando papa vellet statuere in causa fidei contra statutũ per concilium presumitur errare: qz ipse posset hereticꝰ esse ꝛ insufficiens. vt in.c. si papa. xl. dist. ꝛ in.c. i. de

renunciatio.libro sexto. sed tota ecclesia non. ꝛ hoc casu ꝓ
test intelligi ꝙ synodus est maior papa als secus dico etiam
vnum quod videbitur magis nouum ꝙ si papa etiam in fa
ctis fidei mouetur melioribus ratiõibus ꝛ auctoritatibus
ꝛ diffinitionibus ꝙ concilium standum esset diffinitioni pa
pe.nam concilium potest errare sicut errauit quando dispo
suit vt inter raptam ꝛ raptorem non posset consistere matri
monium:ꝛ tamen Hieronymus dixit contrariũ motus me
lioribus rationibus ꝛ auctoritatibus iuris diuini ꝛ dictum
eius fuit prelatum dispositioni totius concilij.vt.xxxiij.q.ij
c.tria.iuncto.c.placuit.ibi glo.ꝛ vide glo. meliorem ꝛ archi.
in.c.ꝑmo.xx.distin.in ver.illorum.nec obstat si dicatur ꝙ to
ta ecclesia non potest errare cum christus ꝓ eius fide ora
uerit vt supra dixi.dico enī ꝙ concilium generale licet repre
sentet totam ecclesiam nõ tamen est tota ecclesia.nam fides
potest remanere nedum in papa solo:sed etiam in vna vetu
la ꝛ sic fides conseruaretur sicut accidit post passionẽ christi
que remansit apud beatam virginem: vt cõmuniter dicunt
theologi ꝛ cum iam christus oranerat vt nõ deficeret fides
ante passionem sed vt dixi non deficit ex quo conseruatur in
vno quicunq; sit ille.ꝛ hac forte ratione dixit glo.in.c. q̃uis
xxi.distinctio.per illum tex.ꝙ vbicunq; sunt boni ibi est ro
mana ecclesia.nam ecclesia romana nullã debet habere ma
culam vel rugam. ¶ Ex quibus ꝛcludo ꝙ papa solus tan
quã caput potest exercere omnimodam iurisdictionem expo
scente causa rationabili nec est opus conuocare concilij ꝓ
consensu habendo. Alij vero prelati non exercent sine dispo
sitione capitis scilz pape habent enī potestatez a deo sed in
illa submisit pape tanquã capiti.ꝛ forte ad hoc designandũ
Petro dixit multa separatim sed alijs apostolis locutus
est coniunctim ꝛ generaliter.vnde petro dixit: Tu es petrus
ꝛ super hanc petraz edificabo ecclesiã meam. Idemq; dixit.
Pasce oues meas.ꝛ nõ semel sed ter:ꝛ ꝓ sua fide specia
liter orauit ꝛ eum admonuit vt fratres suos in fide cõserua
ret dum dixit. Ego ꝓ te orauī patrem vt nõ deficiat fides
tua:ꝛ tu conuersus confirma fratres tuos. Item considera
ꝙ in singulari dixit christus. Fiat vnuz ouile ꝛ vnus pastor
ꝛ sic vnum voluit esse pastorem ꝛ non plures. sed hanc pote
statem pascendi contulit Petro dũ dixit. Pasce oues me
as.ꝛ sic fecit eum pastorem non plures loco sui.ipse enī erat
ꝛ est verus pastor ꝛ põtifex vt de seipso dixit. Ego sum pa
stor bonus.alij namq; apostoli fuerunt coadiuuãtes coope
rantes:ꝛ ideo recte dicitur ꝙ papa fuit assumptus in pleni
tudinem potestatis.alij in partem solicitudinis.c.ad hono
rem.de aucto.ꝛ vsu pal. ¶ Venio ad secundũ casum quãdo
istos sine causa rationabili ꝛ hic constat ꝛ credo ꝙ remotio
illa nõ valeat nec sit papa sustinẽdus similia attentans. pri
mo ad hoc ĩduco tex.apertum in.c.sicut alterius. vij.q.i.vbi
dicitur ꝙ quemadmodum vxor carnalis viro viuente nõ po
test ab alio disponi ꝛ desponsari: ita nec sponsa episcopi q̃
est ecclesia cum sit ei alligata non potest illo viuente ab alio
disponi seu desponsari sine ipsius voluntate ꝛ consensu alꝫ
adulterabitur.ꝛ post pauca subijcit.si autẽ voluptatis cau
sa ad aliam ecclesiã fuerit inuitatus poterit nõ per se sed au
ctoritate romane sedis trãsferre ꝛ sic romana auctoritas va
let vbi subest causa dissoluendi. ¶ Secundo induco alium
bonum tex.in.c.quanto.de transla.prelato.vbi dicit̃ ꝙ ma
trimonium spirituale consistens inter episcopũ ꝛ ecclesiam
non potest per hominẽ dissolui ꝛ ꝙ cum romanus pontifex
ecclesiarum necessitate vel vtilitate illud dissoluit nõ puri ho
minis sed veri dei vices gerit.vnde pondero verbum neces
sitate vel vtilitate ꝛc. Ad idem.c.ij. eodem titulo.in vtroq;
enim dicitur ꝙ illius dissolutionem deus presumendus est
reseruasse suo iudicio sicut ibi reseruauit dissolutionez coniu
gij carnalis sed obligationem ꝛ vinculuz dei auctoritate in
ecclesia non potest papa sine causa dissoluere.xxiij. q.iiij.c.si
is qui.sicut in simili dicimus de iuramento voto ꝛ alijs que
sunt de iure diuino ꝛ sine causa a papa remitti non possunt.
iurta notata in.c.quanto.de iureiurando.ꝛ per Innocẽ.in
c.cum inter.p.de renunci.nam dissoluere tale vinculum ex so
la voluntate esset contra dispositionem diuinam ꝛ ordina
tionem apostolicam ꝛ sanctorum conciliorum ꝛ alioꝝ aucto

ritatem romanorum pontificum atq; contra rationem iuris
naturalis ꝛ ciuilis.esset enī contra dispositionem diuinam
quia christus in personas apostoloꝝ misit episcopos ꝛ oēs
sacerdotes ad prestandum ꝛ sacramenta ministrãda:quare
sine causa ex quo semel sunt vocati nõ debent reuocari:quia
qui spiritu dei loquũtur non sunt sub lege.vt in.c.cum ex in
iuncto.de here.ꝛ in.c.licet.de regula.ꝛ.c.due.xix.q.ij.digni
or est enī lex priuata:que scilicet infunditur in cordibus ho
minũ per spiritum sanctum ꝙ lex publica que editur per pa
pam.christus enī dei lex est ꝛ nemo potest spiritu sancto resi
stere.vt dicit tex.in dicto.c.due.ꝛ si dices ꝙ isti fuerunt voca
ti a papa ꝛ non a deo. Respondeo ꝙ immo a deo nam in or
dinatione superior mittit manum ꝛ deus inuisibiliter admi
nistrat gratiam ꝛ dat potestatez prima.q.i. multi.ꝛ.c. dictũ
ꝛ facit.c.cum deputati.de iudi. ibi gratia diuina vocati ꝛc.
nec deus voluit remouere Judam ab apostolatu quẽ semel
vocauerat:licet subesset causa ex quo illa non erat alijs no
ta.vt in.c.si sacerdos.in fine.de offi.ord.imo eũ misit ad pre
dicanduz sicut alios. Mathei.xviij.ꝛ expressius per tex.in
c.christus.ꝑma.q.i. nec apostoli surrogassent alium nisi ille
se suspendisset. Actuum.ij.ꝛ quanq̃ iste administrationes
speciales sint de iure positiuo.vt in.c.ij.xxij.distinctio. tamẽ
dico ꝙ succedunt loco administrationis generalis ad quaz
christus vocauit omnes sacerdotes. vnde debent esse loco
illius sicut de baptismo dicimus ꝙ succedit loco circumcisio
nis.de baptis.maiores.ꝛ quod in simili habetur in.c. eccle
sia.vt lite non contesta.ꝛ per Innocẽ.in.c.ex ratione.de ap
pellatio.ꝛ qõ hoc sit verum patet quia dicimus deum rese
uasse sibi dissolutionem huius coniugij.vt in iuribus prea
legatis.qõ non esset si prorsus esset de iure humano.ꝛ idem
per omnia dico in alijs sacerdotibus respectu administra
tionis sacramentorum per supradicta.ꝛ contra ius diuinuz
papa sine causa venire non potest.vt in dicto.c.sunt quidam
ꝛ per Innocen.in.c.que in ecclesiarum.de constitu. ꝓ sacer
dotibus vero vide bonum tex.in.c. sicut in vna.xxi.q.ij. vbi
dicitur ꝙ etiam inter presbiterum ꝛ ecclesiam suã contrahi
tur matrimonium spirituale:quia ex quo semel est collata vni
non debet dari alteri vel pluribus simul: qz debet esse vxor
non sororum:ꝛ dic ꝙ licet non sit ita strictum matrimoniuz
sicut inter episcopum ꝛ ecclesiam suam:quia ipse solus in si
gnum matrimonij portat anulum.iurta notata in.c. clerici.
de vita ꝛ honestate clericoꝝ.tamen largo modo inter infe
riores ꝛ ecclesiam contrahitur matrimonium. vt in dicto.c.
sicut.de electio.ne ꝓ defectu.vbi per mortem abbatis etiã
dicitur remanere viduata ecclesia. ¶ Item presbiteri infe
riores etiam alio respectu sunt electi iure diuino.cuz ipse do
minus vltra duodecim apostolos designauit septuaginta
duos discipulos ꝛ misit eos ad predicãdũ.vt Luce.x.ꝛ trã
sumptiue per gratiam in.§.primo.xxi.dist.quoꝝ vicem ꝛ for
mam gerunt presbiteri inferiores hodie in ecclesia dei vt di
cit tex.in.§.prealleg.ꝛ clarius in.c.in nouo.xxi.distin.in fi.ꝛ
licet tex.ibi dicat ꝙ apostoli elegerũt illos debet intelligi ꝙ
ministerialiter:sed deus elegit auctoritate. vt ꝑbat̃ in euã
gelio prealligato.ꝛ nota.per glo.ꝛ docto. in dicto.§.i. ꝛ sic
eadem ratio est in eis:ꝛ ex hoc solo capite potest talis remo
tio facta viciari.dixi etiam ꝙ est contra ordinationem apo
stoloꝝ.nam apostoli ordinauerunt vt episcopi ꝛ alij presbi
teri ponerent̃ in ecclesijs ꝛ essent perpetui.ergo papa sine
rationabili causa nõ debet facere contrarium cum hoc con
cernat statum vniuersalis ecclesie. Nam si posset remouere
vnum sic etiã alios ꝛ plurimos:ꝛ alteraretur status eccleſia
sticus.vt ꝑbat̃ in.c.puenit. xi.q.i.vbi dicit textus in fi.si sua
vnicuiq; episcopoꝝ iurisdictio non seruet̃ quid aliud agitur
nisi vt per vos ꝑ quos ecclesiasticus ordo custodiri debuit
confundat̃ ꝛ contra ordinationẽ apostoloꝝ papa venire
nõ potest.tex.est apertus in dicto.c. sunt quidam. xxv.q.i.
¶ Nõ autẽ apostoli hoc ordinauerũt patz in.c.i.xcix. dist.
ꝛ.c.in illis.lxxx.distinctio.ꝛ.c. videntes. xij.q.i.ꝛ Actuum
xiiij.dicitur ꝙ Paulus et Barnabas constituerunt in der
ben ciuitatem presbyteros per singulas ecclesias.ꝛ Apo
stolus ad Corinth.vij.in ea vocatiõe qua vocatus quis est
maneat.ꝛ transumptiue.xxi.q.i.c.primo. ¶ Tertio dixi hoc

esse contra auctoritatē concilij: & hoc aperte apparet in.c.si cut.xxi.q.ij.& in.c.inuentū.xvi.q.vij.vbi fuit diffinitū in cō cilio q̄ non nisi p̄ grauī culpa ab ecclesia sua āmouēdus sit quis cōtra concilia vero ꝓcernentia statum vniuersalem ec clesie papa dispensare sine causa nō potest.vt legit̄ & notat̄ in.c.que ad perpetuam.&.c,cōtra.xxv.q.i. Nam auctoritas Petri manet vbi īminet ratio.vt nota.dicit tex.in.c.manet xxiij.q.i.& apertius in.d.c.ꝓtra.ibi dicit tex.q̄ ꝓtra statuta patrū concedere vel mutare nec huiusmodi quidē sedis po test auctoritas.hinc Augustinus cū accessisset cū Valeria no epō in episcopatu dixit sibimet ipsi hec verba: adhuc in corpore posito patre meo & episcopo sene Valeriano eps ordinatus sum & sedi cum illo. qō in concilio nicenn fuisset prohibitum nesciebā nec ipse sciebat. ¶ Dixi quarto q̄ est ꝓtra auctoritatē romanoꝝ pontificum. hoc clarum est. nam dixit tex. Grego. lxi. dist. satis peruersum. & cōtra ecclesiasti cam p̄batur esse censuram vt frustra voluptatibus suis cō modis quis priuet̄ &c. & in.c.precepta.lv.distin. vbi dicit̄ q̄ beneficia debent esse perpetua & nō debet eis quis priuari etiā si sit impotens ad seruiendum. & latius habet̄ in titu. de cleri.egrotan. & in.c.vno.de capel.mona.lib.vi.nec papa si ne causa debet posse tale statutū ecclesie alterare. tum quia concernit vniuersalem statum ecclesie vel ad placitum prela ti non remoueat̄: tum qz decoloraretur status ecclesiasticus nam alij videntes ad libitum rectores remoueri tenerentur: neqz de facili inuenirent̄ qui vellent ecclesie militare. vt no. dicit tex. de cleri. egrotā. & vbicunqz contingit ecclesie deco loratio papa immutare nō potest aliquid. vt in.c. & si illa. iij. q. vij. not. Archidia. in dicto.c. sunt quidam. & facit qō not. Abbas in.c. nulli. de sentē. excō. vbi dicit q̄ papa sine conci lio non potest tollere canonē.c.si quis suadente. xvij.q.iij. & facit illud.c. nulli. vbi legit̄ & nota q̄ papa nō potest sine cā dispensare vt impune quis cōmunicet cum excōicato cōtra doctrinā apostoli. ista enī que sunt fundata super doctrinaz fidei & bonis moribus & ad decorem ecclesie non debent re larari sine causa. nam tunc papa non diceret̄ oues pascere si cut ei iniunctum fuit sed disperdere & necare & ecclesiā depri mere & deterioraret: & sic potius conuinceret̄ errare q̄ legez dare. argu.c.i.xl.distin. & dicto.c. sunt quidā. &.c. que ad per petuam. &.c. ꝓtra. ¶ Quinto dixi q̄ est contra rationē natu ralem & ciuilem: ex quo enī semel placuit nō debet amplius displicere. xxxij.q.v. horrendus. & in regu. qō semel placuit. de regu.iur.lib.vi. & sic non cōtrahendo hoc matrimoniū re quiritur consensus pficiendi a principio. vt in.c.cū inter ca nonicos. de elec. & de preben. in.c.si tibi absenti. lib.vi. ita & fortius debet requiri in dissoluendo vt ibi. nil enī tam natu rale vt vniqōqz vinculum dissoluatur eodē modo quo liga tum fuit. de regu.iur.c.primo. & in.l.nil tam naturale. ff. eo. & l.i. & ij. C. quando licet ab emp. dis. ¶ Item etiā fm leges ci uiles non licet habere filios temporales. l.si tibi. al's q̄situz ff. de adopt̄. & id qō nobis acquisitum est sine nostro facto a nobis euelli non potest. in.l.id qō nostrum. ff. de regu. iur. & c. ab eo. de elect. lib.vi. facit. c.ij. de preben. lib.vi. vbi solum dicitur q̄ papa pōt concedere beneficia vacantia: vel ex ple nitudine potestatis dare ius ad vacaturaz: non autē dicit q̄ de facto potest aliquē priuare. ¶ Sexto & vltimo p auctoritatem glo. & dist. c.i. & Archidia. ibi: vbi concludit̄ papam non posse cessante legitima causa diuidere episcopatū in du os sine consensu episcopi. per. c. multis. xvi. q.i. & ꝓtra id qō sentit Joh. an. in. c. qō ob gratiaz. de regu. iur. lib. vi. in mer cur. in illa questione. nunquid potest papa aliquem prelatū transferre inuitum: & videtur cōcludere q̄ in causa nō existē te & forte ob hoc papa alexander vltimus statuit in concilio pisano: vt nullus episcopus transferreretur inuitus ad pre dicta. facit optime. c. conquerente. de resti. spoli. vbi dicit̄ q̄ nō decet honestatem superioris sine manifesta & rationabili causa spoliare aliquē suis beneficijs cū teneat̄ illis paterna ꝓuisione ꝓsulere. facit. c. cum fm apostolū. iuncta glo. fina. de preben. ad idem glo. in. c. i. xxij. distin. que dicit papam nō debere ius vnius eccl'ie sine causa alteri dare. ¶ Denio ad tertium membrū: scilicet quādo dubitatur an subsit causa: & multa in hoc possunt allegari sed non insistam ꝓpter proluxi

tatem euitandā. sed qō presumi debeat faciunt nota. per le gistas in.l.fina. C. si ꝓtra ius vel vti. pub. & in.l. prescriptio ne. C. de preci. impe. offe. vbi cōmuniter volunt causam pre sumi in p̄ncipe etiam si agat in his que competunt alicui de iure gen. & etiam in his que sunt de iure diuino si in illo repe ritur al's dispensatum. & no. per aliquos in.d.c. que in eccle siarum. Ego vero distinguo sic: q̄ aut papa disponit pertur bando vniuersalem statum ecclesie nulla ratione apparente & non est sustinendū. vnde presumetur tunc iusticie causa. p hoc facit nota. dictum Inno. in.c. quāto. de consue. vbi dicit papam nō esse sustinenduz si sine magna causa & alijs nota vult mutare vniuersalem statū ecclesie. vtputa si vellet auferre episcopis potestatem crismādi vel baptizandi fm eum.

¶ Idem dicerem in casu ꝓposito si vellet deponere omnes episcopos vel maximā multitudinem: & sic iudicio meo pos set intelligi & saluari glo. in.c. per p̄ncipalem. ix.q.iij. que di cit papā non posse deponere omnes episcopos sed vnum sic vt in vno presumat̄ causa non sic in omnibus: vel in magna multitudine ꝓpter grauitatē preiudicij. arg. opti. in clemen. pastoralis. de rescrip. & Paulus solus reprehendit Pe trum cuz videret̄ deuiare a regulis & doctrinis cōmunibus euitando gentiles iudaizando in moribus. vt in.c. paulus. ij.q.vij. & originaliter habetur ad Galathas. ij.c. vbi dicit̄ q̄ Paulus resistit petro in faciem eo q̄ reprehēsibilis erat multo ergo fortius hoc poterit tota eccl'ia & hoc faciet etiā ex generali potestate sibi tradita a domino: vt. s. dixi. nam si caput dolet & errat debz totum corpus resistere: quia nō est tunc bonus paterfamilias. vnde Hieronimus. xcij. distin. legimus. orbis est maior vrbe: & si diceremus ꝓtrarium pos set papa adducere ad ꝓfusionem totam ecclesiam qō nō est dicendum cum deus orauerit pro ea vt. s. dixi. In alijs ve ro particularibus vbi non perturbatur vniuersalis status ecclesie & fides non violatur presumendum est pro eo q̄ non moueatur sine causa rationabili. pro hoc. c. cum a nobis. in fine de testibus. & clemen. litteris. de ꝓbati. vbi bonus ter. cum glo. & sic salua dicta legistarum: instar enī sacrilegij ha betur disputare de iudicio p̄ncipum. xvij.q.iij. §. qui autē. & in.l.ij. C. de crimi. sacri. & maxime dicenduz est hoc in papa quem merita Christi & Petri aut sanctū inueniunt aut san ctum faciunt. c.i. xl. distin. &c. ¶ Nunc restat respondere ad cōtraria ad que breuitatis causa figillatim non respondeo maxime quia si quis bene predicta librauerit ꝓtraria recipi unt limitationē per ea que dixi in solutione. Nam fatenduz q̄ papa potest ex causa dispensare quandoqz circa ius diui num dispositionem concilij & vniuersalem statum ecclesie et auctoritatem summoꝝ pontificū: sed vbi omnino cessat cau sa non potest: vt plene liquet ex predictis. & ad. c.i. de renun. lib.vi. dicit q̄ papa renūciauit ex causa: nam sine causa pec caret per ea que habent̄ in.c. nisi cum pridem. de renunc. & p ea que not. in. d.c. primo. ¶ Et aduerte circa hoc coniugiū spirituale contrahit̄ enī primo coniugium cum ecclesia vni uersali cum vnicus sit in se episcopatus vt predixi: & dicitur ꝓtrahi eoipso q̄ episcopus consecratur. tunc enī imprimitur ei caracter q̄ per nullum q̄ per deuz deleri potest & remanet post mortem. vt legitur & notat̄ in.c.ij.xxxij.q.vij. & hoc est illud coniugium spirituale qō fortius est q̄ carnale. cū illud dissoluatur morte in.c. penulti. & vltimo. de secun. nup. & ple nius de hoc p Hosti. in.c. inter corporalia. de transla. prela. qui sic intellexit principiū illius.c.i. ¶ Secūdo cōtrahitur matrimoniū spirituale. s. inter episcopū & illam ecclesiā par ticularem cui preficit̄ & hoc coniugium nō est ita forte sicut carnale tamē nō potest absolui ab homine ad instar carna lis. vt in.d.c.ij. sed per papā ex causa potest dissolui: sine cau sa vero nō: quia saltem designat coniunctionem que cōsistit spiritu inter christum & fidelē animā. vnde quēadmodum in ter christū & fidelem animā signatum nō dissoluitur sine cau sa: ita nec signum. nō obstat dictū Spec. ꝓcedit enī vbi nō decoloratur status ecclesie vniuersalis nec ledit̄ directe vel indirecte ordinatio dei. vt ipsemet Spe. voluit eo. titu. sub Rubri. de dispēsa. §. nūc breuiter. circa fin. vbi posuit casus plurimos in q̄bus dispēsare nō pōt & maxie in ver. xij. & seq. vbi tenet inter cetera q̄ dispensatio pape nō valet ꝺ euāge-

lia vel vniuersalez statum ecclesie seu vbi decolorat status ecclesie vel cõtra ea que sancti patres diffinierũt bene p.c.et si illa.i.q.vij.t.xxv.q.i.que ad perpetuã.t.c.cõtra.t.xv.di. c.ij.cũ simili.sic etiã limitan dũ est dictum Bal. maxime cuz ipse nihil boni allegat.t.c. omnis. loquitur in translatione fienda ex causa.c.si graciose.non loquitur vbi matrimoniuz esset contractũ inter prelatũ t ecclesiã: sed quãdo dispensatio fit ad tẽpus ꝓpter vtilitatẽ personarũ quã papa ex causa facere potest.arg.c.de multa.de preben.in fi.t hec sufficiant quo ad primam questionez:t non miretur quispiam de prolixitate adhibita in hac prima questione: quia nõ paruz est attingere t explicare fundamentũ potestatis totius vt ita dixerim ecclesie:t quia ex superius dictis facilius infertur ad decisionem aliarũ questionũ in quibus breuitatẽ cuz hac prolixitate cõpensabo tc. ¶ In secunda questione arguitur ꝓmo ꝙ prefata appellatio nõ debuerit per cõcilium admitti.appellatio est ꝓprie de minori iudice ad maiorem prouocatio.ij.q.vi.anteriorz.adeo ꝙ etiã si per errorẽ appellatur ad minorẽ iudicem non valet in aliquo appellatio.vt in.l.i.ff.de appella.sed cõcilium nõ est supra papã immo cõcilium recipit auctoritatem a papa.vt in.c.significasti.in fine. de elec.t.xxi.distin. quãuis.patuit clarius ex multis supra in ꝓmo dubio deductis ergo appellatio talis nõ erat admittenda. ¶ Secũdo videt de hoc textus expressus in.c. cuncta per mundũ.ix.q.iij.vbi dicitur ꝙ a qualibet parte mũdi ad sedem apostolicam appellari potest ab illa autẽ nulli est appellare permissum:t quia nulla precedẽte synodo habet facultatem soluendi quos synodus vnꝙ damnauerat t dãnandi quos oportuit nulla synodo existente:t est ille ter.valde notabilis.t facit ꝓ his que dixi in precedẽti dubio t solus papa sine concilio potest ex causa deponere etiam imperatorem.ad idem.c.nemo.t.c.aliorum.t.c.per ꝓncipalẽ.ea. causa t.q. ¶ Ex quibus iuribus colligitur ꝙ a toto clero t populo t imperatore papa iudicari nõ potest. ¶ Tertio pbatur per argu.a maiori.cum enĩ nec ab imperatore seculari nec a sententia prefecti pretorio appellari potest.vt.l.i.ff.a qui. appella.non licet.t.l.vna.C.de sen. prefec.preto.multo fortius nec a papa appellat t cũ ipsius potestas est longe maior imperiali.vt in.c.solite.de maiorita.t obedi.t in.c.duo sunt.xcvi.dist. ¶ Quarto fortissime facit quia papa est dei vicarius in terris.in.c.ij.t.iij.de translat.prela.sibi.enĩ in ꝓsona petri dictum fuit. Pasce oues meas.t quodcunꝙ tc. de elec.significasti.t.xxiij.q.i.quodcũꝙ.t.c.loquitur. ergo cum omnibus vice dei ipse presit a nemine excepto deo corrigi t deprehendi potest.vt in dicto.c.alioz.t in.c.nemo.t c.cuncta.appellatio enĩ presupponit maioritatẽ quandã in eo ad quẽ appellat.vt.s.dixi.adeo ꝙ de vicario episcopi ad ipsum epm appellari nõ põt cum sit idem tribunal t eadem iurisdictio nec cõsuetudo in cõtrariũ valet tanꝙ substantie rei repugnans.vt legit t nota.in.c.ij.de cõsue. lib.vi. Sed maioritas contra papã nunꝙ fuit tradita concilio cũ nullũ verbũ fuit apostolis dictũ iurisdictionis seu potestatis collatiuum ꝙ fuerit dictuz ipsi petro:imo multa petro fuerunt dicta vt plene dixi supra in ꝓmo dubio:ꝓ que ipsemet apostoli qui erant spiritu dei pleni ad maiorez confirmationem hoc ipsuz voluerũt ꝙ ipse petrus loco dei omnibus preesset xxij.di.sacrosancta.ergo hec appellatio nullo iure seu iuris colore fundari potest. ¶ Quinto t vltimo videtur probari in.c.per venerabilẽ.in fine.qui fil.sint legi.ver. rationibus. vbi ex lege diuina.pbat tex.ꝙ in omni dubio recurrẽduz est ad fidem apostolicã t ipsius diffinitioni t mãdato loco dei obtemperandũ est ab omnibus:nõ ergo licz cõcilio de ipsi? diffinitione iudicare cuz facta cõcilij sunt ꝓ ipsum papã corrigenda vel approbãda vt ibi.t in dicto.c.cuncta ꝓ mundũ Ridiculũ enĩ esset dicere cum statuta concilij possunt tolli ꝓ papam.vt nota.in.c.vbi periculũ.de elec.lib.vi.t in.c.significasti.eo.titu.t a papa nõ potest appellari ad concilium.si enĩ concilium esset supra papam non possent per eũ illius statuta violari.vt in clemẽ.ne romani.de elec.qõ tamen est falsum vt.s.dixi. Ipse enĩ papa superiorẽ in hoc seculo non recognoscit.vt in.c.per venerabilem.preallega.post ꝓnc. t in c.licet.de elec.in fi.vbi dicit ꝙ ad superiorem in facto pape nõ potest haberi recursus,t est ille bonus tex.in materia appellationis.t facit.c.significasti.eo.ti. ¶ In cõtrariũ ꝙ appellatio debuerit admitti ꝓmo concilium generale est maioz auctoritatis ꝙ sit solus papa:ergo a papa illud põt appellari cõsequentia patet ex se t infra melius corroborat. antecedens ꝓbat in concilio generali nõ soluz interest papa sed omnes prelati orbis.vt in.c.i.ij.t.iij.t.c.multi.xvij.di. t representat ꝓ hoc concilium tota ecclesia vniuersalis. vt patet actuũ.xv.facit.c.sicut in fi.xv.di.c.ecclesia.de cõse.dist.i.sed nulli dubiũ.quãdo tota ecclesia sic iuncta cuz capite suo maioris auctoritatis sit ꝙ solus papa.nam vt supra in ꝓmo dubio dixi potestas fuit tradita toti ecclesie sed ꝓ papã exercetur tanꝙ ꝓ caput ecclesie.vt in.c.manet.xxiij.q.i. t in.c. ita dñs.xix.dist.plenissime dixi.s.hinc est ꝙ maioris auctoritatis est cõstitutio totius concilij ꝙ solius pape vt colligitur t.c.i.xx.di.t ibi per Archi. ¶ Item papa solus põt errare t esse hereticus.xl.di.si papa.t insufficiẽs ad regimẽ ecclie vt in.c.i.de renũ.lib.vi.sed tota ecclesia errare nõ potest. vt legit t not.in.c.a recta.xxiij.q.i.t in.c.maiores. de baptis. hinc etiã est ꝙ ardua nõ solet papa explicare sine ꝓsentia cõcilij.vt legit t nota.in.c.ad apostolice.de re iudi.lib.vi. t ꝓ Postiẽ.in.c.ex gestis.de cleri.non residen. ꝓsequentia satis corroborat per optimũ simile:archiepiscopus est maior episcopis sue ꝓuincie adeo ꝙ sup eis habebat plenariã iurisdictionẽ.vt in.c.pastoralis.de offi.ordi.vi.q.iij.scitote.nihilominus de illo archiepo appellat ad concilium ꝓuinciale cui interest archieps tanꝙ caput.vt nota.fm vnũ intellectũ in d.c.multis.not.glo.in.c.a collatione. de preben.lib. vi.t.ij. q.vi.omnis oppressus. ¶ Item de ordine t preside appellatur ad presidẽ.ff.quãdo appel.sit.l.i.§.solent. t de episcopo t capitulo appellat ad ipsum archiepm.vt in dicto.c.a collatione.sic dicẽdũ in proposito vt a papa possit appellari ad concilium cui interest papa vt caput. Secũdo adduco.c. veniã.t.c.sententia.xxxv.q.ix.t maxime iuncto.c.tum ex litteris.de in integ.restitu.vbi dicit ꝙ sententia romani pontificis potest in melius cõmutari quãdo iusticia ꝓmo lata nõ est:sed reformatio ipsius nõ potest in melius referri quoniã ad totã ecclesiã vbi interest etiã ipse papa.nã t solus Paulus resistit ipsi Petro in faciẽ t ipsum reprehẽdit cum ex facto suo sequeret scandaluz in ecclesia dei.ij.q.vij. Paulus petrũ reprehendit.vt latius legit ad Galathas.ij.c. t tamẽ Petrus ꝓmo comedebat cũ gentib? nec discernebat cibos ab eis sicut faciebãt iudei:demũ supueniẽtibus ibi quibusdam iudeis timens eoz scandalũ subtraxit se a gentibus t discernebat ab eis cibos sicut faciebãt iudei:t sic idistincte cogebat ꝓ exẽplũ suũ alios iudaizare. qõ videns Paulus eũ reprehendit t sibi restitit in faciẽ.fortius hoc poterit facere tota eccl'ia al's solus papa posset deducere ecclesiã ad cõfusionẽ maximã qõ nõ est dicendũ.ad idẽ.ij.q.vij.§. item cũ balaam.vbi asina reprehẽdit Balaam ꝓphetã.vt ꝓ asinaz designat subditus ꝓ ꝓphetã Balaam ꝓlatus vt ibi: ad denotandũ ꝙ cũ prelatus cogit subditũ ad malũ põt ab eo reprehẽdi. ¶ Tertio facit.§.hinc colligit.xvij.di. vbi dicit ꝙ concilioz venerãdoz auctoritas singularẽ in ecclesia sedis apostolice addidit potestatẽ t dicit ibi ꝙ papa ꝓncipaliter habuit potestatẽ a deo.xxi.dist.quãuis.t.xcvij.dist.omnes. secũdario vero a concilijs.ergo concilium est maioris auctoritatis ꝙ papa.al's non potuisset dare auctoritatẽ pape cum nemo dat qõ nõ habet.i.q.vij.dalbertũ.t.c.qõ autẽ. de iure patronatus. ¶ Quarto videmus ꝙ in arduis t concernentibus statum totius ecclesie vt in causa fidei recurrit ad concilium.vt legitur t notat in.c.anastasius.xix.distin.t in.c. sicut.xv.distin.t patet actuum.xv.cum enĩ fuit in primitiua ecclesia dubitatũ an cõuersi ad fidẽ deberẽt circũcidi missuz fuit nõ solũ ad petrũ sed ad totã ecclesiã que erat hierosolimis:nec legit ꝙ petrus prestiterit maiorẽ auctoritatẽ ꝙ reliqui apostoli t seniores, sed omnes cõmuni cõsensu statuerunt ꝙ nõ fieret circũcisio:t sic cõmuni nomine facta fuit respõsio vt legit vbi.s.t plenius ibi dixi sup ꝓmo dubio.ergo cum opus erat recurrebat ad cõcilium etiã inter illos qui erant spiritu sancto pleni t satis informati de potentia pape t ecclesie.ergo potuit hoc casu nostro appellari ad cõcilium vt videat an epi sint sola volũtate pape remouibiles.qõ dubiũ satis est arduũ cũ episcopi dicant legati christi cõfra

tres pape ꝛ columne ecclesie. vt in dicta cle. de penis. ꝛ sunt loco apostoloꝝ. vt in. c. videtes. xij. q. i. ꝛ i. c. in nouo. xxi. di. ꝛ in. c. legimus. xciij. distin. ꝛ sunt vicarij dei saltem in parte. xxxvij. q. i. mulieres. nō obstat si dicaꝫ ꝙ speciale est in causa fidei vt in ea sit concilij supra papam. vt no. glo. in dicto c. sicut. ꝛ in. c. anastasius. ꝛ in. c. si papa. xl. dist. quia hec specialitas nō ꝓbatur iure diuino vnde emanauerat potestas pape ꝛ ecclesie: nō enī legiꝫ ꝙ in causa fidei deus dedit maiorem potestatē concilio seu ecclesie ꝙ in alijs casibus vel ꝙ pape. christus enī in translatiōe potestatis fuit vsus verbis generalibus. vt plenissime dixi. §. in ꝑmo dubio. cū ergo ecclesia vsa sit hac potestate in causa fidei etiā supra papam. ergo ꝛ in omnibus alijs arduis vbi papa iudicio vniuersali erraret vti potest: quia qui pōt maius ergo ꝛ minus concessum videt. vt dicit ter. in. c. ex parte. el. ij. de decimis. Si enī concilij̄ representans totā ecclesiā vt dicam in tertio dubio disponit in causa fidei etiā supra papaz. vt in. c. si papa. preallega. ꝛ. ij. q. vij. §. item cū Balaam. ver. item si manus. ꝛ qō ibi not. Archidi. ꝛ expresse tenet idem Archidi. in. c. in fidei fauorē. de hereti. lib. vi. ꝛ Hostiē. quē sequi videt Jo. an. in. c. ꝙposuit. de concess. preben. ꝛ in. c. per venerabilem. qui fil. sint legi. ergo potestatē istā recepit a deo als nō posset iudicare: iurta illud euangelicum. potestatē nō haberes in me vllam nisi data esset tibi desuper. vt legiꝫ ꝛ nota. in. c. nimis. de iureiuran. ꝛ. xxi. dist. inferior. de maioritꝫ. ꝛ obedi. cum inferior. nec obstat si dicaꝫ ꝙ in causa fidei iudicat: qz tota ecclesia errare nō potest cum deus ꝓ ea orauit. vt legiꝫ in. c. maiores. de baptis. ꝛ glo. in. c. a recta. xxiij. q. i. quia vt dixi in dubio primo etiā concilij̄ posset errare nec ꝑ hoc deficit fides cum potest consistere in ꝑsona vnius vetule: que nunq̄ interfuit cōcilio sicut accidit in ꝑsona beate virginis post passionē christi. apostoli enī ꝛ alij credentes defecerūt ante resurrectionē. licet eisdem dedit potestatē clauiū. vt in c. officij. de peni. ꝛ remis. vnde apostolus auctoritatē habēs in ecclesia scribens ad corinthios sic in epistola scripsit. Nescimus quoniā angelos iudicabimus: quanto magis secularia ꝛ dixit angelos idest sacerdotes: qui ꝓpter excellentiam ordinis in numero angeloꝝ cōputantur. vt. xxvi. distin. §. ecce ver. hinc ꝛ malachias. ꝛ transumpti ibi habet in. c. per venerabilem. ver. paulus. qui fil. sint legiti. ꝛ quanq̄ Hostien. ibi intelligat dictū de papa ꝛ cardinalibus hoc ego non credo cum tēpore apostoli nō essent adhuc cardinales sed potius videt de tota ecclesia vt satis colligiꝫ mens sua actuū xx. ꝓpe medium vbi dicitur ꝙ paulus vocabat maiores natu ecclesie ephesine ꝛ inter cetera dixit. Attendite vobis ꝛ vniuerso gregi in quo vos spiritus sanctus posuit episcopos regere ecclesiā dei quā acquisiuit sanguine suo ꝛc. ꝛ sic videt ꝙ regimen ecclesie nō sit in solo papa sed in omnibus prelatis: ꝛ pro hoc bonus ter. in. c. bene quidem. xcvi. dist. vbi in alia causa quā fidei concilij̄ discutiebat peragenda ꝛ diffiniunt. papa antē locutus fuit ibi tanq̄ vnus de concilio. ad idem facit. c. i. de sponsa. ꝛ. c. ofius. de elect. ꝛ in. c. aduersus. post princ. de immu. ecclesia. ꝑma. q. vij. cōuenientibus. ꝛ. c. adrianus. lxiij. dist. ¶ Ultimo videt de hoc casus in. c. legimus. xciij. dist. vbi dicit Hieronimus ꝙ totus orbis est maioris auctoritatis ꝙ sola vrbs romana. ex quo glo. ibi colligit argu. ꝙ statutū concilij̄ ꝓiudicat statuto pape si cōtradicant sibi ad inuicē. Cum ergo concilij̄ sit maioris auctoritatis ꝙ solus papa: ergo ab eo ad cōcilij̄ appellari potest. ij. q. vi. anterior. ¶ Ad solutionē: Christi ꝛ eius matrī cuius res agitur precipue presidio humiliter inuocato condescendens arbitror sic dicendū ꝙ aut papa consentit ꝙ appellatio recipiaꝫ ꝛ examinet: in cōcilio enī debet admitti nam cū princeps nō potest suam sententiā etiaz non iustā reuocare. vt in. c. venia. ꝛ in. c. sententiam. xxxv. q. ix. ꝛ de in integr. restitu. tum ex litteris. ꝛ. c. cum olim. de re iudi. ꝛ de dolo ꝛ cōtuma. cum olim. fortius pōt cōsentire vt in cōcilio examinetur vbi etiā ipse interest: ꝛ multū bene facit. c. nos si incōpetenter. ij. q. vij. ꝛ per illū ter. seu eius rationez deberet papa velle vbi dicit ꝙ papa si incōpetenter aliquid egit ꝛ in subditis suis iurta legis tramitē nō obseruauerit etiaz iudicio Imperatoris paratus est illud emendare reddens rationez nam si nos qui aliena debemus corrigere peccata peiora cō mittimus: certe nō veritatis discipuli sed quid dolentes dicimus erimus ꝓe ceteris eoꝝ magistri ꝛc. ¶ Si ergo ex humilitate papa ibi voluit se subijcere Imperatoris iudicio fortius debet velle patiꝫ vt factū suum discutiaꝫ ꝑ concilioz nam vt. §. dixi ibi est maior auctoritas cum ibi tota sit ecclesia representatiue neq̄ ꝑ hoc iudicaꝫ concilio sed ipse ꝛ concilium discutiunt an bene egerit sicut ab archiepiscopo appellaꝫ ad concilium ꝓuinciale vbi ipse ꝓsidet vt. §. dixi. ꝛ Imperator dicit nō erubescimus si quid melius hoꝝ que prius ipsi diximus inueniamus cōpetentē prioribus imponere correctionez ne ab alijs corrigi expectemus. in auc. de nup. circa prin. colla. iij. facit qō legiꝫ ꝛ nota. in. c. qualiter ꝛ quando. el ꝑmo. de accusa. ꝛ per iura predicta pōt admitti appellatio de papa male informato ad eundē bene informatū. nam in papa non debemus iudicare ꝓm leges humanas cū eis nō astringatur. vt in. c. ꝙposuit. de concess. preben. ꝛ. c. innotuit. ꝛ. c. significasti. eo. titu. sed ꝓm legē naturalem ꝛ diuinam qua astringiꝫ. xxv. q. i. sunt quidā. habz quis suū errorem corrigere imo debz esse magne sapientie. xxij. q. iiij. c. magne. ꝛ. c. nos si. ꝛ videtur esse non papa cum male agit vnde altera ꝑsona censeꝫ cum postea bene est edificatus. sicut in simili dicit ter. nō est iudex si nō est iusticia in eo. de rebo. signi. foruꝫ. nam ꝛ ipse deus suā sententiā quādoq̄ immutat peccatore suos mutāte moꝛes. vt legiꝫ ꝛ nota. in. c. incōmutabilis. xxij. q. iiij. vnde dicitur disce mutare moꝛes quia deus nouit mutare sententiā. vt ibi not. ita papa debet fortius reuocare qō male fecit et quo reperit cām aliter se habere. fateor tamē ꝙ ista nō est ꝓprie appellatio de qua iura faciunt mentionē cum per eā non suspendaꝫ sententia nec causa deuoluitur ad superiorē qō est ꝓprium appellationis sed est appellatio generaliter sumpto vocabulo. appellatur enī idest ꝓuocatur ipse papa vt diligentius examinet negociū sicut dicimus de appellatione extraiudiciali qō est quedam ꝓuocatio ad causam. de appel. cū sit romana. ꝛ obtinet vim cuiusdam supplicationis. argu. auc. que supplicatio. C. de preci. impe. offer. ꝛ facit bene in simili. c. pastoralis. de app. vbi dicit ꝙ si papa inhibuit appellationē in aliquo negocio nihilominus si appellatur debet superior iusticiaz reuocare vel vi appellationis deuoluentis causam licet nō suspendē tis a iudice a quo vel vi querele. Fateor tamen ꝙ papa nō cogitur talem appellationē admittere. vt in iuribus ꝛ rationibus preallega. ꝛ maxime in dicto. c. venia. ꝛ. c. sententiā. ꝛ c. tum ex litteris. cum simili. aut papa cōtradicit ꝙ suprādicta appellatio admittiꝫ in concilio ꝛ tunc est dubium. sed vt late habeamus materiā ampliando terminos dico ꝙ quedam sunt in quibus papa habet plenitudinē potestatis: vt in his que sunt iuris positiui nec decoloratur status ecclesie ꝛ in illis nō debet admitti appellatio quia nemo in illis potest sibi dicere cur ita facis cū ipsi fuerit data a christo plena potestas disponēdi: ꝛ si male disponit ve anime sue. vt in. c. alioqz. ꝛ in. c. nemo. ix. q. iij. ꝛ xix. distin. in memoriā. ꝛ in his intelligo iura que dicūt ꝙ a papa appellari nō potest. vt in c. cuncta per mundū. ea. causa. ꝛ. q. qō sic loquiꝫ si bene ponderetur in fine sui: maxime quedā sunt que papa attentare nō potest ꝛ in illis poterit quandoq̄ admitti appellatio. ꝛ de his casibus vide per Spec. in titu. de legato. sub Rubrica de dispensa. §. nunc breuiter. ver. hec autē sunt vsq̄ ad finq̄ singulariter ꝓsequi longū esset. Sed ponaz tres casus in quibus credo appellationē admittendā etiā inuito papa Primus cū precipit aliquid cōtra fidem. In hac enī causa cōciliū est supra papā ꝛ licite recediꝫ a papa. xxiij. q. i. acbatius. xix. di. c. anastasius. ꝛ. d. §. item scismaticus. cū simili. §. allega. nā in eo ꝙ papa est hereticus minor est quolibet catholico: vt dicit glo. in. d. c. acbatius. nec est caput ecclie sed extra ecclīam: hoc aūt cognoscere hz ecclesia cui in ꝑsona Petri data fuit potestas a xpō. vt in. d. c. manet. xxiij. q. i. ꝛ si diceremus cōtrariū posset eccl'ia deduci in nihilū cū papa possit esse hereticus. d. c. si papa. ꝛ insufficiēs. vt in. c. i. de renū. lib. vi. ꝛ iste casus iudicio meo nō habet multū dubitationis cū in hoc casu fere omniū sniа pōt iudicari a concilio vt. §. dixi: fortius pōt eius preceptū cōtra fidē corrigi ꝑ concilium. ¶ Secūdus casus magis dubitabilis cū ex suo precepto seu sentētia decolorꝫ seu imutaꝫ vniuersalis status

ecclesie.nam cõmuniter tenetur papa hoc facere nõ posse: vt not.in.c.litteras.de resti.spolia.in ꝟ.dispensare.ꝛ in. c.ppo fuit.de cõcess.pben.ꝛ Inno.in. c.cũ ad monasterium. de sta. regul. Spec.in loco allegato in ꝟ.xij.ꝛ videtur ter.in. c.et si illa.i.q.vij.ꝛ.c.que ad perpetuã.xxv.q.i. per Archidya. in dicto.c.sunt quidã. ꝛ facit quod not. Abbas in dicto.c.nulli.de sentẽ.excõmu. glo.tamen decreti in hoc videntur cõtrarie.nam glo.in dicto.c.que ad perpetuã. dicit ꝙ ꝓtra vniuersalem statuꝫ ecclesie papa nõ dispenset.sed bene quando nõ est ita generale sicut exemplũ ponit in cõtinentia sacerdotũ. sed glo.Bar.brixien.in.c.sunt quidã.ea.causa ꝛ qõne. dicit ꝙ quicquid dicat Jo. qñqꝫ papa dispensat cõtra generale statutum ecclesie.sicut fecit in.c.nõ debet esse.de cõsangui.ꝛ affi.sed cõcordando dico ꝙ per illud statutum nõ decolorauit statũ ecclesie; sed potius reformauit nec solus fecit: sed cum toto cõcilio.vnde dicerem ꝙ cũ ex mutatione vniuersalis status ecclesie decoloratur ecclesia nõ potest papa etiam dispẽsare: vt in dicto.c.ꝛ si illa.secus si nõ mutaret: sed potius reformaret. vt sentit Inno.in.c.ꝯto.de cõsue.vbi dicit ꝙ ex magna causa ꝛ alias nõ põt papa venire cõtra vniuersalem statũ ecclesie quod est not.ꝛ in hoc casu credo ꝙ valeat appellatio ad cõcilium saltem vt ꝯcilium resistat pape ne cõfundat dei ecclesiam.nam vt no.dicit Jnnocẽ. in dicto.c. ꝯto.nõ est papa sustinendus si vult venire cõtra statũ ecclesie vniuersalẽ sine causa manifesta.nõ enim potest sibi cõgruentius resisti ꝙ per totã ecclesiam.sicut Paulus resistit Petro vt ꝑdixi. ꝛ sub hoc credo includi casum nostrum: vt plene tetigi in ꝓmo dubio.quare ꝯcludo ꝙ dicta appellatio de qua in themate fuerit admittenda per ea q̃ satis plene dicta sunt supra ne hoc casu iudicat papa:sed potius sibi resistit ne destruat ecclesiam dei.interest eim totius corporis ne caput male agat:facit optime.d.ℌ.itẽ cuꝫ Balaã.ij.q.vij. ¶ Tertius casus cũ papa ꝑcepit id quod est in se malũ vel vehementer ex suo ꝑcepto ꝑsumitur scandalum futurũ. nam tali ꝑcepto nõ est obtemperandũ. vt not. Inno.in.c.inquisitioni.de sen. excõmu. pbat. xi.q.iij.si is cui pest.ꝛ.c.qui resistit. ꝛ.c.iulianus.ꝛ.c.si dñs.xl.dis.c.i.debet eim tota ecclesia resistere scandalis futuris ꝛ ne mala cõtra legem dei cõmittantur ad instar Pauli qui reprehendit Petrũ: vt.s.dixi.ꝛ asina que denotat subditum reprehendit Balaam ꝓphetam qui denotat ꝓlatum. Et si queris vnde cõcilium habet hanc ꝓrogatiuaꝫ cognoscendi ꝛ resistendi. Respondeo per ea q̃ dixi in ꝓmo dubio.ꝛ supra in argumentis ꝑ ista parte.ꝛ bene facit dictũ Hostien.in.c.ꝓposuit.de cõcess.pben.vbi dicit ꝙ licet papa nõ potest accusari vel ꝯdemnari ab homine nisi de hereti. dicto.c.si papa.põt tamen moneri secrete si palam peccat moraliter.nam velit nolit subiaceat euangelice veritati quoad monitionẽ faciendã que cuilibet data est.ij.q.i.si peccauerit dicit tamẽ ꝙ nõ subiacet quo ad id quod ibi dicit: dic ecclesie nisi in hereti.si eim est impenitens debet dici ecclesie ẽm deum.id est deũ orando ꝙ ipse inspiret ꝛ ecclesie triumphanti vt oret ꝑ ipso.naꝫ si imperator ꝛ totus clerus ꝛ totus populus ꝙuenirent ipsum nõ poterunt iudicare: caueat tamen ipse:qꝛ anima sua in manibus suis ꝛ sibi terribilius iudiciũ imminet ꝛ intolerabilior cruciatus. xx.q.iij.nemo. ꝛ.c.aliorũ. Jn subditis autẽ habet potestatem ẽm eum ꝙ eius ꝑcepto est obediendũ etiam si dubiũ sit an sit mortale dũmodo vinci põt ꝯscientia. Si autem certum esset peccatum esse mortale tunc ei nõ est obediendũ: sed recognoscendus est papa celestis.scz deus.dicto.c.iulianus.ꝛ ecclesia triumphans q̃ nõ fallit.ꝛ hoc vltimũ placet ꝛ ꝯcordat cum dicto Inno.in.d. c.inquisitioni.ꝛ facit qõ not. Jo.an.in.c.significasti. de offi. ordi.ꝛ in.c.cũ adeo.de rescrip.sed ꝑcedens dictum nõ placet nam si papa stat in peccato notorio ꝛ ammonitus per ꝯcilium nõ vult desistere:ꝛ sic scandalisat ecclesiam potest puniri tanq̃ hereticus per ꝯcilium: vt dicit glo.singularis quã approbat totus mundus.in.c.si papa.allegꝫ.ꝛ sic per hanc viam põt denũciare ꝯcilium crimen pape:ꝛ ad effectum vt per ecclesiam ammoneat ꝛ corrigatur.põt appellari ad ꝯcilium vbi peccatũ esset notorium.ꝛ hec sufficiant quo ad secundũ dubiũ. ¶ Jn tertio dubio videt primo ꝙ tam principes seculares ꝙ clerici etiam sine ꝓlaturis debent interesse ꝯcilio generali.de principibus secularibus videt ter.in.c.ad apostolice.de re iud i.li.vi. vbi papa pollicitus fuit se vocaturuꝫ ad ꝯcilium reges: ꝓlatos:ꝛ clericos:tam ecclesiasticos ꝙ seculares vt per se vel per solẽnes nuncios ad ꝯcilium cõuenirent.de imperatore ꝙ interfuit cõcilio multum solenniter legitur in.c.nunc autẽ.xxi.dis.ꝛ ꝙ plus est:ibi imperator ꝓponit sicut quilibet ꝓlatus.ad idẽ.c.adrianus.lxiij.dis. vbi dicitur ꝙ karolus rex francoꝝ cõstituit synodum generalẽ cuꝫ adriano papa:ꝛ nõ solum interfuit: sed etiam fuit auctor instituendo.in qua synodo fuit translata in imperatorẽ potestas instituendi ꝓlatos.ꝛ in.c.ij.quod incipit in synodo.legitur ꝙ leo papa in synodo cõgregata rome cõstituit cum cuncto clero ꝛ populo romano ac cõfirmauit in personam regis Ottonis ꝙ ꝯcesserat Adrianus karolo:ꝛ sic ꝑbat ille ter. ꝙ nõ solum reges ꝛ principes:sed etiã laici inferiores ac clerici cuncti etiam sine ꝓlaturis debeant admitti ad cõciliũ generale etiam vbi tractat de rebus ꝛ iuribus spũalibus. naꝫ ibi fuit cõcessa potestas illi Ottoni eligendi papaꝫ ꝛ alios ꝓlatos.ad idem.c.nos ad fidẽ.xcvi.dis. vbi dicit imperator nos ad fidem ꝯfirmandam synodo interesse volumus: videtur eim ꝙ nõ tanq̃ inuitatus:sed suo iure debeat interesse.facit qõ de hoc volumus not.glo.in clemen.i. de offi.vica.facit c.i.xvi.dis.vbi ꝯcilium peractũ fuit imperante Constantino augusto. ¶ Item nõ solum principes sed etiam iudices inferiores legunt interfuisse cõcilio: vt in dicto.c.ad sedez.xxxv. q.v.vbi papa vocauit ad ꝯcilium epos ꝛ clericos ac iudices diuersarum ꝓuinciarũ:ꝛ sic ꝑbat ille ter.partẽ affirmatiuaꝫ huius dubij respectu clericoꝝ inferioꝝ ꝛ respectu laicorum saltem ꝑcellẽtium.ꝛ ꝑ clericis inferioribus videtur vltra ꝑdicta ter.in.c.in nomine domini.xxiij.dis. vbi legitur epos abbates:ꝓsbyteros:dyaconos interfuisse.ꝛ cõsedisse ꝯcilio vt in.c.cõuenientibus.i.q. vij. ꝑbatur de monachis vel saltem abbatibus exponendi ibi monachos ꝑ abbatibus: vt exponit ibi glo.ꝛ in.c.adrianus.el secundo ꝓallega.erꝓesse dicit de abbatibus:ꝛ in.c.anastasius.xix.dis.exꝓsse fit mentio de episcopis ꝛ ꝓsbyteris:ꝛ cunctis ecclesie catholicis.ad idem.c.olim.xcv.dis.vbi dicit ꝙ licet episcopus ex institutione ecclesie sit ꝓsbyteris maior.omnes tamen debent regere ecclesiam in cõmuni: vt in.c.i. xv.distinc. fit specifice mentio de ꝓsbyteris in genere. Et ex supradictis iuribus in vnum collectis satis videtur ꝑbatum ꝙ reges:principes: ꝛ alij ꝓsidentes ꝛ ꝓlati inferiores episcopis:ꝛ alij sine ꝓlaturis debeãt interesse ꝯcilio generali. ¶ Secũdo principaliter ꝓbatur sic.ꝯcilium repsentat vniuersalem ecclesiam: vt in.c.sicut.in fi.xv.dis.sed ecclesia fideliũ collectio dicit. de ꝯsecra. dis.iij.ecclesia. ergo quilibet fidelis deberet admitti si hoc postulat.cũ eim tractaretur ibi de reformatione totius orbis cuiuslibet interesse vt admittat.ꝑ hoc facit quod no. Inno. in.c.vestra.de loca.ꝛ in.c.fi.de offi.leg.vbi dicit ꝙ cum episcopus vel legatus vult facere statutũ tangens alios seu aliorum iura debet hoc facere cũ illorũ cõsensu etiam si sint laici.vel saltem debent esse ꝓsentes.argu. de ꝯsecra. dis.iij. c.i. et.c.fi.de ferijs.ꝛ idez Frede.de Senis.ꝯcilio.xvij. ¶ Tertio videtur hoc ꝑbare Actuũ.xv. vbi in ꝯcilio etiam rei ardue nõ solum interfuerunt apostoli:sed etiam alij ꝓsbyteri ꝛ seniores:ꝛ responsum fuit factũ sub nomine apostolorum et seniorũ:ꝛ quod placuit ibi ꝯcilio dicit placuisse toti ecclesie vnde dicit ibi ꝙ placuit apostolis ꝛ senioribus: cũ tota ecclesia.ꝛ sic ꝑbatur ꝙ interfuerunt apostoli ꝛ ꝓsbyteri ꝛ alij honorabiles viri qui repsentauerunt totam ecclesiam.quod est not.si eim apparet ꝙ illi qui ducebãtur sancto spiritu hoc fecerunt.fortius debet fieri nunc cũ illorum actio nostra debet esse instructio.argu.c.significasti.de elec. ri. dis.ecclesiasticarum.sic etiam in antiquis ꝯcilijs ꝓsumitur spiritum sanctum per illorũ os fuisse locutum.l.dis.si ille. ¶ Quarto specifice ꝑ regibus facit cum eim vngantur etiam ex ꝑcepto dei in veteri testamento:ꝛ hodie etiã in nouo. vt in ti. de sacra vnc.ꝛ.ij.q.vij.§.item cũ Balaam.vident persone ecclesiastice. ¶ Item susceperunt in eorũ dignitatem ecclesiam dei tuendam:de quo tenentur in stricto iudicio rationẽ reddere: vt in.c.principes.ꝛ in.c.regum.xxiij.q.v.eoruꝫ. ergo interest cõcilio interesse vbi de regimine ecclesie ꝛ totius orbis agitur. ¶ Jn cõtrarium videt primo ter.apertus.in. c. vbi naꝫ xcvi.dis.vbi dr ꝙ etiam imperatores synodalibus actibus

intereſſe nō debent. ¶ Secundo ꝓbat cōtra omnes nō epi ſcopos per.c.ſatis euidēter.ea.cau.q.ij.vbi dicit illicitū eſſe eum qui nō eſt in ordine ſanctiſſimor ep̄or eccleſiaſticis im miſceri tractatibus. ¶ Tertio eſt bonus tex. in.§.hinc etiā. vbi dicit ſynodo cōgregata apud vrbem ⁊ in diſceptatione poſito an accuſatores deberēt audiri cōtra ſimachum papā. ſereniſſimus imperator quaſi deo ſpirante reſpōdit ſynoda lis eſt arbitrari in tanto negocio ſequēda ꝓſcribētis ſtatue re:nec aliquid ad ſe ꝑter reuerētiā de eccleſiaſticis negocijs pertinere cōmittens etiam poteſtati pontificū vt ſiue poſitū vellent audire negociū ſiue nollent ꝙ magis putarent vtile deliberarent dūmodo venerandi ꝓpu ſione cōcilij pax in ciui tate romana dareť eccleſie.ergo ex verbis imperatoris ꝑ cō ciliū approbatis ꝓbatur primo ꝙ laici nō debent ſe impedi re de factis cōcilij ꝑter reuerentiā impendendam ⁊ ꝙ tantū pontifices cōſtituunt generale ꝯciliū. ¶ Quarto videť tex. in.c.i.⁊.ij. xvij.diſ. vbi cōcilium generale appellať ſynodus ep̄or.ad idem.xv.diſ.c.i.vbi dicit ꝙ ante Conſtantinū im peratorem nō erat data ep̄is facultas cōueniendi in vnum ſed Conſtantinus dedit poteſtatē chriſtianis cōueniendi:⁊ tunc incepit generale cōcilium:⁊ inter cetera cōcilia tūc per acta quatuor fuerūt venerabiles ſynodi:que totā principa liter fidem cōplectuntur quaſi quatuor euangeliſte.⁊ totidē paradiſi flumina.⁊ dicitur ibi ꝙ harū prior nicena ſynodus cccxviij.epicopor Cōſtantino auguſto imperatore peracta eſt.⁊ ſic ſolum ep̄i intelligunť interfuiſſe.⁊ idē dicitur ibi de ſynodo epheſina.ſcz quaſi a ducentis ep̄is fuit edita.ſi ergo illi ſpūſancto pleni nō vocauerunt ſacerdotes vel inferiores ꝑlatos videtur ꝙ neceſſario nō ſunt vocandi. ¶ Venio ad ſolutionē huius difficilis dubij quod non reperio in aliqua iuris parte ſcribētes examinaſſe quod eſt valde neceſſarium cū iura ſupra allegata varie in hoc loquanť ⁊ dum de facto in cōcilio Semis habito tempore pape Martini. Mcccc xliij.caſus diſceptandi accidiſſent varij varia dicebant ni hil tū circa hoc determinatum extitit. Ego autē ꝓut ingenij mei capacitas diuina gratia miniſtrante patiť inferam qđ mihi in dubio hoc dicendū videť.primo inferaz reſpectu lai corum:ſecūdo reſpectu clericor. De laicis eſt glo. magis in. c. vlti.de his que fiunt a ꝑla. que dicit nō debere intereſſe lai cos cōcilijs eccleſiaſticis niſi in tribus caſibus. Primus ſi ſpecialiter inuitarenť. allegat.c. Adrianus.lxiij. diſ.in fine. Secundus ſi tractať caſus fidei. xcvi. diſ.c.vbi nam. Ter cius ſi tractať de matrimonio:q: tales cauſe eos tangūt ꝓnt intereſſe.allegat.xxxv. q.vi.ad ſedē. Jo.an.in dicto. c.fi.di cit ꝙ in ꝑdictis caſibus intereſſent vt audiant nō vt iudicēt vel vt doceant.lxij.diſ.docendus. Jtem dicit ꝙ etiā ad ꝑdi cta nō eſt neceſſe laicos vocari cū ibi diffimiēda poterūt eis poſtea in ꝑdicationibus publicari:que ꝑdicatio fieri pōt eti am excōmunicatis.ō ſen.excō.reſponſo. dicit tū ꝙ laici poſ ſunt ad cōcilium venire ꝓ iuſticia petenda vel defendenda. de iudi.nouit.⁊ not.hoc vltimū ꝓ quo ego allego tex. opti me in.c.i.de ſponſa. In eccleſiaſticis autē negocijs ⁊ clerico rum correctionibus ſunt laici excludendi ſm eum.argu. in.c. maſſana.de elec.⁊ ex̄ſtius in extrauaganti bonifacij.de of fi.ordi.debent. ⁊ cū his dictis Jo. an.tranſeunt cōmuniter ſcribentes. Jnno. autē in.c.graue. de ꝑben. tractauit ſatis plene de debentibus intereſſe ꝓuinciali cōcilio ⁊ ep̄ali ⁊ nil dixit de generali forte dubitauit ꝓpter iurium varietatē.nec etiam Jo.an.hunc articulū tetigit niſi locor reſpectu. vt.§. tetigi. ſed ego reperio in decretis glo. deuiantem a iudicio Bernardi ⁊ Jo.an.ſcz in.c.adrianus.lxiij.diſ.dicit em̄ ꝙ ad cauſas matrimoniales laici qñq; inuitantur. ⁊ ſic intelligit dictū.c.ad ſedē. in cauſis aūt fidei dicit ꝙ laici interuenerūt etiam nō vocati.allegat.c.veniam.ꝑallega. ⁊ ſic ſentit ꝙ in cauſis matrimonialibus nō ſit ſpeciale. nō em̄ intereunt niſi inuitati.⁊ in hoc deuiat a iudicio Bernardi. in cauſis vero fidei vult ꝙ interūnt iure ꝓprio:⁊ in hoc deuiare videť a iu dicio Jo. an. Ego dicerem ꝙ vbi in cōcilio tractanda ſunt negocia eccleſiaſtica ſeu pertinentia ad iuriſdictionē eccleſi aſticam nō eſt neceſſe laicos vocari:q: poteſtas ō his diſpo nendi data fuit clericis ⁊ nō laicis:q: Petro ⁊ apoſtolis ⁊ in perſonis eor ſuis ſucceſſoribus data fuit poteſtas de ſpi ritualibus diſponere:vt plene dixi in primo dubio. facit. c. eccleſia.de cōſtitutionibus.⁊.c.bene quidem. xcvi.diſ. ꝓba tur in iuribus ꝓ parte negatiua allegata. ⁊ maxime in. d.§. hinc etiam.⁊ exp̄ſſius in.c.veniam.cum em̄ ibi videatur erci pere cauſam fidei dūtaxat ſatis videtur formare regulam in oppoſitum.xxxiij.q.vij.dūs.ad idem.d.c.ſatis euidenter et bene facit.c.principes.xciij.q.v. vbi dicit in eccleſia non eſt neceſſaria poteſtas ſecularis niſi in defectū vt ꝙ nō valēt ef ficere ſacerdotes ſermone doctrine poteſtas ſecularis impe ret per diſcipline terrorem. In cauſa fidei diſtinguendum. Aut em̄ queritur:nūquid de neceſſitate ſunt vocandi per ec cleſiam et credo ꝙ nō: q: vt dixi poteſtas plene diſponendi ſpectat ad clericos maxime in cauſa fidei. eſt enim iſta cauſa mere iuris eccleſiaſtici adeo ꝙ ſecularis iudex nec directe nec indirecte pōt de ea cognoſcere: ſed ſola executio ad peritōes eccleſie ptinet ad laicū: vt no.ſingulariter in.c.vt inquiſitōis §.phibemus.de hereti.li.vi.neq; poſſunt publice neq; priua tim de fide diſputare.vt in.c.ij.§.inhibemus.de hereť. li.vi. nec in cōcilijs principalibus a ſanctis patribus editis legiť laicos fuiſſe vocatos:licz de fundamēto fidei fuerit actū: vt ptz.xv.diſ.c.i.⁊ per totum.ſed ſi laici ſponte ſe offerūt ad cō cilium in cauſa fidei tunc puto ꝙ debēt admitti:⁊ ſic ꝓprie loquiť illud.c. vbi nam. ibi em̄ imperator obtulit ſe ⁊ ſic in tellīgo glo.in.c.adrianus.cum em̄ fides pōt remanere apud ſimplicem laicum: vt dixi in alijs dubijs: q: nō poteſt eccle ſia eſſe nulla intereſt cuiuſlibet ſi vult intereſſe vt admittať: et tunc puto ꝙ nō ſimpliciter audient: vt dicit Jo.an. ſed cō ſulent et dicent opiniones eor.idem credo ꝙ tractabūt:ſed nō decident ipſi.ſic intelligo illud .c. vbi nam. ibi em̄ ſolū fit mentio de tractatu qui eſt diuiſus ⁊ ſeparatus a deciſiōe: vt in.c.tua.⁊.c.fi.de his que fiunt a ꝑla.⁊ in.c.vltimo.de his q̄ fiunt a maio. par.capi. ꝙ tractari debeant facit ratio ꝑallegata.q: poſſet laicus melius ſcire veritatē: ſicut olim penes beatam virginē fides ſola remanſit. Jtem facit.c.ad ſedem. vbi laici tractarunt illas cauſas matrimoniales: ſed clerici habent dicere:q: populus eſt docendus ⁊ nō ſequendus:vt in.c.docendus.ꝑallega. ⁊ q: laicis nō licet iudicare ſpiritua lia:vt in dictis iuribus. habebūt ergo laici in cauſa fidei vo cem cōſultiuam:nō autem deciſiuam.in alijs autez negocijs ſi inuitantur habebūt vocem cōſultiuam vel deciſiuam qua tenus eis permittitur per cōcilium.nam papa poteſt eos fa cere capaces iurium ſpūalium:⁊ maxime poteſtatis vocis dā de:vt in.c.adrianus.ij.lxiij. diſ.⁊ in.c.in ſynodo. c.diſ. legiť et notatur.ij.q.vij.mennam.quinimo poteſt dare laico pote ſtatem excōmunicandi:vt not.glo.xxxij.diſ.c.verum.⁊.c.be ne.xcvi.diſ. Jo.an.in.c.ij.de ꝑben.li.vi. ⁊ ſic per inuitationē eccleſie intelligo omnia iura in quibus legiť laicos interfu iſſe cōcilijs.vt apertiſſime ꝓbat tex.iuncta glo.in dicto.c. ve niam.ibi em̄ dicit papa ꝙ nō legiť imperatores ⁊ alios prin cipes ſeculares interfuiſſe tractatibus niſi in cauſa fidei.qđ videtur falſum cū in multis alijs caſibus legimus interfuiſ ſe.vt.§.plene allegaui in prima parte. ſed vt dicit Beo. be ne interfuerūt tunc ſed inuitati:nō autem iure ꝓprio. ⁊ ſic ꝓ bat ille textus ſic intellectus: ꝙ in cauſa fidei interſint iure ꝓprio:quod intellige vt dixi.§.nō obſtat ꝙ ad iuſſum impe ratoris fuit ſynodus pluries cōgregata: q: pceſſit illud ſm ea tempora quibus nō erat facultas chriſtianis tute in vnū cōueniendi:ſed poſtmodum ſtatutuz fuit vt ſine auctoritate pape nullo modo poſſet ſynodus cōgregari.xvij.diſ.per to tum.⁊ vide ibi bonam gloſam in ſumma ꝓ ſupradicta cōclu ſione que dicit ꝙ ſynodus generalis conſtituitur a papa et ep̄is:⁊ ſic nil dicit de laicis. Jdem ꝓbat tex.iuncta glo.in.c. cōcilia ſacerdotum.eadē diſ.dicerem tamen ꝙ vbi cōcilium vellet diſponere ſuper iuribus vel rebus laicor vltra quā in riſdictio eccleſiaſtica patiatur ꝙ deberet laicos ſeu eor ꝓrin cipes tunc cōuocare. ſic intelligerē dicta Jnno.in. d.c.fi.de ferijs. et de ꝯſecra.diſ.iij.c.i.facit clemē.ij.de cenſi.⁊ ſic poſ ſet ſaluari mens glo.in.d.c.fi.de his que fiunt a ꝑla.nec ob ſtat ſi dicať ꝙ reges nō videntur puri laici ꝓpter vnctionez quod eſt falſum:nō enim ꝓpter hoc aliquem ordinem reci piunt.in.d.c.vno.de ſacra vnc.⁊ vide.c.ij.de ꝑbē.li.vi.in no uella. ¶ Jtem nō omnes clerici interſunt in cōciliis vt ſtatiz dicam.⁊ per hoc inferam ꝙ in caſu thematis noſtri ꝓncipes ſeculares nō poterunt intereſſe inuito cōcilio cum nō agitur

de fide sed de validitate illi⁹ dispositõis qõ est negociũ eccle siasticũ. ⁊ videtur ter. in simili in dicto. §. hinc etiã. xvij dist. ⁊ in. c. satis euidẽter. xcvi. distin. sed de ꝓlatis ⁊ clericis inferioribus põt magis dubitari cũ multũ varie iura loquantur vt patet in argu. allegatis ꝓ ⁊ contra reperio glo. valde no. in decre. xvij. di. in sum. que dicit ꝙ conciliorum quedaz sunt vniuersalia: quedã particularia: siue ꝓuincialia: quedaz episcopalia. Vniuersale dicitur ꝙ papa vel eius legatus cõstituit cum omnibus episcopis: ⁊ sic vult apertissime ꝙ de iure alij prelati inferiores de necessitate non sunt vocandi: ⁊ q̃ tenus illa gl. dicit de legato pape intelligo ad hoc habente speciale mandatũ: alꝫ secus. vt no. gl. in. c. ij. eadẽ di. ⁊ iij. di stinctiõe. §. porro. Et no. et illa gl. ꝙ papa põt mittere legatũ loco sui ad cõcilium generale: qõ ꝓbat in. c. ij. ea. distinc. Itẽ ꝓbatur in. c. adrianus. lxiij. di. ⁊ ibi appellant missi: alibi appellant locũ tenentes. vt in. c. conuenientib⁹. i. q. vij. ⁊ vide ibi glo. in ver. vniuersalib⁹. ⁊ sic principes seculares in casibus in quibus interesse possint intererunt ꝓsonaliter vel per solẽnes nuncios. vt est tex. in. c. ad apostolice. de re iudi. lib. vi. Idem in vniuersalibus cuz per se facile cõuenire nõ ꝑnt. vt in. c. fi. de his que fi. a prela. prelati vero debẽt interesse ꝓsonaliter: nisi iusto impedimẽto detineant: ⁊ tũc debẽt mittere legatos. xvij. distin. episcopus ad synoduz. ⁊ vide qõ notabiliter ⁊ Joh. an. in. c. ij. de ꝓcu. ⁊ vide ter. cũ glo. rc. dis. c. iij. de aliꝫ duob⁹ cõciliꝫ glos. ibi ꝓsequit. Sed pleni⁹ de illis duob⁹ vide p Jnno. ⁊ doc. in. c. graue. de ꝓben. ⁊ an hec concilia inferiora possint ordere canones particulares. vide bonã gl. in. d. §. porro. ⁊ xvi. dis in summa. Et an legatus pape ex legatione generali posset concilium ꝓuinciale celebrare. vide p glo. ⁊ melius p archi. in. d. §. porro. ¶ Ego aũt hic solũ ꝓsequor primũ mẽbrum m. s. de concilio vniuersali qõ non est bene diffinitum p maiores nostros licet enim illa glo. xvi distin. in sum. posuerat opi. suaz nihil tamẽ inducit nec respõdit ad infinita cõtraria supra per me allegata. ⁊ ipsemet glosator in. d. c. conuenientibus. i. q. vij. dicit ꝙ abbates debẽt interesse cõcilio: licet secus dicat de monachis simplicibus. ⁊ in. c. cõcilia. xvij. di. sentit primũ faciendo mentionem de solis episcopis. Item sentit in. c. nec licuit. in glos. iij. que etiaz ꝓsequit ad quẽ spectat impetratio institutiõis ꝯcilij. ⁊ not. in hoc illã gl. Ego dicerem ꝙ in ꝯcilio generali episcopi soluz de necessitate sunt vocandi p iura ꝓ hac parte allegata. Itẽ puto de inferioribus prelatis habentibus episcopalez iurisdictionem vt sunt magni abbates. hoc vltimũ videt ꝓbare ter. in. c. cõueniẽtibus. i. q. vij. vbi abbas tenuit locum pape in cõcilio. ⁊ multi abbates dederunt vocem decisiuaz quẽadmodũ episcopi: qõ de aliꝫ inferioribus non legit ibi ad idẽ. c. adrianus. ij. lxiij. distin. vbi dicitur ꝙ synodus illa fuit celebrata a centũ quadragintatribus religiosissimis episcopis ⁊ abbatibus: ⁊ sic abbates illi equiparantur episcopis ⁊ vbi legit inferiores interfuisse: intelligo ꝙ specialiter fuerint inuitati: sicut ⁊ laici quãdoq; inuitant: vt supra diri. hoc ꝓbo ratione vltima superi⁹ allegata. ¶ Ad concilij ꝓuinciale non vocẽtur regulariter nisi episcopi. vt plene no. Jnnocen. in. c. graue. de ꝓben. ꝓbatur in. c. sicut oliz. de accusa. ⁊ xvij. distin. quasi per totum. licet de capitulis ecclesiarum cathedralium dubitetur: nunq̃d debeant inuitari ad tractatus concilij. vt not. in. d. c. fi. de his que fi. a prela. ergo fortiꝫ ad cõcilium generale de necessitate vocandi nõ sunt. eadem ratio que est de toto quo ad totũ: debet esse de parte quo ad partẽ. vt in. c. pastoralis. §. itẽ cũ totũ. de offi. deleg. ⁊ l. q̃ de tota. ff. de rei ven. si enim in factis ꝓuincie non admittuntur clerici inferiores ꝓuincie: ita nec in factis vniuersalibus vocandi sunt inferiores vniuersi. nam statuere iudicare ⁊ reformare sunt iurisdictionis. de reb⁹ eccle. non alie. c. fi. de accu. qualiter ⁊ quãdo. sed potestas hec remãet penes episcopos ⁊ ꝓlatos magnos. satis ergo est ꝙ episcopi vocentur. olim enim ecclesia regebatur per oẽs sacerdotes: ideo non mirum si oẽs seniores vocabant ad ꝯcilium sed hodie non sic. vt. xv. distinc. c. i. nec ob. si dicatur ꝙ episcopi vocant inferiores ad synodos suas: licet iurisdictionem non habeant: vt patet in c. decernim⁹. xvij. distin. quia dico ꝙ non vocant ibi inferiores ad cõcandum vel statuendum: sed principaliter vt facta in ꝓuinciali ꝯcilio intimentur vt ibidem dicit. vt in. d. c. sicut olim. ¶ Item vt inquirat corrigat audiat querelas singulorum ⁊ similia. vt ibi. ⁊ in. d. c. concilia. eadem distinc. Si autem clerici occurrerent sponte ⁊ vellent admitti ad cõcilium credo ꝙ de necessitate nõ essent admittẽdi nisi sicut supra diri de laicis. hoc videt ꝓbari in. d. c. fi. de his que fiunt a ꝓla. vbi speciale disponitur in capitulis ecclesiarũ cathedralium respectu conciliorum ꝓuincialiuz. Aliꝫ aũt clerici inferiores episcopis nõ sunt de necessitate admittendi etiã si sponte veniant. nam ⁊ de capitulis ibi dubitatur: ⁊ dico ꝙ tunc nõ habent ibi vocẽ decisiuã sed solum consultiuaz. vnde ibi fit mẽtio solũ de tractatu qui est separatus a decisione vt supra diri. honestum tamẽ esset vt admitterent ad tractatũ saltẽ vbi deest copia episcopoz. vnde intelligo omnia iura in quib⁹ legitur inferiores interfuisse ꝙ specialiter non fuerunt ibi vocati seu de gratia admissi vt cum maturiori cõcilio ꝓcedere viderent. ¶ Et aduertendũ ꝙ qñq; papa celebrat ꝯciliũ nõ ita vniuersale ⁊ non vocat ꝓlatos oẽs de vrbe: sed aliquos speciales. vt ꝓbatur in. c. in synodo. lxiij. dist. vbi celebrauit concilium cum clero ⁊ populo romano. hinc est ꝙ iura quedaz concilia pape appellant vniuersalia ad differentiã aliorum q̃ non sunt ita vniuersalia: ⁊ octo leguntur synodi vniuersales vt in. c. sancta. ⁊ in. c. seq. xvi. distin. ⁊ in. c. conuenientibus ꝓallegato. hinc est ꝙ vna synodus dicitur maioris auctoritatis ꝙ alia. scz ex numero ⁊ qualitate eorum qui interfuerunt vt in. c. in ea synodo. c. distinct. Sed hic põt ꝓbabiliter dubitari: nunq̃d sit in optione pape qui ad synodum vniuersalem sunt vocandi ⁊ admittendi: dicerem sic ꝙ in his que cõsistũt in plena potestate pape põt vocare quos vult: quia de necessitate non cõgregat illud concilium: sed de honestate. ⁊ non habet illorum concilium. ⁊ sic potest intelligi dictum capitulum ad apostolice. de re iudic. libro. vi. Jn aliꝫ vero puta in factis fidei dubijs vel concernentibus vniuersalem statũ ecclesie ⁊ per que decolorari posset status ipsius ecclesie credo ꝙ necessario habet vocare episcopos, ⁊ alios magnos prelatos habẽtes episcopalẽ iurisdictionẽ. nã isti sunt a deo cõstituti vt supra diri in primo dubio ad regimẽ vniuersalis ecclesie: licet papa sit super omnes alias notabiles ꝑsonas vt principes seculares ⁊ inferiores clericos etiam vocare poterit ꝓ concilio habendo. arg. c. fina. xx. distic. quia sic plerũq; a sanctis patribus noscitur fuisse factũ vt in iurib⁹ supra allegatis. non tamẽ puto hoc casu illis communicare vocẽ decisiuã sine ꝯsensu ꝯcilij. ex quo hoc casu iurisdictio ptinet ad cõcilium. argu. in regula in re cõmuni. de regu. iur. lib. vi. ⁊ l. sabin⁹. ff. cõmuni diui. facit opti. qõ in si. no. Jo. an. post compost. in. c. scriptũ. de elec. vbi dicit ꝙ maior pars capituli nõ põt etiã vno resistente cõmunicare vocem non habenti: quia in re cõmuni ⁊c. sed bene põt maior pars admittere alios ꝓ concilio habendo in argu. in. c. obeuntibus. lxiij. distinc. ⁊ ꝑ hoc patet quid dicendum in casu thematis nostri ⁊ generaliter in omnibus conciliꝫ ⁊ satis patet responsuz ad contraria supius formata. ¶ Ad quartuz dubiũ arguitur primo ꝓ parte ꝯcilij potestas tradita christo domino est penes ecclesiam quãq; explicet per papã caput ecclesie: vt plene diri supra in primo dubio. ergo mortuo papa vel deposito ecclesia potest hanc potestatẽ exercere ⁊ potest attentari ꝙ etiã inuito papa potest concilium legitime congregatum de dignitatibus ⁊ beneficijs ꝓuidere cũ christus ordinandi ⁊ disponẽdi ecclesiam oĩbus apostolis ⁊ in personis eorum successoribus potestatẽ cõtulerit: vt in primo dubio plenissime allegaui vbi vide. ⁊ vltra ibi allegata induco ad ꝓpositum vnũ notabile motiuũ qõ colligit actuũ primo capitulo. vbi patz ꝙ vacante episcopatu iude ꝓditoris omnes apostoli ⁊ discipuli simul tractauerũt de successore ⁊ elegerũt duos ex oĩbus. s. Barnabã ⁊ Mathiam: ⁊ posita super eis sorte quis illorũ duorũ ꝑferreretur: cecidit sors sup Mathiã ⁊ sic fuit ille assumptus in numero duodenario: vt patet in loco ꝓallegato. ⁊ licet tunc non essent episcopatus: ita sicut hodie distincti. vt in. c. olim. xcv. distin. habebat tamen euz in cura. i. q. i episcopus. ⁊ no. in. c. cum causam. de ꝓba. ⁊ de episcopatu iude intelligitur dictum Psalmiste. Et episcopatũ eius accipiat alter ⁊c. vt legitur in actibus apostoloruz. c. i. prealligato. si ergo Petrus qui erat spiritu sancto plenus passus est vt omnes prouideret in communi, ergo presumendũ est ꝙ hec

poteſtas apud eccleſiaz vniuerſalẽ que repſentatur per Scm lũ vniuerſale vt ſupra dixi. ¶ Secundo ꝓbatur per.c.ſi qs pecuniam.lxxviij.diſtinc.vbi patet ꝙ mortuo papa cardinales cum toto clero excõmunicant inuaſorem ſeu intruſum in papatum:z ſic collectio clericorum exercet iuriſdictionez vacante ſede romana.z facit clemẽ.ne romani.de elec.vbi ꝓbentur cardinales exercere ſpectantia ad papam ſede vacãte.z de concilio nihil dicitur:ergo cõcilium talia exercere poterit.arg.l.cum prętor.ff.de iudi.z de ꝓſumptio.c. nonne. ¶ Tertio facit argu.ab abſurditate vitanda. nã ſi poteſtas non remaneret apud eccleſiam vniuerſalem ſede vacante ſequeretur ꝙ papa mortuo eccleſia remaneret ſine aliquo paſtore in terris:quod non eſt preſumendum:quia ſm hoc cum reuerentia loquendo:chriſtus domin⁹ noſter nõ feciſſet tãꝙ bonus paterfamilias.arg.c.pro humani.de homi.lib. vi.z qõ ibi no.ꝑ Inno.nam multa poſſunt grauiſſima occurrere ante creationem pape.in quibus neceſſarium eſſet vti plenitudine poteſtatis.z forte de papa non poſſet de ꝓmo ꝓuideri.valet argu.ab abſurdo.de ꝓbule.c.ex ore.l.iij.C.de ꝓdi. inſer. ¶ Quarto ꝓbatur per illam auctoritatez chriſti. Si peccauerit in te frater tuus ꝛc.dum dixit ꝙ ſi te nõ audierit dic eccleſie.habetur de iudi.nouit.z.ij.q.i. ſi peccauerit.z in euangelio ſupra allegato in ꝓmo dubio.denotauit ergo ꝙ poteſtatem tradiderit eccleſie: alꝫ ſequeretur ꝙ vacante papatu non poſſit auctoritas exerceri reſpectu totius chriſtianitatis qõ quãtũ abſurditatis ſapiat nemo eſt qui neſciat.z contrarium videtur probari in.c.ſi duo contra.lxxxix. diſtin. vbi patet ꝙ ſi eſt contentio inter duos de papatu.z ignoratur quis ſit in iure potior ꝓcilium generale erit iudex. vt ibi no.in gl.z ſic eccleſia exercet iuriſdictionez in caſu dubij:ergo fortius vbi nullus ſubeſt papa penitus. ¶ Item ꝓciliuz olim eligebat papam.vt in.c.ſi tranſitus.ea.diſtin.z ſic ꝓuidet de papatu fortius ergo de inferioribus dignitatibus ¶ Item apoſtoli euntes per mundum ordinabant preſbyteros per ſingulas eccleſias.actuum.xiiij.ꝓpe fi.z p ꝑſbyteros vniuerſales eccleſia gubernabatur.vt in.c.olim.xcv.diſ. z p eccleſiam fuit ordinatum vt ex preſbyteris eligerentur q̃ eſſent ſupra alios z appellarentur epiſcopi.vt in.d.c. olim. z in.c.legimus.xciij.diſt. ¶ In contrariuz facit primo capitulo ita dominus.xviij.diſti.vbi dicitur ꝙ huius iuris ſacramenta ad omne apoſtolorum officium ptinere voluit: vt in beatiſſimo Petro apoſtolorum omnium ſummo principaliter toleraꝛi: vt ab ipſo quaſi quodaz capite ſua velut in corpus omne diffundetur. ¶ Ex quibus verbis ſatis euidẽter colligitur ꝙ omnes adminiſtrantes debent a Petro z ſic a papa ſucceſſore deriuari z ſunt illa ỹba Auguſtini in libro ſecundo de doctrina chriſtiana.cuz ergo eccleſia vniuerſalis abſqz papa ſit corpus repſentatuz.papa vero loco dei ſit caput huius corpis.hinc Petrus fuit appellatus cephas: id eſt caput z ꝓncipium.vt in.c.ij.xxij.di.ergo concilium nõ poteſt ſine papa hec dona dei diffundere in corpus ſeu membra eccleſie. Ad idez ſecundo inducitur.c.loquitur.xxiij.q.i. vbi dicitur ꝙ aut vnitatem in eccleſia dominus deſignaret ſup vno.ſ.Petro eccleſiaz fundare voluit p illa verba:tu es petrus:z ſup hanc petram ꝛc.ipſe enim fuit tantum prelatus. vt in.c.ij.xxij.diſtin.z.c.in illis.lxxx.diſtin. nõ ergo poteſt cõcilium de dignitatibus prouidere cum non apoſtoli:ſed ipſe Petrus tenuit in terris vicem dei.vt in.c.ij.de tranſla.ꝓla. z ſic in petra ratione vnitatis ad quam deſignandam dominus Petrum ſolum ꝑfecit:vt in turibus ꝑallega.ꝛc. ¶ Tertio faciunt iura que dicũt ꝙ mortuo papa eccleſia vacat. vt in cle.ne romani.de elec.z in.c.vno.de ſciſmati.lib.vi. Si vacat ergo poteſtatem papalem exercere non poteſt. valet enĩ argu.a vi vocabuli.de ꝑben.cũ ſcoz.xxi.di.cleros. ¶ Quarto facit hec eccleſia militans eſt diuinitus exemplata ab eccleſia celeſti.vt in.d.c.ad hoc.lxxxix.di.vt plene p glo. in cle. ad noſtrum.de hereti.ſed in celeſti curia eſt vnus qui cuncta miniſtrat z cui omnia parẽt.ſ.deus ſine quo nihil fit.ergo in hac noſtra eccleſia militante vnus debet eſſe.ſ.papa qui oĩa miniſtrat:z ſine quo poteſtas papalis exerceri non dz z ouile debet eſſe diſtinctum a paſtore.eccleſia eniz eſt loco ouilis z papa loco veri paſtoris.ſ.chriſti. non ergo debet ouile paſcere ſz paſci nec occupare officium paſtoris. ¶ Solutio in hoc dubio non memini me legiſſe exꝑſſe aliquã auctoritatez ſed ego meliori iudicio ſemp ſaluo dicerẽ ꝙ ſi nulla vigebat neceſſitas ꝓuidẽdi de dignitatib⁹ añ creationez romani põtificis non debet cõciliũ de talibus ſe intromittere. nã de iure z antiqua ꝓuiſione eccleſie poteſtas ꝓuidendi de epiſcopatibus ptinet ad papam: vt dicit gl.no.in.c.quãꝙ.de elec. lib.vi. ꝓbatur in.c.in illis.lxxx.diſtin.vbi patet ꝙ ſolus Petrus de epiſcopatibus z ſupioribus dignitatib⁹ ꝓuidebat ad id.c.i.xxij.di. poteſtas vero ꝓuidendi de inferioribus beneficijs fuit tradita ep̃is.de pẽi.di.i.omnes baſilice.z.x.q.i. regenda.nõ debet ergo concilium ſine papa infringere antiquas ordinatiões nec iura nec ꝑeminentias pape violare. argumen.clemen.ne romani.de electio.z cap.ſignificaſti. de electio.de maioritate z obedien.cũ inferior.z.c. licet.in fine. de elec.z in.c.ꝙ venerabilẽ.qui filij ſint legi.z faciunt no.ſupra ꝓ hac parte allegata. ¶ Itez ſicut capitulum repſentat eccl'iam cathedralẽ.de teſta.relatũ.el ſecũdo non ſuccedit in poteſtate cõferẽdi bñficia ſpectantia ad collationẽ ſoli⁹ epi vt in.c.vno.ne ſede vacan.li.vi. Item nec ꝓcilium repſentãs vniuerſalẽ debet ſuccedere in poteſtate ꝓferendi dignitates ptinentes ad ꝓuiſionem pape.ita nõ põt dici plenũ ꝓciliũ z plena eccleſia ſine papa.xvij.diſti.multis.z.d.c. ſignificaſti. z hoc credo generaliter in omnibus que voluntarie geruntur p ꝓcilium ſicut in ſimili dicimus in ca. ſede vacan. vt not.gl. in cle.i.de here.vt in.c.vno.de maio.z obe.lib.vi. ſed vbi neceſſitas multũ vigeret nec poſſet aliter ꝓuideri ꝙ p cõciliuz nec neceſſitas patiꝫ dilationẽ in euẽtuz rationis romani põtificis arbitroꝛ ꝓnunciationem cõcilij valere p ea que ſupra allegani in ꝓma pte. Unde tradem⁹ in hac materia hanc cõcluſionẽ ꝙ de omnib⁹ ptinentibus ad papam cõciliuz põt ſe impedire ſi neceſſitas magna vigeꝛ de p̃ſenti: nec aliter põt p cõſtitutiões iam poſitas ꝓuideri:nec ſine magno damno expectari poſt creationem pontificis. ¶ Erit ergo concilium adminiſtratoꝛ neceſſarius:nõ añt voluntarius. z hoc eſt eqſſimũ z ceſſant vere oẽs abſurditates z rões ad inuicez cõſtetentes:nec ob.qõ dicitur de Mathia:quia in illo concilio ſeu congregatiõe fuit Petrus z ipe tanꝙ ꝓncipalis ꝓpoſuit negociũ z fecit ad maioreꝛ firmitatẽ z ꝓpter eccleſie nouitatem.nã z poſtea ipe ſolus ꝓuidet de epatibus.vt in.d. c.multis.xvij.diſtin.z apoſtoli recepunt põdicandi poteſtatẽ ab eo vt euz in ſupioꝛẽ recognoſceret:licet deus miſiſſet oẽs vt no.archi.in.d.c.ita dominus.z dixi.ſ.in ꝓmo dubio:z ſic papa hodie poſſet facere in ꝓcilio ſi vellet z ad ardua conuocat ꝓcilium.vt no.in.c.ex geſtis.de cleri.non reſidẽ.z in.c.ad apoſtolice.de re iudi.lib.vi.z illud factũ ſubſtitutionis erat nunc arduum.nec ob.ꝙ chriſtus tradidit ptãtem toti ꝓteſt enim reſpõderi dupliciter.ꝓma ꝙ omnes apoſtolos fecit pares reſpectu ꝓſecratiõis z ordinis:nõ añt iuriſditionis. in illa enim Petrus ꝑfuit oĩqus.vt no.gl.in.c.in nouo.xxi.diſt. z in.c.loq̃tur.xxiij.q.i.z videt bonus tex.in.c.i illis ꝑalle.z in.c.ꝙ venerabilem.qui filij ſint legi. ¶ Secundo poteſt dici tenẽdo qõ dixi in ꝓmo dubio ꝙ licet ptãs etiã iuriſditiõis fuerit data oĩbus fundamẽtũ tñ z caput fuit datũ Petro. vt ꝓbat in.d.c.loquitur.nõ umꝛobãdo ibi litterã:vt imꝓꝛpriat ibi gl. Alij ergo habẽt iuriſditionẽ ſub papa vt hodie eſt videre in epiſcopis qui nõ ſolũ habẽt ordinẽ ſed etiaz iuriſditionem ſpiritualẽ in ſuis dioceſib⁹ z olim exercebãt p totum orbẽ anteq̃ dioceſes eſſent diſtincte.vt.ſ.dixi. licet hãc iuriſditionem habẽt ſub papa qui ꝺz habere plenitudinẽ poteſtatis. Alij enim ſunt electi in partez plenitudinis.vt in.c. ad honoꝛẽ.de aucto.z vſupal.exercebant ergo epiſcopi poteſtatẽ ſibi traditã in dioceſib⁹ ſuis z nõ alibi niſi vt dixi qñ neceſſitas magna aliud poſtularet:qꝛ tunc totuz corp⁹ gerit vicez capitis z ipſe chriſtus cuius negocia aguntur erit hoc caſu caput eccleſie p ſe ſine vicario.ipe enĩ ips ver⁹ eſt pontifex z caput eccleſie.dicto.c.loquitur. papa autẽ eſt vicarius xpi.vt ibi.de tranſla.ꝓla.p totũ.ſicut enĩ neceſſitate vigente vnũ mẽbrũ vtiꝫ officio alteri⁹ z nõ aliꝫ.vt in.d.c.ad hoc.z.c. ſingula.lxxxix.diſtin.ita z corp⁹ totũ neceſſitate inſtãte z nõ aliter ꝺz fungi officio capitis.ſicut enim eſt videre in epiſcopo z capitulo qui faciunt vnũ corp⁹.z in.c.nouit.z in.c.ꝙ to de his que fiũt a ꝓla.z mortuo capite fungitur corpus.i.capitulum ipm poteſtate in neceſſarijs z non aliter.z hec ſuffi

ciant. Et potes addere ad p̄dicta motiua que faciebat Hostien. p collegio cardinalium an succedet vacante sede. qō vide p glo. in. c. vno. de scisma. lib. vi. Sed contra cardinaliuz collegium emanauit hodie cle. preallega. ne romani. de elec. que notabiliter limitatur p ea que supra dixi respectu ꝯcilij generalis. ad p̄dicta vide glo. no. in cle. ne romani. de elec. in ver. non cōsonā. que dicit q̄ vicarius fuit soluz Petro ꝛ successoribus datus. ꝛ si diceremus ꝺriū: seq̄ret absurditas q̄ nō essz necessariū papā eligi: sed penes alios resideret plena potestas. ¶ Ad quintū dubiū ꝛ vltimuz nunq̄d valuerit dicta electio facta p concilīū reluctantib⁹ cardinalib⁹. ¶ Et videtur p̄mo q̄ sicut ꝯstitutio ꝓuidens in casu mortis nō debet extendi ad aliū vacandi modū. vt in. c. suscepti. de rescri. lib. vi. marime quādo venit correctiue ad ius antiquum cuz non debeat extendi iuris correctio etiam similitudine rationis: vt in regula. que a iure exorbitant. de regu. iur. lib. vi. ꝛ in. l. qō contra. ff. de legi. no. bar. in auk. quas actiones. C. de sacrosan. eccle. c. in noie domini. xxiij. distinc. c. licet. de elec. ꝛ cōmuniter alia iura que dant eligendi papam potestatē cardinalibus loquunt ecclesia vacante p mortez pape: ergo nō sunt extendenda ad hunc casum nostrū in quo vocabat papatus p dispositionē: ꝛ sic in casu nō ꝓuiso remanebūt iura antiqua ꝓm q̄ potestas eligendi papā consistit penes ꝯcilium generale. vt in. c. si transitus. lxxix. distinc. xxi. distinc. c. ij. vbi ter. no. dicit q̄ omnes apostoli de nouo elegerunt Petrum in pōtificē ꝛ in eorum caput. ¶ Et hanc formā suis successoribus ꝛ reliquis epīs tenendā tradiderūt. Et sic epi qui successerunt in locum apostolorū. xij. q. i. videntes. xxi. distin. in nouo. xciij. distin. legim⁹. Habent eligere p̄sonam ex ordinatione etiam apostoloz. Ex ipsis enim cōstituit concilium vt supra dixi in p̄cedenti dubio. Et p hoc. l. precipimus. in fin. C. de ap. Vbi dicitur q̄ a iure antiquo nō est recedendum nisi quatenus repitur in nouo. ¶ Secundo ꝓ hac parte videtur ter. in. c. si duo. lxxix. distin. vbi electis illis duob⁹ qui contendebant de papatu dicitur q̄ ille erat in sede apostolica p manſurus quē notat numerus clericoz nouā ordinatione diuinū iudiciū ꝛ vniuersitatē ꝓsensus elegerunt que v̄ba p̄pe adaptant ad ꝯciliū generale nō repsentet vniuersitatē cleri corum sicut pstantiores ciuitatis ꝛ rectores repsentant ipaz ciuitatis vniuersitatē. l. ij. C. de iura. calū. facit qō no. Inno. in. c. fi. de maio. ꝛ obe. ꝛ iste intellectus ad illū ter. tanq̄ iuribus antiquis cōsonus recipiēdus est argumētū regule inspicimus in obscuris. de regu. iur. li. vi. ¶ Tertio probat sic vacante eccl'ia potestas residet in habitu in actu penes ꝯciliuz velle eligere p ea que dixi plene in p̄cio dubio ꝛ penul. ergo potuit cōciliū velle eligere etiam in casu cardinalibus ꝯcessoz: ꝛ maxime q̄ casus iste nō fuit p̄uisus ꝛ rogat⁹ p papā cū cardinalib⁹ dedit potestatē eligendi. Nō enim cogitauit papa ad casum quo ꝯciliū esset ꝯgregatum tempore vacatiōis sed potius videt cogitasse difficultatē que erat in congregādo cōciliū cum interim multa possunt ecclesie vacanti imminere pericula. p hoc ter. in. d. c. in noie dñi. in p̄inc. constitutio autem nō extenditur ad cām verisimiliter nō cogitatā. p hoc ter. not. in. l. si hoiem. ff. mandati. ꝛ. c. cum olim. de re iudica. ¶ Quarto adduco. c. si quis pecunia. lxxix. distin. vbi dicit q̄ si quis sine ꝯcordia ꝛ canonica electione cardinaliuz ꝛ sequentiū religiosoz clericoz fuit apostolice sedi intromissatus non apostolicus: sed apostatic⁹. Et sic ꝓbatur q̄ electio pape non spectat ad solos cardinales vbi sunt alij valentes eligere: puta eoz concilīū. Nam ipsi dicūtur religiosi. in c. ex multa. de voto. ¶ Ad solutionem omissis argumētis p contraria parte descendo ad alia qm̄ satis appebūt ex his q̄ satis in solutiōe submittā credo equidē electionem de qua in themate nō valuisse ꝛ generaliter arbitroz electionē summi pontificis spectare ad dominos cardinales siue ecclesia romana vacet siue p renūciationē siue p depositionē hoc mō ꝓbo p cle. ne romani. de elec. iuncta glo. que est sup v̄bo mouē te. ibi enim disponit de electiōe pape certo mō fienda in casu mortis. ꝛ glo. ibi dicit idē est de papa cedente. nā tūc quo ad sedē censet mortu⁹. x. di. §. ecce. in quib⁹ eadez est ratio in casu successionis. s. fauorē ecclesie: ꝛ cuz esset ambitio dicitur cessare ꝺriū. c. suscepti. de rescrip. lib. vi. Ita dico in ꝓposito ad fauorē ecclesie vniuersalis fuit inductuz; ꝛ electio spectat ad cardinales semp facilioꝛem expeditionez. vt in. d. c. in nomine domini. ꝛ cessat hoc casu ambitio. debet esse iam idem ius in alio modo vocandi. ꝛ ꝓ hoc facit. c. in nomīe domini. vbi ter. non fundat se sup morte sed narratiue de ea facē memoriam ꝛ habuit respectum ad id qō cōmuniter accidit ꝛ vt dixi satis videtur mortu⁹ quo ad ecclesiam ille qui renūciat vl' deponitur. ¶ Secūdo p̄ncipaliter adduco theoricā Hy. in. l. ex ea. §. insulā. ff. de ver. obli. quā sequit bal. in. l. deo nobis. C. de episco. ꝛ cle. ꝛ sentit bar. ꝛ dicit q̄ vbi mors ciuilis opatur oēm effectū quē mors naturalis dispositiuz in morte habet locū in morte ciuili qō videt ꝓbare in. d. l. deo nobis. ꝛ. l. intercidit. ff. de ꝺdi. ꝛ demō. ꝛ in. l. actione. §. publicatione. ff. ꝓ socio. ꝛ in multis alijs similibus. ꝛ quāq̄ Jo. an. nō approbet illā opi. apte in. c. cum sis. de ꝺuer. ꝺiu. vbi tractat hunc articulū inferēdo opi. ꝺrias cum eā apte videtur ꝓbare in. d. cle. ne romani. In glo. sua supra allega. ¶ Tertio faciunt iura dicētia ex idēptitate rōnis dispositionē extendi in c. cum dilecta. de ꝺfir. vti. vel inuti. ꝛ in. l. nō possunt. ff. de legibus. ꝛ qō plus est hoc ꝓcedit etiā in dispositiōe penali. vt est ter. no. in. l. ij. ad turpil. facit. c. si postq̄. de elec. lib. vi. in fine. ꝛ per glo. in. c. i. de tempo. ordi. lib. vi. ꝛ in cle. i. de elec. nō enim apparet aliqua ratio specialis quare electio debet spectare magis ad cardinales in casu vacatiōis ꝓ mortē q̄ per renūciationē vel depositionē. ¶ Quarto facit sicut enim inferiores eligunt ꝓlatum in omni casu vacationis ita ꝛ cardinaliū collegiū cū faciant vnū corp⁹ cum papa ꝛ sint pars sui corporis. bene facit. c. ꝓ venerabilē. qui filij sint legi. ver. rationib⁹. ꝛ in. c. fundamēta. de elec. lib. vi. nō obstāt ꝺria. Et p̄mo ad primū dicendū q̄ ꝓcedat in ambitiosis ꝛ odiosis sed ꝺcessio facta cardinalibus fauorabilis ꝛ in fauorem ecclesie facta vt citius fiat ꝓuisio. Jdeo debet reputari fauorabilis licet asserat p̄iudicium cōcilio. reputat enim cōstitutio fauorabilis vel odiosa ab eo qō principaliter intēdit. vt legit et no. in. l. qui exceptionē. ff. de ꝺdi. inde. ꝛ ꝓ glo. in. c. faciant. ꝛ in. c. fi. de elec. nō obstat q̄ ꝓ hoc inducat leguz correctioq̄ ius abrogatiuū nō debet extendi ad correctionē alteri⁹ iur ꝓ idēptitatē rationis: sed ius derogatiuuz bene extendit ꝛ in veritate pōt dici q̄ nō est extensio sed potius venit ex mēte. vnde declarat potius mēs ꝺstituētis ex idēptitate rōnis vt sentit glo. no. in. d. c. i. de tem. ordi. li. vi. ꝛ plene ꝓ bar. in. l. si ꝺstante. vij. ꝛ ix. q. ff. so. ma. nō ob. scōz argumētum de. c. si duo. qz ꝺz intelligi. aut q̄ loq̄tur anteq̄ ptās trāslata essz in cardinales. aut de collegio cardinaliū. nā ipsi faciunt vniuersitatē seu collegiū. vt in cle. ne romani. ꝛ qō ibi no. de elect. ꝛ ꝓ glo. magnā. c. vno. de scisma. li. vi. ꝛ ꝓ hoc qz ibi nō fuit facta aliqua dispositio: sed fuerūt electi illi qui de facto intruserāt in papatu. Non obstat scōz argumētū qz vt plene dixi in p̄cedēti dubio cōciliū nō debet se impedire de ptinētibus ad papā: nisi vbi necessitas vrget nō pōt tollere ꝺstitutionē pape. vt in. c. significasti. de elec. cū ꝓ cardinales posset ꝓuideri vacatiōis ꝛ facilius q̄ ꝓ ꝯciliū: ꝛ hoc vide pleni⁹ in dubio p̄cedenti. Nō ob. vltimū ꝺriū de. c. si trāsit⁹. nā religiosi vocant ad ꝺsensum electiōis facte ꝛ nō faciēde: vñ ꝺz reduci ad termios. c. in noie domini. Et hec sufficiant ad laudem totius celestis curie.

¶ Disputata fuerunt hec dubia ꝓ dñm Nicolaum de Sicilia abbatē monacensem ꝛ decretoꝛū doctoꝛem Senis legētez. Anno dñi. M. cccc xxvi. in ecclesia sancti Marci: et ad vtrāq̄ partem dubioꝛū summe respōdit vir notabilis ꝛ magne scientie dñs Robert⁹ de calcātib⁹ de florētia.

Tante statuto.

Cōdito in ita lia ꝓhibente s minoꝛes. xxv. an. obligari sine certa solēnitate obseruata: qz postposito eodē statuto posito q̄ cōtract⁹ ipsi in quib⁹ reperirent minoꝛes obligati sint ficticij ꝛ simulati ꝛ ꝓ ficticijs ꝛ simulatis habeant nec valet iura mētū sup eis p̄stitū ꝛc. Quidā minoꝛ an. solennitate p statutū requisita post habita cōtrahēdo se obligauit ac iureurādo firmauit oīa ꝛ singula in instrō cōtenta esse vera ꝛ nō venire ꝺ ac obseruare ꝛ in nullo ꝺfacere vel ꝺuenire. Demū tēpoꝛis cursu dispositiōe dicti statuti moto allegando insuper

verā simulationē cōtract⁹ nullo ptextu iuramēti absolutiōe obtenta innuit cōtrario aduersario reluctāte ꝛ excipiēte ipo resistēte iuramēto q̄ mīme audiēdus ac iudex ecclīastici patrocinio inuocato ꝑ obseruātia dicti iuramēti. ¶ Et q̄ theomate vt latī⁹ tribuat copia disputādi ꝛ quotidianas difficultates enumerandi, nunq̄d stante dicto statuto in termīs prędictis vera simulatiōe ꝺtractus aliter nō ꝓbata iuramētuz necessario sit obseruandū posito q̄ statutuz in terminis iuramētū impediat ꝓbabiliter dubitari pōt ad materiā ampliā dā. Quid si statutū simpliciter ꝓhibeat mīnores sine certa solēnitate obligari qua cessante decernat ipsos ꝺct⁹ irritos ꝛ uanes: maxime annullando iuramētū pstitū in opposituz aliter simulatiōe ꝺctus nō psumet semp posito in casib⁹ p̄dictis iuramēti vinculo an saltē verā simulationē ꝺctus allegādo sit audiēdus absolutiōe a iuramēto pri⁹ nō obtēta. an stāte obligatiōe iuramēti omni casu p̄dicto saltem petēdo iuramēti absolutionē a iudice ecclīastico sit audiendus. aduersa noon ob. in ꝓcessu horū dubiorū hunc ordinē seruabo. Mazꝓpter nimiā cōmunionē que est inter ꝑmū⁹ ꝛ secūdū vt dixi ꝛ infra dicendis apparebit: instabo simul circa ea inducendo. Primo septē motiua ad partē negatiuā. Secundo totidez ad partē affirmatiuā ꝛ cōiter annectā solutionē anteq̄ faciā transitū ad tertiū. ꝛ deinde arguam ad vtrāq̄ partē tertij dubij ꝛ ibi soluā: ꝛ sic demū expedio quartū. ¶ Venio igit ad primū dubiū: ꝛ scōm videt q̄ iuramētū nō sit obligatoriū Maz ex quo lex dirigit p̄ceptū ꝛ ꝓbationē ad psonā ꝓut facit questio illa que ligat ꝺueniētes ad pactū. Nam nō obediens superiori peccat mortaliter. in. c. ij. de maio. ꝛ obe. etiam si superior laicus sit in. c. qui resistit. ꝛ. c. iulianus. xi. q. iij. ꝛ. c. duo sunt. xxvi. di. statutū enī loci ex illius loci censeri debet in. l. oēs ppli. ff. de iusti. ꝛ iure. ꝛ. i. distin. ius ciuile. ergo iuramētū nō est obseruādū cū fine peccato mortali seruari nō potest. pseueratio enim in actu cōtra legis p̄cepta est nutritiua peccati iam cōmissi: ꝛ sic nō debet iā cōpelli ad obseruantiā iuramēti ne cogat pfistere in peccato. ꝑ hoc facit q̄ ille cui ꝓhibent bona sua alienare: ꝛ alijs obligare pōt eq̄parare illi cui interdicitur administratio bonoꝝ. vnde sicut ille nō alienat nec valet ꝺctus. l. is cui. ff. de verbo. ob. nec iuramentum ꝓut ibi no. bar. q̄ deficiunt comites habere debet iuramentum ꝛ deficiunt boni mores. vt ibi dicit bart. fuisse ꝺclusum ꝑ valētē canonistā: ꝛ sic sepi⁹ ꝺsoluisse. ergo idē i casu nostro ¶ Cōcludit ergo ꝺctū ꝓdigi cui bonis est interdictum iuramento nō ꝺfirmari. adde q̄ idē tenuit Frede. de senis. ꝺsil. xxx. ꝛ bal. in. l. qui habet. ff. de tute. Bal. ꝛ Ange. post Bar. in. l. is cui bonis. ff. de ver. ob. ꝛ ange. in. l. si quis ꝑ eo. ff. de fideiuss. ꝛ bal. in. l. i. C. de sacrosanc. eccle. in lec. in. iij. colū. ꝛ in. l. ij. x. q. C. de rescin. ven. ꝛ in. l. i. ff. de cura. fur. vbi hanc cōclusionē multū pulchre limitauit: ꝛ ꝑ ista mlta possent adduci: sed ꝺcīū tenuit anto. de bu. ꝛ Inno. in. c. cū ꝺtingat. de iureiurā. ꝛ Lodo. roman⁹ in. d. l. is cui. ¶ Secundo ad idē sic vbicūq̄ lex resistit ꝺbenti ex tali ꝺctu lege resistēte inito non nascit obligatio nec naturalis nec ciuilis. vt in. l. cū lex. ff. de fideiuss. ꝛ in. l. nō dubiū. C. de legi. regula qui ꝺ iura mercatur ꝛ regula que cōtra ius. de regu. iur. lib. vi. Cū ergo cōtract⁹ sit nullus omni respectu nullo mō pōt cōfirmari ꝑ iuramētū esset enim impossibilis ꝺriatio nisi p̄supponam⁹ aliqd subiectū ꝺfirmādū. de elec. audit]. facit. c. ad dissoluēdū. de despō. impu. ꝛ Inno. in. c. cū dilectus. de elec. ꝑ eūdē in. c. prudētiā. de offi. deleg. vbi dicit q̄ actus nullus ex defectu solennitatis nō pōt ꝺfirmari nisi actus ex sola volūtate pēdeat confirmantis. l. adoptio. ff. de adop. facit. iij. q. vi. hec q̄ppe. ꝛ tunc plenitudo ptātis illū actū ꝺfirmat. Cū ergo in casu nr̄o ꝺct⁹ sit ꝓsus nullus nec depēdeat a volūtate ꝺbētis nō pōt iuramēto ꝺbētis ꝺfirmari: nec iuramētū videt aliqd vinculū habere cū sit pstitū supueniētis ꝛ sup actu nō depēdēte a potestate iurātis. de fo. cōpe. si diligēti. ꝛ in regula accessoriuz. de reg. iur. lib. vi. imo erꝑsse dicit lex q̄ iuramētū interpositū cōtra legē nō tz. l. iurisgētiū. §. vl. ꝛ. l. se. ff. de pactis. Inn. in. c. plerīq̄. de pac. vbi allegat illā legē etiā in. l. nō dubiū. C. ꝺ legibus. ¶ Tertio cū minor ꝺcit. qui enī legē ꝺtinet moribus abutitur. ff. de iusti. ꝛ iur. l. veluti. ꝛ. l. iusticia. §. p̄cepta. ḡ tale statutū habet tanq̄ obligatoriū reprobatoriū. vt in regla nō est obligatoriū. de reg. iur. li. vi. ¶ Quarto statutū ꝺctuz

stū ꝛ simulatū ꝛ annullat ipm iuramētū nō pōt ex causa fieri ꝛ in hoc lex ciuilis hz ptātē apostolici. ad hoc tex. ꝛ glo. in l. adigere. §. q̄uis. ꝺ iure pa. ꝛ in. l. si q̄s in q̄linos. de le. i. ꝛ. l. vt iurisiur. ff. de ope. li. naz ꝛ p̄nceps pōt interp̄tari ꝛ addere ex cā ad ius diuinū sicut in illo in ore duoꝝ vel triū stat oīe ꝝbū: ꝛ cū lex ciuilis in testō req̄rit septem testes adeo q̄ vno deficiente corruit totū instrz: alꝰ testiū in. l. si vn⁹. C. de testa. ꝛ in donatiōe cā mortis req̄runt quinqz testes. l. fi. C. de do. cā moz. facit. ij. q. v. p̄esul. ꝛ qꝺ no. in. l. fi. C. si ꝺ ius vel vtili. pu. ꝛ p Inno. in. c. q̄ in eccl'iarū. de ꝺsti. nā ꝛ statuit ius ciuile sup voto. l. iij. ff. de polli. ¶ Quinto cū lex siue statutū p̄sumat ꝺctū simulatū ꝛ ficticiū qꝺ pōt. l. q̄ ad certū. ff. loca. ꝛ. C. de do. añ nup. aut. sed iā necesse. facit. c. is q̄ fidē. de spō. c. ad nostrā. de emp. ꝛ vē. c. illo vos. de pig. ꝛ. l. testiū. ff. de ꝓbat. ꝛ l. oēs. §. lucius. q̄ in frau. cre. ergo iuramētū sup tali ꝺctu p̄stitū nō est obligatoriū. ad hoc glo. in. l. iij. C. pl⁹ valere qꝺ agitur. nā tm̄ opatur fictio in casu ficto q̄tū veritas in casu vero vt in iure ꝑalle. ꝛ in. l. iij. §. ait p̄tor. ff. de nego. ge. ¶ Sexto arguit sic ad hoc vt iuramētū sit licitū ꝺz habere tres comites: videlicet iudiciū veritatē ꝛ iusticiā. ꝛ si ista deficiant nō iuramētū ꝺz p̄iuriū est cēsendū. xxij. q. ij. aīaduertēduz. ꝛ in. c. ꝛ si xp̄s. de iureiu. sed in casu nostro nō habuit hos comites cū fuerit interpositū ꝺ legē superioris ꝛ in casu ficto ꝛ simulato ꝛ a lege dānato ꝛ sic nō habuit veritatē nec discretionem nec iusticiā: ergo nec inducit vinculū. ¶ Septimo ꝛ vltimo instatur solēnitates sunt introducte in fauorē publicum siue intelligim⁹ de solēnitate ꝓbatoria siue formali hinc est q̄ ꝑ uat⁹ nō pōt eis renūciare. vt in. c. fi. de re iudi. lib. vi. C. de testa. l. antiqui. C. ad velleia. ꝛ. c. qz ꝓpter. de elec. ergo nec iuramētū remitti pōt: qz pacto ꝛ iuramēto ꝑuato ius publicuz remitti nō pōt. de fo. cōpe. si diligenti. ꝛ in. l. ius publicuz. ff. de pac. ¶ In ꝺcīū deducūtur multa alia argumēta. ꝛ primo nā sicut statutū ꝓhibet hunc minorē sine facta certa solēnitate. vt. C. de ꝺdi. mi. nō ali. ꝑ totū. ꝛ tamē si in alienatiōe interuenit quodcūq̄ nō sortiet solēnitas a lege req̄sita tenet alienatio ꝛ sic iuramētū ꝺ legē pstitū est obseruādū. in aut. sacramēta puberū. C. si aduer. ven. sicut etiā ꝓhibet alienatio fundi dotalis. C. de rei vxo. act. l. rē in p̄senti. §. cū aūt hypotecā. ff. de fun. do. p totū. ꝛ etiam res ꝺnata ꝓpter nuptias. vt in aut. siue a me. ad velleia. ꝛ tm̄ multipliciter mulier cōpellitur in casu seruare iuramētū. vt in. c. cū ꝺtingat. de iureiu. ꝛ. c. licet. e. ti. li. vi. ¶ Itē seruat in pacto de nō succedendo qꝺ reꝓbat a iure. l. pactū. de colla. ꝛ tm̄ iuramēto firmat. vt in. c. q̄uis. de pac. in. vi. sed aliud videt sentire ꝛ min⁹ bn̄ glo. iur. ciuilis. vt. d. l. pactū. ꝛ. l. rē in p̄senti. §. ꝛ cū a me. ¶ Secūdo iuramētū tanq̄ spūale nō subijcitur dispositiōi laicoꝝ. spectat enī ad forū ecclīasticū discernere valeat vel non. vt in. c. venerabilē. de elec. ꝛ in. c. nouit. de iudi. ꝛ. c. tua. de ordi. cog. ꝛ in. c. latoꝝ. in fi. qui fi. sint legi. ergo statutū p̄dictū respectu iuramēti nihil pōt statuere vel p̄sumere. ergo iuramētum nō reꝓbatū lege canonica neq̄ diuina necessario est obseruādū. vt in. c. si vero. ꝛ in. c. ꝛ si xp̄s. de iureiur. ¶ Tertio nō debet admitti indirecte q̄ directa via ꝓhibet. vt in. c. tue. de ꝓcu. ꝛ in. c. cū quid. de reg. iur. li. vi. Sed directe nō pōt ius ciuile seu laici se impedire iuramēto seu alia re spirituali. vt in. c. decernim⁹. de iudi. ꝛ in. c. bene quidē. xcvi. di. ergo nec indirecte ꝺz eis ꝑmitti qꝺ esset si statuta ꝓhibētia vel p̄sumētia fictionē impedirēt vt eneruarēt vires iuramēti. ¶ Quarto iuramētū p̄ncipal'r dirigit in deū ꝛ sibi querit p̄ncipalis oblatio. vt in. c. debitoꝛes. ꝛ in. d. c. ꝛ si xp̄s. nō pōt ipedire nec tolli ꝑ eūdē nec ei⁹ vicariū in spūalib⁹ ex cā tm̄ non aliter. vt in p̄dicto. c. nouit. de iudi. ꝛ qꝺ legit ꝛ no. in. c. auctoritatem. xv. q. vi. ꝛ p glo. in. c. cū pater. §. de renū. c. si is q̄. xxiij. q. iij. ¶ Quinto in spūalibus inspicim⁹ potiꝰ veritatē q̄ fictionē vt no. archi. in. c. vnico. de voto. li. vi. Cuz ergo minoꝛ ille ex iuramēto suo vere ageret se obligare deo nō debem⁹ attendere fictionē statuti ꝛ hoīm statuētiū. deus enim coꝛ respicit ꝛ id qꝺ interius agitur nō qꝺ ꝑ hoīes fingere p̄sumit. xiij. q. v. si q̄d inueniſti. vt in. c. cū eterni. de re iudi. li. vi. ꝛ in. c. vt nostrū. vt eccle. benefi. ¶ Sexto piurijs via apiri non ꝺz. in. c. cū ꝺtingat. de iureiuran. c. clericos. de coha. cle. ꝛ in. l. ij. C. de iudi. ꝛ in ꝺcernētibus piculū anime p̄sumim⁹ in partē tutioꝛē. vt no. in. c. vnico. de scru. ꝛ. c. iuuenis. de spō. sed tenen

do ꝙ iuramẽtũ nõ valeat in casu ꝓdicto apietur via pluriꝰ ꝛ qñq; pluriũ cõmittiꝯ cessante vera simulatiõe ꝺctus: ergo debem⁹ in partẽ tutiozẽ inclinare ꝛ iuramẽtũ valeat nec ꝑsumẽ simulatiõe nec ỽitate cessante iuramẽtuꝫ sine cã euitaꝺ. ¶ Septimo ꝛ vltimo arguiꝯ sic. vnicuiq; licet renũciare iuri ꝛ fauozi ꝓ se introducto. vt in. c. ad aplicã. de regu. ꝛ in. l. si q̃s in ꝺscribẽdo. C. de pac. maxime cũ interpositiõe iuramenti. vt in. c. cũ ꝺtingat. de iureiurã. ꝛ in. c. ij. de pac. lib. vi. sed hꝰ statutũ ꝛ similes diſpositiões emanãt in fauozẽ mínozuꝫ: vt de se patet. ꝛ sentit bar. in. l. si quis ꝓ eo. ff. de fideiuſ. ꝛ ℞y. in regula nõ est obligatoziũ. de reg. iur. lib. vi. ergo saltẽ cum iuramẽto licuit renũciare. ¶ Ad solutionẽ hozũ duozum dubiozũ ꝺdescẽdens rp̃i eiuſq; matris necnon Agathe gloziose patrone mee noibus inuocatis. Primo recitabo opi. p̃ncipales quas in iure repio. Scõo subnectam q̃d ingenio meo breuiter videꝯ. Et primo. d. Jaco. de bel. tã in filiosa. ꝙ in minoze ꝓhibito ꝺbere sine certa solennitate diſpurauit qõnez q̃d iuris si ꝺxit cuꝫ iuramento nõ ſeruata solennitate statuti ꝛ cõclusit in filiosa. ꝙ dicto casu iuramentum nõ dat robur actui tamen qz est accesſoziũ ad cõtractũ nullũ: ergo nihil valeat. vt. l. nõ dubiũ. C. de legi. tamen qz cõtra bonos mozes. nã tales ꝺctus ꝓhẽt cãm deꝓdãdi parentes ꝛ peccãdi. l. i. ad mace. ꝛ in regula nõ est obligatoziũ. de reg. iur. li. vi. ergo ꝛc. De minoze dicit idem de iure ciuili. sed de iure canonico dicit eũ obligari p̃ iura vulgaria iuris canonici ꝛ in hoc reſidet ꝛ incipit qõ lege perusina caueꝯ. de qua in addi. spec. in titu. de sen. ꝛ de his q̃ ipam sequũtur. §. cũ aũt. de reſti. in inte. §. i. post fi. i. colũ. do. bar. tangit in auꝯ. sacra puberũ. C. si aduer. ven. ꝛ latius in. l. si q̃s ꝓ eo. ff. de fideiuſ. ꝛ in. l. si is cui bõis. ff. de ver. obli. ꝛ in. l. seuus ꝛ augeri⁹. ff. ad. l. fal. ꝛ plene in repetitiõe. l. oẽs populi. ff. de iuſti. ꝛ iure. ꝛ tandem videꝯ ꝺcludere. Aut lex diriget ỽba ꝓhibẽtia in ꝑsonã. ꝛ tunc nec ꝺctꝰ valet ꝺ legem seu statutum vel iuramẽtũ: qz peccat veniẽdo cõtra legem supioris vt plene tetigi in articulis primo loco factis etiã si aliq̃d nõ fingat. Aut verba ꝺferunꝯ ad rez ꝛ nõ ad ꝑsonã: vt qz dicitur ꝙ bona mínoris non possunt alienari ꝛc. ꝛ tũc si lex etiã nihil ꝑsumit in ꝺxũ valet iuramẽtũ etiam si statutũ exꝑsse annullet iuramentũ. arg. c. cuꝫ ꝺtingat. de iureiuran. ꝛ in auꝯ. sacramẽta puberuꝫ. secus si dicaꝯ in statuto ꝙ nemo aliter ꝺbens ꝑsumaꝯ dolo ꝛ fraude inducens ad ꝺbendũ. ¶ Dñs ange. simpliciter sequitur illã distinctionem bar. an verba dirigantur in rẽ an in ꝑsonã: ꝛ primo casu valeat iuramẽtũ. secũdo nõ. ꝛ ita cõsuluit in quodã consilio qõ incipit: dñe catherine. do. bal. tangit in auꝯ. sacramẽta puberũ. C. si aduer. ven. ꝛ dicit ꝙ etiã statuta si nõ fingant dolum ꝛ simulationẽ: tamẽ si habẽt rationẽ ꝛ eꝶtatem: puta qz malitia hoim illi⁹ loci erat multũ promota ad decipiẽdũ miozes. talia statuta annullãtia iuramentũ valent nec iuramentum est obligatoziũ. nam cũ habeant equitatez ꝛ rationem naturalem nõ possunt dici iura ꝺcta. Fatetur tñ bonã esse cautelam q̃ in multis locis seruatur vt ꝺctus ꝺ statuta gestu ꝑsumãtur dolo ertozi seu metu ꝛc. ¶ Sed idẽ bal. in. l. nõ dubium. C. de legi. in pe. colũ. videtur tradere aliã theoricã. dicit enim de iure canonico esse dicendũ ꝙ si interdictũ tollit cãm ꝓhibitionis iuris fictiõe: tũc seruãdũ est iuramẽtuꝫ: verbi gratia si cã ꝓhibitiõis est minoꝛ etas iuramẽtũ fingit maiozẽ: ꝛ ideo tenet ꝺctus: secus si nõ tollit cãm ꝓhibitionis. Eremplũ statutũ ꝓhibet minozẽ ꝺbere: qz fingit dolũ: certe ſm illud iuramẽtũ nõ tollit cãm doli ꝑsumpti: ꝛ ideo nihil operaꝯ iuramẽtum. arg. de leg. i. l. si quis inq̃linos. §. fi. tantũ igitur opaꝯ iuramentũ q̃tũ potest opari in causa ꝛ nõ plus. nec obstat ſm eũ. c. ij. de pac. lib. vi. qz ibi cã ꝓhibitionis erat de iuſticia positiua ꝛ mutabili ꝛ nõ de iuſticia immutabili: ꝛ ideo ibi iuramentũ potest operari. Illa autem est immutabilis cum trãſgressio nõ inducit peccatũ de iure diuino. illa vero iuſticia immutabilis cuius transgressio inducit peccatũ: qz ius diuinuꝫ est immutabile: ꝛ in hoc fundatur ſm euꝫ. c. non est obligatorium. de regu. iuris. lib. vi. hec sunt vera quando agitur de efficacia iuramenti respectu iurantis. sed quando ꝓhibitio cõcernit aliũ ꝙ iurantẽ iuramentũ vnius alij obesse non põt. vt no. C. de bonis que libe. l. fi. §. filius autẽ. ¶ Ex predictis breuiter concluditur qõ aut iuratur contra ius tertii. primo casu aut ratio ꝓhibitiõis fundatur sup equitate naturali ꝛ nõ valet iuramentum: aut fundatur super quadaꝫ equitate positiua: ꝛ tunc valet iuramẽtum. ¶ Tertio casu non valet iuramentũ que omnia bene dicit notanda. ad. c. debitozes. de iureiuran. Respondeo ꝙ iuramentum sup vsuris est ꝓhibituꝫ in altero extremo. s. in recipiente: sed nõ est ꝓhibitum in promittente. ideo ꝓmittens debet obseruare iuramentũ non in fauozem habens respectum ad diuini nominis: quia deo iuratur: potest tamen peti absolutio. in. c. i. in. e. ti. per bal. in. d. l. non dubium. ꝛ demũ per eum in. l. fi. C. de non nume. pecu. ꝛ in. l. pactuꝫ ꝙ dotali. C. de colla. ꝛ in. l. seius ꝛ augerius. ff. ad. l. fal. ¶ Frede. de senis consilio. cclv. alꝯ. iiij. in simili. q. non videtur facere differentiã an ſtabtutum diriget vera ꝓhibitionis ad rem an ad ꝑsonaz. immo omni casu sentit ꝙ agens contra statutũ est transgreſſoz legis: ꝛ concludit ꝙ iuramentum est obligatoziũ: licet dicat contrahentem secum teneri ad relationem iuramenti. de quo tamẽ infra dicam in penul. dubio. sed tamẽ nihil attigit ibi quãdo statutũ ꝓſumit dolum siue simulationem. sentit tamen contra illam distinctionem bar. ꝛ idem do. Pe. de anch. in repetitione. c. canonum. de consti. dicit enim hanc distinctionem esse verbalẽ: qz statutũ annullãdo cõtractum satis videtur ꝓhibere ꝺbentibus ne atrẽptent contrahere. c. qui contra iura. de reg. iuris lib. vi. ꝛ verba collata in rem concernũt potius ꝑsonã ꝙ res. c. tanta. de exceſ. prela. ꝛ non refert cũ quo quis loquatur in. l. cum pater. §. donatiõis. de lega. ij. vnde concludit argu. obligatoziuꝫ siue ꝺcernat rem siue ꝑsonam: non tamẽ attingit exp̃ esse quando statutũ ꝓſumit dolum seu simulationẽ vel metum vel quid simile. sed satis videtur sequi bal. in. d. auꝯ. sacramenta puberum. ex causa existente valeat tunc statutuꝫ reprobans iuramentum. Et idez do. cardi. refert in hoc vltimo se cõsuluisse. in. c. cum contingat. quia statutum potest ꝓſumere dolum siue aliam iuſtã causam: ꝛ quia tunc ꝺtrahẽs satis videtur in dolo. arg. c. qui contra iura mercatur. de regu. iuris. lib. vi. ꝛ Joh. de lig. ꝛ do. epiſ Clincen. valentiſſimus canoniſta etiam reprobat illam distinctionem bar. in preall. c. cum cõtingat p̃dicta ratione. qz quãꝯ lex ꝓhibeat ſimpliciter: tamẽ cõtrafaciens transgreditur legem. licet verba nõ dirigantur ad ꝑsonam. d. l. non dubiũ. nec esse verum ſm Jo. de lig. ꝙ quilibet faciens contra legem peccat mortaliter etiã si lex sit ꝓhibitiua: niſi sit causa ꝓpetua ꝓhibitiõis cũ alꝯ lex in casibus ꝓmittat: ꝛ sic non põt esse mortale. ¶ Do. anto. de bu. in. d. c. cũ contingat ſpreta illa distinctiõe bar. concludit ꝙ statutũ habens fundamẽtum solum fauozem illius q̃ iurat ꝙ iuramentum semp obligat etiã si in consequentias remotas adsit ꝓhibitioni fauoz publicus vel vtiq; liberi procreantur: vel ꝙ ciues diuites maneant locupletes ꝛ non depauperentur: quia inquãtũ ꝓceptum dirigitur ad ꝑsonaz fauozem ꝑsone ꝓceptum sapit naturaz consilij. ff. mandati. l. i. ꝛ in. l. cum pater. §. mandato. de leg. ij. l. titio. in prin. ff. de cõdi. ꝛ demon. cum alijs similib⁹. ꝓ hoc quia ꝓcepta intelligũtur ſm naturaz materie subiecte. xi. q. iij. rogo. Unde ſm eũ talia iuramenta sunt seruanda: niſi lex statuẽdo in ꝓhibẽdo habet ad aliud ꝙ ad fauozẽ ꝛ fragilitatẽ iurantis: dñ tamẽ iurans sit doli capax. de delic. pue. c. i. ꝛ ij. ꝛ hoc putat verum etiam si statuta annullent iuramenta vel ꝓhibeant: quia ꝓhibere iuramenta nõ spectat ad iudicẽ seculares nec ad legẽ ciuilem ꝓ hoc qõ no. hoſti. in. c. quẽadmodũ. de iureiur. cum frede. in loco ꝓalleg. Idem dicit si annullaret inſtrumẽta vl fraudem ꝑsumeret alia nõ apparente causa ꝑsumendi: vel si ponerẽt penas vendentib⁹ ad cõtractũ: quia omnia talia cõfringi possent ad excludendũ iuramentales obligationẽ via indirecta vel dicta fieri nõ potest contra regulam cum quid de regu. iur. lib. vi. ꝛ in. c. q̃to. de priuile. nec obstat ſm eum qõ dicitur de voto. in. l. ij. ff. de polli. quia non valẽt leges in quãtũ infringunt totũ ad hoc qõ no. glo. in. c. mulier. xxxij. q. ij. ꝛ qõ ſcribit Frede. cõſilio. cclviij. sed hoc intelligitur ſm no. per Jnno. ꝛ per hoc puto ꝙ alio extrinsece non accedente iuramentũ obliget ꝓdigum. dñ tamẽ sit sensus capax q̃c quid senserit. Frede. in consi. xxx. ꝛ bar. in. l. is cui. ff. de ỽbo. obli. ad hoc quia inquirendo equiparatur pupillo pubertati primo. vt no. in. d. l. is cui. ꝛ ex dicto obligatur: vt ibi no. ergo ex iuramento. de delic. pue. c. i. ꝛ ij. nõ ob. ꝙ interdicta sit ei adminiſtratio, nec ꝓ hoc interdictum est iuramẽtum nec

interdici põt: nec ob. q̃ lex equiparat eum furioso: quia non attenditur in hoc eq̃paratio legis: ꝛ q̃ totum sit fauore suo. nec obstat q̃ legis resistẽtia impediat naturalẽ obligationẽ ff. de fideius. l. cũ lege. ꝛ in. l. si nõ sortẽ. §. i. ff. de ꝺi. inde. pa. n ergo ratione iuramẽti. vt. xxij. q. vl. iuramẽti. q̃ illud vex q̃n illi ꝓhibitioni consonat ius diuinus: vt in locis ꝓallega. ¶ Itẽ licet põt infringere naturalẽ in quãtus obligat parti ꝛ etiã iuramẽtalẽ quo ad obligationẽ secũdariã que dirigit in partẽ: nõ tamẽ infringit nec infringere põt obligationem iuramẽti in quãtũ pr̃ dirigitur in deũ nec in hoc tñe sunt paria simpler loquela ꝛ iuramẽtũ: q̃ iuramẽtus p̃ncipaliter in deũ dirigitur: loquela in partẽ quo ad eius cõmodum ler potuit obligationẽ impedire. ad hoc. c. debitores ꝓall'. ꝛ sic apte ꝓcludit do. anto. q̃tum in p̃rio dubio q̃n ler p̃sumit dolus seu fictionẽ habuit verissimã cãs ꝓhibẽdi si secus fecerit mere fauore minoris. hec sunt p̃ncipaliores opi. quas in materia repio. ¶ Nũc ne captiuũ intellectus subijciã q̃d in bis dubijs sentio. Unde meliori iudicio semp saluo cui me semper subijcio sic puto distinguẽdũ. q̃ aut statutus sine aliqua p̃sumptiõe fraudis ꝓhibet aliã obligationẽ seu aliũ õctum etiam annullãdo iuramẽtũ: nisi tota solẽnitate seruata: vt in secundo dubio. Aut p̃sumit fraudẽ: dolũ: fictionẽ metus vel q̃d simile: vt in p̃rimo dubio. Prio casu dico iuramẽtũ indistincte obseruandũ: ꝛ qõ p̃ncipaliter ipsius iurat': emanant statuta licet in ꝺsequẽtiã ꝛ secundario ꝓcernit fauorẽ publicũ siue verba statuti dirigant' in p̃sonam: vt nullus minor se obliget ꝛc. siue dirigant' in rẽ: vt q̃ res minoris nõ põt obligari nisi ꝛc. ꝛ p hoc. c. cũ ꝓtingat. de iureiurã. ꝛ. c. licet. eo. ti. lib. vi. ꝛ in. c. ij. de pac. e. li. ꝛ in auk. sacramẽta puberum. C. si aduer. ven. nã in iurib⁹ ꝓalleg. fit ꝓhibitio fauore p̃sone p̃ncipaliter: ꝛ secũdario fauore publico. vt in iurib⁹ ꝓallegat'. uncta. l. i. ff. solu. ma. ꝛ no. bart. in. l. si q̃s ꝓ eo. ff. de fideius. ꝛ Dy. in regula iuris. nõ est obligatorium. licet enim ler potuit quo ad cõmodũ subiecti ꝛ incõmodũ alterius impedire obligationẽ: quater⁹ acquirit' parti. nõ tamen potuit quatenus acq̃ritur deo p̃ncipaliter. ꝛ est in iuramẽto ꝛ hoc cũ p̃statur in materia cõcernẽte p̃ncipaliter ipsum iuramentũ. ad hoc q̃ no. in. c. nõ est. de voto. ꝛ in. c. ꝛ si xp̃s. de iureiu. ꝛ i. c. si quis. xxij. q. iiij. ad hoc optime facit q̃ no. Inno. in. c. ij. de reg. ꝛ trãs. ad reli. vbi dicit q̃ in bis spũalibus ius naturale ꝓfertur positiuo. Unde ꝓcludit quo ad offerẽdũ filiũ mor. nec est differẽtia inter patrẽ ꝛ matrẽ. facit. c. si annũ. de iudi. lib. vi. vnde cũ cõtractus minoris habeat suum esse fm naturalẽ equitatẽ ꝛ fm ius gẽtiũ. vbi interuenit iuramẽtũ nõ est curãdũ de solẽnitate iuris ciuilis omissa. iuramẽtũ enim supplet oẽm defectũ solẽnitatis a iure ciuili inductũ. vt in dicta auk. sacra puberũ. ꝛ p hoc vltimũ cõtrariũ factũ ad partẽ negatiuã. ꝓcedit enim in solennitate inducta in fauorem publicũ p̃ncipaliter: sed ista solẽnitas de qua in statuto fuit introductũ in fauorẽ minoris. vt ꝓbatur in simili in auk. sacra puberũ. alꝫ aũt iuramẽtũ nõ valeret cui⁹ õtiũ ibi deciditur. ad idẽ q̃ no. glo. in. l. si is. ff. de p̃dijs mi. nõ ali. Ad p̃dicta facit q̃ legitur ꝛ no. in. l. i. C. de sacrosan. eccle. In ꝺcernẽtib⁹ eñ aĩam attẽdim⁹ solẽnitatẽ iurisgentiũ ꝛ nõ iur' ciuilis. vt ibi no. in. c. relatum. de testa. nec potuit ler ciuilis exp̃resse reprobare iuramẽtum etiam si minores erant soliti in tali iuramẽto decipi quicquid dicat⁹ bal. in p̃alle. auk. sacramẽta puber. hoc nõ spectat ad legẽ ciuilẽ. sed ad papã spectat discernere inualiditatẽ vel validitatẽ iuramẽti. Ad idẽ q̃ no. in. c. cum sit generale. de foro cõpe. ꝛ p Jo. an. in. c. fi. eo. ti. li. vi. rcvi. distin. si impator. vbi exp̃resse dicit q̃ in istis spiritualib⁹ debet etiam impator habere recursum ad eccl'iaz. ꝛ facit q̃ ponit Frede. ꝓsilio. xci. vbi dicit nõ valere statutũ laicorũ q̃ ex aliquo facto siue gesto p̃sumam⁹ cõtractũ vsurarium. puta si apparet solutio de minore q̃titate q̃ contineat' in instr̃o intelligatur õctus vsurari⁹: q̃ nec tangit spiritualitatẽ. Ideo nõ possunt laici super hoc statuere. in. c. fi. de reb⁹ eccle. non alie. c. ecclesia sancte marie de consti. de ordi. cog. tuam. cum simi. facit etiaz q̃ no. Jo. an. in. c. statutũ. de here. lib. vi. vbi ꝓcludit simile statutum nõ valere etiã respectu pene. vt si imponatur pena cõtrabenti matrimoniũ sine ꝺsensu parentum ꝛ dico in ꝓposito q̃ licet per statutũ laicorum ꝓhibeat' contractus: nõ tamẽ decernet' inualiditas iuramẽti ex quo nõ p̃statur super re turpi: q̃ nõ est de foro seculari sed ecclesie. de iudi. c. nouit. nec in hoc habet auctoritatem apostolicã: imo in hoc immitteret falcem in messem alteri⁹ seu alienã nec deceptione seu lesione curãtis: curauit impator in. d. auk. sacramẽta puberũ. nec papa in. c. ij. de pac. lib. vi. ꝛ in. c. cũ ꝺtigat. Mã ꝓpter fragilitatem seruus ꝛ etatis exposito: ũ multis deceptionib⁹ emanarũt illa iura in fauorẽ minorus ꝛ mulier'. ꝛ tamen non resistunt iuramento. ff. ad velleia. l. ij. vbi dicit q̃ ꝓtor in hoc fuit secutus equitatem naturalem. ꝛ tunc non resistũt iuramento: vt supra. nec etiam placet dictum Bart. an verba conferantur in rem vel in p̃sonam: quia dico q̃ semper intelligitur collata in p̃sonam. si enim res ꝓhibetur alienari ipsa persona ꝓhibita videtur q̃ res per se alienari non possunt. nõ enim debet inspici cũ quo ler loquatur: sed in quẽ dispositiõis effectus dirigat'. vt dicit ter. in. l. cũ pater. §. donationis. ff. de leg. ij. p hoc q̃ nõ. glo. in. l. i. C. ne fideiusso. doden. que dicit q̃ si quis ꝓhibetur de re aliter ꝓhibetur accipere ad hoc q̃ nõ. bar. in. l. fi. ff. de acceptila. ꝛ in. l. pen. C. de iureiur. Idem ergo ꝛ fortius dicendũ si res ꝓhibetur alienari quelibet persona intelligitur ꝓhibita. Notarij ex scripsis ꝛ alij sub inuolutiõe verborũ obtinuit iuramẽta talia a mioribus⁹: ꝛ maxime feminis que nõ intelligunt quid agũt hec autem v̄ba do. anto. que sunt elegantia ꝛ quotidiana. in eo autem q̃ distinguit intra maiorẽ ꝛ minorẽ q̃tuz ad hunc casuz ex toto nõ placẽt. puto eñ q̃ etiam maior poterit cõtraueni re q̃tũcũq̃ illa verba fuerint late concepta data lesiõe enormi vel enormissima: quia notarij hodie cõmuniter solent apponere illa verba ad maiorẽ valitudinẽ cõtractus cõtrahentes tamẽ putant illud esse verus preciuz rei nec putant in aliquo decipi. vnde sicut possunt cõuenire ꝛ petere saltez absolutionem si dolus interuenit ex ꝓposito: argumẽto in p̃dict' legib⁹ creditor. ꝛ in. l. ab aufidio. ita q̃ dolus interuenit reipa equiparatur enim dolus ex ꝓposito. ꝛ dolus re ipsa. vt in. l. si quis cũ aliter ꝓalleg. ꝛ in. l. ij. ff. de doli excep. ꝛ hoc verum nisi in aliquibus circũstãtijs cõtrahẽtem appareat voluisse vere illud in quo fuit lesus dõare ꝛ sic potest intelligi. l. si q̃s donationis. ff. de cõtrahen. emp. ¶ In dubio enim q̃tũcũq̃ ꝓpter illa v̄ba late cõcepta nõ p̃sumam animũ donandi sed potius apposita ex cõsuetudine notariorũ apponẽtium h̄ v̄ba: sine plus valeat: siue nõ. valet enim argumẽtum a cõit' accidentibus. vt in. c. i. de cleri. nõ resi. ꝛ q̃ ibi no. ad p̃dicta facit dictum no. specu. de emp. ꝛ ven. §. nunc biduum. ver. quid si venderes equum vnde ponit questionem de illo qui vendit equum qui dolebat saluo quam quãdo erat calefact⁹ in eũdo ꝛ vẽditor dixit. Ego do tibi istũ equũ ꝓ strabo gibboroso. dolẽte spatulã ꝛ ꝓ h̄ñte oẽs magagnias nec volo eram liquo teneri: an nihilomin⁹ teneat' si al's specifice nõ ꝓmittit: ꝛ ꝓcludit q̃ sic: q̃ videt' fuisse decept⁹ emptor q̃ vẽditor falsitatẽ dixerat in alijs exp̃ssatis: vñ credit v̄ visũ dixisse falsum de morbo spatularũ. ꝛ sic dico ad ꝓpositũ cũ notarij ꝛ ꝺbẽtes solẽt ad cautelã v̄ba lata ponere excludẽtia oĩa remedia certe in dubio iste nõ videt' donare vere vel pati oẽm lesionẽ. ¶ Cũ in simili si loc⁹ interdicit' ne in eo celebr̃ẽt clerici ibi exist̃ẽtes videt' interdict⁹ in isto loco celebrari adeo q̃ si celebrãt cõtra interdictũ incurrũt irregularitatẽ. vt in. c. is qui. de sen. ex. lib. vi. ꝛ facit etiã in. c. q̃to. de p̃biui. debemus enim capere effectũ verborũ. ꝛ nõ v̄ba dũtaxat. vt in. c. fi. de renũ. lib. vi. ꝛ in. l. nõ dubiũ. C. de legib⁹. resistit enĩ legi qui resistit volũtati ordinatione legis. vt. x. q. iij. qui resistit. ꝛ in ꝓall'ega. regula fi. ꝛ q̃ non sit differentia ꝓbatur optime alia ratione. ler dirigit p̃ceptum ad rem q̃ res minoris nõ alienetur sine iudicis decreto: dicit ler q̃ est factum contra legis ꝓhibitionem. vt. l. non solum. ꝛ. l. si quidem. ꝛ in. l. ad resoluendã. C. de p̃dijs mi. nõ ali. hinc est q̃ nulla orit' obligatio nec naturalis nec ciuilis. vt no. bar. in. l. cũ ler. de fideius. ¶ minoris vẽditio sine iudicis decreto peccat mortaliter q̃ fuit trãsgressor leg⁹: ꝛ sic nõ tenet' ad obseruãtiã iuramẽti q̃ est falsum. vt in auk. sacra puberũ. ad idez in. c. ij. de pac. lib. vi. vbi dicit q̃ ler ciuilis improbat pactũ factũ a filia de ꝓcẽptu. vt nullũ regressum habeat ad bona paterna. ꝛ ꝓbatur in. l. pactum. C. de colla. ergo filia paciscens venit contra ius ciuile ꝛ sic contra petitum per superiorem: ꝛ sic fm Barto. tanq̃ peccans non deberet compelli ad obseruantiam iuramenti

cuius cõtractum aperte ꝓbatur in.l.i.ff. de dona. inter virũ et vxo. ne maritus ꝛ mulier mutuo amore se spoliẽt donãdo et interpositũ iuramentũ cõtra ꝓhibitionem superioris valer. vt ipse Barto. not. in.l. seyus ꝛ augerius. ff. ad.l. falci. et Bul. de cu. in.l. sed si possessori. §. itẽ si iurauero. ff. de iureiu ran. ꝛ canoniste in dicto. c. cũ cõtingat. ¶ Item ad hoc optime ter. in.l. qui cõtra senatuscõsultum. ff. de fideius. mi. vbi dicit ꝙ mutuans filiofamilias facit cõtra senatuscõsultum: et tñ verba senatuscõsulti macedoniani nõ dirigunt ꝓcepti ue: sed ꝓhibitiue ad personam: sed tñ dicitur ꝙ illi nõ detur actio: vt in.l. ij. ff. ad maced. ergo aperte ptz ꝙ ex quo simpli citer aliquid ꝓhibet ne fiat satis videt ꝓhibita persona ne fiat: ꝛ si facit dicitur facere cõtra legẽ etiam si ꝓhibet dare: ergo filiusfamilias ꝓhibet accipere: vt in simili no. glo. in ꝓ alle. rubri. C. ne fide. do. den. ꝛ tñ si minor accipit ꝛ iurat obli gat iuramẽto: vt ipsemet Bar. voluit in.l. si qs ꝓ eo. ꝛ sic cõ clude qđ. c. cũ cõtingat. ꝓcedit generaliter vt ex quo lex ali quid ꝓhibet principaliter fauore psone iurantis iuramenti in cõtrarium ꝓstitum est obseruandũ ex quo nõ iminet pecca tũ: nec est ꝓtra bonos mores. vnde dico ꝙ si iste de cuius fa uore principaliter tractat iurauerit nõ peccat: ꝛ si in aliquo peccauerit iurando nõ tñ peccat obseruãdo: imo peccat ꝺne niendo. Primũ ꝙ nõ peccauerit iurando ꝓbat: qr cũ lex ꝓ hibuerit principaliter in fauorẽ psone ꝛ eius cõmodũ nõ in tendit ipsam personã illa queare trãsgressiõe ad peccatũ: sed potius ipsum priuilegiare ne qđ statutũ est in fauorẽ tendat in damnũ ꝛ delictũ cõtra legẽ. qđ fauore. C. de legibus. ꝛ in regula. qđ ob gram. de regu. iur. li. vi. Mã iuxta illud vulga re. cuilibet licz renũciare priuilegio suo. l. si qs in cõscribẽdo C. de pact. ꝛ in. c. ad apostolicam. de regula. vbi hoc optime ꝓbat iuncto principio. c. in rõne decidẽdi. nam ibi in princi pio dicit qđ si põt fieri ante vnius anni ꝓbatõez regulariter institutio interdicit. ꝛ tñ ibi deciditur qñ ante annuz qs fuit admissus ad ꝓfessionẽ ꝛ efficaciter obligat: qr vtriusq; f. re cipiẽs ꝛ receptus videt renunciare fori suo als fauori suo annus em̃ fuerat inductus ad fauorẽ vtriusq;. ꝛ sic aperte ꝓ bat illud. c. ꝙ interdictio superioris emanata in fauorẽ priua re psone põt is de cuius fauore agit licite ꝛ sine peccato re nunciare. iuxta illud. qui nõ vult benedictionẽ elongabit ab ea. ad idẽ optime. iiij. dis. §. hec ꝛ si legibus. vbi idẽ ꝓbatur nõ em̃ debemus inspicere ad ꝟba le. an sint ꝓceptiua vel ꝓ hibitiua quo ad effectũ illa que inde ex transgressiõe. sed pri ma ad subiectã materiã. ad hoc cle. eriui de paradiso. de ꝟb. sig. ꝛ i. dis. humanũ genus. ꝛ qđ ibi not. glo. ꝛ in cle. i. ꝺ testi. et in. c. nam ꝺcupiscentiã. de ꝺsti. ex quo em̃ lex intẽdit priui legiare seu facere hoies meliores: licet vtat verbo ꝓceptiuo vel imperatiuo nõ intẽdit illa queare ex transgressiõe in pec catũ: sed potius sapit in ꝺfiliũ: qr hoc est de natura talis ma terie. vt no. in iuribus ꝓalle. ꝓ hoc qđ not. Inno. in. c. i. ꝛ de vi. ꝛ ho. cle. ꝛ glo. ir. di qs. ꝛ illud euangelicũ. vade ꝛ vende oia que habes ꝛ da paupibus. ꝛ illud. oia q̃ vultis vt faciãt vobis hoies vos eadẽ faciatis illis. vt not. in. c. humanũ ge nus. ꝺcor. ꝓdictis. l. cũ pater. §. mando. ff. de leg. ij. sed vbicũ ꝙ superioris ꝓceptũ est fundatũ sup publica ꝟitate seu ani maz salute ꝛ bonis moribus. ꝛ tũc bene ꝺfaciẽs peccat mor taliter: ꝛ ibi ꝺz intelligi. c. ij. de maio. ꝛ obe. ꝛ similia iura taz canonica q̃ ciuilia. Ad ꝓdicta bellissime adduco tex. in. l. i. §. deinde queritur. ff. de ope. no. nũci. vbi no. vult ter. ꝙ si post nouũ opus nunciatũ ꝺueniat cũ aduersario vt opus fiat: va let ꝺuentio. ꝛ not. subiicit ter. nec periculũ priuatoz iussu ꝓ toris anteposito videatur in. l. aliud agebat prętor q̃ hoc vt cõtrouersias eorũ dirimat a q̃bus sponte recesserit debebit hoc ratũ habere ꝛc. ¶ Ex q̃bus ꝟbis singulariter ꝓbat ꝙ licz ꝓtor siue lex iubeat in fauorẽ principaliter priuatoz põt tñ partes de quarũ fauore agit licz ꝺuenire ne pacto aliquo inuoluant: ꝛ sic iussus ex se iportat necessitatẽ: vt in. l. i. ff. qđ iussu. tñ secus est si fit in fauorẽ priuato ꝺsentiente eo de cu ius fauore principaliter agit. Ad idẽ adduco tex. in. l. iurisgentiũ. §. si paciscar. ff. de pac. vbi dicit tex. generaliter obser uandũ: vt in cõcernentibus rem familiarẽ valeat pactũ vel ꝺuentio. nõ obstãte lege seu ꝓtoris imperio: secus si in respi cientibus lesionẽ publicã. ꝛ sic põdera imperiũ vt nõ necessi ter seu illa queat ad peccatũ ꝺcernit rẽ familiarẽ ergo idẽ in casu nostro dicendũ qualitercunq; ler loquat. ex quo princi paliter cõcernit minorẽ per que etiã dicerẽ circũscripto iura mento valere ꝺctum nisi statutũ diceret ipsum ꝺctum nullũ. Adduco etiã tertio ter. in. l. i. ff. de fer. vbi ter. loquit̃ per ver ba ꝓhibitiua ꝺcernentia personã dicendo ne qs messiũ vin demiarũq; tẽpore aduersariũ cogat ad iudiciũ venire. vt in ꝺfone diui Marci exprimit. qr occupati circa rem rusticam in foz cõpellendi nõ sunt: vt subiicit ter. ꝙ si fecerit aduersa riũ accusari. ꝛ iste nõ opposuit tenet iudiciũ. ꝛ tñ iste fecit cõ tra ꝓceptũ legis qđ secũdario magis cõcernebat vtilitatem publicã q̃ in casu nostro. Item vt dixi. §. posito ꝙ in hoc re periet aliqđ pactum nõ tñ ꝺz permitti vt veniat cõtra iura mentũ. ex quo in eius obseruantiã peccatũ nõ nutrit̃ ne itez peccet. ꝛ hoc ꝓbo apertissime: ler diuina ꝓhibet iurare sup creatura: vt in. c. ꝛ si xps. ꝛ si iurauit cõmittere. xxij. q. i. mo uet. ꝛ pal. c. ꝛ si xps. ꝛ nihilominus tenet̃ obseruare istud iu ramentũ ꝙ in eius obseruãtia iminet peccatũ. vt in ꝓalle. c. mouet. ꝛ apertissime hoc ibi ꝺ regulã do. Bar. Ma; verba ista dirigunt̃ ad personã: vt ptz in ꝓalle. c. ꝛ si xps. ibi nolite iurare ꝛc. ꝛ tñ si iurant. l. cõmissum fuit peccatũ in iurãdo. te net̃ tñ ad obseruantiã iuramẽti: ꝛ idẽ videmus in iuramẽto temerario. Iz em̃ iurãdo temere male fecit tñ si in eius obser uantia nõ iminet peccatũ: nec ꝺ bonos mores istud est obser uãdũ: vt ꝓbat in. §. illicitũ. xxij. q. iiij. vsq; ad fi. facit qđ no. in. c. cũ quid. de reg. iur. Unde puto circa hoc posse dari talẽ tbeoricã ꝙ q̃tũcunq; iuramẽtũ sit temerariũ seu illicitũ ex q̃ tñ nõ est ꝺ bonos mores: nec in eius obseruantia iminet pec catũ semp est obseruandũ. vt optime ꝓbat ꝓ supra allegata et dico limitãdũ istud ꝙ iuramẽtũ nõ habẽs illos tres comi tes est potius piuriũ: qr nõ peccauit temere iurãdo. vñ expo nit Archi. illud ꝟbũ piuriũ vel illicitũ ex puersis iuramẽtuz est tñ obseruãdũ ne ex trãsgressiõe itez peccet: vt ptz ex ꝓdi ctis qđ est notãdũ. vñ cũ minor obseruãdo tale iuramẽtũ nõ peccet cũ ante veniat i sui ꝓiudiciũ. c. ij. de pac. li. vi. ꝺz cõpel li ad obseruantiã: vt in ꝓalle. c. cũ ꝺtingat. ꝛ in auc. sacra pu berũ. ad q̃ facit. c. fi. de rescript. vbi papa tollit gñaliter oẽs leges oia statuta oẽm ꝺsuetudinẽ q̃ nõ põt seruari sine pctõ mortali: vt in. c. cũ ꝺtingat. tollit legẽ ꝓ quã aperit̃ via periu rijs nec põt seruari sine pctõ ꝓ trãsgressiõnẽ iuramẽti spõte ꝓstiti intelligi ꝺz esse ꝓbatũ. ꝛ hoc quo ad primũ mẽbz: ꝛ sic ptz decisio scõi dubij. ¶ Tertiũ mẽbz distinctõis fuit cũ sta tutũ ꝓsumit fictionẽ sine simulatione vel metũ: vel q̃d simule: tũc dic ꝙ aut in illa apparet specifica vel verisimilis ꝺiectura ꝓsumẽdi fraudẽ: ꝛ nõ valet ergo quo ad enarrãdũ iuramẽtũ qr nõ apparẽte causa vrgẽte nõ põt obligatio de eo q̃renda siue ipsum ius diuinũ ipediri. ar. optimũ. xv. q. i sunt q̃dã. et qđ no. in. c. q̃ in ecclesiaz. de ꝺsti. ꝓ Inno. ꝛ p eundẽ in. c. qr plericz. de imu. eccle. ꝛ in. l. fi. C. si ꝺ ius vel vti. pub. esset em̃ tale statutũ cã perfidie ꝛ periurij ꝺ. l. i. C. si aduer. ven. ꝛ c. cũ ꝺtingat. Aut subest causa ꝓsumẽdi: vt qr cõiter loco mino ris decipiant̃ ꝛ inducebant̃ dolo ad ꝺbendũ ꝛ sepe fingebã tur ꝺctus obligatorij ꝺtra minores: vnde statutũ arguendo a cõiter accidẽtibus. vt licet arguere in. c. i. de cleri. nõ resi. et qđ not. ibi latius Cal. ꝛ per glo. ꝛ Cy. in. l. necz naturales. C. de ꝓba. introduxit q̃dã solennitatẽ qua omissa ꝓsumit̃ cõ tractus simulatus siue dolosus. ꝛ tũc ꝺstat vere per ipsuz mi norẽ ꝺctum esse verũ ꝛ nõ simulatũ. ꝛ puto ipsum astrictũ ad obseruantiã iuramẽti: qr in foro aie credat̃ cõfitenti in ꝓ iudiciũ suũ. de homi. significasti. ꝛ qđ no. glo. in cle. i. ꝺ penis. et cessat rõ statuti. Mã er quo est ad obligationẽ diuinã ces sante cã statuendi cessat dispositio: ad hoc qđ notãter ponit Inno. in. c. qr plericz. ppe finẽ sui apparatus. de imu. ec. et faciũt iura arguentia a cã cessante. de appel. cũ cessante. xvi. q. i. generaliter. cũ filiis. ꝛ optime facit qđ no. glo. in. c. nõ est de voto. ꝛ idẽ videt̃ dicendũ quo ad foz ꝺtentiosum: vt si aperto ore ꝺfitetur postmodũ ꝺctum esse verũ ꝛ nõ simu latũ siue dolosum qđ teneat̃ ad obseruãtiã cũ cessat rõ et cã statuendi qua sublata remanet iuramentũ validũ: nam ꝛ ꝺ ꝓsumptionẽ iuris: ꝛ de iure admittit̃ ꝓbatio in ꝺctum ꝓ cõ fessionẽ eius cuius fauore agit̃: vt no. in. auc. sz tã necesse. C. de dona. ante nup. ꝛ in. c. is qui fidẽ. ꝺ spõsa. ꝛ ꝓ Inno. in. c. qr plericz. de imu. ec. vbi singulariter dicit ꝙ etiã postq̃ sua trãstuit in rẽ iudicatã si ꝺstat de eiꝰ iniq̃tate ꝓ ꝓfessionẽ ptis

ꝑ qua lata fuit debet reuocari: qꝛ ceſſat ꝓſumptio q̄ operat in rem iudicatā: multo ergo fortius dꝫ hoc dici in iuramēto qđ obligat ꝓncipaliter deo: vt in.c.debitores.ꝛ in.c.ꝛ ſi xp̄s de iureiuran. nō eñ dꝫ iſte iurans ꝫ ꝓſcientiā trāſgredi iuramentū: qꝛ edificaret ad gehennā q̄ꝫ hoc ſit occultū eccleſie militanti. arg. optimū in.c.fas. de reſtit. ſpoli. ꝛ.c. inquiſitioni. de ſen. excō. ꝛ hoc intelligo qñ de cōfeſſione minoris adhibita ſit debita ſolēnitas: ꝛ an ꝛ qñ valeat dicendū: vt not. ꝑ Bar. in.l. certū. §. minoꝛē. ff. de cōfeſ. ꝛ ꝑ Ly. in.l. clarū. C. de auct. ꝓſtan. ꝛ in.l.i. ꝺ ꝓfeſ. aut minoꝛ allegat ꝓſumptā fraudē per ſtatutū ſeu nō dicit ꝫctum oīno licitū: ꝛ tūc poterit ſeruari opinio Bal. ꝛ alioꝛ: vt iuramentū tunc nō ſit obligatorium. qꝛ iuramentū nō tollit ꝓſumptionē ſtatuti inducti: nec dꝛ iſte venire cōtra ꝫctum iuratū licet veniat cōtra verba: et quo nō venit cōtra interp̄tationē. ad hoc ter. ſing. in.l. fi. C. ꝺ nō nu. pec. vbi ptꝫ q̄ ſimpliciter ꝓfitēs recepiſſe mutuū pōt infra bienniū excipere ꝓfeſſionē emanaſſe ſpe future numerationis: qꝛ ꝓſumitur cōfitens alꝫs ſimulata ꝛ qñ iuramentuꝫ fuit interpoſitū nō vt ibi dꝛ. vnde notanter ꝑbatur qđ oīs ꝓſumptio que eſt in cōtractu ſeu tacita ꝓditio tollitur iuramēto ſuper eo ꝓſtito qđ not. ibi Bal. ꝛ allegat no. per Jnno. in c. veniens. de iureiur. ſed melius facit qđ idē Jnno. no. in c. per tuas. de arbi. vbi no. dicit q̄ ſi q̄s iurat ſimpliciter ſeruare arbitriū intelligitur iuramentū ꝓditionaliter appoſitū. ſ. q̄ ſeruabit nō ſoluet penā ſicut eſt de natura arbitrii. vt obligatio ſit alternatiua. Jta ꝛ iuramentū per euꝫ ꝓſtitū recipit ſenſum alternatiuū. nam cū minoꝛ iurat poſt ꝫctū ꝓſumit eo dē dolo. i. eadē fraude fuiſſe inductū ad iurandū ſicut ꝛ Jhē dū. ad qđ no. in ꝑalle. auct. ſiue a me. C. ad vell. ꝛ in.l. ſi mulier. C. eo. ti. vbi nihil ſibi ꝓiudicat: qꝛ adhuc ex oñcia ſue fragilitatis in ſcḋam lec. inciderit ꝛc̄. ꝛ facit qđ not. Ly. in. l. ſi er cautiōe. C. de nō nu. pecu. in illa. q. an valeat renūciatio exceptōis nō numerate pecunie. ꝛ ꝑ hoc remanet declaratū etiā ꝓmū dubiū ꝛ ꝫria ꝑ vtraq̄ parte facta remanēt declarata nec expedit aliter reſpōdere. dꝫ eñ intelligi ꝛ reduci ſm ꝑdicta. ¶ Ad vnū tñ aduertēdū qđ puto in materia ſpāle ꝛ ſingulare: nec negari pōt ꝑ iudices ſeculares q̄ cū er argumentis ꝛ opi. ſ. poſitis reddat ſaltē ꝓbabile debitū ſup validitate iuramenti nō poterit iudex ſecularis de hoc cognoſcere ſed dꝫ deferre ad iudicē eccleſiaſticū. de ꝛ. cog. tuā. de ſen. excō. ſi iudex laicus. de iudi. nouit. de foro cōpe. cū ſit generale et per Jo. an. in.c.fi. eo. ti. li. vi. ꝛ videt ꝓbare ter. in.c. venerabilē. de elec. q̄ ſolus papa hoc cognoſcit er quo oꝛiť ꝓbabile dubiū. ſed Spec. in ti. de loca. §. nunc de epoꝛ. v. itē papa fingit. dicit q̄ etiā inferioꝛ a papa poſſet interp̄tare iuramentū qñ dubitat de eius validitate. allegat de appel. c. ſignificante. ad. c. venerabilē. Rñdit dupliciter. primo q̄ ꝓcedit in negocio arduo ꝛ inter magnas ꝑſonas: vl qñ vult date licentiā ſine permutatiōe ꝛ cōmutatione aliqua. ꝛ ſm hoc dictū Spec. ſequit dñm Anto. in.c. q̄to. de iureiur. ꝛ ꝑ hoc adduco dictū Jnnocē. in.c. debitores. eo. ti. vbi tenet q̄ epūs pōt ſuper iuramentis er cauſa diſpēſare. ꝛ ſic fortius interp̄tari. imo etiam interp̄tatione exp̄ſſe ſentit: vt in exemplis ꝑ eū poſitis. ꝛ per ꝑdicta ſint ſoluta prima duo dubia. ¶ Nūc deſcendēs ad tertiū dubiū adducam q̄ndq̄ argumēta ad ptē affirmatiuā: ꝛ quatuoꝛ ad ptē negatiuā. ¶ Ad partē igit̄ affirmatiuā q̄ debeat audiri etiam nulla petita abſolutiōe er quo fundat ſe ſup vera ſimulatiōe ꝫctus. Primo arguit̄ ſic iuramētū obligat iurantē ex intentiōe ipſius iurātis. xxij. q. v. humane aures. §. fi. g̃ ex his. ꝛ de iureiurā. q̄to. ſed q̄ ſimulate ꝫbit in veritate nihil agit: qꝛ deficit ibi ſubſtātia ꝫctus ſcz cōſenſus. vnde perinde eſt ac ſi nihil fuiſſet factū: vt in. l. emptio. ꝛ qđ ibi not. ff. de aqua plu. ꝛ in.c. illo vos. de pig. ꝛ in.c. ad noſtrā. de emp. ꝛ ven. ꝛ in.l. ſi ancillā. cū.l. ſeq. C. de ꝫ hen. emp. ergo er iuramēto ſup eo ꝑſtito nō obligat. ꝑ hoc ter. not. in.l. fi. C. de nō nu. pe. vbi no. ꝑbat q̄ iuramentū recipit oēs tacitas ꝓditiones ꝛ qualitates ꝫctus. ſi eñ fuiſſet cōfeſſus ſpe future numerationis. ita etiā ꝑſumitur narraſſe. ita dicamus in ꝓpoſito: ſi ꝫctus fuit ſimulatus: ſic ꝛ iuramētū. facit qđ not. ponit Jnno. in.c. ꝑ tuas. de arbi. q̄ſq̄ ꝺs iurat ſeruare arbitriū: vt intelligat̄ ꝓmiſiſſe ſm naturā ꝫctus ſcz ſeruare arbitriū vel ſoluere penam. ¶ Scḋo ad id inducit̄ qđ no. Bar. in.l. nemo. ff. de leg. i. illa. q. an renūciatio exceptionis: fictionis: ꝛ ſimulationis valeat. ꝛ ꝺcludit q̄ nō: qꝛ inter eos actū eſt q̄ ꝓtractus ſit ſimulatus. ꝛ ſic deficit in ſubſtantia. ꝛ ſic nō eſt ꝫctus imaginarius. ff. de reg. iur. ꝛ in l. ſimulate nuptie. de ritu nup. ꝛ ſic renūciatio ſimulatiōis in eodē ꝫctu facta valeret. ¶ Jtē eſſet dicere q̄ eſſet ſimulatū et nō ſimulatū qđ eſſe nō dꝫ. ar. in. d. l. nemo. ff. de le. i. ꝛ. c. cū ſup. de offi. dele. de appel. ſolicitudinē. vna eñ ꝛ eadē res nō dꝫ operari ꝫrios effectus. de bap. maioꝛes. ꝓterea ſm eum ſi cut ꝫctus ipſe fuit ſimulatus: ꝛ ita renūciatio fuit ſimulata: ergo nō eſt renūciatio. Opponit̄ ergo q̄ totus ille ꝫctus et quicquid ꝓtinet̄ in illo inſtrumēto eſt ſimulatū. Ad idꝫ qđ no. Ly in.l. ſi er cautione. C. de nō nu. pe. vbi ꝺcludit nō valere renūciationē exceptionis nō numerate pecunie in eodeꝫ ꝫctu factā: qꝛ ſicut inducitur ad ꝺfitendū: ita ꝛ ad renūciādū ar. l. ſi mulier. ad vell. ꝛ idē videt̄ in omni priuilegio inducto alicui per eius fragilitatē alꝫs de facili auferet̄ ꝓuiſio legis. ſed cū nō pōt replicari qđ eſt renunciatū exceptioni ſimulationis: qꝛ oīa iſta fuerūt ſimulata. ſecus tñ eſſet ſm Bar. ſi talis renūciatio fieret ex interuallo. ar. l. ij. C. qđ me. cau. ita dicit ergo in ꝓpoſito q̄ er quo actū fuit vt ꝫctus eſſet ſimulatus. ergo ꝛ iuramentū ꝛ quicq̄d ſecutū eſt incōtinēti eſt ſimulatū: nō eñ eſt dicendū q̄ voluerūt valere ꝛ nō valere incōtinēti. ar. in.l nō ad ea. ff. de ꝺdi. ꝛ demon. Nō eñ ꝓſumit̄ q̄s incōtinēti velle recedere a ꝓpoſito ſuo: vt ibi. ꝛ ar. in.c. maioꝛes. de bap. ꝛ in .l. eū q̄ volūtatē mutatā dicit. ff. de ꝓba. ¶ Tertio inducit. c. tua. de ſpon. vbi etiaꝫ ptꝫ q̄ in matrimonio qđ eſt fauoꝛabile ꝛ in multis ꝓiudicabit̄. de ꝺdi. appo. c. fi. ꝛ de re iudi. c. vlti. ſimulatio etiā q̄ er vna pte qđ plus eſt ꝛ dolo ſa ꝛ deceptoria ipedit vires matrimonij. er quo cōſtare pōt de ſimulatiōe. ꝛ hoc qꝛ defuit ibi ꝺſenſus ſine quo certū nequeant ꝓficere fedus cōiugale vt ibi dicit̄. ꝛ ad idē. l. nuptie ꝺ ritu nup. vbi dꝛ q̄ ſimulate nuptie nullius ſunt momēti. facit qđ no. glo. in.c. tuaꝫ. de priuil. de eo q̄ ſimulauit ſe monachū vt corrūperet monialē vt per hoc nō ſit notatus. de quo ibi latius per doc. ꝛ per glo. in.c. vt clerici. de regula. ꝛ.c. qđ interrogaſti. xxvij. diſt. ergo nec iuramētū obligare dꝫ cōſtito de ſimulatōe ꝛ de alienatōe cū obligatio nulla ſit. ¶ Quarto adducit̄. c. i. qđ metus cā: vbi ptꝫ q̄ etiā votū er iuſta cā ſimulatū nō obligat vouentē: ꝛ facit qđ not. glo. in.c. abbas. eo. ti que ꝺ: ꝑ metū factū nō tenet: qꝛ erigit liber arbitriū in vouētē de voto: lꝫ volūtariū militē ſibi eligit xp̄s. xv. q. i. nō eſt. Unde er ꝑdictis ꝺcludit̄ q̄ etiā in iure ſpūali fictio viri ut vt nihil dicat actū: g̃ iuramentū nō eſt obligatoriū. ꝛ per ꝺñs nulla petita abſolutiōe pōr ꝫuenire. ¶ Quinto ꝛ vltimo videt̄ ꝓbare ꝑ. c. quacūq̄ꝫ. xxij. q. v. vbi ꝺ: q̄ quacūq̄ꝫ arte verboꝝ q̄s iuret: deus tñ qui ꝺſciētie teſtis eſt: ita hoc accipit ſicut ille cui iurat̄. ꝛ ſic aperte ibidē ꝓbatur q̄ deus nō aliter recipit obligationē iuramēti. etiā ibi intereuenit dolus ex parte iurātis q̄ fuerit intētio recipiētis: ſed in caſu noſtro ſimulate ꝫbebant: ꝛ ſic recipiēs nō intēdebat obligare iurātē ad obſeruantiā ꝫctus ſimulati: nec deus aliter recipit ꝛc̄. ¶ Jn ꝫrium ad partē negatiuā q̄ debeat audiri abſolutōe nō petita inducit̄ primo. c. qđ interrogaſti. xxvij. diſ. vbi ponit caſum de quadā muliere q̄ poſt obitū mariti ſacrū velamen ſup caput ſuū impoſuit: ꝛ finxit ſe ſub eodē velamine ſctā monalis eſſe poſtea nō ad nuptias redit: ꝛ cōcludit q̄ qꝛ ꝑ hypocriſim eccleſia cōturbare voluit ferme in ſuo voto permāſit: vt priam agat de illuſione nephanda ꝛ reuertatur ad id quod ſpē ꝓtendit: ꝛ in ſacro matrimonio maneat q̄ inchoauerit ꝛ belliſſime ſubijcit hec vba. nā ſi ꝺſentientes q̄ oīa ſacra eccleſiaſtica q̄ſquis ꝓut vult fingat ꝛ nō vere faciat oīs ordo eccleſiaſticus turbetur: nec catholice fidei viam ſubſiſtit ꝛc̄. ꝛ ſic videtur ille ter. valde notabiliť ꝓbare q̄ in ſpūalibus adeo fictio reprobatur vt attēdatur nō qđ mēte fimulata ꝺcipitur: ſed qđ in hoīm ꝺſpectu agitur ne ppl̄s decipiatur ꝛ res eccleſiaſtica ꝛ totus ordo pturbetur. Et ꝑ hoc glo. ꝺcludit ibi qđ ſi q̄s ficte ſit monach⁹ ad hoc vt poſſit fieri abbas nihilomin⁹ lꝫ ficta ꝛ nō ſincera ei⁹ intētio: vt idē videt̄ ſentire i alijs ſpūalibus: ergo ad ꝓpoſitū ꝛ ꝑſupponēdo q̄ ficte inrauit: ne tñ abutat̄ re ſpūali ꝛ illudat̄ deo cui obligatio q̄rit̄ ꝓncipaliter fictio tollit̄ ꝛ remaneret̄ vitas obligatiōis: facit qđ in ſil̄i ꝓbat̄ in ꝓfitēte cū ꝺditiōe hñdi ꝓpriū. fac qđ no. Jo. an. in.c. fi. de cōdi. appo. ¶ Scḋo adducitur

illud simile. ¶ Nã sicut ficte accedẽtes ad baptismũ vel ad sacramentũ baptismatis nõ ficte sed veraciter suscipiũt sacra. et obligañ: vt aperte vult tex. in. c. sicut ficti. i. q. i. & c. maiores. de bap. & hic vt puto: qz eoz fictio nõ potuit ipedire ꝺtutẽ sacramenti ita ficte ꝺz iurãs obligari deo veraciter ad quẽ ꝓncipaliter dirigitꝰ primaria obligatio iuramẽti. nã nẽ populus vane decipiatꝰ. ¶ Dẽ videtꝰ statutũ de iur̃ ciuili in libertate pstãda: vt fingẽs certo casu. & sic sequitꝰ libertas: vt in. l. vna. §. sed & q̃ pileati. C. de la. li. tol. &c. ¶ Tertio pbatꝰ sic simulat ꝺbens & recipiẽs iuramentũ a ꝺbente de nõ veniendo ꝺtra & intendit iurantẽ illaqare vt saltem q̃ apparẽtiã ꝺctus nõ veniat nõ detegat vinculũ simulationis. ar. in pal. le. c. illo vos. de pig. & c. ad nostrã. de emp. & ven. & c. debitores. & c. ad nostrã. ij. de iureiurã. & etiam si intendebat ad hoc obligare: ergo nõ ꝺz audiri allegãdo simulationẽ: qz tetigit vitiũ ꝺctus qõ est ꝺ intentionẽ recipientis iuramẽtũ qõ esse nõ ꝺz. ar. in. c. quacũq; arte. xxij. q. v. ¶ Quarto & vltimo allegans turpitudinẽ suã maxime in illusione rerũ spiritualiũ nõ est audiẽdus. de cõcess. pbẽ. cũ sup. de dona. inter dilectos ff. ꝺ le. i. si seruus pluriũ. §. q̃d ergo si per iniuriã. & pbatꝰ plene in. l. si post mortẽ. ff. de adop. sed iste allegãdo simulate iurasse allegat turpitudinẽ suã videlicz ꝙ dei nomẽ & eius religionẽ inuanũ & deceptorie assumpsit. xxxv. q. iij. ꝺiunctiones in fi. ergo nõ est audiẽdus maxime cũ iurauerit oĩa in ꝺtractu ꝺtenta esse vera. nam allegauit periuriũ allegando simulationẽ. facit. c. cũ in positiõibus. de iureiur. li. vi. ¶ Ad solutionẽ huius dubij descendẽdo primo reperitꝰ glo. in. l. emptiõe C. plus valere qõ agitꝰ si simulãt iuramentũ nõ obstat cũ possit opponi de simulatiõe quasi actũ sit &c. C. de legi. l. nõ dubiũ. & C. de ꝺtraben. emp. l. si ancillã. ex qua colligit ibi glo. ꝙ pene simulato cõtractui adiecta si cõtrafieret nõ cõmittitꝰ quod dicit ꝓculdubio verũ cũ in hoc loco reꝓbatꝰ qui vere agitꝰ alius simulatur. dñs Anto. in. d. c. cũ cõtingat. late. ꝓsequitꝰ & iudicio meo valde intricate: nec cõprehendit oẽs casus qui pñt accidere in materia cuius verba sunt hec que sequuntꝰ: puto cõsiderandũ modũ simulationis. si simulant se agere qõ intendunt nõ valere lz iurent: & sic si simulant iuramentũ inter collectas: & ꝺnatio fingo mea tibi vẽdidisse attñ est inter me & te ꝙ cõtractus nõ valeat: tunc iuramentũ nõ obligat: qz deficit in voluntatẽ iurans & recipiẽs: licet sic fingant: vel iuramentũ esset cõtra intentionẽ & haberet q̃ dã cõtrarietatẽ. & sic dicit se intelligere Bar. in. d. l. nemo põt. si simulatio est de vno cõtractu ad alium est magis dubiũ. si agant & verus cõtractus subsistet & ille seruetꝰ & nõ apparẽs. ¶ Item ecce de ꝺtractu venditionis nõ soluitꝰ gabella sicut de ꝺtractu donationis: agũt vendere. sed simulant donationẽ. Itẽ qz voluntas se obligandi in apparẽtia deficit si agũt vt seruetꝰ apparens ꝺtractus & nominis cuius loco simulatꝰ vt qz vsurarius simulat de pignore venditionẽ vt lucretꝰ fructus: vel vt vsuras habeat. & tũc hic surrogatus succedit loco veri & nõ est verus ꝺctus. & hoc casu possunt ꝙ si vterq; ꝺctus põt seruari ab vtroq; pacto vel turpitudine ꝓbat iuramentũ & seruari debeat qõ iuratur. Si autẽ surrogatꝰ loco ꝺctus turpis: vel qui nõ poterat seruari absq; periculo anime tũc iuramẽtũ nõ astringit iurantẽ seruare cũ simulat: qz simulatio & iuramentũ sunt adimplementũ primi cõtractus illiciti. & sic nõ obligat sicut nõ obligatꝰ respectu primi cõtractus illiciti. & illa remedia ꝺz que haberet cõtra primũ verũ ꝺtractum si esset mercator. & in hoc & in pcedenti mẽbro loquitur dñs Anto. cõfuse & videtꝰ quodãmodo implicare ꝺrietatẽ. si eñ simulat vnum cõtractum in locũ alterius qui agitꝰ vt simulatus seruetꝰ & nõ ille in cuius locũ simulatꝰ cũ ille sit ver? ꝺtractus qui agitꝰ inter partes & nõ ille qui simulate ꝺcipitꝰ. ¶ Item inq̃tũ dicit ꝙ si vterq; cõtractus põt seruari absq; periculo aie seruandũ est & vtraq;: ergo simulatio nihil operatꝰ quod videtꝰ ꝺ oẽm rõnem. de hoc infra subijciã. ¶ Sed nunc ꝓsequor dicta sua hec dicit vera inq̃tũ iurasset simpliciter & nõ veniendo cõtra ꝺtractum simulatũ: & de illo obseruando: sed si põstitisset iuramẽtũ quod cõmuniter põstari solet vt qz iurasset oĩa & singula esse vera q̃ in instrumẽto sunt qui dẽ: vt cõtenta cõmuniter hodie notarij apponũt. tunc iuramentũ excluderet inq̃tũ cõtraueniret ꝺtra ostendẽdo simulationem nõ ex hoc deteget se periurũ. & sic repellitꝰ tanq̃ te-

gens turpitudinẽ. de dona. inter dilectos. nisi veniret per viã denunciationis euangelice ad exonerandũ cõscientiam aduersarij. qz in hoc obstaret turpitudo inq̃tũ animã insequitꝰ: vt not. de testi. ex tenore. de iureiuran. quẽadmodũ. hec sunt verba dñi Anto. ¶ Sed reperio dñm Ange. de peru. in ꝓdicto ꝺsilio qõ incipit. Dña katherina. sentire simpliciter ꝙ iuramentũ simplex & sup cõtractu debet simplex peti absolutio. loquitꝰ tñ qñ vnus cõtractus simulatur in locũ alterius. Dicit enĩ si quis iurat se soluere vsuras: aut nõ venire ꝺtra ꝺctum pignoraticiũ factũ in forma venditionis immediate cũ est absolutus põt sequi ius suũ: qz tale iuramentũ nõ ꝺfirmat ꝓmissionẽ. ¶ Sed dñs Frede. de senis cõsilio. ccc. alꝫ cclxxxix. etiã sentit absolutionẽ necessariũ & loquitꝰ in casu in quo dñs Ange. ꝺ perusio & aperte sentit hoc ꝓcedere vbi iurauit omnia cõtenta in instrumento esse vera: qõ est ꝺ dñm Anto. qui hoc casu dicit absolutionẽ. hoc vltimũ ergo expediam ꝓmo sequẽti dubio. Sed hic submittã quid mihi in hoc dubio videtꝰ & ꝓcedã per enumerationẽ casuũ qui possunt ꝺtingere. Iste enĩ ꝓcedendi modus est clarior ꝙ per viam distributiõis que nimis lõga obumbrat intellectũ. Primus qñ simulans interessit ex parte vtriusq; cõtrahentis et actũ fuit inter partes vt tam ꝺtractus ꝙ iuramentũ essent simulata interessit simulatio ex mixta causa: puta ꝓpter mixtum timorẽ: vel debitor annoxius ad veniendũ mutuũ cõgruit alꝫ cõcipit pignus sub forma venditionis vt ille creditor lucraretꝰ fructus. & tunc siue surrogetꝰ in locũ alterius cõtractus siue nõ iuramentũ nõ obligat: qz deficit cõsensus et fuit iusta causa simulãdi: ad hoc. c. i. de vo. & l. fi. C. de nõ nu. pecu. & xxij. q. v. quacũq; & c. humane. & alia iura in ꝓma pte inducta. ¶ Secũdus casus qñ interuenerũt omnia que ponuntꝰ in ꝓcedenti casu: qz causa simulãdi fuit iniusta & praua vt fraudetꝰ gabella: finxerunt aliũ cõtractũ & iurarunt vel ad deceptionẽ alterius. & tunc est magnũ dubiũ ꝓpter iura allegata supra in pte negatiua. sed in hoc casu dico aduertendũ ad formã iurandi: aut eñ iurauit singula ꝺtenta in instrumẽto esse vera: & tũc inc̃tinenti fuit periurus: lz in mẽte ꝺcipere. illa enĩ falsa: qz simulatio intẽtõis et iusta causa nõ excusat. vt not. in ꝓcedẽti. c. qõ interrogasti. sic ꝺtingit in illo qui p̃ce vel p̃cio corruptus deponit falsum: vt in. c. sicut. de testi. et in. c. i. de cri. fal. vnde nõ debet audire allegãs simulatiõez cũ fatetur turpitudinẽ suã: videlicz se periurũ & habuisse dolum ad deceptionẽ alterius: ad hoc. c. cũ sup. de ꝺces. pbẽ. et alia iura allegata supra in vltimo ꝺrio. sed si iurauit nõ venire ꝺ illum ꝺctum quẽ simulabat. & tũc puto quo ad deũ: licz grauiter peccet assumẽdo religionẽ iuramẽti inuanã & maxime ad detestationẽ alterius cũ si trãsgreditꝰ nõ incidit in periuriũ: qz hic affuit intentio se obligãdi. vnde respectu dei nõ erigitꝰ absolutio: ad hoc. c. tua. ꝺ spon. p̃alle. & in. l. nuptie. ff. de ritu nup. & qõ not. glo. in. c. tuarũ. de p̃uileg. & Archidy. in p̃alleg. c. qõ interrogasti. vbi post quosdã sentit ꝙ illa nõ est vera monacha sed ꝓpter sui culpã cõpellitur esse in monasterio. & maxime nõ poterat ꝓbare simulationẽ. deus enĩ recipit ꝟba qualia erũntus ꝓferuntꝰ. xxij. q. v. humane. &. §. si ergo. nec obstat. c. sicut. i. q. ij. & c. maiores. vbi ptz ꝙ vere ꝺfertur baptismus: qz intelligitꝰ qñ ipse solus habebat intẽtionẽ: vt qz nõ pfecte intendebat recipere baptismũ: sed dãs credebat baptisare: vt vtriusq; ꝟboz & sacramẽti imꝑimatꝰ de quo tñ per Inno. in. c. i. de appel. sed quo ad forz ꝺtentio. sum cõpelleretur seruare iuramentũ quatenus venit in sui p̃ iudiciũ & nõ imminet periculũ: qz nõ debuit cõfundere ordinẽ rerũ: & maxime spũalium & absenti iuramẽto maxime ad alterius deceptionẽ. vnde nõ debet audiri hãc turpitudinẽ: allegans ad hoc optime p̃dictũ. c. tua de spõsa. ¶ Tertius casus qñ simulatio ꝺtractus interuenit ex pte vtriusq; & iuramentũ fuit põstitũ super tali ꝺctu. & actum fuit vt nõ veniret ꝺtra apparentẽ ꝺctum. sed veritate ꝟuatur verus ꝺctus: puta pignoratitius: & tũc absq; dubio nõ põt ꝺuenire nõ petita absolutiõe. Et hoc casu intelligitur dictũ Ang. & dictũ Fre. & dñi Ant. ¶ In tertio mẽbro hoc eñ iuratur ex parte et ꝼm intentionẽ vtriusq; obligat & vt nõ detegatur simulatio. & vt ꝟuetur verus ꝺctus pignoratitius. forte & sub isto velamine recipiat fruct? loco vsure. vñ inde est ac si iurasset ꝟolnere vsuras quo casu nõ lz ꝺuenire absolutiõe nõ petita:

vt in.c.i.⁊ in.c.debitores:de iureiurãdo.⁊ iste casus iudicio meo nõ habet dubiũ qñ cõstat ꝙ iuramentũ ad hoc fuit interpositũ: vt cõtractus simulatus seruet quo ad apparentiã. et sic nõ detegat simulatio. ¶ Sed dubiũ est ꝙ si iuramẽtũ fuit simpliciter ꝓstitum ⁊ nõ apparet ꝙ nõ cõsenserunt ꝺtrahentes circa iuramentũ: ⁊ de hoc in casu sequenti. ¶ Quartus casus est qñ fuit simulatus ⁊ iuramentũ fuit super eodẽ ꝓstitum. scilicet si potest cõstare de iuramenti simulatione. et istum casum reputo dubiũ. ⁊ tũc puto dicendũ ꝙ quo ad talem obseruantiam cõtractus simulati nõ oblíuiscere er iuramento: qz est ꝓsumendum ꝙ incõtinenti ex interpositione iuramenti voluerit ꝺtractum valere de quo actũ erat vt nõ valeret si ex interuallo iurasset: vt dicit in simili per Bart. s. in prima parte secũdi articuli. vbi hoc optime. pbat hoc primũ sed quo ad obseruantiam cõtractus incõtinenti donec ꝓbetur ꝙ tacite fuit inter cõtrahentes actuz puto in foro anime standũ intentioni iurantis. qz generaliter sic interꝓtatur iuramentũ in foro ꝺscientie: vt notabiliter dicit Inno. in.c. veniens. de iureiurã. facit.c. significasti. de homici. In foro vero cõtentioso ibi fit interꝓtatio �fm ius ⁊ ex varijs circũstantijs. vt ibi not. ⁊ facit.c. veniens. ⁊.c.ad nostram. eo.ti. qz videmus ꝓsumere ꝙ volũt abuti iuramento: qz sic ꝓsumemus peccatum ꝙ nõ est dicendum. argu. eoꝝ que not. in.c. inquirendũ. de pecul. cle. iuncta. l. si defunctus. C. arbi. tu. l. etiam. C. de dona. inter virũ ⁊ vxo. nam vt in ꝓdictis iuribus patet aliter ꝓsumitur in acquisitis per tutorem: ⁊ aliter in acquisitis per clericũ seu per vxorem cõstante matrimonio. ⁊ hoc ne ꝓsumatur peccatum: vt in eis notat. ¶ Item iuramentũ habet vim clausule si nõ valet vt ago qõ ago valeat vt valere põt. l. cum patrem. §. filijs matrẽ. ff. de lega. ij. facit.c. ad nostram. iij. de iureiuran. not. Bar. in. l. si quis ꝓ eo. ff. de fideiuss. ⁊ quod not. Ly. in ꝓalleg. l. si ex cautione. C. de nõ numer. pecu. vbi cõcludit ꝙ iurans nõ opponere exceptionem non numerate pecunie obligat: licet simpliciter renunciatio nõ valeat. ergo in dubio se nõ obligat ad talem obseruantiã cõtractus simulati ꝓpter cõtractionem que inde oriet saltem obliget quo ad obseruandũ colorem cõtractus. ¶ Item qz creditor solet sic caute iuramentũ recipere. ergo arguamus a cõmuniter accidentibus: valet em̃ tale argumentũ. vt in.c.i. de cleri. nõ resi. vbi hoc notat Jo. cal. ⁊ per glo. ⁊ per doctores in. l. neqz natales. C. de ꝓba. ¶ Item qz hec interꝓtatio cõuenit nature rei. ex se enim ⁊ ex sono verborũ habet obligare ⁊ ꝓsumitur ex actu cõtra voluntatez iurantis vt ipsum obliget. de renunciatiõe super hoc. ¶ Item hec interꝓtatio tutior est vt euitet peccatũ: ergo amplectenda ⁊ alia fugienda: vt not. in.c. veniens. de sponsa. in cle. exiui. de ver̃bo. signi. et hoc dico ꝓcedere nisi tot essent circunstantie er aduerso ꝙ tolleret ꝓdictas ꝓsumptiones: quod not. in.c. transmisse. qui fil. sint legi. ⁊ ꝓdictum casum intellige quando ex iusta causa nõ decipiendum tertium fuit facta simulatio: alꝫ seruetur quod dixi in secundo casu. ¶ Quartus casus est de vno cõtractu ad alium qui nõ potest seruari nisi interitu anime: vel est cõtra bonos mores: puta agitur vere cõtractus simulatus: ⁊ alius cõcipitur ⁊ iuratur. ⁊ tunc ex tali iuramento nõ tenet nec ad obseruantiã totalem cõtractus: nec quo ad apparentiaz ex quo er obseruatione imínet peccatum: licet em̃ peccauerit tunc iurando: tamen nõ peccat ꝺtraueniẽdo. xxij. q. iiij. ꝓ te. ⁊ de iureiuran. si vero. facit.c. fi. de pactis. ⁊.l. fi. ff. de ver̃bo. ob. ¶ Quintus casus est qñ simulatio interfuit ex parte iurantis tantũ: vt qz aliud gerebat i corde: aliud in ore. vel callidis est vsus verbis iurando: ⁊ tũc iuramentũ intelligitur �fm intentionem recipientis. ⁊ sic deus videt recipere: vt est tex. in.c. ꝙto. ij. q. iiij. ⁊ in.c. omnibus. ea. causa et qõne. ⁊ generaliter qualiter iuramẽta sunt recipienda est bona glo. in. §. queritꝫ. eadẽ causa ⁊ qõne. Primũ qñ alter habuit rectũ intellectũ ⁊ alter dolosum. Secundũ qñ vterqz dolosum. Tertium qñ vterqz rectuz ⁊ verba sunt dubia: de his ibi ⁊ aliquid in fi. in glo. in.c. ex lris. ꝺ spon. ⁊ per ꝓdicta tertium membrũ remanet clare solutum. debet em̃ distingui �fm ꝓdictos casus. ⁊ totalis materia remanet directa que satis quotidiana est. ⁊ cõtraria omnia debẽt reduci ⁊ intelligi �fm casus ꝓdictos. ¶ Quartũ dubium an posita iuramẽtali obligatione in casibus ꝓdictis audiatur iste minor petendo absolutionem in iuramento nõ obstante cõtradictione aduersarij. ¶ Et quatuor argumenta faciam ꝓ parte affirmatiua: et quinqz ꝓ parte negatiua. ¶ Ad partẽ affirmatiuam ꝙ debeat audiri arguit sic. vbicunqz em̃ iuramentũ cõtinet turpitudinem ex parte recipientis tale iuramentũ est relarandũ: vt in.c.i. de iureiurã. vbi ꝓbatur de iuramento ꝓstito de vsuris soluendis: ad idem. c. verũ. ⁊.c. si vero. eo. ti. vbi absoluit quis a iuramento ꝓstito per metum in odium ipsoꝝ metum inferentiũ: sed in casu nostro cõtinet turpitudinem ex parte recipientis: qz cõtrarit cum minore cõtra legis ꝓhibitionẽ. et sic semper dolus intelligit exceptus: vt in.c. si vero. ⁊ in c. cum cõtingat. de iureiuran. ⁊ in auth. sacramenta puberũ. C. si aduer. vendi. ⁊ in.c. ij. de pactis. li. vi. cũ similibus. sed cõtrahens cũ minore videtur esse in dolo cõtrahendo in casu a lege ꝓhibito: vt in regula. qui ꝺtra iura mercatur. de reg. iur. li. vi. ⁊ in. l. quẽadmodũ. C. de agri. ⁊ censi. lib. xi. ⁊.c. que cõtra. v iij. dis. ergo hoc iuramentum vel nõ obligatoriũm: vel saltem relarandũ. Tertio ex facto demeritorio est quis recipiendus alꝫ puniẽdus: ⁊ cõmodum reportare nõ debet. C. de dona. inter virũ ⁊ vxo. ⁊ si necesse. xvi. q. i. legi. ff. de negoget. siue hereditaria. de ꝓben. eum qui. lib. vi. sed cõtrahens cum minore ꝓhibito cõtrahere tanqz veniens cõtra ꝓceptum superioris debet ex hoc puniri. vt in.c. qui resistit. xi. q. iij. ⁊ in.c. ij. de maio. ⁊ obe. ergo nõ debet ex cõtractus seruãtia cõmodum reportare: ⁊ sic iuramentum est relaranduz ne indirecte aliquod cõmodum percipiet. cõtra.c. tue. de ꝓcura. ⁊ regula. cũ quis. de regu. iur. li. vi. ¶ Quarto iuramentũ seruandũ debet habere tres comites. veritatem: iudiciũ ⁊ iustitiam. c. animaduertẽdũ. xxij. q. ij. ⁊ in. c. ⁊ si xps. de iureiur. sed in hoc iuramento nõ requiretur iudicium nec iustitia: cũ nõ sit iustum neqz discretum se obligare cõtra leges superioris. arg. c. i. de his que fiunt a maio. par. ca. ergo ⁊c. nec cõdictio aduersarij habet in aliquo obesse: tum ꝓpter rationes ꝓdictas. tum qz cõtra eũ põt replicari ꝙ dolose excipiat ꝺtra absolutionẽ petitam cũ ipse teneat hoc iuramento: de regu. iur. li. vi. ¶ In ꝺrium ⁊c. Ad partem negatiuã arguit ꝓmo per auth. sacramẽta puberꝫ. C. si aduer. ven. vbi in iuramẽtis ꝓstitis ꝺ legis ꝓcepta etiam a minoribus dicit imperator: talia inuiolabiliter obseruari. vnde pondero verbũ inuiolabiliter. sicut in simili ponderat dictio oĩno. in cle. vt bi qui. ꝺ etate. et quali. que excludit etiã dispensationẽ. ⁊ sic per istud ver̃bum inuiolabiliter videt ꝙ nõ debeat venire ꝺtra etiam petẽdo absolutionẽ. Nã quẽadmodũ violat qui petit ab obligatione eruí. ¶ Scõo induco. c. cũ cõtingat. de iureiuran. ⁊.c. licz eo. ti. li. vi. ⁊.c. ꝙis. de pac. eo. li. q̃ iura simpliciter ⁊ absolute dicũt illa iuramenta licet ꝺ legis ꝓhibitõez ꝓstita debere obseruari: nec nullã mentionẽ agũt de absolutione. vnde in tali casu põt peti absolutio. papa fecisset mẽtionẽ sicut in simili facit in casu. in.c. i. ⁊ in.c. debitores. ⁊.c. verũ. ⁊.c. si ver̃o. de iureiur. ¶ Tertio iuramẽta sunt de iure diuino: vt in.c. ⁊ si xps. de iureiurã. ver̃. redde dño iuramẽta tua ⁊c. sed cũ hoc iuramẽtũ sit obligatoriũm. nec reperit ꝓmissum ꝙ debeat relarari: ergo obseruãdũ. ar. eoꝝ q̃ no. in.c. ꝙto. de iureiur. ⁊.c. cũ inter. ℞. de renũ. maxime nõ det materia de facili iurandũ: ⁊ plene veniendi ꝺ iuramentũ ꝺ. c. si vero. ⁊.c. verũ. palle. ¶ Quarto iuramentũ repsentat maiorẽ minorẽ ⁊c. vt no. in auth. sacramẽta puberꝫ. C. si aduer. vẽ. c. penul. de emp. ⁊ ven. ergo incõtinẽti ꝙ interuenit iuramẽtũ cessat ratio statuti q̃ puidit tantũ minoribus. ⁊ ꝓ ꝺns in tali ꝺctu nulla reperit turpitudo: g̃ seruandũ: nec indulgendũ absolutiõis bñficiũ. ¶ Quinto ⁊ vltimo: aut nullũ peccatũ hoc imínet. aut sic. ꝓmo casu nõ ꝺz fieri absolutio: qz cũ ipse míno: nõ obtẽperando legi se obligauerat fuit etiã in culpa. xi. q. iij. qui resistit. secus ⁊ secũ ꝺhens ꝺcurrente paritate turpitudinis iste nõ ꝺz audiri. in regu. in pari causa. de reg. iur. li. vi. sed cũ culpa ꝺz cõpulsari alꝫ cõpensari: vt. ff. de cõpẽ. l. sed cũ ambo. vbi notãter dicit tex. si ambo socij parẽ negligẽtiã societatis adhibuerũt dicẽdũ est desinere vos esse obligatos ipso iur̃ cõpẽsatoris negligẽti facta ⁊c. ⁊ sic etiã dolũ cũ dolo. de adul. intelleximus. ⁊ iuramẽtalis obligatio remanebit i suo robore. maxie ꝓsumẽdo minorẽ nõ fuisse captũ. ⁊ ꝙ vltro citroqz nata sit obligatio i delictis em̃ in minorib⁹ nõ subuenit. l. auriliũ. §. i delictis. ff. de mio. C. si ad. deli. l. i. nec etiã i alijs qñ nõ

reperiuntur enormiter lesi.l.qõ si minor.ꝛ.l.nõ oia.ff. de mi/no. Idẽ ꝛ fortius dicendũ est vt nõ subueniatur ℨ iuramen/tum: maxime cũ illud peruertetur maior: ꝛ sic cessat fauor mi/noris etatis. ¶ Xpi eiusq; matris suffragio implorato ad so/lutionẽ huius vltimi dubij veniendo iurta ordinẽ supra reci/tatũ recitabo perprius opiniones. Et primo dñs Fre. de se/nis cõsilio. cclxiij. format vnũ punctũ quasi in terminis no/stris qñ statuto ciuitatis cauebaꝫ: ꝙ siue cõcessio siue ꝓmis/sio facta a filiofamilias sine ꝯsensu patris nõ valet ipso iure etiam si iuratũ fuerit: ꝛ quida filiusfamilias hoc nõ obstãte cõpromisit ꝛc. ¶ Cõcludit idẽ Fre. iuramentũ obligatorium. sed qr iuramento fecit cõtra ꝓhibitiones statuti ciuitatis ex causa facti cui obtẽperare debuerat ꝛ nõ ꝓtrauenire. viij. di. que cõtra. ꝛ. xi. q. iij. qui resistit. nec ex transgressiõe ℨ repor/tare cõmodũ: sed potius puniri ꝙ põt cõpelli ad relaxandũ iuramentũ fatetur se esse obligatũ iuramẽto sicut accidit in eo qui iurauit soluere vsuras qui obligaꝫ ex iuramento ꝛ tñ petit relaxationẽ de iureiurãdo debitores. ꝛ. c. i. sicut ergo re/cipiens iuramentũ sup re illicita quo ad se teneꝫ relaxare ita hic ꝼm eũ erat illicitũ ex parte recipientis ꝓpter ꝓhibitionẽ legis municipalis debebat obtẽperare: ꝛ in hac cõclusione resident ipse. Idẽ videꝫ tenere Cyn. j. c. cũ cõtingat. dicit eũ ꝙ in terminis illius. c. iuramentũ obligat mulierẽ ad obser/uantiam cõtractus: sed ℨ instare vt absoluaꝫ. Si ergo in terminis illius. c. tenet mulierẽ posse instare ꝓ absolutiõe qr cõtra ꝓuisionẽ legis cõsensit: multo fortius sentit ꝙ poterit in casu thematis vbi verba ꝓhibitoria dirigunꝫ ad psonaꝫ dñi Anto. in pdicto. c. cũ cõtingat. dicit ꝙ si nõ est aliqua de/ceptio que nõ habet in se dolum annexũ saltem ꝑsumptum nullũ remedium cõpetit cõtra iuramentũ per quecunq; ver/ba loquatur statutũ: sed vbi deceptio arguetur in cõtractu tunc haberent remedia si deceptio esset enormis. de q̃bus in c. debitores. ad hoc glo. in. c. veniẽs. de iureiur. ꝓalle. ꝛ qr ex enormi lesione ꝑsumitur dolus: subest eũ causa sic ꝑsumẽdi: vt in. l. oẽs. §. lutius. ff. de bis que in frau. credi. ꝛ in. l. qui te/stamentũ. de ꝓba. ꝛ quod ibi not. vnde adesset turpitudo ex parte eius cũ quo cõtrarit ꝛ cui iurauit. ꝛ idẽ putat esse si cõ/tractus iuretur cũ verisimiliter cõsumptiue vbi hoc cõstaret euidentia facti. qr notorie esset ꝓdigus: vel cui bonis vt ꝓ/digo foret interdictũ: qr hic aliqualis est turpitudo ex parte cõtrahentis qui materiam dat cõsumptiue ad ꝓximum cõsu/mendũ: vt ler ex causa legitima fraudẽ in talez ꝑsumit: vt. ff. ꝓ empto. l. si quis cuz sciret. ff. de mino. l. qõ si minor. §. fi. ff. mãdati. l. si vero nõ remunerandi. §. adolescẽs. ꝛ in l. ij. qua/rũ rerũ actio nõ da. vnde etiam ꝯcludit ꝙ si mutuaret vel cõ/traheret cũ ꝑlato ad ludum vel corruptũ notorie in actu lu/di: vel in vanitatibus mulierũ bene foret remediũ aduersus iuramentũ per iura pdicta: ad hec verba satis placz: vt infra dicam latius. dñs Petrus ō ancha. in repetitiõe. c. canonũ. de cõsti. aperte nõ exprimit q̃d sentiat in casu quo minor ali/ter nõ esset lesus: sed attingit casuz quo interuenit deceptio et ꝯcludit idez qõ Jo. an. ꝛ qr casus est quotidianus recita/bo prius ꝟba sua. firmat eũ punctũ sup quo cõsuluit in hac ciuitate Senarũ. Nam in hac ciuitate caueꝫ statuto ꝙ nul/lus ꝯtractus finis ꝛ quitantie si fieret per minorẽ viginti q̃n q; annis valeat: nec de eo ius reddaꝫ nisi intercesserit certa solennitas hoc statuto ꝑmisso ꝯtingit ꝙ patruus tradit nu/ptui neptem suam dans in dotẽ quingentos: ꝛ ista neptis re/nunciauit dicto patruo omni iure sibi cõpetenti in pdicta he/reditate q̃ valebat prius in quadruplũ ꝛ iurauit nõ ℨuenire querebaꝫ an esset aliqõ remediũ recisiuuz illius ℨctus finis et quitatiõis. ¶ Et ꝯsuluit ipse ꝙ poterit peti absolutio iu/ramẽti siue relationis. ad hoc primo inducebat regulã ꝙ iuramentũ nõ debet esse iniquitatis vinculũ. c. inter cetera. xxij. q. iij. qõ verbũ iniquitatis multũ ponderabat. ¶ Itẽ iuramentũ debet habere tres comites. scz veritatẽ: iudiciuz et iusticiã. ea. causa ꝛ qõne Animaduertendũ. in qõne aũt p̃ dicta euidẽs apparet iniq̃tas cũ modico quisquis renũciat hereditati paterne ꝛ ita locupletari. ꝛ paria sunt dispositioñe dolũ adesse ex ꝓposito vel reipsa. vt est casus i. l. si q̃s cũ ali/ter. ff. de ver. ob. ꝛ. l. ij. ff. ō doli excep. hic a utẽ nõ solũ reipsa saltem post graue damnũ: neduz eũ vsq; ad quadruplũ: sed vltra dimidiã veri examinationis. ac etiã iura subuenit de

ceptis etiã maioribus. l. ij. C. de rescin. ven. In casu aũt ꝓpo/sito est cũ enormi deceptiõe ꝯiuncta minor etas ꝛ serus fra/gilitas q̃bus iura multũ subueniunt incidenter ꝓpter natu/ralẽ equitatẽ ꝛ deceptionẽ verisimilẽ tam in ℨbẽdo q̃ in so/lẽnitatibus adhibendis. l. i. ff. ō mino. ꝛ in. l. dolũ ex insidijs C. de dolo. Ex qualitate igit̃ personarũ ꝛ illius facti arg. cõ trahens cũ tali sua nepte de dolo ad hoc. l. i. ꝛ qõ ibi not. ff. de doli excep. rõne ergo euidentis iniquitatis ꝛ doli saltẽ re ipsa inherentis illi renunciationi videꝫ ꝼm iuramentũ rela/xandũ sicut cũ per metũ renunciat quis bonis cũ iuramento c. si vero. de iureiuran. ꝛ paria sunt ad decisionẽ ꝯtractus do lus ꝛ metus. c. penul. ꝛ. c. abbas. qõ metus cau. ꝛ ad hoc ad ducit ꝑallega. c. si vero. qui vult in casu. c. cũ ꝯtingat. ꝙ põt mulier instare ꝓ absolutiõe. ergo multo fortius in casu ꝓpo/sito vbi ꝯcurrit serus fragilitas: ꝛ minor etas: ꝛ enormis le/sio: ꝛ etiã reuerẽtia quã puella siue femina habere debet ad patruũ suũ in cuius domo ꝛ gubernatione remanserat post mortẽ patris. ad hoc. l. i. §. que onerande. ff. quarũ rerũ act. nõ da. per Bar. xxij. q. iiij. vnusquisq;. ꝛ ꝼm ꝑdicta dicit limi/tari aut. sacramẽta pubeꝝ. vt nõ habeat locũ in casibus in q̃ bus põt cõtractus seu distractus argui de iniquitate euidẽ/ti ꝛ dolo reipsa ꝛ ꝑspicuis indicijs. l. dolũ. C. ō dolo. hec sunt verba q̃ satis placẽt: ideo seriatim recitaui ꝛc. ¶ Et aduer/tendũ in q̃tũ supra recitaui opi. Cyn. videꝫ eã approbare et cõsentire ꝙ nulla data lesione ex quo cõtrarit cõtra legẽ po/test repetere absolutionẽ. ꝛ idẽ etiaz recitando ꝑalleg. dictũ Fre. ꝛ cũ eo transeundo: sed in q̃tũ. §. dixi aut. sacramẽta pu/berũ. limitandũ qñ cõtractus nõ potest argui de euidẽti ini/quitate aperte sentit ꝙ in casu illius aut. nõ cõpetit absolu/tio. alꝫ nõ esset limitatio: nec reciperet hanc restrictionẽ: qr et qñ apparet de iniquitate requirit̃ absolutio. ergo cessan/te deceptiõe enormi nõ fiet absolutio. ꝛ sic videꝫ in hoc rece/dere a dictis Cyn. Sed vt dixi aperte hoc nõ ꝯcludit Bar. in. l. si quis ꝓ eo ff. de fideiuss. satis sentit licet hoc aperte nõ dicat ꝙ ex solo cõtemptu cõtra legem nõ cõpetit absolutio. dicit eũ primo ꝙ si cõtractus reprobaꝫ odio creditoris nõ firmaꝫ iuramento: sed ipsum iuramentũ est seruandũ: cõpe/tit tamen absolutio. sed qñ cõtractus reprobaꝫ fauore debi/toris: tũc dicit ꝙ firmaꝫ iuramento. vt in aut. sacramenta pu/berũ. ꝛ nihil dicit de absolutione: sentit ꝙ hoc casu nõ cõpe/tit absolutio: loquit̃ tamen qñ verba statuti dirigunt̃ ad rẽ. ¶ Ego autẽ ad totalem materiam clare enarrandũ ꝓcedã per casuũ enumerationẽ. put in ꝓcedenti dubio feci. ¶ Pri/mus ergo casus fit qñ iuramentũ omni ex parte licitũ est tã ex parte iurantis q̃ ex parte recipiẽtis etiam q̃ ex parte ma/terie super qua ꝑstatur: ꝛ tunc absolutio nõ est imponenda sed cõpellendus est iurans ad eius obseruantiã. de iureiur. et si christus. quinimo in illa causa extrinseca existente etiaz papa a tali materia ab eius potestate nõ pendente: vt in fa/uorem tertij. ad hoc qõ no. glo. in. c. q̃to. de iureiurã. Inno. in. c. cũ inter. p. de renũci. ꝛ per glo. in simili in. c. nõ est. de vo/to. Immo puto ꝙ nec in melius põt papa hoc iuramẽtũ cõ mutare inuito eo cui acquisita est obligatio: qr vnũ ꝓ alio in uito creditore solui nõ põt. ff. si cer. pe. l. ij. insti. qui. mo. tolli. obli. in prin. ad hoc qõ not. Jo. an. in regula. in malis. de re/gu. iur. li. vi. in mercu. ꝛ Inno. in. c. ij. de cõst. vti. vel inuti. et in. c. inquisitioni. de sen. excõ. ꝛ in. c. que in ecclesiarũ. de cõ/sti. secus si ad honorẽ dei: qr tunc posset in melius cõmutare. sic intelligo. c. peruenit. el. ij. de iureiurã. qõ not. Inno. in. c. debitores. eo. ti. vbi vult ꝙ etiam ep̃s põt iuramẽta in meli/us cõmutare: sicut ꝛ not. de vo. c. i. ꝛ. c. magne. cũ similibus. ¶ Scõs casus qñ iuramentũ ex parte iurantis põt seruari sine interitu ꝛ sine dispendio salutis eterne: ꝛ tũc nulla petit̃ absolutio. peccatũ fuit eũ iurãdo nõ transgrediẽdo peccare c. in lris. de iureiurã. ¶ Tertius casus est qñ iuramentũ põt ꝼuari sine interitu ꝛ sine dispẽdio salutis eterne: sed est ℨ bo nos mores: ꝛ tũc etiã nulla requirit̃ absolutio in regula nõ est obligatorium. de reg. iur. li. vi. ¶ Quartus casus est qñ iu/ramẽtũ ꝓcessit caloze ire cũ die: põt tñ seruari sine piculo ꝛ si ne interitu salut̃ eterne. vt si q̃s caloze ire cũ die iurauit ꝙ mi/nor loqret̃ cũ aliq̃ vel vna secũ cibũ capite. vl̃ q̃d fiat: ꝛ tunc sentit obligatorium: qr nõ habuit comitẽ discrepatõis ꝛ iusticie. xxij. q. i. ꝛ iurabũt. ꝛ ea. cã. ꝛ. q. ij. q̃aduertendũ. ꝛ tñ tenere

alia iuramenta licet cõpetat absolutio: de quo not. in. c. cũ q̃ dã. de iureiurã. & satis põt teneri q̃ si iracundie calor fuit tã tus q̃ deliberate tale iuramentũ nõ pstitisset. sed nõ erat ob ligatorius: qz voluntas nõ est discreta dicimus sic q̃ cõfessio caloze iracũdie nõ piudicat nisi deꝫ perseuerantia: & bene di cit glo. in. c. er litteris. de diuor. facit. l. quicquid calore. de reg. iur. Non enĩ oĩno voluntarius & sic nõ videꝫ deus talẽ obligationẽ indiscretã recipere. xv. q. i. nõ est. vel si dicimus tenere de facili dz per epm absolui. arg. in pallega. c. quidã. ¶ Quintus casus qñ iuramentũ a principio est super mate ria indifferenti: sed postea deuenit ad casum de quo si cogi tasset in principio iuramentũ nõ fuisset illicitũ vel nõ iurasset et tunc not. dicit Archidy. in palle. c. animaduertendũ. q̃ po test ppria auctoritate transgredi iuramentũ: nec requirẽ ab solutio. puta si iurauí nõ negociare nõ recipere feudũ a tali: et euenit casus q̃ misi negociũ vel recipiaz feudũ a tali aliter viuere nõ possum: qz aut tempore iuramenti nõ cogitauit de isto casu. & sic nõ ligaꝫ vltra mentẽ suam in. c. veniẽs. & . c. q̃n tuallis. de iureiuran. Aut cogitauit illicitũ ideo nõ seruan dũ. c. i. de vsu. l. vi. & faciũt hec ad qõnem quotidianã. de eo qui iurauit nõ fideiubere ꝑ alio: certe iuramẽtũ a principio est licitũ: marime qz iurauit: qz pluries deceptus ab his ꝑ q̃ bus se obligauerat sicut põt q̃s iurare ꝑ vtilitate primi ita ꝑ vtilitate ppria. ad hoc qõ notat Archidya. xv. q. i. nõ est. Jo. an. in additiõe Spec. de iureiuran. post principiũ dicit q̃ si salus rpi periclitaretur er nõ fideiussione q̃ nõ tenetur ad obseruantiã iuramenti: qz vel hic sit casus: excludiꝫ a iu ramento est illicitũ. & sic puto distinguendũ in eo qui iurauit nõ mutare. vel quid simile facere. ¶ Sextus casus qñ iura mentũ fuit dolo aduersarij extortus: & sic cõsidera q̃ si ꝺctus super quo pstatur est a lege reprobatus in fauorẽ iurãtis ta le iuramentũ nõ est obligatorĩũ: & sic est casus a cõtrario nõ cauillando ifam quicquid ibi senserũt doctores in. d. c. cũ cõ tingat. & in. c. q̃uis. de pac. li. vi. & in. c. licz. de iureiur. eo. li. et in auꝫ. sacramenta puberũ. oĩa ista iura excipiunt casus in q̃ bus dolus interuenit. & idem ꝑbat qñ interuenit metus vel vis. er quo eñ talia iuramenta veniunt cõtra legẽ nõ ligant nisi sint omnia volũtaria. Fateor tutius esse q̃ i his casibus petatur absolutio. & sentiunt ibi doctores: sed primũ notabi liter ꝑbaꝫ er illis iuribus nõ cauillando. Si vero iuramen tum nõ venit cõtra dispositũ a iure & interuenit dolus q̃ iu rantis excludit mentẽ: & qz cessante dolo mõ se obligasset: vt qz dedit cãm cõtractui: & tunc iuramentũ nõ ligat & põt cõ trauenire nulla petita absolutiõe. arg. optimũ. in. l. tres fra tres. ff. de pac & in. l. fo: ori. C. de colla. & sic intelligo Fre. cõ silio. cclũij. alꝫs. cxciij. vbi hoc erꝑsse sentit ponẽdo termios in minori. xxv. annoz que dotaꝫ a fratribus renũciauit here ditati paterne q̃ valebat lõge plus q̃ habuit in dote q̃ est no tandũ ꝑ limitatiõe. c. ij. de pac. li. vi. qõ nõ ꝓcedit vbi dolus dedit causam ꝺctui. nam vbi dolus ibi excludiꝫ volũtas. vt in iuribus ꝑalle. & in. l. i. ff. de dolo. & iuramentũ nõ obli gat vltra mentẽ iurantis: vt in. c. veniens. & . c. q̃to. & . c. quin tuallis. de iureiur. & qõ not. Jo. an. in. c. vno. de cõmo. vbi dolus interueniens nõ excludit ꝺsensum: & qz nõ dat cãm cõ tractui: vt qz me ducis ad cõsentiendũ hac arte. & tunc erigi tur absolutio que debet ꝑstari nõ obstante aduersarij cõtra dictione ꝓpter eius turpitudinẽ & dolũ. & sic intelligi debẽt. not. in ꝑalle. c. cũ cõtingat. & . c. si vero. & . c. verum. de iureiur. et idẽ intellige de metu & vi vt requiraꝫ absolutio que dz im pendi sine difficultate in odiũ aduersarij. vt in iuribus ꝑalꝫ. ¶ Septimus casus qñ iuramentũ cõtinet turpitudinem ex parte suscipientis: vt marime ꝺcurrente etiã turpitudine ma terie super qua ꝑstatur: & tunc iuramentũ obligat & põt peti absolutio nõ obstante cõtradictione aduersarij: & iste est pri mus casus. c. i. & . c. debitores. de iureiur. & in. c. verũ. & in. c. si vero. eo. ti. & per istũ casum põt decidi quid dicendũ in filio familias renunciante macedoñ. & iurante nõ ꝺuenire. Bar. in dicta. l. si quis ꝑ eo. decidit qõnem ſm casum ꝑdictũ. vt iu ramentũ obliget & cõpetat absolutio. & hoc etiã sentit Jo. an. in additiõe Spec. in ti. de sen. pla. §. hoc autẽ. vbi etiam plus sentit q̃ nec iuramentũ teneat: qz ꝺ bonos mores. dñs Anto. cuius dictũ satis placet in dicto. c. cũ ꝺtingat. dicit q̃ si statutũ vel lex adesset in loco vbi hoc frequentaꝫ q̃ filij ex hoc inuitantur ad parẽtes occidendos: qz talia iuramẽta er turpiter ꝑstita & cõtra bonos mores nõ obligarent iurantẽ saltem respectu secũdarie obligationis que dirigiꝫ in partẽ et antequã solueret põt peti absolutio: qz inq̃tũ peteret vbi autẽ essemus in loco vbi cõmuniter er mutuis induceꝛeꝫ ad tantũ malum vt rpiani hodie talia valde adorent: tunc iura mentũ obligaret. nec põt peti absolutio ad hoc qõ not. Jn no. in. c. qz plerisq̃ ꝺ imu. eccle. in fi. sui apparatus. & marime hoc ꝓcederet vbi euidẽs necessitas esset in filiofamilias ma cedoñ. eñ homicidia tunc ꝑsumpsit: qz tunc frequentabaꝫ in loco. er quo cessat hodie hec ꝑsumptio debet cessare legis ꝑ sumptio cõcurrente iuramẽto attendi dz cõmunitas alꝫs ve ritas & dei obligatio remanet inuiolata. Ex hoc ptz quid di cendũ in iuramẽto ꝑstito sup pacto legis cõmissorie: de quo in. c. significante. de pigno. & in. l. i. & ij. C. de pact. pig. & si. de q̃bus etiaz per Bar. in ꝑalle. l. si quis ꝑ eo. ¶ Octauus ca sus qñ nulla alia turpitudo reperiretꝫ in iuramẽto nisi qz est ꝑstitum ꝺtra legem: & in hoc distingue. Aut enĩ lex resistit in fauorẽ publice vtilitatis principaliter & nõ est necessaria ab solutio: qz iuramentũ valuit. vt in. c. dilecti. de fo. cõpe. Aut principaliter in fauorẽ iurantis: licz secundarie in fauorẽ pu blicũ: vt in muliere & in minore ĩ casibus dicti. c. cũ ꝺtingat. et. c. q̃uis. de pac. li. vi. auꝫ. sacramenta puber. cũ similibus. et tũc sumus in casu dubij nostri: tam lex seu statutũ ꝓhibẽs minorẽ obligari sine certa solẽnitate principaliter ꝓhibet in fauorẽ minoris: vt not. Dy. in regula. nõ est obligatorius. de reg. iur. li. vi. & sentit gl. in. l. & si is. C. de ꝑdi. imi. nõ alie. & sen tiunt doctores in. d. auꝫ. sacramenta puber. & satis ptz er se quentibus. Sed si principaliter nõ ꝺcernerent fauorẽ mino ris etatis suum in cõtrariũ nõ valet. arg. c. si diligenti. cuius ꝺrium ꝑbatur in iuribus ꝑallegatis. & dz latius super pri mo & secũdo dubio. & tunc puto q̃ absolutio est ꝺneganda per ea q̃ allegaui supra in parte negatiua. nam primo est re gula generalis q̃ iuramẽtũ est obseruandũ er quo seruari fi ne per culo anime põt: vt in iuribus vulgaribus. ¶ Itez qz reperiꝫ hic turpitudo. naz er quo lex pudet persone: & talis persona renunciat iurando fauori suo: nulla reperiꝫ turpitu do in ꝺtrahente. nam lex dei hoc nõ habet ꝑ turpitudine vt seruet iuramentũ. nec er parte cõtrahentis põt argui dolus: nec aliqua alia deceptio: nec de se materia est turpis. ar. opti mũ in simili in ꝑalle. c. ad apostolice. de re iudi. li. vi. Jnduce do vt supra dixi in arg. & sic sumus extra terminos. c. debito res. & . c. i. & . c. vez. & . c. si vero. de iureiuran. ibi enĩ reperiꝫ tur pitudo er parte recipientis & pactum iure ꝓhibitũ: qz de se male. de vsuris sup eo. que oĩa cessant in casu nostro: & si qua culpa reperiꝫ ipse minor nõ reperiꝫ immunis: vt dixi in arg. et satis est q̃ statutũ punit intricationẽ actus. ¶ Item in eo qui est cõtra statutum seu legẽ emanat cõtractus peteretꝫ ab solutio de facili enarratur dispositio. c. cũ cõtingat. perendo absolutionẽ a iuramẽto: nec est verisimile q̃ ibi vel satis in. c. i. e. ti. li. vi. qz emanauit cũ solẽnitate nulla fuisset facta mẽ tio de absolutione. nec in auꝫ. sacramẽta puberũ. que inuio labiliter mandat talia iuramenta seruari. vnde nõ placet dic tum Elin. nec Fre. & videꝫ casus ꝑ hoc ꝺtra eos in ꝑdicto c. cũ cõtingat. intelligengo textum ſm cõmunẽ intellectũ do ctoz. qz etiã in casu huius. c. iuramentũ dolo vi vel metu ex tortum est obligatorĩũ. c. verũ. & . c. si vero. sed intelligũt arg. a ꝺtrario sensu in effectu: qz cõpetit absolutio cũ iuramentũ est sponte ꝑstitum nõ cõpetit absolutio: alꝫs nõ esset differen tia inter ꝑstitum metu & sponte: & tñ iura cõmuniter in hac l. loquentia excipiunt qñ interuenit dolus metus vel vis: er go bis cessantibus nec tali causa existẽte absolutio denega biꝫ. ¶ Quid autẽ si interueniſſet magna deceptio ex parte minoris: dicam in casu sequẽti antequã illa attingã. respon deo ad ꝺria q̃ in hoc casu posita: & hec responsio cũ in dubio nõ ꝑsumamus minorẽ enormiter lesum. Nõ obstat igiꝫ pri mum ꝺrium: hic reperiꝫ ex parte recipientis in eo q̃ ꝺ legẽ ꝺtrarit. qz vt supra dixi. statutũ disponebat in fauorẽ mino ris principaliter & iurando renũciat fauori. & sic nulla turpi tudo maxime respectu dei. & in actu spũali nisi reputaꝫ ma ior. de iudi. si annũ. li. vi. & ibi attendiꝫ ius naturale & diuinũ potius q̃ positiuũ & locale: vt not. Jnno. in. c. i. de regula. & per hoc etiã soluiꝫ scdm ar, cõtrahentes cõtra leges publicã

vel bonos mores ꝓsumunt esse in dolo: secus si cōtra edictum in fauorē ipsius ꝓtrahentis: ⁊ ꝑ hoc tex. apertus in dicto. c. cum cōtingat. ⁊. c. quāuis. ⁊. c. licet. ⁊ in auk. sacramēta puberū. vbi ꝓtractus fuisset gestus contra legem: vt dixi in primo dubio ⁊ tamen excipiunt causam quando interuenit dolus. ergo ex solo cōtractu contra tale statutū nō ꝓsumit dolus satis sufficiens ad enarrandū iuramentum qđ aperte facit contra Fredericum. ¶ Tertiū argumentū etiā potest tolli ꝓdicta ratione quia ex quo lex erat cōdita in fauorem minoris cui potuit renūciari: non debet secū cōtrahens aliqualiter puniri ⁊ satis est ꝙ iuramēto interueniēte nihil arguitur: ⁊ ꝑ hoc iura allegata que nullā culpam nec dolum notant in cōtrahētes puniri in retractatione actus seu in absolutione impediēda bene expressissent. facit etiā. c. i. ⁊. c. verum. ⁊. c. si vero. de iureiurā. ad hoc qđ plene tetigi sup primo ⁊ secūdo dubio. ¶ Non obstat quartus argumentū ꝙ iramentū debet habere comites ⁊ veritate inspecta nō fuerint Justum est enī vt seruet suū iuramentū ex quo nulla reperit turpitudo cum licuerit fauori suo renūciare nec sibi affuit discretionis iudiciū ex quo nō temere nō calore iracundie processit nec deceptus fuit marime enormiter: ⁊ ꝑ hoc dictū. c. ad apostolice. de re iudi. ꝑ hoc concludēdo respōdeo ad vltimum ꝙ de conditione aduersarij qđ verissime potest excipere cuz sua interfit saltem respectu secūdarie obligationis vt teneat ad relarationē cum nulla eoz turpitudo reperiatur. ¶ Nonus casus est quando retentis supradictis terminis vt quia statuto resistente contrahitur datur lesio in ꝛcu vel datur lesio a statuto resistentia iminere nunquid tūc poterit absolutio peti a iuramēto: ⁊ tūc dico ꝙ lesio aut est modica ⁊ de tali lesione iura non curant. ad hoc. c. abbas. qđ metus causa. ⁊ in. c. frequēs. de resti. spoli. lib. vi. ⁊ in. c. i. de resti. in integ. facit. l. i. C. de rescin. ven. ⁊. c. cū dilecti. ⁊. c. pe. de emp. ⁊ vendi. Aut lesio est enormis ⁊ tunc si iuramentū fuit simpliciter prestitū de nō veniendo contra audietur allegando enormē lesionē quia in tali enormi lesione ꝓsumit dolus. vt in. l. omnes. §. lucius. de his que in frau. credi. ⁊ in. l. qui testamentū. ff. de pba. Non enī videtur iurans ad hunc casum se obligasse. arg. in. c. veniens. ⁊. c. quintauallis. ad hoc qđ cōiter iura excipiunt dolum in talibus iuramētis sed paria sunt ꝙ dolus interueniat ex ꝓposito vel reipsa. l. si quis cum aliter. de ỽbo. oblig. ¶ Item turpitudo reperit ex pte recipientis ⁊ ꝑ hoc faciunt ea que dixi. §. fm do. Anto. ⁊ videnr vera non solum si iuramentū seu verba sint indefinita sed etiā si sint generalia vt quia iurauit nō cōtrauenire nulla ratione vel causa quacūq; quia hec verba debēt ciuiliter intelligi ⁊ ab eis excipi tales exceptiones. argu. optimuz in. l. creditor. §. lucius. ff. māda. ⁊ in. l. ab aurelio. §. i. de libe. leg. Si autē verba sunt magis specifica ⁊ lata ita ꝙ aperte videant excludere remedio vt quia iurauit non contrauenire etiā ratione lesionis enormis ⁊ tunc si verba concludūt ad vnū dūtaxat remedium ⁊ nō ad aliud vt quia iurauit nō cōtrauenire ratione minoris etatis illud tm remedium videt excluiuum nō aliud vnde nō poterit cōtrauenire tanq; maior ad qđ no. c. penult. de emp. ⁊ vendi. facit. c. nō potest. de prebē. lib. vi. Et qđ notat Bar. ⁊ Cy. in. l. ij. de rescin. vendi. vt qz iurauit nō venire cōtra nulla ratione nec tanq; maior: ⁊ tūc tenet do. Anto. in. c. cum contingat. ꝙ in maiore iuramentū excludit remedium cōtractus ⁊ remanebit cōtractus validus ex quo aliter annullat a iure idem tenet in minore quo ad leuem lesionē quo ad enormē posuit nō valere contractū ⁊ iuramētū semꝑ poterit petere absolutionē a iuramēto in casu enormi ⁊ enormissime lesionis quātūcunq; dicat ⁊ in iuramento specificet ꝙ nō venient cōtra cōtractū rōne enormis lesionis. licet Bar. ⁊ Alij tenent cōtrariū in prealleg. l. ij. C. de rescindē. vendi. qđ putat verū dom. Anto. etiaz si minor dixisset ꝙ illud. qđ plus valet dat ⁊ donare intendit cōtrahenti secum ⁊ multa ponūt in cōtractu qz non est sine fraude ⁊ dolo qui cōtrahit nedū cū cōsumpturo sed in actu male cōsumet. ff. ꝑ empto. l. si quis cū sciret. ⁊. l. si vero nō remunerādi. §. si vero adolescens. ff. māda. ff. de mino. l. qđ si minor. §. fi. ⁊. l. ij. ff. qua. rerū actio nō dat. vnde cū fraus sit ex pte recipiētis canonica iura nō assistunt talibus iuramētis: ⁊ hoc possunt etiā si minor iurauit omnia ⁊ singla esse vera ⁊ illud esse verū preciū quia cōstito de oppositō talia possunt reuocari. de iureiurā. cū in positionibus. ⁊ qđ ibi no. qz iuramentum prestitū censet sub cōfidentia: qz illud sit verū precium qđ statuit. vnde reperto rem aliter se habere nō est iurus licet taliter iurauerit. de iureiurā. quēadmodū. xxij. q. ij. per totū. ⁊ sic de facto se consuluisse in causa cuiusdā puelle que a quodā suo attinente fuit inducta vt iuraret nō talia verba si apponūt notarij ⁊ seipsis ⁊ alij sub inuolutione verborū obrepiunt iuramēta talia a minoribus marime femínis que nō intelligūt quid agant: hec aūt ỽba do. Anto. sunt elegātia ⁊ quotidiana in eo tamē ꝙ distinguit inter maiorē ⁊ minorem quo ad hunc casuz ex toto nō placet: puto enī ꝙ etiā maior poterit cōtrauenire quātūcunq; illa verba fuerūt late concepta data lesione enormi: vel enormissima qz notarij cōmuniter hodie solent apponere illa ỽba ad maiorē validitatē cōtractus ꝓtrahētes tamē putant illud esse verū precium rei nec putant in aliquo decipi vnde sicut possent conuenire ⁊ petere saltē absolutionē si dolus interuenit ex ꝓposito. arg. in ꝑallega. l. creditor. ⁊ in. l. ab aurelio ita ꝙ dolus interuenit reipsa equiparant enī dolus ex ꝓposito ⁊ dolus reipsa. vt in. l. si quis annua iter prealllega. ⁊ in. l. ij. ff. de doli excep. ⁊ hoc verū nisi in aliquibus circūstantijs cōtrahentē appareat voluisse illud vere in quo fuit lesus donare ⁊ sic pōt intelligi. l. si qs donationis. ff. de acti. empt. Inducō enī quātūcunq; illa verba late cōcepta nō presumant animū donandi sed potius apposita ex consuetudine notariorz apponentū hec verba siue plus valeāt siue nō valeāt. est enī arg. a cōiter accidētibus. vt in cle. i. de cleri. nō resi. ⁊ qđ ibi not. Et ad ꝑdicta facit. d. no. Spec. in ti. de emp. ⁊ ven. §. nunc dicendū. ver. quid si vendēs equū. vñ ponit qstionē de illo q̄ vendidit equū qui dolebat saluo quā quādo erat calefact? in eundo ⁊ vēditor dixit ego do tibi istum equū ꝑ strabo et gibbozoso dolente spatulā ⁊ habebit oēs maganias necvolo ex aliquo teneri an nihilominus teneat si aliter specifice ꝓpalauit ⁊ cōcludit ꝙ sic. qđ videt deceptor fuisse vendēs ꝙ falsitatē dixerat in alijs exꝑssatis. vnde credidit verisimiliter dixisse de morbo spatularū: ⁊ sic dico ad ꝓpositū ꝙ cuz notarij ⁊ cōtrahētes solent ỽba ad cautelā lata ponere excludentia omnia remedia certe in dubio iste nō videt donare vere seu pati omnē lesionē: in dubio enī quis nō ꝓsumit iactare suū. l. cū de indebito. ff. de ꝓba. ⁊. c. sup hoc. de renū. accedant no. ꝑ eundē do. Anto. in. c. q̄ntauallis. de iureiur. vbi dicit se de facto cōsuluisse ꝙ quantūcunq; verba late cōcipiant in ꝑsonis arbitroz vt puta ꝙ possent ius vnius partis in totū vel in partē dare alteri: ⁊ ꝙ posset ꝓcedere alte ⁊ basse ⁊ in modico ledere ⁊c. ꝙ nihilominus possunt ꝙ poterit enormiter deceptus cōtrauenire: licet nō appareat de dolo ex ꝓposito sed tm de ipso in genere ⁊ effuso sermone ꝓbata videt emanasse sub cōfidentia ꝑsone ⁊ amicitia arbitratorum. nō enī extendit in tm mens vt ỽba sonant: quia de verbis facile seruit ad ostendendū ⁊ hoc faciūt potius vt arbitroz captet beniuolentiā ad nō ledendū ꝙ ad ledendum. si ergo se deceptos cōspiciūt in hac re debet eis ꝓuidere. facit instit. cū exercuissent. vbi bonus tex. ⁊ vbi no. ꝑ ista generaliter ỽboz. ⁊. d. c. veniens. de iureiurā. ff. de adop. l. libertus. ⁊ marime hoc ꝓcedit attento eo ꝙ hec ỽba multotiēs apponunt notarij ꝓter voluntatē ꝓmittentiū. Et idē disputādo tenuit do. Jo. de ancha. ꝑmissa ratiōe qz dolus ex ꝓposito nō tollitur ꝓpter hec ỽba latissima nec dolus reipsa. ¶ Fateor tm ꝙ Bar. in. l. societatem. §. arbitroz. ff. ꝑ socio sentit ꝓtrariū quādo ỽba sunt ita lata vt nō appareāt ex ꝓposito. Et idē Hosti. in. d. c. quintauallis. ⁊ Jo. an. in addi. Spec. in ti. de arbi. §. vt autē. ver. ītē qđ si cōꝑomissum. sed ꝑmū dictū plus placet rationibus ꝑdictis. ¶ Decimus casus sit quādo turpitudo reperit ex pte recipiētis iramentū ita ꝙ locus est relaxationi ⁊ absolutioni sed iurās ante petitionē absolutionis incidit in piuriū: nunqđ hoc nō obstante potest petere absolutionē. ⁊ in hoc cōsidero duos diuersos modos iurādi. quādoq; enī quis iurat nō venire ꝓtra cōtractum sed soluere vsuras directe: quādoq; iurat omnia ⁊ singula cōtenta in instrumento esse vera q̄ verba erant falsa ⁊ facta in fraudē vsurarū. in ꝑmo modo iurandi aperte sentit Frede. de senis cōsi. cclxxxiiij. in fi. ꝙ nō dz audiri absolutio

nem petens ex quo incidit in periurii. dicit enī q̄ petens absolui a iuramēto dz p̄uenire terminū solutionis faciende: qz post terminū non dz audiri cū inciderit in periurii: z frustra legis auxiliū inuocat ꝛc. de vsur. quia frustra. allegat ꝛc. qđ no. Jo. an. in. d. c. debitores. tenet oppositū. Ouedē q̄ ad duo erat iuramēto obligatus ad soluendū in termino z ad soluendū simpliciter. ff. de arbi. l. celsus. z de dolo z contu. cū dilectus. z si nō soluit in termino in hoc peccauit z est periurus inquātum ergo soluere est obligatus post terminū q̄ nō peccant z sic petere poterit absolutionē: vl̄ saltē poterat soluere z postea repetere fm eum: z hoc vltimū vt soluat et repetat mihi plus placet: quia licet incidit in periurii nō tñ debet repelli a ꝓsecutione iuris ꝓp̄ij. iij. q. iij. per totū enī ꝓbare potest q̄ ius repetendi sibi cōpetens sit sublatū ex eo q̄ incidit in periurii: sed inquātū dicit q̄ pōt etiā si velit petere absolutionē. Et mihi nō placet indistincte put loquit̄ per ea que notāt̄ in. c. debitores. z qđ statim subijciā. Nec obstat ratio domini Anto. imo facit potius cōtra eum. Si enī etiam post lapsum remanet obligatus ergo debet cōpelli ad solutionē per. c. debitores. nec debet audiri petens absolutionē: quia petendo remaneret in peccato: semp enī post terminū est in mora. vt in p̄alleg. l. celsus. z in. d. c. cum dilectus. z ideo assidue peccaret z peccatū tāto grauius q̄to diuturnus. de cōsue. c. fina. ¶ Itē totiens quis incidit in periurium quotiēs quis venit cōtra iuramentū. c. ad apostolice de regula. in. vi. ¶ Unum tamē puto q̄ si petendo absolutionē nō perseuerat in peccato q̄ possit petere absolutionē post terminū licet inciderit in periurii: z hoc ratione obligationis instātis. Pone exemplū in vendēte rem per metuz z iurante nō cōtrauenire quāq̄ postea cōtrauenīat nō petendo p̄ius absolutionē a iuramēto cuz illa petendo nō peccet de vna nec pseueret in peccato cū tamen fuerit illud peccatū momentaneū z nō successiuū quāq̄ enī quis nō ꝓtrauenīret nō tamē peccat petēdo absolutionē qz hec nō iurauit. argu. c. ad audientiā. qđ met. cau. z. c. verū. z. c. si vero. de iureiurā. intelligit̄ enī q̄ nō cōtrauenit stante iuramēto. argu. c. sicut de spon. z sic pōt reduci ad cōcordiā hoz doctrina. ¶ Jn secundo vero modo iurādi scilicet oīa z singula vera esse ꝛc. q̄ tamē sunt simulata z falsa. sentit aperte domi. Frede. in dicto cōsilio ꝓmo q̄ pōt petere absolutionē z q̄ ex tali modo iurandi nō incidit in periurii z hoc sentit iuncto p̄incipio cū si. nihil tamē inducit. ¶ Sed do. Anto. in dicto. c. cuz cōtingat. incidenter sentit oppositū. s. q̄ iste sit periurus z q̄ nō debet audiri allegās simulationē quia in hoc detegeret turpitudinē suā cū ex hoc allegaret se periurū de donatio. inter dilectos nisi fm eum veniret p viam denūciationis euangelice ad exonerandū conscientiā aduersarij: quia hic nō obstaret turpitudo inquātū animā insequit̄. vt in. c. quēadmodū. de iureiurā. ¶ Sed aduertendū quia in hoc erꝓesse sentit cōtra Frede. nec de eo facit mentionē. ¶ Jtem videt̄ cōtra illud qđ ipse facit in. c. debitores. vt. ſ. recitaui. vbi tenet q̄ etiā postq̄ incidit in periurii potest petere absolutionē cōcordando dicta sua dictis Frederi. iudicio meo: q̄ nisi quis aliqua necessitate ductus sit iurauit falsum: vt quia alter aliter nō poterat recipere mutuū vel euadere metū sibi illatuz q̄ tunc habito respectu ad necessitatē in qua erat cōstitutus z quia ex quo cōtractus fuit simulatus q̄ audiat petendo absolutionē z quia sic iurando fuit in aliqua culpa aduersarius tamē reperit̄ in maiori. arg. l. si obstetrix. in fi. ff. ad legē aquil. z hoc casu ꝓcedit dictū Frede. sed si nulla necessitate ductus hoc fecit imo potius ad deceptionē alterius: tūc nō audiat̄ allegando simulationē ad cōmodum suū: ex quo tetigit turpitudinē suā in ꝓallega. c. inter dilectos. z in. l. si q̄s prediū. §. quid. ff. de leg. ij. z hoc casu ꝓcedit dictū domi. anto. ¶ Et circa hunc casum z ꝓcedentē aduerte: quia quidaz cōsuluerūt p no. in. c. debitores. q̄ in ꝓdictis casibus in quibus cōpetit absolutio nō debet supior absoluere nisi in subsidiū quādo ille nō vult relaxare cū fuerit ꝓrestitū ad hoc. c. i. de iureiurā. vt sentit Jnno. in. c. debitores. z prima fronte videt̄ etiā sequi. Jo. an. in addi. Spec. de iureiuran. sup. lr. c. sed tamen videt̄ conclu dere in oppositū. Et apertius do. Anto. tenet in. c. i. z in. c. debitores. ꝓallega. z sic p̄incipaliter potest adiri superior ꝓ absolutione habenda. ¶ Jtem q̄ licet remedia sunt eque p̄incipalia nō minus ad aliud subsidiarium poterit ergo iuratus petere vt creditor cōpellatur relaxare iuramentū. ¶ Jtem si vult poterit directo petere a superiore vt eum a tali iuramēto absoluat qui absolutionez debet etiā impedire creditorē relarando nō cōtumacē debz tamē vocari creditor in absolutione quia sua interest vt ipse cōcludit. z ibi Jo. an. Et ꝓbat̄ in. c. si vero. z. c. verū. de iure iuran. z. c. ad aures. z. c. abbas. qđ metus cau. in quibus iuribus patet q̄ data turpitudine ex parte recipiētis pōt p̄incipaliter adiri superior z sic sunt duo remedia p̄incipalia z hoc satis videt̄ sentire Frede. de senis in cōsi. cclxxxviij. iuncto cōsilio. cxciij. qui de hoc ordine nō videt̄ aliqualiter cogitasse sed imo ꝓsupponat̄ q̄ petebat̄ relaratio ab aduersario. Jn alio vero q̄ petebat̄ absolutio a superiore p̄ncipaliter: z ibi p eum elegāter. An iudex ecclesiasticus potest mittere indistincte inhibitoriā iudici seculari vt nō ꝓcedat sup instrumēto pendēte q̄stione cora eo sup absolutione ꝛc.

¶ Undecimus z vltimus casus quādo q̄s iurauit nō repetere nec petere absoluī: nec aliquā querelā aut querimoniaz sup. his deponere: z tunc per no. in. c. ad nostrā. el. ij. de iureiurando. concludo q̄ duo erant p̄ncipalia remedia z tuta. vnū q̄ iudex ꝓcedat ex officio suo qđ potest ex quo intendit ad correctionē peccati. vt in. d. c. ad nostrā. z videt̄ casus apertus in. c. tuas. de vsur. Secundū remediū vt debitor ꝓcedat per viā denūciationis euangelice seu cuiusdā intimationis. Nam hoc remediū denūciationis nullo remedio potest excludi quia non posset seruari sine periculo anime. vt in. c. quēadmodū. de iureiurā. z qđ ibi no. in. d. c. ad nostram. z. c. i. qđ no. glo. xv. q. vi. auctoritatē. z sic elīgit viam denunciationis requirit̄ ꝓcedens monitio. per. c. si peccauerit. ij. q. i. de iudi. nouit. Si vero p viā denūciationis simpliciter tūc putat do. Anto. in dicto. c. monitionē non ecclīasticā qđ satis placet: vt sic facta monitiōe simplici pōt superior ex officio suo ꝓcedere ad correctionē peccati. arg. xxiij. q. iij. ecce.

¶ Possent z alij casus adduci: sed sat̄ reducibiles sunt ad predictos: z p hoc plene z clare habet̄ materia quotidiana absolutionis obtinēde seu denegāde que in varijs locis ingerit difficultatē marime iuuenibus z librorum copiā non habētibus. ¶ Disputata fuit hec questio p dñm Nicolaū de Sicilia decretor doctorē in famosissimo studio Senarū. z ad vtrāq̄ partē dubior respōdit peritissimus vir dominus Petrus Antoni. Ciuis z canonicus Senen. Anno dñi M.ccccxxi. die vero. xxix. Januarij.

Empronius clericus

s bona matrimonialia obtinens ad curiā romanam ꝓficiscens episcopatū a romano pōtifice obtinuit ad ꝓpriaq̄ regressus cū cuiusdaz hospitalis rectore eidēq̄ p patronū dōtarat ꝓfecto multifarie otraxit: ac inuētario de bonis episcopatus nō cōfecto qđā ipsius episcopatus bona locauit ꝓ pluribus futuris annis supiorīs auctoritate intercedēte pensionem recipiēs. instat demiq̄ populus vt eps quartā partē reddituū epatus in ecclesie fabricā cōuertat. Cōtradicit eps in oppositū allegās otrariā cōsuetudinē: demū ante tēpus locatiōis finitū obijt eps oritur otentio inter ipsius heredē z ecclesiā cuius impēsa funus curari debeat. Ex prefato themate ser forte dubia oriunt̄. ¶ Primuz nunqđ ad impensam funeris prelati teneatur ecclesia an vero eius heredes. ¶ Secundū an expē se facte circa ꝓuisionē dignitatis obtēte electione canonica prorsus cessante sint̄ er bonis dignitat̄ deducēde ita vt etiā heres ꝓlati mortui valeat eas repetere. ¶ Tertiū vtrū sol patronus possit hospitali rectorē pficere ita vt ex sola ipsius dispositione possit hospitalis nomine rectoris cōtrahere.

¶ Quartū si prelatus inuētario de bonis ecclesie prius nō confecto canonice administrare possit. ¶ Quintū vtruz dictus cōductor sit tutus quo ad ecclesiā seu successorē ex solutione facta ꝓ futuro tēpore predecessori. ¶ Sextū an episcopus teneat̄ quartā partē reddituū ecclesie in ipsius fabricam cōuertere cōtraria cōsuetudine nō obstante etiā si fabrica aliqua aliunde obtineat bona. ¶ Circa primū dubiuz ꝓ parte ecclesie z otra prelati heredē multipliciter arguit̄. Et sic ꝓmo. Aut ꝓlatus dicit̄ filius ecclesie vniuersalis sicut vi-

detur innuere ter.in.c.qui abstulerit.xij.q.ij.quia ecclesia in baptismo nos oēs regenerauit.Aut reputaf̄ pater spiritualis illius eccl'ie particularis cui preest:vt videf̄ innuere ter. in.c.sicut,de simo.z.xcv .dist .esto subiectus aut sponsus.vt in.c.sicut alterius.vij.q.i.vbi dicif̄ q ecclesia dicif̄ sponsa vxor p̄lati.Hinc est q eius morte ecclesia dicitur esse viduata.de elec.in.c.ne p defectu.z de transla.p̄lato.c.ij.z fi. vbi habef̄ qualiter iniciaf̄ z confirmaf̄ z cōsummaf̄ matrimonium inter ecclesiā z prelatū z certe diuerso respectu pōt appellari filius pater z coniunx.vt no.in iuribus.s. allegatis. ¶ Sed in nullo istox casuux ecclia debet teneri inquātū reputaf̄ filius non enī debet teneri q parens nō tenef̄ ad impensam funeris filij si habz successorē suū sed tenetur ipsius heres.vt.l.si mihi filius sit.ff.de relig.z sump.fun. ¶ Eadē ratione teneri nō debet inquātū censef̄ pater q filius nō dz teneri:ex quo pater aliuz habet heredē. Nam regula est:vt impensa funeris de hereditate semp deducaf̄:z hec impensa est a deo priuilegiata vt omne debitū precedat.vt in.l.impensa funeris.ff.eo.titu. ¶ Idem dicenduz si eū reputemus sponsum:nō enī coniunx tenef̄ ad curandū funus coniugis si habet bona in quibus alijs succedit:solū enī tenef̄ quādo instituif̄ heres vel quādo est dives z pater est impotens tūc enī tenef̄:quia eius iniuria videref̄ si quādo vxor insepulta aut vir insepultus relinqueref̄.vt.l.celsus.z.l.qō si nulla.ff. de relig.z sump.fune. ¶ Sed nos p̄supponimus istū prelatum habere heredē alium ab ecclesia.ergo sibi incūbit onus impense z nō ecclesie p iura p̄dicta que multū videnf̄ facere in hac materia. ¶ Secūdo ad idez facit quia p mortē prelati soluta est eccl'ia a lege ipsius z cui voluerit nubat in dño. Primū regulariter dicit ter.in.d.c.sicut.vij.q.i.z clari⁹.viij q.i.c.ij.facit.c.pe. z fi.de sec.nup.g ecclia nō dz obligari ad impensaz cū non sit amplius sibi allīgata:z desijt esse illius vxor maxime cū p̄supponamus ipsuz prelatū habuisse bona z in nullo instituisse ecclesiā:non enī videf̄ eccl'iam teneri sibi ad aliquā humanitatē faciendā tanq̄ coniuncto cū ipse ecclesiā quondā suā vt extraneā tractauerit in nullo eam instituendo:debebat enī ecclesiā saltē in numero filioz cōputare aliquā partē faciēdo sibi vt in simil'i dicit ter.in auf.si qua mulier.C.de sacrosanc.eccle.canonizata.xix.q.fi.si qua. Si enī ecclesiā non tractauit in sua substātia vt coniunctā persona ita nec ecclesia eū tractare tenef̄ vt coniunctū.arg.opt. in.c.esto subiectus.xcv.dist.ibi cur ergo te habeaz in p̄ncipem cū tu me nō habeas vt senatorē z̄c. Ad idem id qō habetur in p̄ncipio decre.omnia quecūq vultis vt faciant vobis homines eadē facite illis.z in.c.i.z qō ibi not.de lang. expo. ¶ Tertio p̄ncipaliter adducunf̄ multa iura in quib⁹ cauef̄ q clerico habenti patrimoniū non est aliq̄d de bonis ecclesie largiendū cū illa bona sint deputata ad cultū diuinum z sustentationē indigentiū:z habenti dare nihil aliud est q̄ perdere.xvi.q.ij.c.vlti.i.q.ij.clericos.z.c. pastor. z.c.si quis ꝓpter.q̄nimo innuunt iura p̄dicta clericos grauissime delinquere z sacrilegiū cōmittere si habētes patrimonium sufficiens ad bona ecclesie manus extendūt.hoc enī videtur aptissime ꝓbari ex mēte.c.sacerdos.i.q.ij.vbi dicif̄ q clerici pauperes siue ex necessitate siue ex ꝓpria volūtate licz viuunt,ex bonis ecclie:q ad ea accipiēda nō cupiditas duxit sz viuendi necessitas z singulariter ibi subijcif̄ qō de talibus clericis videf̄ dicere apostolus qui in sacrario sunt edant.z qui altari deseruiunt cū altari participent. ¶ Si ergo clericis viuētibus z adhuc ecclesie ministrātibus nō est de apicibus eccl'ie ministrādū.ex quo nō indigēt. Fortius eis mortuis z amplius nō deseruiētibus nō sunt bona eccl'ie cōmunicanda ex quo patrimonialia sufficientia ad impensam necessariam obtinent. ¶ Quarto aduerte hāc considerationē impensa funeris ex hereditate defuncti semp deducenda est vt dicit ter.in p̄alle.l.īpensa.ff.de relig.z sump.fun.si ergo onus incūbit hoc casu heredi iam nō prelato mortuo sed potius heredi hoc beneficiū confertur.sed nulla ratio suggerit vt heredē ecclesia releuet ab hoc onere z subeat obligationem ꝓ alienis debitis.arg.c.ij.de solu.z soluere idē est q dare.in.c.veniens.extra de testi.z hec donatio non apparet in casu licito fienda. ¶ Quinto p hac parte adduci pōt.c.vbi periculū.§.quia vero,de elec.in.vi.vbi speciale inducitur in

papa mortuo vt ipsius exequie a clero z populo solēniter celebrenf̄,secus ergo videf̄ in alijs prelatis arguēdo p locum a speciali q argumētū satis validū est in iure.vt in.c.qm̄ frequēter.vt lit.nō cōtest.xxxij.q.vij.dominus.z in.c.ij.de coniug.lepro.l.cū pretor.ff.de iudi. ¶ Ad ꝓtrariā partē in fauorem heredis nō arguo.satis enī ex his que in solutionibus subijciā argumēta patebunt. ¶ Ad solutionē condescendo altissimi oīpotentis auxiliū inuocādo z prius p̄mitto q funerū impēse possunt esse duplices.quedā enī intendūt in remedium seu solaciū anime defuncti:vt impensa que fit circa clericos confluētes ad officiū sepulture seu in certis filibus Quedā vero tendūt ad viuox amicox solacia:vt apparat⁹ funeris:constructio sepulture:preciosa exequiox pompa q multi induanf̄ vestibus luctuosis z filibus.hoc ꝓbaf̄ in.c. anime defuncto.iuncto.c.qui diuina.xiij.q.ij. ¶ His p̄missis p solutione pono talē conclusionē in tendentibus ad anime remediū z solaciū defuncti tenef̄ ecclesia:licz p̄latus defunctus aliū heredez habeat in patrimonialib⁹. In alijs vero cemētibus viuox solacia eccl'ia nō tenef̄. ¶ Ad p̄maz partē cōclusionis p̄mo adduco.c.hanc rem.xij.q.ij.z.c.apostolice.de dona.que singulariter faciunt in hac materia. In eis enī dicif̄ ep̄m posse ex redditibus suis episcopatus centesimā partez sue ecclesie dare inferiori q̄ ꝓ suis sepulturis magnificare cupit.ecce ergo cām quā ex mēte illox canonū satis liquide apprehēdere possumus exequias prelati celebrādas expensis ecclesie cū ex causa sepulture possit aliena re etiā bona īmobilia ecclesie vsq ad centesimā partē dūmodo ecclesie sue cathedrali graue damnū nō inferat.vt in eis dicif̄. ¶ Secūdo adduco.c.vbi periculū.§.quia vo.de elec. in.vi.ad istaz partē licz supra argumētādo addurerim illud p alia sentētia huic oppositā. Sed aliter nunc īduco z sic eadē ratio que est de toto quo ad totuz dz esse de parte quo ad partē.l.que de tota.ff.de rei vēdi.z.c.pastoralis.§.itē cū totū.z qō ibi not.de offi.delega. Sicut ergo de papa celebranf̄ solenniter exequie a clero z populo in omnibus ciuitatibus z locis insignibus.d.c.vbi periculū.quia ipse est rector z prelatus totius orbis.vt ibi dicif̄.ad idem.c. cūcta p mundū.z.c.per principalē.ix.q.iij.eodē modo eadē ratione debent fieri exequie de episcopo seu prelato in eccl'ia vbi ipse fuit rector:z maxime hoc habeat locū in epo:q dicif̄ vicarius xpi quo ad suā diocesim vt dicit ter.in.c.mlier.xxxiij. q.v.nam z episcopi tenent locū apostolox quo ad dignitatem.vt dicit glo.in.c.videtes.xij.q.i.z apostoli oēs simul a deo receperūt ligandi z soluendi potestatē.sed Petrus recepit hanc potestatē tanq̄ caput.vt clare habef̄ in.c.in novo.xxi.dist.z.c.ita dns.xix.di.oībus enī apostolis dictū fuit Accipite spīritū sanctū quox remiseritis peccata remittunf̄ eis.z quox retinueritis retenta erunt.vt in euāgelio habef̄ z de hac materia aliquid p doc.in.c.translato.de consti.

¶ Sicut enī eccl'ia vniuersalis p mortē pape soluta est a lege ipsius:sic etiā particular p mortē p̄lati inferioris.vt in.c. vbi periculū.z in cle.ne romani.de elec. vide huic glo. nota. in.§.his oībus.viij.q.i.papam nō posse eligere sibi successorem:q dispositio referf̄ ad id tēpus quo nō est futurus papa in.l.eū qui.de iurisdi.om.iudi.z.c.de vxore.de sepul.ponit ergo id.c.speciale in papa vt fiant exequie solēniter per vniuersam christianitatē nō autē vt fiant in ecclesia particulari q idem esset in quolibet p̄lato p supradicta:z sic remanet solutū ꝓtrariū supra formatū de illo.c.vbi periculum.

¶ Tertio ad hanc sentētiā facit.c.ad hec.de testa.vbi dicif̄ q licet clerici de acquisitis intuitu ecclesie non possint facere testamentū tamē viuētes etiā in egritudine cōstituti possunt aliqua intuitu elemosine erogare. ¶ Si ergo de acquisitis erogare possunt eadē humanitate nō est eis denegāda sepultura z exequiox solēnitas.maxime cū hic fit actus pi⁹ z humanissimus z circa quēlibet christianū per ecclesiā maxime exercendus.optime facit ad hoc.c.aurū habet ecclesia. xij.q.ij.vbi dicif̄ q licite eccl'ia expendit pecuniā pro cimiterio ampliādo ad requiē defunctox:fortius ergo in prelatis hanc humanitatē exercere debet. ¶ Quarto facit.c.hoc huiusmodi placiti.x.q.ij.vbi dicif̄ q in bonis dimissis p predecessorem debet successor disponere fm deum:z nōnulla cōmunicare his qui seruierūt predecessori,z est ille ter. not.ex

quo patet q; etiã post mortẽ prelati habeꝫ respectus ad familiã prelati nõ remuneratã ex seruitio impenso:qõ etiã videtur ꝓbare ter.in.c.relatuz.el.ij.de testa. ¶ Fortius ergo haberi debet respectus ad ipsuz prelatũ qui iungitur ipsi ecclesie cui seruiuit onera subeundo.argu.viij.q.i. qui episcopatũ.t.c.in scripturis. ¶ Quinto induco hanc cõsideratiõnem. Prelatus licite ꝑpria bona relinquit cognatis t amicis:t minuit ex redditibus ecclesie cui deseruit qui eligiꝫ in partez domini vnde clericus appellaꝫ.i.q.ij.sacerdos.xij.q. ꝑma.clericos.t.c.cui portio.not. Inno.t cõiter docto.in.c. si episcopus.de preben.ex quo in vita licite ꝓcipit de redditibus ecclesie. Inhumanissimũ esset dicere vt mortuo prelato ꝓprio ecclesia denegaret exequias maxime cũ videã ecclesiã manumittere seruos benemeritos t cum libertate dare aliqua de bonis ecclesie.vt in.c.si quos de seruis.xij.q.ij.Fortius ergo prelato optime merito exequiarũ solẽnitas denegãda nõ est.Et si diceres q; impensa est necessaria cum sepultura debet esse gratuita ex parte clericoz.xiij.q.ij.c. questa.cũ pluribus sequẽtibus.de simo.c.suã.de sepul.c.penul. Respondeo in ẽpo modica potest esse impensa cum credam nõ solũ clericos ecclesie cathedralis ad exequias teneri sed etiã alij clerici subditi cõcurrere debent ad faciendũ officiuz argu.c.presbiteri.de penis.t dicto.c.vbi periculũ.inducendo vt supra.nec ꝑ sepultura.s.terra aliquid est accipiendum vt in dictis iuribus maxime in ꝑlato.xiij.q.ij.c. nullus mortuus.licet aliquis impensa venit fienda in terris:in fodiẽdo sepulturã t similia.sed in alijs prelatis ecclesie nõ collegiate maior impensa venit fiẽda:quia sacerdotes t clerici aliarum ecclesiarũ non teneãt gratis venire sed aliqua licite accipiunt in cõpensatiõne damnoz que sustinẽt ibidem trahẽdo moram in exequijs ꝑ laboze autẽ eoz nõ debent petere ꝑ officio diuino.ad hoc glo.in dicto.c.penulti.de sepul.t in c.preterea. ¶ Item queriẽ.xiij.q.ij.t in.c.fin.iam allegato no.hoc in dicto.c.penul. ¶ Sexto possunt induci no. ꝑ glo. t docto.in.c.nemo clericus.de cõse.distin.i.vbi no. q; clerici maxime prelati t sacerdotes sepeliendi sunt cũ vestibus sacris sui ordinis.qõ in episcopis t sacerdotibus nõ est preter mittendum t sic patet eos sepeliendos cũ vestibus ecclesie. ¶ Idem ergo t fortius dicendũ est in alijs expensis necessarijs vt eas subeat ecclesia. ¶ Ad secũdã partẽ ꝺclusionis vt ecclesia nõ teneaꝫ ad ea que sunt viuoz amicoz solacia. allego.c.qui diuina.ꝑallega.xiij.q.ij.vbi dicit q; ibi de hac vita recedunt cũ psalmis tantũmodo t psallentiuz vocibus debent ad sepulchrum deferri nõ autẽ cum graui luctu:cuz sit spes de resurrectione:t hoc maxime seruandũ est in clericis vt ibi dicit ad idem.c.quoniã presbiteroz.t.c. quicũq;. t.c.fina.ea.cã t.q.Nõ ergo teneri deberet ecclesia ad fabricandũ pretiosam sepulturã vel ad alias pompas exequiarũ vt in vestibus luctuosis t filibus argumẽto iuriũ preallegatorum.t maxime in dicto.c.anime defunctoz.t.c. qui diuina.t de sepul.c.sacris. ¶ Septimo t vltimo aduertãq; ptez ꝺclusionis argumentũ bonũ prestat.c.vt preterite. de elect. sic inducẽdo. ¶ Ibi enĩ dicit q; expense necessarie quas capitulũ sede vacãte facit ꝑ electionis negocio sunt de bonis prelature deducẽde sed ipse expense que fiunt ad remediũ t solaciũ anime defuncti sunt necessarie cum fine eis non debeat quis duci ad sepulchrũ.d.c.qui diuina.nec corpore prelati inhumato debet ꝓcedi ad electionẽ futuri prelati saltez de honestate.vt in.c.bone.el.ij.de elec.ergo tales expẽse incũbunt ecclesie. ¶ Alie vero expense pompose non sunt necessarie vt supra merito nõ debent de bonis prelature deduci. ¶ Hec omnia arbitroz ꝓcedere vbi episcopus elegit sepulturã in dioceſi sua vel prelatus inferior apud ecclesiã suã vbi prefuit. Si autẽ episcopus extra dioceſim vel inferior prelatus extra ecclesiã quondã suam elegit sepeliri:tũc licet credam ecclesiã ꝓpriam teneri ad cuius exequias in eius ecclesia celebrandas.arg. dicti.c.vbi periculum.ad expensas tamẽ fiendas cum funere deferendo ad aliã ecclesiã nõ puto ecclesiam artari:quia quodãmodo miuriam irrogat dioceſi sue vel prelatus inferior ecclesie quondã sue:quãobrem indignum videꝫ sibi subueniendũ per ecclesiã.argu.c.esto subiectus.xcv.dist.t in.c.i.t qõ ibi no.de sepul.t optime faciunt c.bone rei.xij.q.ij.t.c.apostolice, de dona.vbi permittit dotatio ꝓ magnificandis sepulturis cuz sit ecclesie dioceſis.secus si extra dioceſim.vt ibi no.per doc.t hoc puto verũ si habent bona patrimonialia:alꝫ vbi expensa nõ sit multum excessiua puto ecclesiã teneri:quia cũ licitũ sit cuiq; etiã ꝑlato eligere alibi,sepulturã.vt in.c.i.de sepul.nõ debz ecclia hãc humanitatẽ denegare prelato quondã suo.argu.in.c.auruz. xij.q.ij.t qõ supra dixi de viro respectu ꝺuxis. ¶ Nunc restat respondere ad ꝺtraria.Et ꝑmo ad primũ dico q; siue cõparetur filio siue patri siue coniugi nihilominus ex bonis ecclesie fm distinctionẽ predictã sepeliendus est ꝑ iura t rationes superius inductas.Non obstat q; dicit in filio naturali quia rationes que sunt in prelato nõ militant in filio:cũ pater non teneaꝫ sibi administrare alimẽta si habet vnde viuat vt no.in.l.i.ff.de libe.agno.qõ est secus in prelato vt.s.dixi cũ ipse ratione oneris t vigoze seruicij t qz transfatus est in sortẽ domini licet viuat de bonis ecclesie cũ nõ debeat ligari os bouis triturantis.de preben.extirpande.t no. ꝑ Inn. t alios in.c.episcopus.de ꝑben.li.vi.dixi pleniſſime in quadam alia mea disputatiõe que incipit ticius clericus ꝛc. Idez dico eadẽ ratione si cõparatur ꝑlatus patri filius enĩ nõ teneꝫ alere patrẽ de bonis que habere potest si pater ꝺz vnde viuat. ¶ Idem dico si cõparatur cõiugi:nam coniunx non teneꝫ alere cõiugem si cõiunx habet vnde viuat siue sit maritus siue vxor. ¶ De vxore respectu mariti ꝓbatur in.c. per vestras,de dote post duoz.resti.t in.l.i.C.de pac.do.t.l maritus.C.de ꝓcura. ¶ De marito respectu vxoris ꝓbatur in.c.salubriter.de vsu.t in.d.c.per vestras, vir enĩ tenetur vxorem alere fm q̃titatez dotis.vt in dictis iuribus.t in.l.si cũ dotez.§.finautẽ.ff.solu.matrimo.Et ratio est quia cõmunis t reciproca seruitus t possessio est:quisq; enĩ eoz possidet t possidetur:nec aliquis eoz dicitur habere potestatẽ sui corporis.vt in.c.nõ debet.de ꝺsang.t affini.t not.in.c. ex trãsmissa.de resti.spol.sed aliud est in prelato:ipse enĩ est in ꝑpetuo seruicio ecclesie nec ecclesia est in perpetuo sua.ideo ratione seruicij percipit de bonis ecclesie adeo q; ecclesia stipendia vocanẽ seu dicanẽ eoz subiecta seruicijs.vt notabiliter dicẽter.i.q.ij.c.fi.t facit qõ ibi no.per doc.qua ratione videtur inhumanissimũ vt ipsi mortuo deneget officiũ sepulture cuz seruus ratione pristine seruitutis sepeliaꝫ expensis domini. vt in.l.filiusfamil.§.qui seruũ.de relig.t sump.fun. ¶ Item vxor de bonis viri nihil disponere põt etiã durante cõiugio adeo vt de bonis ipsius elemosinã facere non põt etiã si illa sint bona dotalia.vt legi.t nota.per glo.in.c.qõ deo.xxxiij. q.v. Nec maritus in vita vxoris de bonis suis vltra dotem aliquid disponere põt.vt.l.hac.t.l.vlti.C.de pac.quen.tam sup dote.t in.l.maritus.de ꝓcura.C. q; secus est in ꝑlato cũ ipsa ratione cõiunctionis t administrationis possit donare de bonis ecclesie his qui seruierũt t alijs moderate tamen vt in.c.relatũ.el.ij.t.c.ad hec.de testa.t.c.ceteruz. de dona. facit qõ no.glo.v.q.uj.c.fin.t põt haberi respectus ad eos qui seruierũt prelato etiã post mortez ipsius prelati:licet de eis nõ possit condere testamentũ.vt in.d.c.relatũ.t in.c.hec huius.xij.q.ij.fortius ergo debet corpus ipsius ꝑlati ꝑ ecclesiã cui prefuit sepulture cõmendari. ¶ Venio nunc ad secundũ ꝺtrariũ cui respondeo q; licet ecclesia absoluta sit a ꝑlato per eius obitũ attamen ratione pristini seruicij t cõiunctionis que fuit inter eos non debz sibi denegari hec humanitas sepulture t exequiarũ. hoc apertissime ꝓbatur in.c. vbi periculũ.de elec.lib.vi.inducendo vt supra in solutione que stionis induri. Item facit.c. bone rei.xij.q.ij.t.c.apostolice. de dona.vbi ex causa sepulture etiã pmittit donatio de rebus ecclesie:vt illa causa referaꝫ ad tẽpus quo soluta est ecclesia lege prelati:t paria sunt aliqua fieri illo tẽpore vel ad illud tẽpus dispositi onẽ cõferre.l.eũ qui.ff.de iurisdi.om.iudi.t.c.de vxore.de sepul.t ꝑ glo.in.§.his omnibus. viij.q.i. ¶ Idez enĩ videmus in seruo mortuo vt.s.dixi in vxore nil habente. Nec obstat q; ꝑlatus tractauit ecclesiã vt extraneã ideo debet tractari ab ecclia vt extraneus:qz dico ꝑlatũ hoc facere posse iure pmittente,permittit enĩ sibi de ecclia viuere t patrimoniũ suis ꝺsanguineis t amicis relinquere.i.q.ij sacerdos.vt.s.dixi.t maxime in dicta disputatione.sicut enĩ hec causa nõ est sufficiens ad negandũ sibi alimenta in vita ita nec ad denegandũ sibi tam pijssimũ actum in morte cum

cuilibet tam de honestate banc humanitatem ecclesia facere debet.xij.q.ij.aurū. ¶ Ad tertiū cōtrariū dico considerāda tria tēpora ꝑ concordia multoꝝ iurium que iura videnť discordare.primū est tēpus ꝑmitiue ecclesie quo christiani nedum clerici nil ꝓprij possidebant:sed erant illis omnia cōia vnde cōuersi vendebāt predia ꝛ ponebant ante pedes apostoloꝝ ꝛ diuidebanť omnia prout cuiusq; opus erat vt legitur in actibus apostoloꝝ.ꝛ.c.videntes.xij.q.i.ꝛ hoc tempore nō est querendū vtrū sacerdotes ꝛ clerici habētes ꝓpria potuissent viuere de bonis ecclesie cum nil ꝓprij possiderēt ¶ Secūdū tēpus Paulo post videtes apostoli q; vtilius esset q; predia oblata cōseruarenť in dominio ecclesie cathedralis q; venderentur vt ex eoꝝ fructibus ꝛ redditibus posset omnibus indigentibus vberius subueniri statuerūt vt talia bona cōseruarent ecclesie cathedrali: ꝛ episcopus haberet potestatē disponēdi prout cuiusq; opus esset:ꝛ tunc incepерunt xp̄iani ꝛ clerici seculares possidere.vt in.c. certe. xij. q.i.ꝛ illo tēpore emanarūt iura que dicūt clericos habētes patrimonialia nō debere participare cum illis bonis seruatis ecclesijs cathedralibus cū illa essent reseruata soluz pro subsidio indigentiū q̄nimo adhuc videbať tunc error vt clerici possiderent ꝓprium.vt in.c.certe.xij.q.i.vnde satis erat q; ꝑmitteretur eis possidere ꝓprium.vt in.c.illi qui.ea.cau. ꝛ questione. ¶ Postmodū procedente tēpore cū xp̄iani nō essent ita feruentes in fide ceperūt licite omni scandalo cessante possidere ꝓpria tam laici q̄ clerici:ꝛ ecclesie ceperunt construi ꝛ dotari nō solum ꝓ indigentibus sed etiā ꝓ ministris ꝛ seruientibus ipsis ecclesijs ꝛ ita fuit statutum vt aliter ecclesie nō permitterentur cōstrui.de conse.distin.i.nemo ecclesiaz.ꝛ.c.pastoralis.de his que fi.a prela.ꝛ in.c.fi.i.q.ij. ¶ Unde etiā nobiles clerici possunt etiā viuere licite de bonis ecclesie ꝛ cum eis dispensari circa pluralitatē beneficiorum ꝛ etiā cum litteratis psonis licet possent aliunde viuere:vt patet in.c.de multa.in fi. de prebē. ꝛ hoc tempore vltimo ꝑsideratur respectu participationis non indigentia sed seruiciū cum principaliter licite clerici habent bona ꝛ viuūt de redditibus ecclesie ita etiam ꝛ sepeliri debent ne humanum denegetur mortuo q̄ concedatur viuēti.argu.c.sacris de sepul.ꝛ per hoc reducunť multa iura ad cōcordiā que discordare videbanť:ꝛ pleniſſime diri ī dicta disputatiōe que incipit ticius clericus. ¶ Ad quartuz articulū vbi ponitur optima ꝛ subtilis ꝑsideratio potest sic responderi q; licz vtilitas huius impēse cedat in vtilitatē heredis:tamē illud fit contēplatione defuncti sicut enī clericꝰ licite in vita viuit de bonis ecclesie ꝛ sua suis ꝑseruat.vt no.in.d.c.episcopus.ita ꝛ fortius fieri debet in morte respectu huius pijſſime humanitatis.nam ꝛ suis indigentibus clericus licite cōmunicat bona ecclesie.vt in.c.i.ꝛ qō ibi no.de cohabi.cler.ꝛ no.in.c. omnino.xxxi.di .facit dictū.c.relatum.el.ij.de testa. ¶ Non ita reperiť in alio defuncto:cum nō possit alijs bona sua relinquere ꝛ alterius impensa sepelirī quia qui sentit commodum ꝛ onus sentire debet in regula qui sentit.de reg.iur. in vi.sed in prelato secus quia vt.s.dixi licite sua ꝑseruat alijs ꝛ ratione sui seruicij viuit de bonis ecclesie. ¶ Ad vltimuz articulū;fuit satis supra'responsum in solutione questionis. ¶ Nam potius facit pro hac parte inducēdo ꝓut supra in duxi. ¶ Uenio ad secundū dubium.ꝛ primo arguiť ad partē negatiuā q; tales expense de bonis prelature nō sint deducende:ꝛ per cōsequens nec heredi prelati cōpetit facultas eas repetendi ꝛ primo sic expensas quas quis facit ꝓncipaliter ad sui'vtilitatē licet in ꝓsequentiam cōuertātur seu veniant in vtilitatem ecclesie seu alterius illa repetere non valet.vt legitur ꝛ nota.in.c.cum causa.de ꝓcura. quia nō gesſit alienū sed ꝓprium negocium quo casu non habet locum actio negocio.gest.vt patet per totum titulū.de nego.gest. C.ꝛ.ff.hic ꝛ alibi dicitur q; qui sui cōmodi' causa abest non potest se defendere pretextu reipublice.ff. ex qui.cau. maio. l.ij.sed iste clericus ad curiam profectus beneficiū seu prelaturam ad cōmodum ꝓprium ꝓncipaliter ꝛ nō ecclesie obtinuit:ergo non valet expensas repetere qō patet ex predictꝫ ꝛ breuiter ꝓbať nō ꝓcurat negocia ecclesie qui venit cōtra ecclesie iura vt per se patet:sed iste venit obtinendo beneficium in curia cōtra iura ecclesie:ergo ꝛc̄,cōsequentia patet quia priuabit ecclesiā electione ꝑ illa vice cū in dubio ꝓsupponiť ecclesie electio omnino cessauerit ꝓtra.c.i. de elec.ꝛ.c. ogregatio.xvi.q.vij. ¶ Secūdo,pbať ficiex delicto quis nō oz cōsequi premiū.vt in.c.ꝛ si necesse.de dote post dinor. re. nec ex improbitate sua oz actionē ꝓsequi quis.§.itaq; fullo de furtis. ¶ Iste clericus deliquit porrigēdo preces ꝑ prelatura quātūcūq; fuerit idoneus cuz debuisset expectare q; vocareť nō aūt ambiciose se ingerere.viij.q.i. in scripturis. ꝑma.q.i.ordinatiōes.ꝛ optimus tex.i.q.i.nullus itaq; not. glo.in.c.tuā.de eta.ꝛ quali.ꝛ in.d.c.ordinationes.ergo non debet habere actionē ad expensas ambiciose factas repetēdas. ¶ Tertio adducitť.c.vt preterite.de elec.iuncto.c.cupientes.in fi.eo.titu.lib.vi.vbi so'ū cauetur de repetitiōe facta ꝑ electum vel postulatū:quia isti sunt vocari ab ecclesia ꝛ sic videnť gerere negociū ecclie.secus ergo in ꝓpriso ꝛ impetrante qui ꝓra iura ecclesie cōmisit ꝛ negocium ꝓprium promouit.arg.de presum.nonne.ꝛ in.l.cū prefor.ff.de iudic. xxv.dist.qualis.ad idem.l. que vtiliter.ff.de nego.gest. vbi quis soluit de suo expensas factas ꝑ honore ꝓsequendo.

¶ Quarto ꝓbatur sic.aut iste fecit istas expensas ex pietate:quia cōpaciebať ecclesie vacāti ꝛ nō debz posse repetere vt in.c.sacroꝝ.xij.q.ij.ꝛ in.l.alimēta.C.de neg.gest.Aut ad excellentiā sui vt ꝓmovereť ꝛ idem:qz vt supra dixi potius gessit negociū ꝓprium q̄ ecclesie. ¶ Ad partē affirmatiuā arguiť sic.ꝓnsio seu collatio habz vim electiōis ꝛ cōfirmationis.vt patz in.c.si tibi absenti.de ꝑben.in.vi. not. Inno. in.c.cum olim.de cau.pos.ꝛ ꝓpricta.ꝛ in.c.transmissam. de elec.ꝛ sic in longe plus se habz ꝓnsio q̄ electio:quia ꝑ electionem nō ꝓfertur ius administrādi saltem in actu.iurta not.in c.quāto.xxij.dist.quinimo.si administrat cadat a iure sibi ꝑ electionē quesito.de elec.auaricie.lib.vi.sed per ꝓnsionem sibi cōpetit seu transferť plenū ius.vnde pōt dicere bñficiuz esse suum.vt in.d.c.si tibi absenti.de ꝑben.lib.vi.ꝛ in.c.ne ꝑ defectu.de elec.sed electus seu postulatus cui nullū vel modicum ius acquiritť seu acquisitum est repetit expensas fortius debz posse repetere iste prouisus qui fretus iure in euz per romanū pontificē translato illas expensas fecit. ¶ Secundo ꝓbatur:quisq; gerens negociū vtiliter alterius expēsas repetit.l.sed an vltro.cuz multis sibi.ff.de nego.gest.ꝛ.c. cum ꝑ causa.de ꝓcura.sed iste gessit negociū ecclesie vacantis acceptādo onus dignitatis sibi collate.nam ꝓncipaliter ep̄atus est onus:licet accidētaliter sit honor inquātū administrat.vt legiť ꝛ notatur in.c.qui episcopatū.viij.q.i. ergo pōt repetere.ea enī ratione qua repetit electus oz posse repetere ꝛ prouisus cū vterq; adipiscať honorē ꝛ onus: ꝛ vbi est eadē ratio vel maior eadē debz esse iuris dispositio.vt in iuribus vulgaribus. ¶ Tertio adducitť magis specifice.c. quicūq;.xxj.q.iij.vbi diciť q; si prelatus de rebus ꝓprijs aliquid expēdiderit in ecclesie vtilitatē totū illud est reformandum de bonis ecclesie:sed iste ꝓnsus soluit de suo ꝑ honore incumbēte ecclesie:puta ꝑ bullis apostolicis vel pro tara cōmuni: vel ꝑ alijs similibus expensis:ergo oz posse repetere ipse vel eius heres. ¶ Quod aūtē hoc onus incūbit ecclesie patet ex his que leguntť ꝛ notantť in.c.vt preterite.de elec.ꝛ in.c.cupientes.eo.ti.lib.vi. ¶ Quarto ꝓbatur hac ratione instar sacrilegij habz dubitare an is sit dignus quē ꝓnceps elegerit.xxj.q.iiij.c.qui autē.ex quo ergo papa approbauit istum vt idoneū debemus ꝓsumere eū esse legitimū ꝛ nō ambiciose motuz:maxime hoc ꝓcedit in dignitatibus in q̄bus ꝓuidetur citra supplicationē:vt abbatijs ꝛ superioribus. Cū ergo legitime expēsas fecit in fauorē ecclesie non appareret ratio quare eas repetere nō possit. ¶ Nec obstat q; non precessit electio quia maiorē potestatē hz papa circa ꝓnsionem beneficioꝝ q̄ capitulū circa electionē.de ꝑben.c.ij.ꝛ.c. dilecto.lib.vi.imo ab ecclia romana habuit capl'm potestatem eligēdi.vt no.in.c.quāq;.de ele.lib.vi. ¶ Ad solutionē huius dubij christi eiusq; matris p̄sidio deuote implorando cōdescendēs tres casus attendēdos puto. ¶ Primus cum uit ad curiā ꝓncipaliter ad hāc dignitatē impetrandā ꝛ ad ipsius postulationē papa sibi de ep̄atu ꝓuidit. ¶ Secūdus cū iuit alia de cā:sed p̄cibus suis intercedētibus obtinuit dignitatē. ¶ Tertiꝰ cū papa sibi ꝓprio motu ꝓuidit. ¶ Primo casu est eraminandū nunq̄d sit licitū petere dignitatem.

Et circa hoc ꝺcluderē ꝯ si inducit ad petēdū vt p̄esit hoc nō est licitū: q2 supbia electio videt causa impetratiōis. ꝛ b̄ casu intelligo glo. in. c. tuā. de eta. ꝛ quali. ꝛ in. c. ordinatiōes. i. q. i. ꝓ hoc est ter. i. q. i. nullus itaq3. hinc dicit neminē sibi debere honores assumere sed ꝺs vocari a deo tanꝯ Aaron. viij. q. i. in scripturis. ꝛ in. c. q̄liter de elec. hoc etiā casu intelligo nota. ꝓ Archi. in. c. ordinatiōes. ¶ Si vero inducit ad petendū p̄ncipalit ad bonū publicū nunq̄d p̄sit sed vt sit vt q2 videt eccliaꝫ viduatā destitui neq3 est spes de ꝓxima ꝓuisione itaq3 ducꝰ charitate mouet ad eūdū ꝛ īpetrādū: ꝛ tūc satis puto īpetrationē licitā ꝛ meritoriā: hoc videt optīe ꝓbari in. c. in scripturis ꝑalleg. vbi cōmendat Esaias qui instante necessitate vltro se obtulit dicēs: ego mitto me ꝛ er facto Esaie appetētis ꝛ Hieremie fugiētis arguit ibi Greg. ꝯ sicut toto desiderio debem⁹ occupatiōes fugere ita si desit qui ꝑdicet occupatiōis onus libēti necesse est aīo subire ꝛ hoc casu ꝓcedit dictū Archi. ibi: quia videt ꝯtrariū eis q̄ ipse no. in. c. ordinationes. ꝓ hoc facit illud euāgelicū: maiorem charitatē nemo habꝫ vt aiam suā ponat q̄s ꝓ amicis suis. ¶ His breuiter p̄missis ꝺcludo ꝯ aut iste iuit ad impetrandū motus bono zelo ꝛ repetere potent quia negociū ecclesie gessit: ꝛ sic �

locū ratio eoꝝ que no. in. c. cum ꝓ causa. de ꝓcura. ꝛ in. ꝺ. c. vt p̄terite. ꝛ in. c. cupientes. de elec. lib. vi. ꝛ succedūt omnia allegata. s. ꝓ hac parte affirmatiua. ¶ Si aut̄ impetrauit vt p̄eesset: vt in p̄mo casu ꝛ hoc cōstat ꝛ tūc non puto eū repetere posse quia ipse potius gessit negociū ꝓprium ꝯ eccl'ie. facit. xxiij. q. i. odi ꝛ proieci. ꝛ allegata supra ꝓ parte negatiua. Si aut̄ dubitat̄ quo animo iuit tunc incurrendū est ad coniecturas. ¶ Si aut̄ inconti nenti iuit post vocationē nec expectauit vt p̄sone idonee prius quererent̄ satis videt iuisse ad gerendū cōmodū ꝓprium nō ens debuit p̄esumere se idoneū ꝛ se p̄uenire p̄uisioni ecclesie cū bonarū mentiū sit timere culpā etiā vbi culpa nō est. v. dist. c. ad eius vero. facit in simili q̄ legit̄ ꝛ notat̄ in. c. ij. de renūc. videt tamē ꝯ in foro iudiciali sit audiendus repetens expensas factas post p̄uisionez papē: quia ex quo papa acceptauit cū vt idoneā nō debemus de sua idoneitate disputare. xvij. q. iiij. c. qui aut̄. fecit ergo p̄uisiōe facta expensas incūbentes ecclesie: ꝛ sic debet eas posse repetere. xij. q. iiij. quicūq3. sed in foro cōscientie nō puto eum tutuz si ꝑncipaliter ob sui cām fecit. ¶ Ex his infero ad decisionem secūdi ꝛ tertij casus. ¶ Si enī nō iuit principaliter ꝓpter factū eccl'ie illas expensas nō repetit. vt. ꝺ. c. cū ꝓ causa. sed de expensis factis post p̄uisionē factaz ad ipsius postulationē dicenduz. vt. s. dixi in hoc casu p̄mo. ¶ In tertio casu in dubio dicendū est eū posse repetere omnes expēsas quas fecit p̄o negocio ecclesie. Iste enī fuit inuitatus ꝓ superiore ꝛ sic pinguius ius hz in repetēdo vel electus ꝯ postulatus vt. s. dixi. vnde nō obstāt allegata ꝓ ꝯtraria parte. nā ad primum argu. ꝛ secundū satis patet resp̄sio ꝓ predicta. ¶ Ad tertiū arg. de. c. cupientes. ꝛ de. c. vt p̄terite. respondet̄ dupliciter. ꝑmo ꝯ olim ꝓuidebat̄ ecclesijs collegiatis ꝓ electionē ꝛ postulationē ideo expēsis tūc factis vel fiendis dubitatur merito de his facta fuit mentio specialis. arg. l. nā ad ea. ff. de legi. sed eadē ꝛ fortior est ratio in expensis factis ꝓ ꝓuisum a superiore. vt. s. ꝓbatum est. ¶ Secunda solutio est ꝯ de expensis factis in electione ꝛ postulatione dubitabat̄ q2 auctoritate superioris nō intercedēte fiebāt. In puiso aūt nō erat dubiū ꝓ. c. quicūq3. xij. q. iiij. ꝛc. Itē p̄uisio cōtinet in se effectū electionis ꝛ cōfirmationis. vt. s. dixi. Ex quo ꝯ cauet̄ hic in electo fortius videt cautū in p̄uiso. Ultimus argu. nō obstat quādoq3 enī quis intuitu pietatis inducitur ad faciendū actū expensis suis ꝛ nō hz locū repetitio ꝛ militat cōtrariū: quādoq3 inducit̄ ad faciendū actū sed nō expēsis suis ꝛ hz locū repetitio. ¶ Similiter videmus in funerāte aliū in quo similis distinctio ꝓ legē fit. ff. de relig. ꝛ sump. fune. l. si quis hec actio. ad idē. c. vt p̄terite. de elec. ꝛ. c. quicunq3. xij. q. iiij. ꝛ ita dicenduz in casu nostro. ¶ Ad tertium dubiū. An solus patronus possit hospitali rectorē p̄ficere. arguit̄ primo ꝯ sic. vnicuiq3 enī licet in domo sua erigere hospitale ad pauperes recipiendos: ꝛ de eius ordinatione disponere vt in re ꝓpria sicut ꝛ oratoriū ad orandū cōstruere. vt in. c. vnicuiq3. de cōse. di. i. no. Inno. in. c. inter dilectos de dona. ꝛ ibi de hoc casus: vbi colligit̄ ꝯ nō solum rectores p̄ponere potest imo ꝛ ipsum alteri subijcere ꝛ donare cū hospitale nō habeat eccliā nec sit res sacra. ergo rectorē eidē p̄ficere potest. ¶ Secūdo de hoc videt casus in aut̄. de ecc. titu. §. ī quis aut̄ edificationē. vbi dicit̄ rectorē p̄ficiēdū vt patronus decreuit: sed episcopus hz videre an ordinatio seu administratio recte ꝓcedat ꝛ si inuenerit malaz administrationē potent rectorē remouere ꝛ alium instituere: ꝛ sic videtur ꝯ solus patronus per rectorē p̄ficiat licet ꝓ mala administratione possit episcopus illuz remouere. ¶ Tertio adduci potest cle. quia contingit. de religi. domi. vbi ter. dat epō so: ū potestatē cohercēdi rectorē iam posituz ad bene administrandū nō ad ministrandū seu cōfirmādū: si enī epūs hz cōfirmare p̄sentandū ꝓ patronū ter. ibi dixisset ꝛ epūs nō paciatur aliquē p̄fici seu nō cōfirmet p̄sentatū nisi seruatis q̄ dicunt̄. ¶ Quarto facit q2 ꝺm q̄litatē bñficij patron⁹ obtinet pingue vl' tenue ius. videm⁹ enī ꝯ in cōuētuali eccl'ia hz dūtarat p̄stare cōsensuz electioni facte nec ꝓ eius ꝺdictione cessante cā electōis canonice facte retractaret̄. vt in. c. nobis ꝛ qō ibi no. de iure patro. ꝛ sic hz ibi tenue ius. In eccl'a vō nō collegiata hz ius pingue: q2 a ꝓncipio hz p̄tare nec epūs pōt patrono spreto aliū instituere. xvi. q. vij. decernim⁹. ꝛ. ꝺ. c. nobis. ¶ In hospitali ꝯ ꝺz haberi ius magꝭ pīgue cū ibi nō fiat institutio seu collatio sicut in eccl'ia iurta ea q̄ legū. ꝛ notant̄ ꝓ doc. in. ꝺ. cle. q2 cōtingit. sed sufficit sola rectoris deputatio seu rectoris cōmissio. sunt enī isti rectores hospitalium sicut tutores pupillorꝫ ꝛ minorꝫ. vt in. ꝺ. cle. q2 cōtingit. in. ꝺ. aut̄. de eccle. ti. §. vlt. solus ꝯ patron⁹ ꝺz habere hāc deputationē posse facere cū in hac cōmissione nō trāsferat̄ ius spūale sicut in institutiōe seu collatiōe eccl'ie. ¶ Ad p̄negatiuā hui⁹ dubij arguit̄ sic. er quo locus ad hospital' vsuz ꝛ pauperū ꝓuisionē auctate pōtificis destruat̄ efficit̄ religiosus adeo ꝯ ampli⁹ mūdanis vsib⁹ deputari nō pōt. vt pbat̄ in. c. ad hec. de reli. do. no. in. c. iter dilectos. de dona. ꝯ non est ampli⁹ in mera facultate: ꝛ dñio p̄roni aūtecedēs. s. ꝓbatum est. ꝛ ꝺsequētia clara pz. l. in tūi. de re. diui. ꝛ insti. eo. ti. §. nulli⁹. facit. x. q. i. c. nouerūt. cū hospitale sit locꝰ religiosus nō videt āplius p̄rono licitū de eo disponere sine ꝺsensu epi. ¶ Scōo ꝓbat̄ p. c. ꝛ e zenodochijs. de reli. do. vbi ꝺr ꝯ zenodochia ꝛ silia loca ad vtilitatē q̄bus deputata sūt ꝓ uisionē epoꝝ in quoꝝ diocesib⁹ ꝺsistere ordinarij debēt ex q̄ ter. clarissime colligit̄ ꝯ epi ꝺsensus req̄rit̄ in deputatione rectoꝝ. ad idē. c. req̄sisti. ꝺ testa. ꝛ. ꝺ. c. iter dilectos. in fi. in q̄b⁹ pz hec loca ī epoꝝ ptāte cōsistere ꝛ. c. cū ad sedē. ꝺ resti. spol. ꝯ solus patron⁹ nō pōt epo p̄terito ibidē rectorē ꝺputare. ꝛ optīe facit. c. de iure. ꝑal. cōiūcto. c. ad hō. de r. lig. do. ¶ Tertio fortī⁹ arguit̄ sic. patron⁹ ex fūdatiōe ꝺsequit̄ tria dūtarat honorē in p̄sentādo rectorē epo: onus in defendēdo eccliaz ne q̄s dilapidet ipaz vtilitatē: q2 si ꝺgit ad inopiā pinguis⁹ ceteris sibi subuenit̄ loco ꝺstituto. vt no. gl. xvi. q. vij. pie mēmj ꝛ. c. nobis. de iur. pa. ꝛ hō ꝺsequit̄ ex gra. vt pz in. c. de iure. e. ti. ꝛ ibi ꝓ doc. q2 ex q̄ locus efficit̄ sacer. vel religiosus nullā ampli⁹ de mero iure in eo ptātē hz. vt. ꝺ. l. in tūi. ꝛ. ꝺ. c. nouerit sed ꝺz esse ī plena ptāte eccl'ie sicut alia bona deo oblata xij. q. ij. nulli. ꝛ. c. q̄cūq3. p̄ronus ꝯ hospitalis ꝺz esse ꝺtētus gra oīb⁹ p̄ronis fcā nec āplius vsurpare ex q̄ enī resistit sibi ius cōe vt pz ꝓ dicta oīdat ipe ptātē suā in hoc ar. ꝺ. c. ꝺ iure c. illud. ꝛ. c. cū loci. e. ti. ¶ Quarto adduco. c. iter mōasteriū. xvi. q. vij. vbi ꝺr ꝯ in eccl'ia vl' oratorio patron⁹ sine cōsensu epi clericū deputare nō pōt ne malus ꝓ eiz deputat⁹ existat no. rōnē illi⁹ ter. ne in alijs existat ꝛc. ꝛ no. ꝺbū oratoriū. nā illa rō est cōis et ad hospitalia: q2 hz epūs videre vt hospitalia deputent̄ ad vsuz deputatū. vt. s. dixi. ꝺz ꝯ sibi fieri p̄sentatio ꝓ patronū ꝛ ipe epūs habebit ꝺfirmare. ¶ Cōdescēdo nūc dei auxilio īuocato: ꝛ ad solutionē huius tertij dubij distinguēdo iter hospitale religiosuz ꝛ ꝓphanū vt respectu cū est ꝓphanū q2 auct. epi nō fuit edificatū possit patron⁹ libere ibi rectorē p̄ficere: ꝛ de eo disp̄ere ad libitū sicut de alijs rebus suis: q2 ꝓ hāc deputationē nō desinūt esse in plena facultate sua ꝛ pōt illud destruere vl' alteri subijcere sicut sibi placz vt est casus fm vnā lec. quā approbat Inn. ꝛ oēs seruātes in. c. iter dilectos. de dona. ꝛ hō casu ītelligo ter. iurisꝑ ciuilis. in. ꝺ. aut̄. ꝺ ec. ti. §. si q̄s edificationē. cuz se. ad hō facilit

no.p doc.in cle.ff.de pbē.t in cle.q; ꝺtingit.de reli.do.q̄ in h̄ casu itelligunt dñi disputationē liberā reliquūt patrono.ad idē qō no. Phi.de ꝺsti.xxv. t.cōsti.cvi.t ꝓcedūt ea que.s. allegaui ad partē affirmatiuā. ¶ Et aduertendū q; hoc casu.ꝓphanū nō pōt ꝓprie t stricte dici patron?:sed dñs.quia patron? ꝓprie appellatur respectu loci religiosi.sed lato sumpto vocabulo pōt patron? appellari ꝓpter vsum spiritualiū ad quē loc? deputat? est:vt singularit no. Inno.in.d.c. inter dilectos.t facit ibi tex.fm vnā lec. ¶ Ex quo no.q; in dispositiōe restrictiua appellatiōe patronoꝝ nō veniūt isti dñi hospitaliū ꝓphanoꝝ.arg.c.in nra.de inur.t.ff.de nego.gest. l.iij.§.hoc aūt. Et circa talia hospitalia ꝓphana faciūt hāc ꝺsiderationē. Aut em̄ dñi veniūt:t tūc nō hz epūs quoquomō de eis se interponere.vñ nec ipe visitabit:q; cū ipi dñi habeant dñium loci t plenā administrationē rerū:t ea etiā destruere possunt si volūt:vt.s.dixi.t no. Inno.in.d.c.inter dilectos.ꝓalleg. Si vero deputātes nō viuūt:t ordinauerunt post mortē:ꝺseruent seu deputent ad vsum pauperū. t tunc dico q; hz dñs vel is de quo ipe disposuit in testamēto possit rectorē ibi pficere absq; ꝺsensu epi:vt in.d.§.si quis edificationē.tñ eps poterit hoc casu hospitale visitare t videre si cūcta ꝓcedūt fm ordinationē defuncti.t si recipit rectorē p patronū pfectū ꝓperā administrare eū remouebit t aliū instituet. q; ad eū spectat vt defunctoꝝ pie volūtates mādētur executioni:etiā si testator interdixerit vt eps se nō ipediat.t vt dicit singularit tex.in.d.§.si q̄s edificationē.facit.c. tua. de testa.t.c.requisisti.eo.ti. ¶ Est em̄ in culpa patron? talē rectorem nunq; tolerādo:ideo eps tanq; pater supplet tolerando t aliū instituēdo.t sic patron? ꝓ ea vice ꝓuabitur ptāte rectorē deputādi.sec? puto in alia vocatiōe.arg.c.cū in cūctis t.c.auditis.de elec.t sic puto intelligēdū t distinguēdū.d.§. si q̄s edificationē.hz alia iura ēpalia nō poterit eps a tali ꝓphano exigere.vt no. Frede.ꝺsilio.xxv.t ꝺsi.cvi. ¶ Si vero hospitale est religiosum: tūc dico patronū habere pśentationē:hz ꝺfirmationē spectare ad epm.ita q; sol? patron? sine ꝺsensu epi habeat de pśentatiōe facere nō potent p ea q̄.s. dixi arguēdo ad partē negatiuā. t sensit Inno.in.d.c. inter dilectos.dñi dicit talē locū spectare ad dispositionē epi.t satis ꝓbatur in.d.c.ad hec.t.c.de xenodochijs.efficit aūt religiosus si auc̄te pontificis destinatur ad pios vsus. iurta ea que no.in.d.c.ad hec.t tunc em̄ offertur deo t olim dñs nullam hz ptātem nisi inquantū gratiose sibi ꝓcedatur ab ecclesia vel ex pacto appositō in fundatione.d.c.iij.t.c. preterea. de iurepatro.facit.c.cū dilectus.de consue. Si aūt dubitat an interuenerit auc̄tas pontificalis vel nō: dz recurri ad cōiecturas. Si em̄ hz signa religiosi loci: vt campanile cū campana:t altare t filia:reputabitur religiosum:alꝫ secus. erq; est in possessione seu quasi libertatis.vt no. Archid.in.c.nemo.de ꝺse.dist.i.t Frede. in dicto ꝺsilio.cxvi. t doctores in dicto.c.patentib?.de priuile.t in tali hospitali ꝓcedant allegata.s.ad partē negatiuā.t p hanc distinctionē silent omia allegata.s. p pte ꝺua t reducūtur ad ꝺcordiā. t cle.q; ꝺtingit.dz reduci ad hanc distinctionē.in ea em̄ nihil dr de ptāte ponendi rectorē. ¶ Ad quartū dubiū arguit primo q; inuētario nō ꝺfecto non pōt prelat? canonice administrare.p.c.manifesta.xij.q.ij.cū.c.seq.vbi dr q; ea q̄ ptinēt ad eccl'iaz manifesta esse debēt a bonis clericoꝝ:ne occasiōe pīmonialiū occupent bona eccl'iastica vel ecōtra:maxime ꝓpt inopinatuz transitū plati.vñ glo.in.d.c.manifesta.dicunt q; ꝓpt hoc debeat facere inuētariū.alleg.c.de siracusane.xxviij.dist.vbi videtur p prima fronte ꝓbari. Scdo adduco.c. charitatē.xij. q.ij. vbi exprese mādatur canonicj t economis eccl'ie cathedralis vt mortuo vel remoto ꝑlato debent facere inuētariū de bonis eccl'ie. idē g̃ dicendū in ꝑlato eadē rōne:t maxime cū in ꝑlato habeam? iura.s.allegata:q̄ si exp̄ssam nō faciunt mentionē de ꝑlatis:satis tñ hoc innuūt. exprese habem? in canonicis:q̄ vacāte eccl'ia succedūt in iurisdictiōe ꝑlati. vt i c.ij.de maio.t obe.lib.vi.t.c. cū olim.t.c.his q̄. de maioi.t obe. ¶ Tertio ꝓbat.rōne ꝑlati eq̄pantur t cōpantur tutoribus t curatoꝝib? pupilloꝝ t minoꝝ.iij.q.ij.c.fi.in auth.de ec. ti.§.penl.no.in.c.auditis.de in integ.rest.in glo.iij.hz tutores tenent cōficere inuētariū de bonis minorū:alꝫ legitime nō administrant.cū apte ꝓhibeant res minoꝝ pri? attingere. l.fi.ff.arbi.tute.t.l.tutor q̄ reptorū.de admini.tuto. q̄nimo pri? administrantes tanq; suspecti remouent t efficiunt infames.vt.l.iij.ff.de suspec.tuto.t no.in.l.tutor qui reptorum. ¶ Quarto inducit cle.q; ꝺtingit.de reli.do. vbi exp̄sse disponitur in hospitaliū rectoꝝ? vt ad instar tutoꝝ t curatoꝝ debent facere inuentariū de bonis hospitaliū:adeo vt ibi dicit Jo.de lig.q; pri? administrare nō possunt. sicut dicitur in tutoꝝ? t curatoꝝ? in iuris?.s.allegatis. sicut em̄ tenētur illiti ita t prelati cū bona eccl'iarū dicātur pauperū: t ad hospitalitatis vsum principal'r reseruata.xij.q.i. videntes.xvi. q.ij.c.fi. Itē pondero rōem illi? tex.ad instar tutoꝝ t curatorū t.c.sed hec rō est in ꝑlatis vt.s.dixi.ergo ipi tenent.t hoc idē videt tenere Spec.in ti. de instru.edi.§.fi.ver.perlatis. ¶ In otrariū primo fortiter militat.c.transmissam.t.c.nosti.t.c.qualiter t q̄.t.c.vlt. de elec.t.c.auaricie.eo.ti.li.vi. cū multis similib?. In quib? iurib? exp̄sse dicit q; post electionē t ꝺfirmationē recipit prelat? potestatē administrādi t exercendi omia que sunt iurisdictiōis.ad idē optime.c.si suffraganeis .eo.ti.ergo ad facultatē administrandi nō requiritur inuentarij ꝺfectio. ¶ Secūdo ad hanc partē adduco.c. de siracusane.xxviij.dist.licz cōiter soleat adduci ꝓ ꝺria pte. ibi em̄ ꝓpria speciali rōne mot? t suspitiōe orta otra mouendū in epatū rōne filioꝝ suoꝝ fecit ante oia ꝺfici inuentariū non de bonis eccl'ie:sed de bonis pīmonialib? ipsi? ꝓmoti: vt sic liquido apparent bona ꝓpria ipsi? ne eoꝝ obtēta occupent bona eccl'ie:vel postmodū acq̄sita dicēt ꝓpria.g̃ cessante hac suspitiōe filioꝝ: talis cautela non est necessario adhibenda. ¶ Itē cū ibi etiā otra suspectū nō fiat inuentariū de bonis eccl'ie:sed solūmō de bonis ꝓmoti.forti? ergo cessante suspitiōe nō requirit necessario inuētariū de bonis eccl'ie. ¶ Tertio adducit .c.charitatē.xij.q.ij. p locū a speciali. Si em̄ speciale adducit in canonicis t economis vacāte eccl'esia:ergo sec? in prelatis.arg.l.si pretor.ff.de iudi.t.c.qualis.xxv.dist.t nimirū si specialitas hec inter eos no. Nā.ca. sede vacāte hz succedat in iurisdictiōe: nō tñ pōt attingere t dispensare bona p ꝑlatū dimissa vel obtinētia vacatiōis tpe xij.q.ij.hmōi.t.c.q; sepe.de elec.lib.vi.c.statutū.eo.ti.meritō ꝺficit inuentariū sicut tutor t curator qui sunt puri administratores t nō dispensatores.hz aliud videt in ꝑlato q̄ hz in bonis eccl'ie plenā administrationē fructuū: t ex illis pōt donatiōes facere.t etiā modica mobilia t īmobilia alienare.xij.q.ij.terrulas.t no.ea.cā t.q.in summa.t de testa.c.ad h̄.t.c.relatū.de dona.ceterū. ¶ Quarto facit.c.si tibi absenti.de pbē.lib. vi. vt pz bñficiū dici ipsi? ꝑlati post collationē sibi factā t sibi prestitū ꝺsensum. non dz ergo obligari ad inuentarij ꝺfectionē:cū bñficiū dicat suū. iura em̄ loquētia de inuentarij ꝺfectiōe loquunt de simplicib? administratiōib? vt de tutoribus t curatoribus.ca.sede vacāte.hospitalarijs t similibus.secus aūt dicendū in prelatis.ꝓ hoc glo.notabilis v.q.iij.c.fi. ¶ In solutione huius quarti dubij arbitror tenendū q; inuentarij confectio in prelato necessaria non sit illud facere.t principaliter moueor: quia nullo iure hoc cauet̄ imo potius ex multis iuribus.s.ad partē negatiuā allegat? inuitur oppositū.q̄ꝫ em̄ videntur iura canonica vt ad prius retuli que de inuentario videntur facere mentionez. que oia allegaui.s.ad partē affirmatiuā.t sunt.c.manifesta.cle. q; ꝺtingit.c.de siracusane.t.c. charitatē. in locis allegat?.q̄ si hñ ponderent nō ꝓbat id ad qd adducunt.nā.c.manifesta t.c.sunt manifeste.nō artāt ꝑlatū ad ꝺfectōnē inuētarij:hz solū disponūt vt manifesta esse debeāt bona ꝑlati ei? eccl'ie q̄ ꝓfecto manifesta fieri pñt alit q; p ꝺfectionē inuētarij de bonis eccl'ie vt describēdo bona pīmonialia ipsi? prelati sicut fieri fecit papa in.c.de siracusane. Itē dando eoꝝ administrationē suis attinētib? vel amic? t ꝓmiscue de nō vtēdo cū reb? ecclesie. Itē illa capl'a ponūt ꝺsilia non solū in fauorē ecclesie: sed etiā bonoꝝ ipsi? prelatinē sub obtentu rerū eccl'iasticaꝝ inuadant ipsi? prelati bona:nec impediūt aliter administrationē prelati.q̄nimo dico q; si illa capl'a acuti? ponderentur: forti? vident ꝓbare otrariū.nā si semꝝ prelat? teneret ad cōfectionez inuentarij: frustra illa capl'a dicerent vt manifesta esse debeāt bona prelati a bonis eccl'ie: cū sat? efficerent manifesta per ꝺfectionē inuentarij. Itē illa iura ꝓuident q̄ prelatus habz bona.si ergo illa nō habet:cessaret illoꝝ capl'oꝝ

puisio nō obstante.c.de fira cusane.sed potiꝰ ꝓbat hanc ꝑtem inducendo vt.s. induxi & aptissime videnꝫ ꝓbari vt cessante suspitiōe filiox vel habitū bonox patrimonialiū cessat ois descriptio bonox.c.charitatē facit ꝓ hac parte.& inducēdo per locū a speciali vt.s.induxi clemē.qz ꝙtingit.potest etiā induci,p hac parte:qz si inducit illud speciale in hospitalarijs:qz sunt puri administratores ad instar tutox & curatox. ¶ Aliud videt dicendū in ꝑlatis.nō em dixit ibi textus ad instar prelatox:sz ad instar tutox & curatox.si enim prelati tenerent: fecisset ibi ter.mentionē potiꝰ de prelatis habentibꝰ administrationē q̄ de tutoribꝰ & curatoribꝰ rerux seculariū. ¶ Itez illa cle.i.ver.premissa iūcta glo. aptissime videt ꝓbare hāc opinionē.ibi em dr q̄ inuētarij ꝙfectio rōnis redditio & iuramēti ꝑstatio nō habēt locū in hospitalarijs religiosox. Si em oēs prelati tenent ad ꝙfectionē inuētarij:nō excepisset ibi papa religiosos: maxime in hospitalibus. Nec obstat q̄ tutores & curatores ad ꝙfectionē inuentarij teneant quibꝰ prelati cōparant: vt in.c.ij.de dona.& in alijs iuribꝰ.s.allegat,qz nō ꝑ oia equiparant:qz adeo multe differētie sunt inter eos.vt glo.valde no.v.q.iij.dicat nullam cōpationē inter tutores & ꝑlatos:qz tutor est tpalis prelatus ꝓpetuꝰ.tutor non vtit bonis pupilli sicut ꝑlatꝰ bonis ecclie.tutela est onus: ꝑlatura honor.prelatꝰ hz liberā & generalē administrationē in bonis ecclie & dare pōt aliqua si hz sic ꝙsuetudo ecclie de donando,sz tutor nō hinc prelatꝰ dicit hñficiuz suū esse:vt in.c. si tibi absenti. nec sine cā pōt in vita prouari.lvi.dist.satis quersum.tutor nō hz ius ꝓpriū in tutela:imo est sibi onus & expirat officiū suū aduenīte puberta te pupilli.C.qñ tu. vel cu.esse desi.l.i.& ij. Non ergo mirum si aliud fit in prelatonec ꝙfectio inuētarij que est onerosa & ꝓpter suspitionē inducta dz extēdi ad ꝑlatos cū extēsio dz fieri de silibus ad silia: que silitudo hic cessat. ad hoc qō in filino. Jo.and.in.c.tue.de spon.& sufficit dare instantiā.i.q.i. sicut vigeri.& s.q.i.itē nūc Patet ergo ex predictis nullo iure hoc caueri:sz ꝑdictis & ex his que.s. allegant,p parte negatiua,hāc opinionē ꝙfirmare videt auctoritas Jnno.in.c.transmissam.de elec.& in.c.in litteris,ꝑpe fi.de testi.spo.& c.cū sup.de cā pos.& ꝓprie.in quibꝰ iuribus notabiliꝫ vult prelatū nō posse administrare & agere nomine ecclie etiā si nō sit in possessiōe dignitatis. satis est em suā electionē ꝙstructā vel ꝓpulsionē sibi fuisse factā vt administrare possit.& p dictū.c.trāsmissaz.cū superiꝰ allegatꝫ. Jdē tenent dñi de rota decisiōe.iiij.limitates dictū Jnno.q̄ licitū est ꝙfirmato seu,pulso etiā possessionē nō adepto administrare & agere,p ꝑlatura si aliꝰ nō est in possessiōe:alꝫ aūt nō liceret: qz esset possessorē sine iudicio spoliare. qō nō licet.c. eū qui.de ꝓbē.li.vi.vi.q.iij.placuit.& in.l. si q̄s in tātā.C.vñ vi. Patet g̃ ex ꝑdictis q̄ sine ꝙfectiōe inuētarij pōt canonice administrare:cū ipossibile sit possessiōe nō habita inuētarium de bonis ecclie ꝙficere. ¶ Ad q̄ntū arguit̃.primo ad negatiuā q̄ dictꝰ ꝙductor nō sit tutꝰ quo ad successorē ꝑlati respectu vtilitatis ꝓcipiēde ex bñficio cōpatur vsufructuario vel melioꝰ vsuario:qz ꝓticipat de bonis ecclie quatenꝰ necessitas vrget.vñ ait aplus. Victu & vestimēto hñtes ꝙtenti sumus.vt in.c.eps.xi.q.iij.no.glo.in.c.ꝑsenti.de offi.or.lib.vi. & alibi dicit tex.q̄ si nulla ecclie necessitate cōpulsus ꝑsumpserit aliq̄ de bonis ecclie vendere tanq̄ furti vel latrocinij reꝰ honore priuabit̃. Sed ꝺctꝰ inuitꝰ cū vsufructuario extinguitur incōtinēti post mortē ipiꝰ:itaq̄ dñs ad quē res reuertitur nō stare tenet̃ illi ꝺctui. potuit em cōductor cogitare ꝺ aduenire posse:vt nota.ꝓbat̃ in.l.si q̄s domuz.ff.loca.ergo idē dicendū in ꝺctu inito cū ꝑlato.ad idē facit.l. ler vectigalis.ff.de pig. vbi videt̃ q̄ resoluto iure actoris: resoluit̃ ius successoris.per mortē em ꝑlati resoluit̃ vinculū cū eccl'ia. vi. q.i.p ꝙsequntiā resoluit̃ ius ꝙductoris:cū illud dependeat a iure ꝑlati. g̃ ꝛc. ¶ Scdo videtur de hoc casus in.c.ij. de ꝑca. vbi successor nō tenet̃ stare ꝺctui ꝑcariarū irrōnabiliꝫ p predecessorē ꝙcessarū:etiā si pena fuit apposita obligando se & successores.& fere ꝙsimilis casus ponit̃ in.c.ij. de re. pmu. sz iste defunctꝰ irrōnabiliꝫ ꝓcepit pensionē,p pluribꝰ futuris annis nō ꝙuertēdo eā in vtilitatē ecclie:sz ꝓpriā.qz de ꝙuersione nō apparet. ergo successor nō tenet̃ huic ꝺctui stare saltē respectu solutiōis ficnde ꝑ futuro tpe sicut in dubio ponit̃, & hec pars videtur corroborari per glo.& doctores in.c.querelam.ne prelati vi.suas.vbi dicit glo.q̄ si non pro vtilitate ecclesie contrarit:sed vt ipse tanq̄ prelatus ꝓticipet reddit⁹ pro locatione successor non tenetur stare per dictuz.c.ij. de preca. quia vltra tempus suū ecclam locare non potuit. & si soluit aliquid vltra sibi imputet: quia hoc prouidere debet.dicta.l.si quis domū.ff.locati. ¶ Tertio videtur casus in l.si filio.§.si vir in quinquennīū.ff.solu. matri. vbi dicitur q̄ si vir ꝙstante matrimonio locauit fundū dotalē in quinquennium soluto matrimonio quantūcunq̄ maritus habuit legitimā administrationē & dominiū vtile tpe locationis: tamē vxor nō tenetur stare contractui respectu solutionis facte ꝑ futuro tpe:quia nō potuit maritus preiudicare vxori recipiēdo pensionē pro tali tpe.ita in proposito cū prelatus censeat̃ maritus ecclesie.vij.q.i.sicut non potuit maritus preiudicare vxori recipiendo pensionē pro tali tpe:ita in proposito cū prelatus censeatur maritus ecclesie.vij.q.i. sic nō potuit preiudicare ecclesie recipiendo pensionē pro futuris annis post mortē ipsius. ¶ Quarto videtur bonus textus in.c.alienationes.xij.q. ij. vbi dicitur q̄ si clericus prebendā suā vel beneficiū alienare presumpserit non valet vt non potest intelligi nisi de alienatione fructuū ad tps: vt intelligit ibi glo.nā nulli dubiū q̄ ipm beneficiū cum sit speciale alienari non potest cū non recipit estimationē.i.q.i.per totū.ad idē.l. emptorem.C.locati.vbi emptor rei locate & sic successor non tenet̃ stare locatiōi facte per venditorē.nec obstare videtur auctoritas superioris que hic intercessit: q̄ cū ad vtilitatē ecclesie non intercessit:non habz prestare roboris firmitatē. non em potuit preiudicare beneficio & successori sine causa.arg.optimum de censi.significauit.& c.prohibemus.eo dē titulo. Et alibi dicit text⁹ iuris ciuilis q̄ vbi nulla auctoritas superioris interueniat an perperā interponatur.l.nulla.ff.de auctor. tuto.facit.c.i.de re.ec.non alie.lib.vi.& xij.q.ij.sine exceptione. ¶ Consensus em superioris debz esse legitimus,id est a legibus & moribus informatus.de consti. que in ecclesiarū. facit cle.i.de reb⁹ec.non alie.& quod no.Cal.in.c.i.de in integ.resti. ¶ In cōtrariū q̄ successor tenetur stare etiā respectu solutionis facte probatur sic. prelatus habz in rebus ecclesie administrationē liberā: vt in.c.cū nobis.de elec.ergo cōtractus initus nomine ecclesie debet in successorē trāsire.antecedens probatū est.s. consequentia probatur in.c. dilecti. de foro cōpe.vbi contractus initus cū predecessore & rescriptū delegatox contra ipm indultū transeunt in successorē re integra.contractus em initus est cū ecclesia que non moritꝰ. sz successor cōmittitur.xij.q.ij.liberti.& de rescrip.si gratiose. lib.vi.& optime facit quod notat Jnno.in.c.significauit. de testi.ad idē.c.i.de solu.vbi successor tenetur soluere debita ꝑ decessoris:sicut filius debita patris. sicut & contractus initi cū tutore transeunt in pupillū seu minorē finita tutela:nec remanet obligatus tutor.l.post mortē.ff.quando ex fac.tu.l.si tutele.ff.de admini.tu. ¶ Secundo de hoc videtur casus in cle.i.de re.ec.non alie.in fi.vbi clarissime videtur probare q̄ etiā sine consilio vel etiā sine consensu capituli & superioris pōt prelatus etiā religiosus locare & fructus vendere ad tēpus non modicū:puta decennīū.vt ibi no.in glo. & sic recipere preciū:cū non sit venditio sine precio,instit.locati.§. precii ergo successor talis ecclesie tenetur stare:quia si dicerem⁹ oppositū ecclesie adhiberent fraudē in suis actibus contra.c.ꝑtuas.de dona.quia darent potestatē locandi & fructus vendendi ad tempus non modicū:& postmodū dissolueretur cōtractus intercedente morte prelati.penā enim non meretur: quia auctoritate legis contrahit.l.gracchus.C.de adul.& c. qui peccat.xxiij.q.iij.imo iuste possidet qui auctoritate priorꝭ possidet.ff.de acqui.pos.l. iuste possidet. & per illud.c. querelā.ne prela.vi.su.vbi licite locat ad septennīū: & tenet̃ stare ꝺtractui.lz glo.intret in facultatē.quid si moriatur prelatus non finito locatiōis tempore. nam non videtur q̄ hec contenrio sit fienda:exquo enim contraxit nomine ecclesie q̄ non moritur:vt dixi in precedenti. ¶ Tertio adduco bonuz textū in.c.ex presentiū. de pigno. vbi patet q̄ si prelatus pignorauit res ecclesie illicite:cōpellitur licite post eius mortē ipsius heres ad relenandū pignꝰ & restituendū ecclie.g̃ saltē idem & fortius dicendum in casu nostro:vt si pensionē pro su

turo tpe cõuertit in vtilitatẽ suã vel remansit in patrimonio suo nõ molestet ꝺductor q̃ licite cõtraxit ⁊ soluit: ⁊ maxime intercedente auctoritate superioris. sed cõpellitur heres prelati ecclam reddere indemnẽ ꝑ futuro tpe sicut facit marit⁹ vxor soluto matrimonio. l. si filius. §. si vir in quinquennũ. ff. solu. matri. ¶ Quarto arguit sic. successor vniuersalis tenetur stare ꝺctui predecessor. vt in. l. viã veritat⁹. C. loca. ⁊. c. fi. de preca. sed prelatus est successor vniuersalis. vt colligitur ⁊ nota. per glo. in. c. ad sedẽ. de resti. spo. ⁊ per Inno. in c. eã te. de rescrip. ergo tenet stare dicto ꝺtractui ꝓdecessorũ etiã si sit successor singularis. vt no. doc. iuris ciuilis in. l. si filius. §. si vir in quinquennũ. ff. solu. matri. sed prelat⁹ nõ est successor volũtari⁹ qz succedit ex volũtate defuncti: sed necessarius ex legis dispositiõe. ergo stabit ꝺtractui successor ⁊c. ¶ In solutiõe hui⁹ quinti dubij ꝺsidero ampliando thema duos casus. Aut em̃ querim⁹ nunquid successor teneat stare ꝺtractui predecessoris: vt sic nõ valet expellere ꝺductorem. aut querim⁹ respectu solutiõis facte ꝑ futuro tpe sicut ponit in dubio iuri. Primo casu si prelat⁹ noie ꝓprio ꝺtraxit nõ intendens obligare ecclam sed seipm rectorẽ. ⁊ sic ad vitã suã ⁊ tũc cõiter tenet successorẽ nõ teneri ad obseruantiã illius ꝺtract⁹. sentiũt cõiter doc. in. c. fi. ne prela. vi. su. ⁊ glo. ibi sequuntur dñi de rota decisiõe. ccxxv. vbi plus dicũt q̃ hoc casu ꝺtrahit noie ꝓprio: ideo ꝑ ei⁹ mortẽ extinguit ei⁹ ꝺtract⁹. q̃ etiã si vellet successor nõ pot ꝺductore ꝺtradicente ratificare ꝺtractũ. satis placet. nã quantũ ad cõmoditatẽ ⁊ ius ꝓlati idẽ in eo qõ in vsufructuario. arg. eo. que no. glo. in. c. ꝓsenti. de offi. ordi. lib. vi. ideo extinguit ꝺtract⁹ per eũ initus sicut obseruat in vsufructuario. l. si quis domũ. ff. locati. optime facit ad ꝓpositũ. c. veniens. de transl. ⁊ c. ceterũ. eo. tit. de censi. preterea. ⁊. c. significauit. ¶ Si ꝺtraxit noie ecclie cõiter solet dici q̃ si in vtilitatẽ ꝺtraxit tenet successor: aliter nõ. vt notat in dicto. c. fi. ne prela. vi. su. que distinctio certe non videt simplr vera: qz exquo ꝺtraxit noie ecclie ⁊ habeat administrationẽ ⁊ potestatẽ ꝺtrahendi ⁊ nõ peccauit in solẽnitatibus ꝺz teneri ꝺtract⁹: lz ecclie lese cõpetit restitutio in integruz. cle. de in integ. resti. c. i. eo. c. i. ⁊. ij. lib. vi. Ideo distinguitur sic. q̃ aut locauit ad tps non modicũ: aut tpus modicũ. primo casu cũ ꝺstituũt ius in re: ꝺz q̃ fiat in casu licito ⁊ obseruet debita solẽnitas que solet interuenire in alienationibus: ⁊ altero deficiẽte nõ valet ꝺtract⁹. vt dicta clemen. i. ⁊ qõ ibi no. facit. c. nulli. de re. ec. nõ alie. Si vero vtrũq; intercessit qz in casu licito. ⁊ de his casib⁹ per glo. xij. q. ij. Insup ⁊ solennitate seruata de qua. xij. q. ij. fine exceptiõe. ⁊ in c. i. de re. ec. nõ alie. lib. vi. ⁊ in. c. abbatib⁹. ⁊. c. placuit. eade. cã ⁊ qõne. ⁊ tũc in dubio transit in successorẽ: cũ talis alienatio ꝓiudicaret successori. vt in iurib⁹ preallega. ꝺz ecclie cõpetit in integrũ restitutio: vt in. c. i. ⁊ ibi nota. maxime ꝑ Cal de. de in integ. resti. ⁊. c. ad nram. de re. ec. nõ alie. ¶ Si vero tps modicũ indistincte credo ꝺctũ tenet etiã respectu successoris: cũ in hoc nõ requirit auctoritas ꝺctoris vel aliqua solẽnitas vel casus vtilitatis vel necessitatis: vt expresse ꝺz in cle. i. ꝓalle. in fi. sed si ecclia enormiter ledat dabit restitutio in integrũ. vt in. c. i. de in integ. resti. non appet aliqua rõ quare ꝺtract⁹ nõ debeat trãsire in successorẽ: exquo a iure hz hãc potestatẽ ꝺbendi. ⁊ ꝺctt noie ecclie que nõ moritur. xij. q. ij. liberti. nec obstat. c. ij. de ꝑca. ⁊. c. ij. de re. pmu. qz loquunt in alienationib⁹ seu ꝺctib⁹ ad integrũ tps seu ad magnũ tps cã legitima vel solẽnitate ipo iure corruit ꝺct⁹. vt. d. cle. i. ⁊ ꝺ dixi. Sed nos loquimur in locatione q̃ in iure est pmissa ad modicũ tpus sine aliqua solẽnitate. vt. ꝺ. dixi. Nec obstat. c. alienatiões. xij. q. ij. qz loquit qñ ad tps nõ modicũ fit vendi tio: vt ibi no. alʾs sec⁹. vt no. in. d. c. fi. ne ꝓla. vi. su. hec ꝓcedũt in clerico hñte administrationẽ. in nõ hñte vt in canonico cõmuniter tenẽt doc. in. c. fi. ne ꝓla. vi. su. ⁊ dñi de rota in ꝓalle. loco q̃ talis ꝺctus nõ transit in successorẽ: qz ipe ꝑ oĩa equiparat vsufructuario. hz em̃ ius ꝓsonale ⁊ nõ plenã administrationẽ rei. sed est penes ecclam cui⁹ ipsi⁹ ꝓbende sunt bona. vt ꝓbat in. c. ex litteris. de ꝓba. ideo hz in eo locũ. l. si qs domuz. ff. loca. vbi ex cã rõnabili iteruenit auctoritas epi: vt no. Inno. in. d. c. fi. ⁊ cõiter ibi doc. ⁊ dñi de rota in locis preallega. Sed hoc quo ad pmũ mẽbrũ q̃ nõ fuit tactũ in themate seu in dubio: sed vt studens haberet perfectã materiã ideo inserui. Et si generaliter vis dicere in quolibet successore an teneat stare ꝺctui ꝓdecessoris. vide plene ꝑ Bar. ⁊ alios doc. in. l. si filio. §. si vir in quinquennũ. ff. solu. matri. ⁊ ꝑ canonistas in. d. c. fi. ⁊ per Archid. in. d. c. alienationes. xij. q. ij. vbi inuenies glo. in hac materia quã reduces ad distinctionem factã ⁊ fiendã. aliquid vide in. l. emptorẽ. viã veritatis C. loca. ¶ Quo ad secundũ casuz magis difficilẽ nũquid sit tutus ꝺductor respectu ecclesie vel successoris ex solutione facta predecessori vt ponitur in themate seu in dubio nostro distingue sic. q̃ aut recepta pro futuro tempore sunt versa in vtilitatẽ ecclesie: ⁊ in dubio iste ꝺductor tutus est. arg. in dicto. c. i. de po. ⁊ solu. c. i. tenet glo. ⁊ doctores in. c. fi. ne prelati vi. su. ⁊ hoc dico procedere etiã si nulla solennitas interueniret neq; superioris consensus: quia exquo locatio non fit ad longũ tps: solus prelatus hoc facere potest. vt in. c. fi. preallega. ⁊ in. c. i. de rebus ec. non alie. ⁊ dicitur ad non longuz tempus citra decennĩ. nã tempus decennij dicitur longum vt. l. fi. C. de prescrip. lon. temp. no. glo. in dicta clemẽ. i. ⁊ no. Bal. in. l. quecũq; C. de bo. que lib. ⁊ in. l. iubemus. de sacro san. ec. Fateor tamẽ q̃ si ecclesia fuisset grauiter lesa: potest petere restitutionẽ contractus. de resti. iuncto. c. i. prout dixi in precedenti membro. ¶ Aut non constat pecuniã illã receptam pro futuro tempore fuisse conuersam in vtilitatẽ ecclesie: ⁊ tunc presupposita validitate contract⁹ que qualiter dicitur colligitur ex dictis precedentibus. si prelatus locauit noie ꝓprio tanq; rector: nõ aũt noie ecclie: ⁊ tenetur ecclesia vel successor stare. qz ⁊ ꝺtract⁹ expirat hoc casu vt dixi in ꝓcedenti membro. arg. l. si quis domũ. ff. loca. ⁊ de transl. c. veniens. ⁊. c. decetero. ¶ Si vero locauit noie ecclie ⁊ nõ intercedente auctoritate superioris: ⁊ credo illũ ꝺductorẽ esse tutum. sed ecclia potest agere ꝺtra heredẽ prelati ad restituendũ precium quod defunctus perceperat vltra tps vite sue. qm̃ cũ iste ꝺtractus valuit nec exigebatur auctoritas superioris exquo ad modicũ tempus ꝺtraxit: vt. ꝺ. dixi nõ apparet quare ecclia vel successor non tenetur stare exquo ille ꝺtraxit in casu licito nomine ecclesie que non moritur. vt dicto. c. liberti. sicut em̃ pupillus tenetur stare contractui inito per tutorẽ lz possit agere contra tutorẽ actione tutele ad restituendum quod percepit ex eo cõtractu. l. tutele. ff. de admi. tuto. l. post mortẽ. ff. quando ex fac. tuto. ⁊ vxor stat cõtractui locatõnis inito per maritũ de rebus dotalibus lz nunc soluatur matrimoniũ agit tamen contra maritũ vel heredẽ eius ad restituẽdum vtilitatẽ quã percepit pro futuro tempore. vt nota. in. l. si filio. §. si vir in quinquennĩ. ff. solu. matri. ⁊ l. diuortio. in prin. eo. ti. ita ecclia seu successor ꝺz stare ꝺctui inito noie ecclesie ꝑ ꝓdecessorẽ: lz possit agere ꝺtra heredẽ defuncti. arg. d. c. ex ꝓsentiũ. de pig. xij. q. ij. quicũq; ⁊ hoc tenuit Boff. in c. fi. ne pre. vi. su. ⁊ Archi. in. c. alienat. xij. q. ij. ⁊ bal. in. l. iubemus. C. de sa. san. ec. ⁊ sic limita glo. in. d. c. fi. ⁊. c. alienatões. ¶ Si aũt heres nõ est soluendo: tũc agitur ꝺtra ꝺuctorem respectu futuri tpis: qz potuit cogitare hoc euenire posse. arg. l. si quis domũ. lz Boff. ⁊ Archi. in dictis locis ꝓallega. ¶ Illa tñ lex: si quis domũ quã allegat nõ ꝓbat id ad qõ inducũt. loq̃tur em̃ in vsufruc. qui ꝺtraxit noie ꝓsonali qõ habebat: sz nos loquimur in prelato qui ꝺtraxit noie ecclie in casu licito: nec recipe per prius pecuniã est damnũ: imo ẽ vtile ecclie. sed ex alio saluo. s. hoc dictũ vt ꝺductor. hoc casu nõ sit tutus: qz exquo nõ apparet de vtilitate ecclie ⁊ ei⁹ heres non est soluendo satis cõstat prelatũ culpose ⁊ maliciose pecuniã ꝑ presens recepisse. ꝑ futuro tpe ⁊ ex culpa prelati non debet ecclesia teneri si aduersus prelatũ vel ei⁹ heredẽ ecclesia non potest seruari indemnis. vt in. l. fi. ff. de admini. tuto. ⁊ ita nota. voluit Inno. in. c. cũ deputati. ꝓpe finẽ. de iudi. vbi dicit q̃ ex culpa prelati adhibita tenetur locus insolidũ si potest seruari indemnis aduersus prelatũ: alʾs non. Et credo q̃ si prelatus dolose percepisset pecuniã ꝑ futuro tpe vt ipe lucrifaceret ⁊ ꝺstet de dolo per cõiecturas q̃tunc ecclia non tenetur stare etiã si posset seruari indemnis aduersus heredem seu prelatũ. quia dolus non nocet ecclesie sicut nec dolus tutoris nocet pupillo. vt. l. dolus. ff. quãdo ex fac. tuto. no. Inno. in. c. cũ deputati. facit rʾa delictũ ꝓlati. de reg. iur. lib. vi. ⁊. xvi. q. vij. placuit. Si aũt ꝓcepit pecuniã auctoritate superioris vt ꝓsupponim⁹ hic in themate tũc est magis

dubiũ quo casu dico ꝙ si heres est soluendo agetur ẽtra heredem ⁊ nõ cõtra cõductorẽ sicut dixi in precedenti membro ⁊ fortius hic vbi interuenit auctoritas superioris nec presumam vere vel presumptiue in vtilitatẽ ecclesie. Iz em̃ auctoritas prelati faciat prima fronte cõtractus ꝑ vtilitate ecclesie presumi. argu. eius qõ no. Bal. in prima cõstitutione in vsi. feud. ⁊ arg. c. nisi. de preben. non tamẽ presumitur versum nisi aliter probetur vere vel presumptiue: vt ipsemet Bal. voluit in autẽ. hoc ius porrectũ. C. de sacrosan. eccle. ⁊ facit. c. i. de reb⁹ eccle. nõ alie. lib. vi. ⁊ qõ no. in. c. qõ quibusdã. de fideius. Si aũt heres prelati locatoris non est soluendo: tunc satis põt dubitari ꝑ auctoritatẽ superioris. quo casu puto ꝙ auctoritas supioris non fuerit interposita ex aliqua rõnabili cã vel fine cãe cognitiõe cõductor nõ erit tutus: sed ꝑcedit qõ. s. dixi qm̃ auctoritas nõ interuenit. arg. l. nõ est differentia. ff. de aucto. tuto. ⁊ in. l. magis puto. ℈. illud. ⁊ in. l. i. de reb⁹ eo. nec supior sine cã põt preiudicare bñficio iuris interponẽdo suã auctoritatẽ. vt in. c. i. de re. eccle. nõ alie. li. vi. ⁊ coꝛpo ꝙ nõ apparet de cognitiõe nõ presumam legitimaz cãm vt eccl'ie obligetur ꝑ futuro tpe. arg. in iurib⁹ preallegatis. ⁊ in. l. i. ℈. hoc aũt. ff. ne vis fiat ei. ⁊ facit qõ no. Inno. in c. i. vt eccle. benefi. ⁊ Frede. ꝟsilio. xxij. facit ꝑm hos. c. fi. ne prela. vi. su. Si autẽ fuit expressa aliqua cã rõnabilis in interpositione auctoritatis que in veritate suberat nõ habuit effectũ ex culpa prelati superueniẽtis: vt qz nõ expendit pecuniã illã in cãm expressam. tũc satis credo illũ ꝺductorẽ esse tutũ: qz satis est ꝙ legitime ⁊ ꝑ vtilitate eccl'ie cõtrarit. nec aliter tenet ꝓbare versum: sed prelat⁹ qui interposuit auctoritatẽ ꝺz esse sollicit⁹ vt pecunia expendet in vtilitatẽ eccl'ie. vt dicta. l. magis puto. ℈. illud. Si aũt cã expressa erat falsa tunc illa interpositio auctoritatis nihil opatur etiã si fuit interpositũ decretũ. vt in. d. l. i. ⁊ in. l. magis puto. ℈. i. ꝑallega. ⁊ in. l. i. ℈. hec aũt verba. ne vis fiat ei. ⁊ in. l. i. cũ no. in. ℈. subuenitur. ff. de fideicõ. lib. facit qõ no. Bal. in. l. i. C. de predi. minor. sine decre. nõ ali. Fateor tñ ꝙ si appareat de interpositione decreti oĩa presumũtur legitime facta nisi ꝓbetur contrariũ. vt no. Spec. in ti. de emp. ⁊ vendi. ℈. nũc dicendũ. ℣. breuiter scias. ⁊ Bal. in prima cõstitutiõe in vsi. feud. ⁊ ꝙ ꝙ hoc casu cũ locatio fiat ad modicũ tps nõ sit necessaria interpositio decreti: tñ si interuenit est valde vtile. qz nõ presumo contrahentẽ in aliqua culpa dando pensionẽ ꝑ futuro tpe. ⁊ sic erit tutus cõductor etiã si heres prelati nõ sit soluendo vt. s. dixi. ⁊ facit qõ no. Inno. in. d. c. cũ deputati. vbi dicit ꝙ cessante culpa ꝓlati in cõtrahendo eccl'ia in ei⁹ cõtractu tenetur in solidũ: nec ex culpa supueniente in nõ cõuertẽdo pecuniã in necessariã impensam ꝺz nocere cõductori. argu. regule factũ legitime. de regu. iur. lib. vi. secus putarẽ si supior simpliciter interposuisset auctoritatẽ suam: ⁊ nõ permisit cãe cognitionẽ seu nõ appareat. tũc em̃ nõ presumã ꝑ auctoritate iudicis in obligando eccl'iam ꝑ futuro tpe. arg. dicti. c. i. de re. eccle. nõ alie. iũcta glo. ver. tractanꝫ. in fine. Et est differẽtia inter decretũ ⁊ auctoritatẽ quantũ ad hoc: qz decretũ ꝓsupponit tacite cãm fuisse allegatã ⁊ ꝓbatã ipi supiori. iuxta no. ꝑ Bar. in. d. l. i. de põdi. mi. sine decre. nõ alie. ⁊ fertur sniã ꝑ qua ꝓsumitur. Sed auctoritas est simpl'r cõsensus auctorizabilis. vñ nõ includit in se cãe cognitiõez iterueniss nisi aliud appareat. ꝑ hoc qõ no. in. d. glo. in ver. tractanꝫ. ⁊ facit qõ in simili no. Bar. in. l. sciendũ. de verb. oblig. ⁊ Inno. in. c. in notuit. de eo qui fur. or. susce. ⁊ de decreto seu simplici auctoritate vide ꝑ glo. in. c. i. de reb⁹ eccle. nõ alie. lib. vi. ꝑ Bal. in l. quecunqꝫ. C. de bo. que lib. ⁊ ꝑ Inno. ⁊ Anto. de but. in. c. cũ. de ꝟsue. ⁊ hec sunt que sentio hoc difficili dubio. ⁊ in hoc sunt reducenda oĩa ẽtia superi⁹ formata: ad que aliter rñdere necesse est. ¶ Ad sextũ dubiũ arguitur primo ẽtrariã consuetudinem ep̃o non ꝓdesse. ⁊ videtur hoc exp'ressum in. c. cognouim⁹. xij. q. ij. vbi singulariter ꝓbatur cõsuetudinẽ introduci non posse nõ solũ vt questa penitus subtrahantur: sed etiã vt detur de ãtiquis redditib⁹: iz de obligatiõib⁹ ⁊ alijs postmodũ obuenientib⁹ nil detur. ꝺz ergo ꝟsuetudinẽ prauari ⁊ subintroducta nõ obstante solui de oĩb⁹ obuenientibus tam antiquis ꝙ nouis puenientib⁹ in vna ⁊ eadẽ substantia duplici quodãmõ iure cẽseatur. vt ꝺr in. d. c. cognouim⁹. xij. q. ij. ¶ Secundo arguitur de. c. i. de consue. vbi patet cõsuetudinẽ eccl'esijs gratiosam introduci non posse. Hec em̃ consuetudo vt ep̃s quantũ cõferat satis videtur gratiosa ⁊ prana. qm̃ vt dicit tertus in. c. quattuor. xij. q. ij. nephas est si sacris edibus destitutis in lucrũ suũ presul impẽdia his deputata concertat. ¶ Tertio ꝓbatur sic. certũ est quartã deberi ex dispositione multoꝝ iurium. xij. q. ij. concesso. c. quattuor. ⁊ c. de redditibus. ⁊ in. c. cognouimus. ⁊. c. de vtilitate. cũ multis alijs. Si ergo cõsuetudo contraria non valet: tamen iuris dispositio non preiudicatur ex consuetudine nisi sit rõnabilis. vt in. c. fi. de ꝟsue. vbi ĩmo cessat rõ ⁊ veritas vetustas erroris dici põt. vt in. c. consuetudo. viij. dist. constat em̃ hãc carere rõne: ĩmo appellaꝫ prava ⁊ nepharia. vt dicto. c. quattuor. ⁊. c. cognouimus. ⁊ pro hac etiã parte multa iura adduci possunt. de his que fi. a prela. pastoralis. de eccle. edifi. c. i. xij. q. ij. vnio. xvi. q. i. si monachus. cũ multis simílib⁹. ¶ In contrariũ ꝙ in talibus consuetudo sit attendenda faciunt. c. de his. ⁊. c. antiquos. x. q. i. vbi de hac quarta nõ fit mentio: maxime in dicto. c. antiquos. iz medietatẽ recipit ep̃s: ⁊ aliã medietatẽ tribuit clericis. ad idẽ. c. requisiuit. de testa. vbi pz ꝙ de relictis episcopo vel eccl'esie sit ꝟgrua diuisio inter episcopũ ⁊ eccl'iam fabrice vtilitatẽ. ⁊ sic de directo videtur cõtra illud. c. cognouimus. s. allega. ad partẽ negatiuã. ¶ Secundo adduco nota. per Hostien. ⁊ Jo. an. ⁊ fere oẽs doctores sequentes in. c. i. de eccle. edifi. vbi dicũt ꝙ in fabrica seu reparatione eccl'esiarũ primo loco attendenda est ꝟsuetudo. nam in quibusdã partibus populus ad ista tenetur. que consuetudo tanꝫ laudabilis obseruanda est. vt in. c. ad apostolicam. de symo. ¶ Secundo requirtur ad quartũ deputatã fabrice. ¶ Tertio ad id quod habetur in. c. i. de eccle. edifi. ⁊ idẽ Archi. xij. q. ij. in. c. quattuor. preallega. patet ergo consuetudinẽ in talibus attendendã. ¶ Quarto ad idẽ inducitur. c. fi. de his que fi. a maio. par. capi. vbi epi ⁊ canonici de redditibus suis ex speciali prouisione conferũt ad fabricam ecclesie. ⁊ sic cessabit ibi ex consuetudine quarta pars fabrice deputata. ⁊ ita intellígit Inno. ter. inducit qui dixit consuetudinẽ in talibus obseruandã. de sepul. c. certificari. ⁊ sic videtur ibi casus de hoc iuncta glo. sed ipe Inno. nullã mentionẽ facit de preallegatis iuribus que expresse talẽ consuetudinem reprobare videntur. ¶ Quinto pro hac parte facit generalis consuetudo totius fere orbis quaz papa scit ⁊ tolerat. Nã hodie vt videmus non finit iste diuisiones quartarũ vt vna detur episcopis: alia eccl'esijs seu canonicis seruientibus: tertia fabrice: quarta pauperib⁹: prout traditur in illis iuribus. c. quattuor. c. de redditibus. c. concesso. cũ similibus. sed canonici vt plurimũ habẽt prebendas suas distinctas a bonis episcopatibus: ⁊ episcop⁹ possidet ⁊ distribuit bona episcopatus prout sibi videtur. ¶ Ad solutiones deo propitio fauente: ac saluatoris genitricis adiunctis precibus condescendens: vt oĩa prorsus fileant contraria quatuor casus in hac materia considero. ¶ Primus est cũ ꝟsuetudo hoc onus fabrice in aliuz ab episcopo transfundit: puta in populum ciuitatis. ⁊ talis consuetudo laudabilis est ⁊ amplectenda. arg. de symo. ad apostolicã. ⁊ de quarta fabrice iure deputata poterit per episcopũ fieri aliud suũ ⁊ meritorium opus. argu. xij. q. i. videntes. ⁊. xvi. q. i. idem dicendũ eadẽ rõne si fabrica habet bona distincta: alꝫ ad hoc onus sufficientia. Ad predicta vide bonũ tertũ in. c. si propter tua debita. de rescrip. libro. vi. vbi probatur notabiliter consuetudinem induci posse vt fructus primi anni beneficiorum in certa dyocesi vacantiũ debeantur fabrice ecclesie cathedralis. ¶ Secũdus casus. quando nemini hoc onus fabrice incumbit: nec episcopus vult pretextu ꝟsuetudinis fabrice aliquid impendere. ⁊ sic ecclesie patiuntur ruinam seu diffozmitatem: ⁊ nõ valet consuetudo. ⁊ hoc casu loquitur tertus in dicto. c. quattuor. vbi dicitur nephas esse si in sacris edibus destitutis in lucrũ suũ presul impendia his deputata cõuertat ⁊c. ¶ Tertius casus. quãdo pretextu cõsuetudinis vult impendere quartã: non de antiquis redditibus: sed de nouiter obuenientibus vel vult conferre. ⁊ etiã non valet consuetudo: quia non est rõnabilis vt eadẽ substantia diuerso iure censeatur. ⁊ est ille proprie casus in. c. cognouimus. xij. q. ij. ⁊ tenet Hostien. in summa de eccle. edifi. ℈. i. in fi. ¶ Quartus ⁊ vltim⁹ casus est qm̃ ex ꝟsuetudine episcopus non depu

tat quartã: sed alias quotã, vel adiuuat quantũ põt fabrica, t forte nimis sit impotens: ita q nõ lucri faciat sibi. t talis ꝯsuetudo valet t tenet: t satis rõnabilis est. t ꝓcedant alia iura que de quarta ista nullã mentionẽ faciũt. nã prelat⁹ ecclesie non dz mendicare t reddit⁹ cõuertat in fabricã. sed de his que sibi supersunt facere tenẽt. vt. c. de his. de eccle. edi. t quantũ facere põt iurta possibilitatẽ suã. vt dicto. c. si monachus. xvi. q. i. t si ecclesia fabrica indiget põt hoc casu cõpelli populus ad restaurandũ. iurta no. in. c. i. de eccle. edifi. valet ergo in hoc ꝯsuetudo vt nõ teneaẽ ꝯferre precise quartam: sed iurta possibilitatẽ porrigere auxiliũ. ¶ Et aduerte q data possibilitate epi tenenẽ ꝯferre ad fabricã necessariã etiã vltra quartã. vt notabiliter dicit Inno. in. c. fi. de his que fi. a maio. par. capi. qõ intellige siue cõsuetudo habeat vt nõ deputetur quarta siue sic. arg. c. si monach⁹. xvi. q. i. vbi dicitur prelatũ debere cõferre ad fabricã data necessitate: quanto meli⁹ põt iurta possibilitatẽ suã. ¶ Eo añt casu quo ista quarta de ꝯsuetudine nõ soluaẽ vel nõ sufficit possunt compelli etiã canonici ad ꝯtribuendũ. vt in. d. c. fi. de his que fi. a maio. parte capi. t vide de hac materia per Jo. an. in. d. c. fi. ppter tua debita. vbi dicit q si considerato statu epi t capituli nõ supereſt eis tantũ qõ sufficit ad necessariã fabricã ecclesie cathedralis poterũt facere statutũ deputãdo fruct⁹ primi anni beneficioꝝ vacantiũ ad fabricã ecclesie. Et vide tur hoc ꝓbari in illo textu dñi facit mentionẽ de statuto. t facit. c. cõstitut⁹. t qõ ibi no. de reli. do. t in. c. i. de re. eccle. nõ alie. lib. vi. per que iura t in eis nõ puto etiã certã partẽ fructuũ bñficioꝝ nõ vacantiũ poterunt deputare ad fabricã necessariã ecclie cathedralis. scz ex reliqua pte rectoꝝ ecclesiarum honeste viuere t onera ecclie subire possunt. t idẽ dico de fructib⁹ capelle respectu plebis cui subiaceret. vt no. Frede. ꝯsilio. xxvi. Et hec ad indiuidue trinitat] gl'iam sufficiãt.

t

Itius clericus ex sui bñficij ecclastici reditibus patrimonio conseruato vitã ducens ab eodẽ beneficio abiectus existit t spoliat⁹ existens dicto bñficio renũciauit sponte sibimet postmodũ restitutiõẽ petẽti tria obiecta fuerũt. ¶ Primo q possessionẽ petitaz ex titulo vel alio modo minime iustificabat. ¶ Secundo post predictã spoliationẽ renunciatio spõtanea fuit secuta. ¶ Tertio circuitu nomine petẽtis facultatẽ priuandi dicto titio reluctante tribuens t afferente ante obiectoꝝ discussionẽ restitutionẽ fiendã. ¶ Ex predicto themate quattuoꝝ thematis ordine nõ seruato dubia eliciuntur. ¶ Primũ an ecclesiastici beneficij restitutionem petens possessionẽ ex titulo vel alio modo iustificare teneatur. ¶ Secundũ an petẽti beneficij restitutionẽ spontanee renũciationis facte post spoliationẽ obstat exceptio. ¶ Tertium vtrũ crimen notoriũ beneficij priuatione dignũ excludat ipsius beneficij restitutionẽ petentẽ. ¶ Quartũ vtrum habẽs patrimoniũ t beneficiũ ecclesiasticũ valeat recta cõscientia salua cõseruato patrimonio de beneficij redditibus vitã ducere. ¶ Ad primũ dubiũ multipliciter affirmatiue arguitur. Primo sic. vbicunq; res non est vniformiter possibilis sed certo modo non tñ potest probari illius rei possessio nisi probetur ille modus cuius respectu res possideri potest. hoc probatur in. c. ex transmissa. t. c. ex parte. i. de resti. spoli. vbi petens restitutionẽ coniugis habet probare coniugiuz saltẽ primo effectũ validũ quãtũcunq; agatur possessorio. qõ nõ ꝯtingit ex alio nisi q; libera persona possideri non potest etiã si in vnculis teneatur. vt in. l. cũ heres. in fi. t in. l. ꝙnis. ff. de acquiren. pos. ideo habet ꝓbare respectu cuius libera ꝑsona potest possideri. ad idẽ facit. l. i. ff. de rei ven. vbi vendicans liberã personã debz probare titulũ legitimũ: quia libere persone dñium habere non põt. sed beneficiũ ecclasticuz rõne tituli non potest haberi seu possideri nisi mediante institutione canonica. vt in regula prima. de regu. iurꝭ. lib. vi. t in. c. ex frequentibus. de in sti. t ꝓ hoc q; id dicã posse qõ de iure possum⁹. xxij. q. ij. faciat hõ. t. l. fili⁹. ff. de ꝺdi. insti. ergo nõ põt ꝓbari possessio bñficij nisi ꝓbetur titulus cuius noĩe possideri põt. ¶ Secũdo ꝓbatur ex idẽtitate rõnis. sicut enim in ꝺiugio carnali titulus probari debet saltẽ primo aspectu iustus. vt in predicto. c. ex transmissa. t. c. ex parte. ergo idem

dicendũ in cõiugio spirituali. arg. c. inter corporalia. de trãsla. prela. maxime cũ in istis vertitur maius piculũ. ergo cautius t strictius est agendũ. de elect. vbi periculũ. lib. vi. facit textus optimus in. c. dudũ. el. ij. de elec. vbi dicitur q; anime damnabiliter decipiũtur pro eo qui sine titulo in ecclesiasticis beneficijs introducuntur. ¶ Tertio probatur sic. vbi nõ fuit institutio non potest allegari destitutio: t per cõsequẽs non potest allegari spoliatio. de despon. impube. c. ad dissoluendũ. t in. l. decẽ. ff. de verb. oblig. facit bene. c. q; vero non formatũ. xxxij. q. ij. sed cessante legitimo titulo non potest dici institutio. vt in. d. c. ex frequentibus. t in regula prima; de regu. iuriꝭ. ergo nec destitutio. t sic non põt pretẽdi spoliatio nisi probetur titulus rõne cui⁹ ꝓbatur institutio. ¶ Quarto videtur aperte ꝓbari in. l. ij. §. quedã. ff. de interdic. vbi dicitur q; interdictũ de locis sacris t religiosis exhibendũ hz annexã causam ꝓprietatis. t sic videtur ibi textus q; sit probandus titulus etiã cũ agitur de interdicto vel alio interdicto. q; in istis sacris non est dare nudũ possessoriũ. ¶ Quinto arguitur sic. beneficiũ ecclesiasticũ versatur circa incorporalia t circa diuinoꝝ administrationẽ t iurisdictionẽ in foro contentioso t penitentiali exercendo. i. foro competenti. sed incorporaliũ possessoriũ haberi non potest nisi ꝺscientia domini. l. quotiens. ff. de serui. l. iij. §. dare. ff. de vsufruct. leg. t de serui. t aqua. no. Inno. in. c. bone. el. ij. de postu. prela. t in. c. in litteris. de resti. spoli. t de offi. ordi. conquerente. t in multis alijs locis. ergo nõ sufficit probare nudã possessionẽ beneficij: sed oportet q; ad minus ꝓbetur scientia seu auctoritas superioris; t sic satis toleretur possessio. ¶ Ultimo adducitur. c. cõstitutus. de fi. presby. vbi petenti restitutionẽ fuit opposita exceptio q; pater ipsius in eadẽ capella ministrauerat. si fuit admissa exceptio cõcernens defectũ ꝓprietatis qõ nõ ꝓuenit ex alio nisi q; in istis beneficialibus non est dare nudũ possessoriũ. ¶ In contrariũ ad partẽ negatiuã primo adducitur. c. in litteris. de resti. spoli. vbi dicitur pri⁹ debere agere de eiectiõe q; de canonica institutione. q; predo ẽ fm iuris rigorẽ restituẽdus. que verba satis clare innuũt q; in beneficialibus est dare nudũ possessoriũ partib⁹. vt in auten. sed iam necesse. de donatio. ante nup. t quod no. ꝑ Inno. in. c. plerique. de ĩmu. eccle. t per doctores in. c. is qui sedẽ de sponsa. ¶ Secũdo probatur per. c. accepta. de resti. spo. vbi videẽ casus q; exceptio spontanee renũtiationis obstat agenti interdicto recuperãde in institutionibus beneficialibus. ¶ Tertio ꝓbaẽ rõne. ex quo eñ post spoliationẽ renunciauit sponte purgat oñe vitiũ violentie precedens: t ideo nõ dz posse agere de violentia preterita cũ videatur huic iuri agendi renũciasse sponte renũciãdo illi rei circa quã violẽtia fuit annexa. vt probatur in simili in. c. ij. qõ metus cã. vbi patet q; si quis primo promisit soluere per metũ postea soluit sponte: non potest violentiã seu metũ precedentẽ allegare. cũ sponte soluendo sublata sit causa precedentis turpitudinis. Ad idẽ. l. si ob turpẽ causam. vbi dicitẽ q; si promittẽs ob turpẽ causam conuenietur potest vti remedio exceptiõis t repellere actorẽ. secus si postea sponte soluit: cũ tunc ex solutione spontanea videtur sublata precedens causa turpitudinis. ¶ Quarto arguitur sic. per renũciationẽ perdit renũcians omne ius quod habebat in beneficio. nam ex solo animo perditur dñium possessione existente penes aliũ. vt in. l. si quis. §. differẽtia. iũcta glo. ff. de acqui. pos. videtur eñ habere velle rem ꝓ derelicto. l. i. ij. t. iij. ff. ꝓ derelic. facit qõ no. in. c. sup hoc. de renũ. xvi q. vi. c. i. ergo nõ dz posse petere restitutionẽ illi⁹ rei quã a se spõte abiecit: maxime in bñficialibus in quib⁹ nõ põt sine pctõ tenere sine titulo. vt in regula prima. de regu. iur. in. vi. t in. c. ex freqntib⁹. de insti. t maxime hoc ꝓcederet si tenẽs possessionẽ in bñficialib⁹ nõ posset habere sine titulo. tũc eñ excipiendo de renũciatione defenderet se super possessorio. ¶ Pro solutiõe hui⁹ secũdi dubij examinandi sunt primo intellect⁹. c. sollicite. t. c. accepta. de resti. spo. ex quib⁹ dependet hui⁹ dubij decisio. Nam. c. sollicite videtur velle q; nõ admittatur hec exceptio. cuius ꝯrariũ innuit. c. accepta. de resti. spo. ¶ Et sciendũ q; pro cõcordia illoꝝ capl'oꝝ quattuor dantur solutiones. Primo q; de creta. sollicite cõtinet dispensationẽ ex eo quia audiẽ ille cõtra iuramentũ. de iure eñ nõ debuisset auduri. per. c. accepta.

sed certe hec solutio non est bona: quia intellectus iuriū non sunt trahendi ad gr̃am, vt no. Jo. an. in. c. ex parte. A. de testi. ¶ Itē ex solutōne illius. c. non pōt colligi q̄ ibi fiat gr̃a. Ad idē q̄ habetur. s. in ꝓhemio vbi dicitur: resecatis superfluis t̄ē. Nā sic intelligendo illud. c. esset superfluū: cū nō appareat an sit gratia. ¶ Secūda solutio est: q̄ in. c. sollicite renunciauit metu t nō coā suo iudice: ideo nō obstat renūciationis exceptio. sed in. c. accepta. renūciauit sponte t coram suo iudice. hec solutio colligitur ex glo. c. sollicite. que mihi non placet quo ad textū: q̄ nihil ibi de metu dicitur nec ponderatur q̄ nō coā suo iudice fuerit facta. ¶ Tertia solutio q̄ in. c. sollicite agebat possessorio tm̄. hec eñ solutio nimis restringit text. c. accepta. ¶ Quarta solutio ē: q̄ in. c. accepta admittitur exceptio renūciationis facte ante oēm spoliationem: q̄ illa cōcludit ad possessoriū. renūciando eīi dū existeret in possessiōe habuit rem ex toto ꝓ derelicta t perdidit ꝓ prietatē t possessionē. in. d. l. si quis. §. differentia. ideo non pōt penitere spoliationē. illa eīi exceptio admittitur tanq̄ concernens defectū ꝓprietatis t possessionis. sed in. c. sollicite. de testi. spoli. nō admittitur exceptio renūciationis facte post spoliationē: q̄ cōcernit solū ꝓprietatē t nō possessionē. Non eīi pōt renūciatio referri ad possessionē quā nō habebat illo tpe: ideo nō dz admitti cōtra agentē possessorio. vt in. c. litteris. t in. c. itē cū q̄s. eo. ti. hec solutio elicitur ex glo. c. accepta. t videtur ibi placere Jo. an. Inno. Et idē sentit Inno. in. d. c. sup hoc. de renūci. Nec obstat si dicat q̄ sponte renūciatio videtur purgasse ꝓmā cām turpitudis t violentie. arg. d. c. ij. t. iij. t in. l. si ob turpē. §. allega. ꝓ parte affirmatiua. soluit eīi hoc contrariū Inno. multipliciter in. d. c. super hoc. t vera t notabilis solutio est q̄ in contrarijs solutio subsequens est executio actionis precedētis. nec aliter pōt fieri solutio ordinata nisi ꝓpter ꝓmissionē precedentez. nō sponte soluēdo cū nō teneat videt libere tūc donare t purgare oīe vitiū precedens. arg. l. cuius per errorē. ff. de regu. iur. sed renūciatio sequens spoliationē nō ordinatur ad actū precedentē vt executio illi? cū ad multa alia pōt fieri renūciatio q̄ ꝓpter spoliationē precedentē. forte eīi nō poterat ꝓficere in illo beneficio vel alter sibi nō cōferebat vel conscientia de iusticia tituli eīi mordebat. ¶ Itē ꝓpter renūciationē sic factā nō accessit ius spoliari. iuxta nota. per Bar. in. l. naturaliter. §. nihil cōe. ff. de acquiren. pos. Sed in contrarijs ius ꝓ solutionē accrescit ei qui metū intulit vel turpē ꝓmissionē recepit. Nec obstat q̄ renūciando videt rem ꝓ derelicta habuisse. iuxta nota. in. §. ofia. preallega. Nam vt sentit Inno. in. d. c. super hoc. ꝓcedit eīi hoc quo ad ius reale: nō quo ad ius personale inherens pſone t sibi acquisito ex violentia sibi illata. nā interdū vnde vi est personale lz in rem. in l. fi. ff. de interdic. t maxime quia tali iurī parte absente renūciari nō pōt. iuxta nota. in. l. i. C. de pac. imo plus putat dñs An. in. d. c. sollicite. q̄ etiā si presente parte renūciasset beneficio seu illi rei spoliate nō tolleretur ius agendi possessorio ex mente renūciantis. Ergo puto hoc verū nisi essemus in ꝓphanis t renūcians crederet ius suum sponte spoliare. tunc eīi obstaret agenti possessorio exceptio renūciationis: tamē q̄ fundaret intentū ex cipiētia super ꝓprietate t excludetur agentis si esset notoria. tñ q̄ renūciando illi spoliatori videt voluisse purgare vitiū spoliatiōis saltē respectu possessiōis cōsequende. cū possessoriū sequatur ꝓprietatē vbi notoria ē. vt in. c. dilect?. de cā poss. f. t ꝓprie. t in. l. pupillus. ff. de auct. tuto. sed hec videt lectura cōis ad illū tex. ex qua infert ad solutionē huius dubij q̄ cū spoliatus existēs renūciauit bñficio nō pōt talis renūciatio referri ad possessionē quam nō habebat quātūcūq̄ esset spontanea. nā rō decidēdi ē. posita excludit pariter ad spontaneā renūciationē sicut ad non spontaneā. sed magis cōcludit q̄ nō presumitur spontanea. vt sentit ter. in. d. c. sollicite. ¶ Sed contra hanc cōem lectur̄ sic dispensatū ego fortissime oppono. nā per renūciationem spontaneā siue nō spōtaneā presumptionē ꝓdidit hoc est necessariū. facit q̄ no. Archi. in. d. c. i. de eo q̄ mit. in pos. lib. vi. Sed Inno. variat t in. c. bone. el. ij. de postu. prela. solū requirit scientiā superioris dicens q̄ lz scientia nō sufficiat ad iustificandū possessionē: sufficit tñ ad hoc vt possessionē appareat euidenter iniusta, t hic sufficit fm eū ad agēdū possessorio q̄ est verū nota dignū in. c. ex parte. preallega. solū requritur vt ꝓbat exercitiū actuū canonicis tm̄ competentiū vel alioz actuū si exercuit vt canonic?. Jo. an. in. d. addi. quo ad oīe beneficiū tenet pma opi. Inno. s. q̄ ad min? ꝓbetur se fuisse possessorē potentia canonicoz admittētiū istos ad tales actus: t sic fm eū quale refugiū hz possessor sibi dz sufficere in odiū violentie. t sic procedit dictū Inno. in. c. ex parte. an sufficiat ꝓbare illū sic fuisse habitū t reputatū. Jo. an. in addi. Spec. in ti. de testi. §. nūc videndū. in ver. multū videt velle q̄ si ꝓbatur realis extract?: sec? si verbalis tm̄. arg. cle. si vn?. de sen. excō. t de priuile. c. si ꝓpē. libro. vi. dñs Anto. multū sentit in hac materia. dicit eīi q̄ possessionē beneficij respectu tituli nemo habere pōt absq̄ scientia t patiētia ei? a quo pendet ius cōferendi seu trāsferendi: q̄ hec est impia pria possessio que nō pōt haberi nisi per patiētiā illi? ad quē spectat ius transferendi. alleg. l. iij. §. dare. ff. de vsufruc. t in l. quotiēs. de serui. quasi sentiat q̄ ista possessio vel quasi cōsistat circa inco: palia cū habeatur respectu iuris administrādi. nec in canonico putat sufficere scientiā t patiētiā canonistarū: nisi q̄ ab eis pendet ptās cōferendi possessoriū trāsferendi: vel inquantū agit̄ de acquisitione possessionis alicui? iuris cui? translatio dependet a potestate canonicoz: vt in potestate eligendi vel interessendi capitulo t similib?. ¶ Itez lz scientia t patientia superioris sufficiat ad habēdū possessionem bñficij: nō tñ sufficit ad agendū possessorio si ab illa possessione deijciatur. q̄ oportet aliter possessionē colorare. exquo eīi nō apparet auctoritas superioris est euidenter iniustus possessor cui nō cōpetit possessoriū: nisi superior aliquez actū fecisset per quē illū probasset. vt admittendo ad osculū t similia. vt in. c. ex ore. de his que fi. a maio. parte ca. t de ꝓben. dilecto. vel nisi ātiquissima sit possessio: q̄ eoipo ex hoc colorat. ꝓ hoc q̄ no. Jnno. in. c. ij. de in integ. testi. ¶ Item fm eū sufficit ꝓbare titulū primo aspectu validuz. vult ergo dñs Anto. q̄ respectu acquisitiōis beneficij sufficiat sola scientia superioris. sed respectu agēdi possessorio oportet q̄ aliter iustificet possessio. vel ꝓbādo auctoritatē superioris. vel titulū primo aspectu validū. vel longā possessionē. vel quid simile. t hoc dicit ꝓcedere nedū iudicis officio: sed etiā ad instantiā partis. q̄ als est euidenter iniustus possessor cui nō datur possessoriū. Et idē putat dicendū: t fortius si agat vti possidetis. q̄ als possessio presumetur clādestina vel euidēter iniusta que nō parit possessoriū. t hoc idē tenet Bald. in dicta clemen. si vn?. hec sunt cōpendiosa que in hoc articulo difficili reperio scripta. ¶ Ego meli? t acuti? sentiens iudicio semp saluo: primo puto quicquid in cōtrariū senserit dominus Anto. possessio beneficij acquiri pōt absq̄ scientia t patientia superioris. t primo induco tex. apertū. iij. q. i. §. pz vbi dicitur. speciale est in occupante illicito modo papatum. vt possit inde expelli absq̄ iudicio cū non repiatur superior hoc casu qui pōt adiri. sed in alijs qualitercūq̄ t si per violētiam occupauerit beneficia t tñ eps nō dz inde absq̄ iudicij auctoritate repelli. t si fuerint adiecti possunt petere in integrum restitutionē possessionis. t sic aperte sentit possessionē in beneficialib? posse acquiri absq̄ scientia t patientia superioris. t q̄ etiā illa possessio sufficit ad agendū possessorio recuperande. t lz dicta gratia nō sit auctorata cuz nō repiatur approbata. iuxta no. in. c. ij. de rescrip. per Jo. an. tñ sunt magne auctoritatis. ¶ Ad idē adduco auctoritatē Inno. in. c. bone. el. ij. de postu. prela. vbi apertissime vult q̄ absq̄ scientia superioris pōt acquiri saltē illicita possessio. sufficit eīi scientia illi? qui possidet beneficiū. t adhuc plus dato q̄ sine causa possessoris pōt acquiri possessio saltez naturalis que erit sufficiens ad agendū possessorio si repelleret a tertio. vt no. Bar. in. l. i. ff. de acquiren. pos. facit q̄ no. in. l. clam possidere. §. qui ad nūdinas. t in. l. peregre. eo. tit. ¶ Itē t tertio ex quo beneficiū ex se est possibile t ꝓsona ē capax: q̄ clericus. quare dz impediri acquisitio superioris ꝓ sine licentia superioris. cū talis acquisitio cōsistat in facto. solū eīi reperitur contrariū in laico. q̄ possidere rem spiritualē nō pōt: acquirit tamē denūciationē t nō possessionē. vt in. c. cām. de prescrip. t no. Cal. in. c. ex parte. de testi. spoli. facit q̄ no. glo. t. xiiij. q. i. in summa vbi apparet hoc post Hosti. sentit Archi. in. d. §. pz

¶ Quarto adduco textū valde notabilē in. l. i. §. si vir. ff. de

acqui.pos.ꝛ in.l.i.§.deijcitur.ff.de vi ꝛ vi arma.vbi ptz ꝙ lz acquisitio certe rei interdicat a iure:nihilomin⁹ possessio acquiri põt.qz possessio ꝓsistit in facto vt dicit tex.in.d.§.si vir. ꝛ talis possessio parit possessoꝛiũ si ab ea quis deijciat.vt in d.§.deijcit.lz eñ donatio interdicat inter virũ ꝛ vroꝛẽ: tñ si donatio de facto fit transit possessoꝛiũ secuta traditiõe.vt dictis legib⁹.Nec obstat tex.in.l.si cũ mulier.ff.de dona.int vi rum ꝛ vro.vbi dicit mulierẽ nõ posse possidere suprascripto casu de iure ciuili.Intelligit enim duplicit.Primo ꝙ nõ possidet scz ciuiliter:sed naturaliꝛ sic.qz possessio acta est ad restitutionẽ sequendã.vt.d.§.deijcit.¶ Scõo intelligit ꝙ possidet etiã ciuiliter,sed text⁹ in.d.l.si cũ mulier,dz intelligi quo ad effectũ.qz cõtract⁹ fuit inutilis. ꝛ hec opinio cõiter tenet vt ibi notatur.facit qõ no.glo.ꝛ Jo.an.in.d.c.ex pte.ꝛ.xiij. q.i.in summa. Jta dicendũ in ꝓposito:ꝙ lz bñficiũ non põt dici ipsius clerici sine canonica institutiõe:possessio tñ acq̃ri põt,ꝛ per hoc rñdetur ad regulã primã.de regu.iurꝭ.li.vi. dñ dicit beneficiũ nõ posse obtineri sine canonica institutiõe:vt intelligatur respectu habẽdi ꝟmõi ꝛ obtinendi vt sit rectoꝛ. ¶ Et si vis intelligere etiã respectu possessionis:dico ꝙ ver bũ licite:soluit ꝓtrariũ. Dicit enim ꝙ licite nõ põt obtineri.g illicite sic,sicut in.d.l.si cum mulier.ꝛ in.l.i.§.si vir.preallega. ¶ Jtẽ inuasoꝛ ꝛ predo licite nõ possidet:tñ possidet. vt in.c. in litteris.ꝛ.d.§.patet.ꝛ.l.cũ fundũ.ꝛ.l.si colonus.ff.de vi ꝛ vi arma. ¶ Jtẽ ꝛ q̃nto sicut ex postfacto ex empto titulo poꝛest retineri possessio beneficij:vt satis colligitur de mente.c. lz eps.de preben.li.vi.ita ꝛ a principio,facit.c.eũ qui.eo.tit. ꝛ optime.c.cũ nostris.ꝛ in.c.litteras.de ꝓcess.preben.vbi textus loquentes de possessiõe bñficij dicũt ꝙ habẽt plurimũ facti. ꝛ satis innuũt ꝙ põt illicite acquiri possessio bñficij: ꝛ q̃ꝫnõ.vt ibi no.in glo.Ego adduco dños de rota decisiõe iij.in principio.vbi hoc sentiũt dicentes ꝙ si vnus est intrusus ꝛ alius hz legitimũ titulũ non põt iste agere noie eccle: qz videretur possessoꝛẽ spoliare.qõ non licet.Ad idẽ.c.p venerabilẽ.qui fi.sint legi.ꝛ ibi no.ꝛ qõ no.Jnno.in.d.c.in litteris.non obstat.l.iij.§.dare.ꝛ.l.quotiens.de serui. loquuntur eñ in acquisitiõe rei incoꝛpalis : que nõ põt haberi sine scientia ꝛ patiẽtia possidẽtis.l.ij.de serui.ꝛ aqua.vt no.Jnno.in.d.c.bone.ꝛ in.c.cõquerẽte.de offi.ordi.ꝛ in multꝭ aliꝭ locis.sed bñficiũ est quid coꝛpale rõne illi⁹ possessiõis administrate.venit enim alia per viã actiõis:vt in.d.c.per venerabilem.ibi.qui ꝓest loco ꝛc.ꝛ qõ ibi no.ad idẽ.l. si arrogauero.ff.de ꝓeca.ꝛ.l.arrogato.ff.de adoptio.ꝛ qõ no.Jnno.in c.in ꝓsentia.de ꝓba.ꝛ glo.xix.q.vlti.si qua mulier. ¶ Jtẽ hic in casu nostro posset habere patientiã possidentis beneficij etiã rõne tituli põt acquiri a bsq̃ scientia ꝛ patientia superioris. ¶ Sed dubiũ est.nũ quid circa principale quesitũ agẽs possessoꝛio teneatur iustificare possessionẽ ex titulo vel alio mõ vt.§.dixi.cõis opinio est ꝙ sic.sed certe iudicio meo licite opinio nullo iure fulcitur seu equitate naturali: vt satꝭ colligi põt ex adductis ꝑ parte negatiua: ꝛ ex his que satis subijciã in distinctiõe.Dico ergo ꝙ aut ius canonicũ nõ obstat petenti restitutionẽ bñficij:vt qz est in vltima etate ad illud bñficiũ obtinendũ. ꝛ hz alias qualitates a iure requisitas:de quib⁹ in.c.cũ in cunctis. de elec.nec possidet plura beneficia incoꝛpalia:ꝛ tũc sufficit ꝓbare nudã possessionẽ. nec est necesse aliter eã coloꝛare:exquo notorie nõ cõstat de defectu tituli.hoc aptissime videtur ꝓbare dictũ.c.in litteris.dñ dicit pꝛ⁹ de violenta deiectiõe ꝙ de canonica institutiõe querendũ.ꝛ alꝭ dixi de possessiõe iustificandã.ꝛ lz quidã dicunt tertũ illũ multũ non facere ꝑ ista parte: qz dicit nõ est inquirendũ de canonica institutiõe. ꝛ sic ponderat verbũ canonizata:ꝛ sic erat satis iustificata possessio: exquo constabat de institutiõe.certe istoꝛũ consideratio satis colligitur per finez c.vbi papa arguens a minoꝛi dicit ꝙ ꝛ predo debet oportet intelligere ꝙ etiã si opponebatur ꝙ prorsus sit intrusus:ꝛ ꝙ nullã institutionẽ habuit.nihilominus ante oĩa fienda est restitutio : sic vt q̃ allegatur contra petentẽ ꝙ est predo. ꝛ ꝑ hoc dicto.§.patet.iij.q.i. vbi aperte vult Gratianus ꝙ qualitercũq̃ quis fuerit sedẽ adept⁹:si de facto ꝓspoliatur est ante oĩa restituendus. ¶ Sed dices tu:si ita intelligo largo modo illũ tertũ:sequeretur ꝙ notorie intrusus sit restituendus.quod videtur cõtra nota.per Jnno.ꝛ alios in.c.constitutus.de fi.presby.ꝛ.c.qñ.eo.ti.lib.vi.vbi non restituitur illi qui habet iuris presumptionẽ contra se ꝛ quoquo modo. ergo restitueretur ille de cuius iniusticia ꝛ defectu tituli notorie constat:ꝛ maxime quia saltẽ iudex ex officio suo tali cũ pacto restituere debere beneficiũ.arg.optimũ in.c.cũ nobis. de elec.ꝛ.c.cõstitutus.ꝛ.c.oblate.de appel.ꝛ quod no. Jo. an.post Hostiẽ.in.c.conquestus.de resti.spo. Respondeo ꝙ ille textus debet sic intelligi. ꝙ sicut in rebus prophanis restituitur predo: ita eadẽ subtilitate seu rigoꝛe debet in beneficialibus restitui illi qui allegatur predo. nõ aũt deberet intelligi quando constaret eũ predonẽ fienda est restitutio: lz contrariũ sentiat Jnno.ibi:ꝛ expressius dñs Anto.dicẽs restitutionẽ non fiendã cum pacto. sed qõ textus dicit debet intelligi ꝙ restituendus est predo.i.ille qui allegatur predo ꝛ est in veritate predo.sed de hoc non constat nec debz quis admitti ante restitutionẽ ad hoc detegendũ ꝟm eũ: sed certe illa littera vult contrariũ.nam fundat se super legibus ciuilibus:que aperte volũt etiã in casu certi predonẽ restituendũ vt patet in.l.cũ fundũ.ꝛ.l.i.§. qui a me vi.ꝛ in.l.colonus. ff. de vi ꝛ vi arma.ꝛ in.l.i,§.si predo.ꝛ.l.bona fides.ff.depositi vbi dicit textus ꝙ si predo vel fur deposuit: põt agere deposiri reddens rõnem:qz eoꝛ interest cũ alteri teneatur ꝛ habz depositarios obligatos ex contractu.que ratio habet locuz quantũcunq̃ cõstet eos esse predones ꝛ fures.quinimo tũc habz locũ ꝛ non aliter. ¶ Jtẽ si non loquatur ertus ille in c.in litteris.quando ꝓstaret eũ esse predonẽ:parũ faceret illa allegatio pape a minoꝛi. ¶ Nec obstat ꝙ restitutio nõ debeat fieri cũ pacto:qz quo ad istũ spoliatoꝛẽ legitime tenet. vnde põt dicere quo ad te liberas edes habeo.l.loci.§. competit.ff.si seruꝰ.ven.facit.l.fi.C.de reiven. ¶ Jtẽ fit sibi restitutio non vt vsurpat ꝛ sibi retineat:sed vt dño habeat facultatẽ restituendi.argu. in.d.l.i.§.si predo ff.depositi. Jtẽ iste agit de vi cõmissa in personã suã ꝛ interdictuz est personale: lz sit in rem scriptam.l.i.ff.de interdic. Nec obstat.c.ad decimas: qz loquitur q̃n ius cõe facit ꝓ eo ꝛ contra petentẽ restitutionẽ.tunc eñ qz concurrit verus dñs non dz fieri restitutio erquo constat saltẽ presumptione iuris in defectũ tituli.l.bona fides.ff.depositi. ¶ Ex his declaratur multũ intellectus istius.c.in litteris.ꝛ patet multũ benefacere ꝙ nõ teneatur iustificare possessionẽ. ¶ Jtẽ facit equitas maxima erquo põt acquiri possessio per clericũ etiã sine titulo vt.§.dixi.ꝛ satis innuitur in dicto.c. in litteris. ꝛ contra petentẽ nõ facit ius cõe:nec aliter constet de defectu tituli non apparet aliqualis alia equitas vel humanitas: qz non debet restitui probata possessiõe ꝛ spoliatione:imo iniquũ esset restitutionem non facere.qz forte ꝓpter inopiã seu defectũ probationũ põt iste aducrtere ius suũ contra equitatẽ.c.sepe.de rest. spo. Nec est aliquod ius quod requirat hanc institutionem possessionis:ergo non est recedendũ,ꝓpter opinionẽ ignoratoꝛũ a cõibus regulis iuris.quinimo reperitur expresse contrariũ in beneficialib⁹:vt sufficiat probare possessionẽ ꝛ spoliationẽ. vt in.c.ꝓsultatiõib⁹.de offi.deleg.ꝛ.c.ex insinuatione.de procura.ꝛ.c.cõquerente.de resti.spo. ¶ Jtẽ multũ me mouet in hanc sniam ꝙ cum varia iura tam antiqua q̃ noua ꝛ nouissima emanarũt super restitutione bñficioꝝ: vt nunq̃ in eis tacite vel expresse fuit facta mentio de hac iustificatione possessionis:imo potius innuit oppositũ vt patet in iuribus allegatis ꝑ parte negatiua.ꝛ.ij.q.i.per totã illam questionẽ.ꝛ.iij.q.i.maxime.c.re integrãdã.hẽm⁹ g̃ ꝑ ista pte negatiua regulã generalẽ ꝛ potissimã:ꝑ qua facit regula vt dicit glo.sup rubꝛica de reg.iurꝭ.lib.vi. ¶ Jtẽ habem⁹ iura specialia in materia bñficiali:q̃ apte videreꝰ ꝓcordare cũ regulis que.§.sunt allega. Nõ est enim sequẽda cõis opio ꝛ euidẽter male dicit ꝛ ꝓbabilib⁹ rõnib⁹ cõuinci põt.dicit Jo.an.in c.i.de ꝓsti.ꝑ cui⁹ dicto ꝛ ad excusationẽ meã reprobãtẽ hãc cõem opionẽ:ꝛ maxime illã quã.j.subijciã.elegantissime facit tex.in.l.i.C.de vete.iur.enu.vbi dꝭ nõ esse multitudine auctoꝛũ iudicandũ:cũ possit vnius fortitan ꝛ deteri⁹ sniã ꝛ multos ꝛ maioꝛes in aliqua pte superare.nec etiã puto ꝙ iudex ex officio suo possit añ restitutionẽ exquirere titulũ vel iustificationẽ possessiõis:qz iura volũt ante oĩa restitutionẽ fieri.nec est ꝓueniens vel equũ vt q̃s litiget existẽte eo spoliato. d. c. frequẽs.de resti.spo.lib.vi.ꝛ.iij.q.i.ꝑ totũ.nec aliq̃d iste po-

terat qđ prī nō habuit, restituat ḡ in pristinū statū: ꝛ demū
supior si vult inḡrat ex officio. ꝛ hoc aptissime ꝓbat ter. in. c.
ex insinuatiōe. in fi. Nec dz iudex instātia ordinaria supple-
re ex officio: exquo nō appet pcūm manifestū. iuxta nota. per
Jo. and. post Ē̄ poste. in. c. mandatū. de rescrip. hoc ꝓcedit
quo ad primū membrū qñ ius cōe nō resistit petenti restitu-
tionē. Si vero ius cōe resistit: vtputa qz possidebat duo bñ
ficia incōpatibilia: vel patiebaꝫ defectū in etate respectu il-
lius bñficij vel quid sīle: tūc est magꝫ dubiū. Jo. an. videtur
sentire in addi. predicta ꝙ teneꝫ ꝓbare titulū etiā si ius non
mouebat intentionē possidentis. per nota. in. d. c. ostitutus.
ꝛ sic videꝫ recedere a glo. quā posuit in. c. ad decimas. de re-
sti. spo. in. vi. ꝛ de p̄scrip. eodē lib. vbi dicit nō sufficere ꝙ ius
faceret ꝺtra petentē restitutiōnē: ꝛ fundaret intentionē pos-
sidentis. restringit tñ illud dictū in dicta additione in matri
monio carnali ꝛ spūali. ꝛ hāc opīonē videꝫ sentire dñs An-
to. in. d. c. in litteris. ¶ Ego tñ puto ꝙ hoc casu dz fieri resti
tutio etiā nō docto prī de titulo. ad hoc allego ter. apertum
in. d. c. ex insinuatiōe. vbi ille possidebat archidiaconatū ꝛ p̄
bendā que simul iure cōi marime fm tpa illius iuris haberi
nō possunt. de preben. c. cū nō ignores. ꝛ c. qz intantū. de cle
ri. nō resi. cōquerente. ꝛ qđ no. in. c. i. de ꝺsue. lib. vi. ꝛ nihilo-
minus mādaꝫ ibi prī restitutio ꝙ inḡratur de titulo aut co-
lore possessionis. īmo plus erat ibi: qz vltra illā p̄sumptio
nem iuris erat alia p̄sumptio. s. sñie late ꝺtra illū: lz cū ꝓcu
ratore reuocato, facit. c. referente. ꝛ quod ibi no. de preben.
¶ Nec obstat. c. ad decimas. qz loq̄tur vt ibi notaꝫ in glo.
qñ ius cōe fundat intentionē possidentis, exquo em̄ tūc con
currit cū dñs grauatur modo deteriori ꝓbandi. arg. l. bona
fides. secus vbi ꝓ spoliante ius cōe non facit. nā tunc est val
de odiosus spoliando aliū etiā si ius ille non haberet. arg. l.
non est singulis. ff. de reg. iur. Nec obstāt nota. in dicto. c. cō
stitutus. super quibus se fundat Jo. an. quia illa loquuntur
quando per confessionē vel ꝓbationes admissas constat de
defectu tituli: tunc non est fienda restitutio. exquo manifeste
constat de defectu tituli: nec spoliatus habet aliquā p̄sum
ptionē ꝓbationis: exquo cōfessio vel ꝓbatio est in oppositū.
sed in casu nostro secus est: quia rōne possessiōis in qua erat
ius p̄sumitur ꝙ poterat habere aliquē titulū possidēdi. ꝛ
de hoc est tertius nota. in dicto. c. lz eps. de preben. li. vi. vbi
dī ꝙ lz habens beneficiū curatū recipiat consimile: ꝛ sic fm
iuris di spositionē sit priuatus. primo per. c. de multa. eo tit.
tñ eps non debet illū spoliare nisi prius citatione premissa:
quia posset sibi cōpetere ius retinendi vtrūq;. vt ibi dī. Ad
idē sīlis tertius in. c. ordinarij. de offi. ordi. lib. vi. vbi dī epm
statuere terminū possidētibus beneficia incōpatibilia: vt ꝓ
bent de iure retinendi: non aūt debet prius spoliare. ecce er-
go ꝙ ius non resistit intantū quin respectu spoliationis non
habende titulū. Si ergo non licet epo spoliare iuris ordine
non seruato iuris resistentia non obstante: nihilominus li-
cebit priuato qui non pōt moueri nisi ex zelo malo de passio
ne, ppria. ¶ Itē exquo ius inhibet spoliationē iuris ordine
non seruato: quare sic de facto spoliatus non debet ante oīa
restitui cū ꝺcurrat odiū spoliantis ꝛ fauor spoliati. quis em̄
diceret ꝙ si in casu illius. c. lz eps. etiā superior spoliaret pos
sessorē non seruato iuris ordine: quia non deberet ante omia
prius fieri restitutio. alꝫ em̄ de facili veniremus cōtra men-
tem illius. c. lz eps. ꝛ c. ordinarij. preallega. Et daretur ma-
teria spoliādi possessorē: qđ sonat in absurdū. exquo em̄ ius
tolerat ne spolietur iuris ordine non seruato: quia posset cō
petere ius retinendi. quare si cōtra iuris dispositionē spolia
tur: non debet ante oīa fieri restitutio. ꝓfecto nulla equitas
suggerit oppositū. ꝛ per hoc sustinetur glo. in. c. ad decimas.
ꝛ in. c. i. de rescrip. lib. vi. Sed vbi notorie cōstet de defectu
tituli: puta per confessionē vel probationē vel sīmam tunc fa
teor: quia deneganda esset restitutio ꝛ iudex rōne facti mani
festi debet spoliare ex officio. iuxta ea que no. in. c. cū nobis.
de elec. ꝛ c. abbate. ꝛ c. constitutus. de appel. ꝛ quod no. Jn
no. in. c. ad nostrā. el. ij. de iureiuran. ꝛ per Bar. in simili. in. l.
iij. §. hoc aūt iudiciuz. ff. de dam. infec. ꝛ hec sunt que sentio
hoc in vltimo ꝛ difficilissimo articulo. ¶ Nunc respondeo
ad rōnes ꝛ iura. s. allega. pro parte affirmatiua. ꝛ primo ad
primū articulū dico ꝙ ꝓcedit qñ iura resistunt iuri habendi
ꝛ possidendi sine titulo ꝛ eo non apparente p̄sumunt iniu-
sticiam: vt in iuribus allegatis in contrario. Non em̄ pōt li-
ber hō possideri etiā si detineatur ꝛ ligetur: vt in. d. l. si heres
in fine. ff. de acqui. pos. ¶ Ideo non pōt quis petere restitu
tionē coniugis nisi probet cōiugiū. nam ex sola cohabitatio
ne ius canonicū p̄sumit adulteriū. xxx. q. v. aliter. ¶ Item
ex parte restituētis datur incapacitas nisi ꝓbeꝫ titulus me-
rito habet ꝓbare ea que tribuūt facultatē possidendi. sed in
casu nostro beneficiū ex se est possibile: ꝛ persona petens cuz
sit clericus est possessionis capax. ꝛ in dubio p̄sumenda est
iusta possessio. cū clericus non deberet esse sine beneficio. de
prebē. c. cū fm. ꝛ c. eps. īmo qđ plus est p̄sumitur iusta pos
sessio etiā cuz quis possidet plura bñficia incōpatibilia quo
ad hoc vt non spolietur iuris ordine non seruato. vt in dicto
c. lz eps. ꝛ c. ordinarij. ꝛ ad regulā primā. de regu. iur. in. vi.
satis. §. respondi. ¶ Et per hoc infero ad solutionē secundi
argumenti. dico em̄ ꝙ cū matrimoniū carnale ꝛ spirituale ꝓ
cedunt a pari: sed in multis differunt. vt patet per Jo. an. in
c. tue. de sponsa. ꝛ in. c. nostro aperte patet dissimilis rō per
ea que proxime dixi. ¶ Ad. c. duduz rñdetur ꝙ exquo prius
erat in possessiōe: p̄sumendū est ꝙ legitime possidebat. sal
tem quo ad hoc vt prius fiat restitutio. vt ꝓbatur in dicto. c.
ex insinuatione. ꝛ c. conquerente. ¶ Itē superior facta resti
tutione poterit ex officio inquirere iuxta nota. per glo. in pri
ma regula de regu. iur. li. vi. ꝛ pro hoc in. c. lz hely. de symo.
itē facit glo. in. c. dudū. ¶ Ad tertiū argumentū ꝙ vbi non
fuit institutio non cadit destitutio ꝛc. respondeo ꝙ illud ꝓ
cedat respectu titulī: nō aūt respectu possessiōis. quia exquo
habebat possessionē ꝛ ab ea fuit deiectus satis pōt se reinte
grari ad suā possessionē. vt etiā vult tertius in dicto. §. pater.
ꝛ ibidē dat. ¶ Ad quartū argumentū de. l. ij. §. quedā. ff. de
interdic. de qua videtur facere festū Jo. an. in additiōe p̄e-
dicta: dico ꝙ non pōt ꝓducere nec debet intelligi in casu no-
stro. qz si haberet annerā cām ꝓprietatis esset contra clemē.
istā. de causa pos. ꝛ ppie. vbi p̄supponitur ꝙ potest suspē-
so petitorio ꝓcedi in solo possessorio. que ꝝba clare inducūt
ꝙ etiā in beneficialibus separata est causa ꝓprietatis ꝛ cau
sa possessionis. Ad idē ter. de rescrip. ex parte. de resti. spoli.
cū ad sedē. cuz simlib⁹. ꝛ alia iura. s. pro hac parte allegata
sic intelligo ergo illā. l. quando quis nomine ꝓprio non vt re
ctor ecclesie agit: vt in interdicto de locis sacris vel religio-
sis. quia cū illa non sint in bonis alicuius: vt insti. de re. diui.
§. nullius. non potest quis dicere se illis spoliatū nisi ꝓbet ti
tulū. Sed nos loquimur quādo petit restitutionē vt rector
ꝛ administrator ecclesie. quo casu lz possidet ꝛ p̄sumi debz
licita possessio: exquo clericus est vt possidebat. de preben.
cū fm. ꝛ. s. plene dixi. ¶ Ad quintū argumentū ꝙ beneficiū
rōne tituli debet iudicari tanq̄ res incorporalis: ꝛ sic debet
requiri patientia dñi in acquisitiōe: dico ꝙ bñficiū est quod
dam corporale: ꝛ eoipo ꝙ habet corpus ecclesie potest rōne
illius administrationis: alꝫ possessionis administrare. veniunt
em̄ alia perviā accessorij. vt in dicto. c. per venerabilē. qui fi.
sint legi. hinc videmus ꝙ expulsus a corpore ecclesie iurisdi-
ctionē non exercet: ꝛ speciale in expulso episcopo. vt nota in
cle. i. de foro cōpe. Ad predicta facit. l. cuz arrogauero. ff. de
preca. ꝛ. l. arrogato. ff. de adoptio. ꝛ qđ no. Jnno. in. c. in pre
sentia. de proba. ꝛ glo. xit. q. vlti. si qua mulier. ¶ Itē possit
hic haberi patientia possidendi ipm beneficiū absq; scientia
superioris. iuxta nota. per Jnno. in dicto. c. bone. el. ij. de po
stula. prela. ¶ Ad vltimū argumentū dicto. c. cōstitutus. de
fi. presby. dico ꝙ non facit ad hoc. ibi em̄ si bene ponderetur
dicit ꝙ petens restitutionē debeat iustificare possessionē: sed
admittiꝫ exceptio defect⁹ ꝓprietatis. Obstat tñ aliqualiter
inquantū nō fit incōtinenti restitutio ꝓbata nuda possessiōe
Sz rñdeo ꝙ illud. c. multiplicit intelligiꝫ: vt ibi no. Jnno.
ꝛ Jo. an. Aliqui vero intelligūt ꝙ ibi fuit factū petitorio ꝛ
possessorio. alij ꝙ possessorio. sz opponebaꝫ notori⁹ defect⁹
ꝓprietatis. qđ si verū esset nō dz fieri restitutio vt. s. dixi. vel
si nō erat notori⁹ defect⁹ opz intelligi ꝙ ille actor de iure suo
ꝺfidens ꝺsensit vt discuteretꝫ illa exceptio. sīle in. c. i. de resti.
spo. vel hoc fecit papa vt euitaretꝫ circuit⁹. sed alꝫ iudex hoc
non potuisset. alꝫ autē si illud. c. intelligeretꝫ simpliciter ꝓut
iacet: aperte esset ꝺtra. c. in litteris. ꝛ multa alia iura. s. alle-

gata qđ nõ esset dicendũ: imo iura iuribus sunt ꝺcordanda. de elec. cũ expediat. li. vi. ꝛ hoc de primo dubio dictũ. ¶ Ad secundũ dubiũ qđ est in petenti restitutionẽ beneficij obstat spontanee renũciatiõis exceptio. Arguitur primo ad partẽ negatiuã ꝙ nõ obstet: vt videt de hoc casus expresse in. c. sol licite, de resti. spo. ibi papa mandat inquiri quo tpe facta fuit renũciatio, ꝛ cõstitutio facta post spoliationẽ mandat ante oĩa restitutionẽ fieri. ſz in casu nostro presupponit ꝙ iste titius renũciauit spoliat⁹ existens, ergo non est renũciatiõis exceptio admittẽda. ¶ Scõo, pbatur rõne petenti restitutionem, nõ obstat exceptio defect⁹ ꝓprietatis, vt in. c. in litter. de resti. spo, ꝛ in. c. litteras. eo. ti. cũ simi. sed renũciatio facta post renũciationẽ cõcernit defectũ ꝓprietatis dñtarat: nõ autem põt referri ad possessionẽ quã nõ habebat. vt no. in. d. c. sollicite, ergo nõ debet admitti cõtra petentẽ restitutionẽ. ¶ Tertio ad idẽ inducit. c. sup spoliatione. de ord. cog, vbi generaliꝛ videt ꝙ conuent⁹ super spoliatiõe nõ est aduersus restitutionẽ petentẽ si eũ conueniat audiendus nisi sup possessione: sed hui⁹ renũciationis post spoliationẽ exceptio nõ cõcernit possessionẽ: vt. s. dixi. ergo nõ est ipam ꝓponens ante restitutionẽ audiendus. ¶ Quarto arguit ꝛ aliter, renũciatio bñficij facta in manib⁹ supioris qui põt inuitũ destituere non valet, vt in. c. ꝙ in dubijs. ꝛ c. admonet. ꝛ. c. nisi cũ pridẽ. de renũ. sed in themate nostro nõ presupponit renunciationẽ fuisse factã in manib⁹ supioris. ergo tanꝙ nõ preiudicans etiã respectu ꝓprietatis nõ est admittenda. Nec obstat si dicat eã preiudicare quo ad renunciationẽ: qz vt dicit Hostien. in. d. c. qđ in dubijs. hoc nullo iure ꝓbat. qñꝙ eũ supior ꝙsentit ꝛ ad nihil valet talis renunciatio: qz non põt dissolui illud vinculũ quo obligat⁹ est eccl'ie sine licentia superioris. vt in. d. c. veniens. facit. l. legat⁹. ff. de offi. presi. vñ bon⁹ tex. ꝓ dicto Hostien. ¶ In ꝙtrariũ ꝓ parte affirmatiua ꝙ talis exceptio obstet: videt primo ꝓbari in. d. c. follicite, de resti. spo. ꝛ lz. s. indurerim illud. c. ad partẽ negatiuaz: tñ nũc induco aliter. ibi eñ papa repellit exceptionẽ spontanee renũciationis qñ ꝙstat intercessisse post spoliationẽ reddens eã: qz ideo psumitur spontanea. Si ergo ꝓ certo ꝙstaret cãm esse spontaneã admitteret a rõne cessante: qđ est validũ in iure. xvi. q. i. generaliꝛ. ꝛ in. l. generaliꝛ. C. de epi. ꝛ cle. sed in themate nostro presupponit ꝙ fuit spontanea sicut in cõsimili dicim⁹ ꝙ ꝙtra psumptionẽ iuris ꝛ de iure admittit ꝓbatio in ꝙtrariũ per cõfessionẽ. ꝛ sic ad ꝙsequendã restitutionẽ beneficij nõ sit necesse ꝓbare titulũ nec aliter iustificare possessionẽ ex titulo cũ nullũ habeat. ¶ Scõo videt probari si vis nõ inferat legitima. cle. vnica. de cau. pos. ꝛ ꝓprie. vbi dicit quẽ posse nõ solũ a principio agere possessorio: sed etiã si intentauit petitoriũ ꝛ possessoriũ suspendet petitoriũ a se ꝛ ab aduersa parte intentatũ: ꝛ ꝓcedere in possessorio solo. ꝛ no. verbũ solo. excludit ergo prorsus petitoriũ. arg. c. i. ꝛ qõ ibi nota. de here. li. vi. nõ ꝑ esset solũ possessoriũ: sed haberet annexã cãm ꝓprietatis. vel si haberet iustificaret possessionẽ ex titulo. nã in sola possessorio quis nõ artat ad probandũ nisi possessionẽ ꝛ deiectionẽ. l. i. in prin. ꝛ. §. interduz. ff. de vi ꝛ vi arma. ꝛ. l. si qs destinauerat. ff. de rei ven. ¶ Tertio hoc videt apte, ꝓbare etiã in bñficialib⁹ in. c. ꝙsultationibus. de offi. deleg. vbi apte tex. innuit sufficere ꝓbare possessionẽ ꝛ deiectionẽ. Quarto elegant facit. c. ex insinuatione. de ꝓcu. maxime in fi. vbi papa mãdat executionẽ bñficij. eo solo, ꝓbato ꝙ ad sniam lata cũ ꝓcuratore reuocato fuerit facta spoliatio: ꝛ ꝙ restitutiõe facta inqrí ꝺz de institutiõe canonica. Quinto facit. c. ꝙquerente. de resti. spo. vbi ante oĩa mandat restitutio: etiã si pri⁹ eps pretẽdens mittã cãm spoliauit sine ordine iudicario: ꝛ postea ꝺz cõtendi de cã legitima. fortiꝰ ꝑ qñ priuata pson spoliauit. ¶ Sexto ꝛ vltimo faciũt oĩa fere iura que habent. ij. q. ij. ꝛ. iij. q. i. per totũ. que indistincte mandãt pri⁹ restitutionẽ legitimã fieri in beneficialib⁹ ꝛ alijs ꝙ de aliquo obiecto discutiat: qz nõ ꝺz litigare spoliat⁹ nec nud⁹ cõtendere: nec inermis minime ꝓponere. de resti. spo. frequens. lib. vi. ¶ Ad solutionẽ hui⁹ dubij xpi eiusq matris necnõ ꝛ deuotissimarũ virginũ agathe ꝛ lucie suffragio humiliter inuocato condescendẽs: sciendũ ꝙ varij varia ꝛ varijs locis ꝙfuse ꝛ diminute scripserũt sup hoc articulo. Ego aũt attingendo materiã ꝛ si non ꝓfundi⁹ saltem

clari⁹ ceteris eã sub quattuor pertingã opionib⁹. ¶ Prima opio ꝺz titulũ esse ꝓbandũ ſz agatur possessorio, ꝓ hac opinione faciũt iura allegata ꝓ cõtraria parte: maxime regula prima de reg. iur. lib. vi. ꝛ hãc opionẽ refert Archi. in. §. ptz. iij. q. i. ꝛ. c. eũ qui. de eo qui mit. in pos. lib. vi. Sed huic opinioni vehemẽt resistit ter. in. d. c. in litteris. ꝛ. c. itẽ cũ quis. eo. ti. ꝛ alia iura. ꝑ. allegata ad partẽ negatiuã. Cũ hec opinio a doctorib⁹ cõiter nõ recipit. ¶ Scõa opio est qñ ad instantiã rei cõuenti non sit necesse ostendere titulũ vel colorẽ possidendi añ restitutionẽ: nec spolians petẽdo hoc questionem referre: ſz iudex ex officio suo anteꝙ restituat ꝺz se de titulo informare. ꝛ si de titulo legitime ꝙstat vel saltẽ per ꝓbabilẽ ꝓsumptionẽ ꝺz eũ restituere. si vero nihil ꝙstat de titulo restitutionẽ nõ faciet. ¶ Ex hoc infert ꝙ si ꝓponat bñficiũ esse reseruatũ iudex ex officio de hoc cognoscere põt anteꝙ restitutionẽ faciat. ꝛ hanc opinionẽ ꝺz Lap. de castil. in sua allegatiõe. xxv. ꝛ sic dicit viua voce se audiuisse a Jo. an. in. c. ex pte. de resti. spo. ꝛ dicit ꝙ hoc firmabat ꝓ vera ꝺclusione. hanc eandẽ ꝺz Bart. in cle. i. de cã pos. ꝛ ꝓprie. ꝛ sic fuisse obtentuz in pallacio aplico. qz in istis nõ datur possessio sine titulo: vt dicta regula de regu. iur. in. vi. ¶ Sed ex hac rõne infert ꝙ etiã ad instãtiã partis tenet iustificare appellationẽ. qz ſz ꝙuent⁹ sup spoliatiõe nõ audiat sup ꝓprietate: audiatur tñ volens se defendere sup possessorio. ꝛ ꝓponere põt ꝙ aduersari⁹ nõ ꝓbat possessionẽ. vt in. c. olim. el. i. ꝛ cle. ij. de resti. spo. facit. c. fi. de ord. cog. ¶ Tertia opio ꝺz vt nec ad instantiaz aduersarij nec iudicis officio teneat spoliat⁹ ꝓbare titulum vel iustificare possessionẽ: vel sufficit docere de sola possessione per dictũ. c. in litteris. ꝺz eũ iudex excludere aduersariũ in odium sui ꝛ actorẽ restituere: ꝛ postmodũ officio suo si voluerit poterit inquirere si cut seruat in simili in. c. cuz nobis. de elec. facit. c. ordinarij. de offi. ord. li. vi. vbi iudex ex officio inquirit de titulo ꝙtra possidentẽ. hanc opionẽ tenuit recolẽde memorie dñs me⁹ dñs Franciscus de zabarellis olim cardinalis florentin⁹. ꝛ hãc opionẽ aliqualit sentit Jnno. in. d. c. ex parte. de resti. spo. vbi revocando qđ dixit in. c. in litteris. dicit canonicũ posse petere restitutionẽ iure canonicali dato ꝙ nõ ꝓbet eũ possessorẽ fuisse ingressum auctorita te supioris vel exercuisse aliquẽ actũ ꝓportionabilẽ canonico dñtarat: sed satis ꝙ doceat se exercuisse aliquẽ actũ vt canonicũ añ acquirend quasi possessionẽ iure canonicali scientibus illis quoz interest. alibi aũt vt. j. dicã aliter sentit idez Jnno. huic opioni videt obstare. c. ad decimas. de resti. spo. ꝛ regula prima de reg. iur. li. vi. ſz. j. pleni⁹ attingã. ¶ Quarta opio videt esse cõis habens ꝙ nõ teneat ꝓbare titulũ: ſz ꝺz iustificare possessionẽ ex titulo siue aliter tolerare. ꝛ hanc opionẽ sentit glo. ſz nõ multũ apte in cle. i. de cã pos. ꝛ ꝓpri. ꝛ eã allegat tot⁹ mũdus. Sed Jo. an. opionẽ suã circa hanc materiã meli⁹ declarauit ꝙ alibi in addi. Spe. in ti. de resti. spo. sup rubri. ĩmediate post princi. ꝛ ibi aptissime firmat ꝙ vbi nõ ꝙstat petentẽ nõ habere ius audit petens restitutionem: sed habet iustificare possessionẽ. ꝛ hanc opionez tenet Pau. in dicta cle. vna. ꝛ dñs Anto. in dicto. c. in litteris. sed in modo iustificandi varie sunt opiones vt refert Jo. an. in additiõe preallega. ¶ Quidã dicũt petentẽ restitutionẽ ꝓbare debere titulũ ꝓmo aspectu legitimũ. nõ eñ venit in possessorio ofñe qđ requirit petitoriũ. Sile in matrimonio carnali in quo petens restitutionẽ nõ artat ad ꝓbandũ tituluz necessario cõcludentẽ. sed satis est ꝙ ꝓbet matrimoniũ legitimũ ex ꝙsensu. nec admittunt exceptões defectũ intrinsecũ ꝙcernentes: vt no. in. c. ex parte. ꝛ. c. litteras. ꝛ. c. ex transmissa. de resti. spo. ꝛ satis videt hoc sentire glo. in dicta cle. vna dũ dicit aliud est significare possessionẽ ex titulo: ꝛ aliꝺ agere petitorio. Alij dicũt vt satis sit ei ꝓbare auctoritatẽ superioris in possessionẽ inductã ad hoc vt restitutionẽ ꝙsequat. ꝛ hanc opionẽ tenet Jnno. in. d. c. litteris. vbi videt velle renunciãs ius qđ ꝺz in bñficio. iurta nota. per glo. in. c. sup ꝟ. de renun. in verbo cãm. xvi. q. vi. in glo. ij. tenent dñi de rota decisiõe. cccl'rij. optime inducit in arg. cle. ij. §. sane. de penis vbi illa renũciatio metu extorta ꝓ captionẽ ꝛ detẽtionẽ secularium potestatũ ꝓnũciat nulla. ꝛ inducit ibi casus vt ibi nota. cũ ergo in illo. c. sollicite. cõstaret renũciationẽ intervenisse tã per ꝓbatiões ꝙ per cõfessionẽ partis vt ꝺz ibi in textu

vbi tñ mandatur inquiri an preceſſerit ſpoliatio: ⁊ ſic nō dubitatur iterueniſſe eā quomō fit illi reſtitutio eccleſie cū pacto:tñ nullū ius haberet reſpectu ꝓprietat⁹. ⁊ ſic notorie ꝑm illā datur vitioſus ingreſſus cōtra.ca. ei qui iuit in poſſeſſionem.⁊ theorica cōis eſt vt nūq̄ ſaltē in iſtis beneficialibus fiat reſtitutio cū inductiōe vbi al's notorie ꝺſtat de defectu ꝓprietatis.iurta nota.per Jnno.⁊ Jo.an.in.c.conſtitutus de fi.preſby.⁊ in.c.cum eccleſia.de cā poſ.⁊ ꝓprie. ¶ Secūdo ego arbitror per hoc contrariū hanc cōem lecturā reſtringendā vt non ꝓcedat q̄n renunciatio fuiſſet facta etiam poſt ſpoliationē in manibus ſuperioris: tñ quia illa preſumi debet ſpontanea.arg.l.non eſt veriſimile.ff.qō me.cau.⁊ eor q̄ no.glo.in.l.tranſactiones. C.de tranſac.tñ quia erquo conſtat non habere ius in ꝓprietate:non debz ſibi reſtitui beneficiū. lz eñ talis renunciatio non referatur ad poſſeſſionem quā non habebat: ⁊ ideo poſſet agere p:o damnis ⁊ intereſſe tunc illatis: tamē debet fieri reſtitutio beneficij per ſupradictā rōnem. Eñ in illo.c.ſollicite: non ponderatur interuētus ſuperioris ſicut in.c.accepta. ⁊ ſic videtur q̄ in dicto. c. ſollicite:non fuit facta renūciatio in manibus ſuperioris.q̄ añ frt renūciatio beneficij non in manibus ſuperioris: non perdit ius quod habebat in beneficio: imo talis renūciatio non tenet.iurta no.per doctores in.c. qō in dubijs. de renū. ⁊ in.c.quanto.de reſti.ſpo.nec etiā ſuperior in caſu huius.c. ſollicite:potuiſſet illā ratā habere:q.c. qō in dubijs:loquit ſponte quando in manu laicali:ſed in caſu noſtro non appāret q̄ in manu laicali. ¶ Jtē quia fuit facta poſt ſpoliationem:⁊ ſic non preſumitur ſpontanea vt ibi.ideo ad nihilum valet illa renūciatio nec quo ad ꝓprietatē nec quo ad poſſeſſionē.merito talis exceptio non debuit admitti. ⁊ ſuper hoc dico Jo.an.poſt Boff. non bene dicere inquantū dicit q̄ renunciatio illa non preiudicet renūcianti quo ad poſſeſſoriū: preiudicat tamen quo ad petitoriū.per dictū.c.qō in dubijs ⁊.c.accepta.hoc eñ dictū non ꝓcedit quia aut interuenit auctoritas ſuperioris ⁊ debet preiudicare:aut non interuenit ⁊ non debet preiudicare:vt.ſ.dictū eſt.⁊ p:o hoc habetur clare intellectus illoꝝ iuriū:⁊ nullus remanet ſcrupulus. ¶ Et infero nunc ad ſolutionē noſtri ſecūdi dubij:dico eñ aut hec renūciatio iſtius fuit facta non in manib⁹ ſuperioris ⁊ ea nō obſtante poteſt peti reſtitutio: quia per talē renūciationē lz ſpontaneā non perdit ius quod habebat in beneficio. iurta nota.in dicto.c.qō in dubijs.⁊ in.c.quanto. quo ad ſe: quia non potuit a ſe abdicare beneficiū.vt nota.in iuribus preallegatis.⁊ facit.l.legat⁹.ff.de offi.preſi. aut renūciauit in manibus ſuperioris: ⁊ tunc ſi de ea notorie conſtat obſtat exceptio:lz nō fundet intentionē excipientis.quia ſuperior ex renunciatione beneficij non debet reſtituere beneficiuz ei qui nullū ius notorie hz.ar.c.cū nobis.de elec.⁊.c.q̄ñ.de fi.preſby.⁊ quod no.in dicto.c.conſtitutus.poterit tamē agere ad damna ⁊ intereſſe tunc illata. vt no. Jnno. in dicto.c. ſuper hoc.ſuperior tamen ſi conſtat de ſpoliatione non debet ſpoliatorē dimittere in poſſeſſionē beneficij:ſed ſupplendo er officio illū ſpoliare ⁊ licite alteri cōferre.de ꝓbeb. de multa. Aut non conſtat notorie de renūciatione: ⁊ tūc nō obſtat exceptio tanq̄ concernens defectū ꝓprietatis: vt in.d.c. in literis.de ordi.cog.⁊.c.fi.cū ſimilibus. Et per hoc ſatis patz reſponſum ad oīa.ſ.allegata in cōtrariū niſi ad argumentū a'cōtrario ſenſu ſumptū ex.c.ſollicite. ¶ Vaz ſi ibi ponderatur q̄ non fuit ſpontanea:ergo ſi cōſtaret de ſpontaneitate ſicut preſupponitur in themate noſtro obſtaret obiectū. ⁊ videtur argu.ſatis vrgens. ¶ Sed rñdeo dupl'r. Primo quo ad argu.a cōtrario ſenſu nō vrget q̄ reperitur ꝺtrariū in iure vel reſultaret.claruz eñ in iure eſt q̄ vbi notorie nō cōſtat de defectu ꝓprietatis debet fieri reſtitutio in iſtis beneficialibus:⁊ vbi notorie nō ꝺſtat nō debet admitti exceptio defectū ꝓprietatis cōcernens. vt.ſ. pleniſſime dixi. Secundo pōt reſponderi q̄ cōſideratur ibi q̄ nō fuit ſpontanea ad maiorē exaggerationē duo tituli impediebant illā exceptionez admitti. Prima:quia cōcernebat defectū ꝓprietatis vt.ſ. dixi. Secūda:quia preſumitur talis renūciatio poſt ſpoliationē facta nō ſpontanea.debz eñ reduci illud.c.ad alias iuris regulas indubitatas. ⁊ hoc quo ad ſecundum dubium. ¶ Ad tertiū quod fuit vtrū crimen notoriū beneficij priuatione dignū excludat ipſius beneficij reſtitutionē petentem. Arguo primo ad partē affirmatiuā. ⁊ ſic notorius criminoſus eſt ſuſpenſus ſatis quo ad ſe.vt in.c.fi.de coha.clerico.⁊ mulie. ⁊ amplius ſine diſpenſatione adminiſtrare non pōt. de tempo.ordi.c fi.ergo nō pōt petere reſtitutionē beneficij cū nō pōt in eo adminiſtrare.in.c. fi.de cleri.excō.miniſtran. vbi dicitur excōicatū eligi nō poſſe ꝑ eo quia ad ſuſceptionem eligitur:a quoꝝ preceptione eſt priuatus.non ergo debet iſte notorius criminoſus audiri:cū nō pōt interdicto beneficio adminiſtrare. Secundo de hoc videtur caſus in.d.c. ad petitionē.de accuſa. vbi ꝓceſſus agitatus contra illū abbatem erat nullus ꝓpter iudiciariū ordinē nō ſeruatū. ſz q̄ cōſtabat de criminibus illius noluit illū reſtituere: ſed voluit eū manere priuatū.ad idē facit.c. ſi ꝺſtiterit.eo.tit.ꝑm vnū intellectū vbi admiſſa fuit exceptio criminis ꝺtra petentem reſtitutionem:lz non induceret priuationem tituli ipo facto. ¶ Tertio arguitur ſic.iſte ꝓpter notorietatē criminis debz incōtinenti priuari.de accuſa.euidētia.ij.q.i. manifeſta. ⁊.c. lotharius.facit.c.q̄ñ.de fi.preſby.ergo fortius debet ſibi reſtitutio denegari:q̄ turpiter eiȝcitur qō non admittit.de iureiuran.quēadmodū.⁊ maxime hoc ſeruari dz in iſtis euidētialibus vt euitetur circuit⁹.de reſcrip.cle.auditor. ⁊ infamibus porte dignitat⁹ nō patent.de exceſ.prela.inter dilectos. ⁊ in regula infamibus.de reg.iur.li.vi. ¶ Quarto ꝑ hac ꝑte facit.c.ſignificaſti. de diuor.vbi ꝑz q̄ ꝺtra cōiugē petentē reſtitutionē admittitur exceptio adulterij. ⁊ hoc ad partē affirmatiuā. Ad partē vero negatiuā nō arguo:q̄ ſatis patebunt argumenta ex ſolutiōe quā ſtatim ſubijciā. ¶ In hoc articulo repio dñm Anto.in.c.itē cū quis.de reſti.ſpo.exp:eſſe tenentē iſtā partē.⁊ idē ſentit in.c. ſi ꝺſtiterit. prealleg. nō tñ mo:atur per oīa.ſ.dicta.ſed allegat dūtaxat.c.ad petitionem.⁊.c.ſi ꝺſtiterit.de accu. reſtringit tñ hoc dictū in beneficialibus.mihi tñ hoc dictū nō placet dū ſcriberē ſuper.c.itez cū quis.⁊ hic infero ea que ibi ordinarie dixi. Mouetur primo:q̄ quantūcūq̄ q̄s ſit criminoſus niſi crimen inducat priuationē ipo facto: licite tñ tenet beneficiū anteq̄ priuetur ſnīam.nam ⁊ poſſet ſecū ante ſnīam diſpenſari.hoc eſt no.dictū Jnno.in.c.cū noſtris.de ꝺceſ.ꝓben. Et anteq̄ diſpenſetur iuſte tenet anteq̄ priuetur.vt ibi dicit Jnno.ſi ergo iuſte tenebit:iniuſte fuit ſpoliat⁹.per violentiā ergo dz reſtitui in priſtinū ſtatū:cuz ſibi cōpetet ius ꝓlature anteq̄ priuet: nec exceptio hui⁹ criminis eſt admittenda tpe nō elidens actionem in iudicio deductā. exceptio eñ dz eſſe talis q̄ excludat actionē.l.i.ff.de excep.c.a nobis.de exceptionib⁹. de ordi.cogni.c.ij. ſed exceptio huius criminis nō excludit hoc interdictū:nec reddit petentē incapacē.q: ꝑ ſuppoſito q̄ crimen poſitū ſit verū:nihilomin⁹ remanet in iure ſuo:nec pōt dici q̄ debeat priuari exceptiōe ꝓbata.q̄ñ exceptio non pōt opari hunc effectū priuatiuū.ſolū eñ de ſua natura opatur effectū excluſiuū: vt ꝓbatur in.c.ij.de ord.cog.⁊ optime ad materiā noſtrā facit.c.ſuper his.de accu.vbi crimen ꝓbatur per viam exceptionis cōtra clerū non ꝓbet facultatē priuandi ex ſuis bñficijs:ſed dūtarat opatur electionez electi. quinimo plus dico q̄ etiā ſi agere℞ petitorio non deberet admitti exceptio criminis ſi nō inducit priuationē ipo facto. vt no.per rōnem ſ.dictaz. Concludit Jnno.in.c.inter dilectos.de exceſ.pla. nec rō notorietatis facit dictā rōnem ceſſare. arg. viij.q. iij. nōne. ¶ Jtē huic ſnīe apte fauet ter.in.c.fi.de ordi.cog. vbi dicit q̄ ou ent⁹ ſuper reſtitutiōem nō eſt aduerſus reſtitutionem petentē niſi ſuper reſtitutiōe audiendus.ſubijciēs rōem q: reſtitutio petita in hoc priuilegiata dinoſcitur vt ipm intentans non cogatur ante reſtitutionē ſuis poſitis reſpondere. Pon dero ergo vniuerſalē excluſionē ſpoliantis cōtra reſtitutionē petentē. Jtē videtur innuere textus in dicto.c. itē cū quis.vbi criminis exceptio repellitur indiſtincte aduerſus reſtitutionē petentē. Ad idē allego.ij.q.ij.⁊.iij.q.i.per totū. in quibus iuribus generaliter dicitur q̄ ante oīa etiā criminatia tractanda reſtituendus eſt ſpoliatus:quia allegantur notorie que non ſunt.de appel.conſuluit. ⁊ iſte non debz litigare ſpoliatus maxime ſuper crimine.arg.optimū in.c.frequēs de reſti.ſpo.in.vi.vbi exceptio ſpoliationis quando q̄ cōpetit etiā contra tertiū ꝓponentē crimina aduerſus ſpoliatum ne ꝓpter inopiā ſeu eius actionē ſuccūbit ⁊ contra ſpoliā-

tem ĩdi ſtíncte admittítur exceptio ſpoliatiõis ante reſtitu/
tionẽ. Fortíus ergo íſte ſpoliatus qui præoccupabat iudiciũ
non debet poſſe excludi a petitione reſtitutionis ꝑpter erce
ptionẽ criminis ꝓpoſitã a ſpoliatore qui eſt odioſus ⁊ præſu
mitur venire ad excipiendũ ſeu crimina ꝓponendũ non bo/
no zelo: ſed ꝑpter ínimicítiã vt valeat bñficiũ vſurpatũ inte
rim retinere: vt dícit textus ín. d. c. ítẽ cũ quis. Sz multa ſta
tuta ſunt contra ſpoliantẽ vt odioſum: que ceſſant contra íl/
los arg. ín cle. vna. eo. tít. ⁊ quod no. ín. c. fí. de ord. cog. ⁊ in
c. ín litteris. de reſti. ſpo. ⁊ multo fortius non dz admitti ex/
ceptio criminis ſi crimen non dicitur notoriũ ſed manifeſtuz.
vt eſt tex. nota. ín. c. quía ſuſpecti. iij. q. v. ¶ Et aduerte quía
intelligo ꝙ capiendo manifeſtũ ꝑ notorío ſicut intelligit ibí
glo. ín ver. manifeſtũ atq; notoriũ crimen non obſtat petenti
reſtitutionẽ. ⁊ illã glo. videtur ſequi Archi. allegando ꝑ cõ/
cordía allegata per Jnno. ín. c. ínter dilectos. de excel. ꝓla.
¶ Sed nunq̃d iudex ex officio ſuo põt illũ príuari ꝑpter no
torietatẽ criminis deferendo reſtitutionẽ puto ſic dicendum
ꝙ aut vult príuare ſuper eadẽ inſtantia iam inchoata ín cau
ſa reſtitutiõis: ⁊ alius iudex a papa hoc nõ põt. ⁊ ad hoc nõ
fuit actũ nec agi poteſt: ⁊ ſnĩa dz eſſe conformis petitioni: vt
ín ſimili notabíl' dicit Jo. an. poſt Compoſte. ín. c. manda/
tum. de reſcrip. Aut vult ꝓcedere omnino ex officio ſuo extra
inſtantiã: ⁊ tunc ſi eſt notoriũ facti permanentis ita ꝙ nullo
modo poſſit negari qõ de facílí non cõtingit: ⁊ tunc poterit
iudex ſententíare al's príuare. quía ín hoc notorío nulla exí/
gitur ꝓbatio vel ſolennitas ín ꝓcedendo. vt ín. c. euidentia.
de accu. ⁊ ij. q. í. manifeſta. ⁊ c. quoniã. de fi. ꝓelby. ⁊ no. per
Jnno. in. c. ex parte. el. i. de verb. ſig. fruſtra eñ hoc caſu fie/
ret reſtitutio ⁊ euidẽter eã petens cũ incõtinenti veníret príí/
uandus ⁊ circuitus euitandus eſt: maxime ín íſtis benefícia
libus. de reſcríp. cle. auditor. ⁊ reſpectu ſuprorís ceſſat odiũ
ſpoliationis. ⁊ íſte poteſt eſſe caſus ín. c. ad petitionẽ. de ac/
cu. ⁊ per hoc ſit reſponſum ad illud. c. vlti. papa hoc ídẽ fecit
ad plenitudínẽ poteſtatis: vt ibí no. glo. Aut non eſt tale no
torií: ⁊ tunc cũ exígantur ꝓbationes vt ín. c. ſicut. de re iudi.
⁊ per glo. ín præallega. c. manifeſta. ⁊ defenſio experiẽtia rei
facit qõ no. ín. c. í. de offi. deleg. lib. vi. dz ante oía fieri reſtí/
tutio: quia nec vidi contendere cc̃. ⁊ quía ſpoliatus per príí/
uatũ habet príuilegiũ nec exígatur per ſnĩam iudícis ante re
ſtitutionẽ. vt ín. d. c. frequens. ⁊. c. ſi conſtiterit. de accuſa. qõ
facit ꝑ contraria parte. dico ꝙ hoc non ꝓbat ad qõ inducit̃
Jntelligitur eñ multipl'r: vt ibí no. non eñ poteſt intelligi
in delicto notorío. ⁊ ſatis colligitur ex textu ibí ſi conuentus
fuerit cc̃. ⁊ quidã intelligit illũ textũ ꝙ ideo contra petentẽ
reſtitutionẽ admittuntur illa crimina: quía ibí facta fuit ſpo
liatio poſt ſnĩam príuatã latã ſuper illís críminibus. vel ſm
alios agebatur poſſeſſorio: ille de ſua innocentia confidens
fuit contentus vt príus diſcutíentur crimina obiecta. argu.
c. í. de reſti. ſpo. al's aũt cũ ibí crimina nõ eſſent notoría de di
recto eſſet contra illud. c. ítẽ cũ quis. vel deducẽda eſt illa de
cretalis ad diſtín. quã. s. formaui. ¶ Nunc reſpondeo ad íl/
la otraria. s. formata. Et primo non obſtat primũ argumen
tũ: quía erquo non eſt príuatus licite petit reſtitutionẽ rõne
tituli quẽ habet. nã poterit alíus admíſtrare donec príuetur
vel ſecũ diſpenſetur. ⁊. c. fi. de cleri. excõi. loquitur de eo qui
de nouo acquireret beneficiũ quod non põt: erquo eſt ſuſpẽ
ſus. ⁊ ídẽ ín notorío crimínoſo. nõ eñ valeret electio de eo fa
cta. vt in. c. cũ in cunctis. de elec. Non obſtat argumentũ ſe/
cundũ: quia ſatis. s. reſponſum fuit. ¶ Ad tertiũ vero dícen
dum ꝙ lz poſſit príuari cũ anteq̃ príuet̃ non poſſet exceptio
obíci: quía non elidit actionẽ vt. s. plene dixí. ⁊ quía ílle ſpo
liator tanq̃ odioſus non eſt audiendus. ¶ Ad quartũ argu
mentũ de. c. ſignificaſti: rñdeo ꝙ crimen adulterij inducit príí
uationẽ ípo facto. vñ põt coniunx ſua auctorítate aliũ repel
lere. vt no. glo. ij. ín. c. fi. de adul. ſentit Jnno. ín. c. ínquiſitiõi.
de ſentẽ. excõ. facit. c. agatoſa. xxvij. q. ij. ⁊. c. dixit. xxiij. q. iij.
Et hec ſufficiant quo ad tertiũ membrũ. ¶ Jn quarto ⁊ vl/
timo dubio qõ fuit: habens patrimoniũ ⁊ beneficiũ eccl'ia/
ſticũ valeat recta conſcientia ſalua cõſeruato patrimonio de
beneficij redditibus vitã ducere. ¶ Arguitur primo ꝙ non:
⁊ videtur de hoc caſus ín. c. fi. xvi. q. í. ín fi. vbi dicit textus ꝙ
qui bonis parentũ ⁊ opibus ſuſtentari poſſunt ſi qõ paupe
rum eſt accipiunt: ſacrilegiũ profecto incurrũt ⁊ cõmittunt.
⁊ per abuſionẽ taliũ iudiciũ ſibi manducant ⁊ bibunt. ⁊ per
eadẽ verba loquitur tex. ín. c. clericos. i. q. ij. ad idẽ. c. paſtor
eccleſie. ¶ Hís quibus ſua ſufficiunt nõ debet aliquid irroga
rí. habenti dare nihil aliud eſt ꝙ perdere. nec illi qui ſua poſ
ſideant dari ſibi aliquid volunt ſine graui peccato ſuo vnde
pauper vícari' erat. ad idẽ. c. ítẽ cũ quis. eadẽ cã ⁊. q. vbi in/
ter cetera dicit. non eſt meũ dicere quale peccatũ cibis pau/
perum præſumẽdũ ſuſcipiunt: qui eccl'iam ſuã iuuare ꝑ ſuis
facultatib' debuerant ſuis expenſis inſuper grauant cc̃. vel
ibí vbí ponuntur multa bona verba ad materiam facientia.
¶ Secundo videtur ſingulariter probari per textũ notabilẽ
⁊ quaſi ſingularẽ in materia. i. q. ij. ſacerdos. vbi dicit̃ ꝙ cle/
rici paupes ſiue ex facultate ſiue ex ꝑpa volũtate: licite viuũt
de bonis eccleſie: quía ad ea accipienda non cupiditas eos
ducit: ſed viuendi neceſſitas cogit. ⁊ ſingulariter ſubiũgit ꝙ
de talibus clericis videtur dicere ap'lus. qui in ſacrario ope
rantur: que de ſacrario ſunt' edant. ⁊ qui altari deſeruiunt: cũ
altarí participentur. ⁊ vide ibí tertũ qui latius proſequitur
hanc materiã. Ad idẽ optime videtur ꝓcordare textus ín. c.
illi. xij. q. í. vbi dicitur ꝙ illi qui tam infirmi ſunt vt poſſeſſio
nibus ſuis renũciare non poſſunt: ſimul capiunt de bonis ec
cleſie: ⁊ ſatis ſine peccato illa retinent. ⁊ ſic aperte innuit ꝙ
tunc debet clericus de bonis eccleſie viuere quando non ha
bet patrimoniũ vnde viuat. ad idẽ ep̃s eccleſiaſticarũ eadẽ
cauſa ⁊. q. dicitur eñ ep̃m habere eccleſiaſticar̃ rerũ poteſta
tem ad diſpenſandũ. ergo omnes qui indigent. ip̃e añt par/
ticipare poteſt quibus indiget ſi bene indigent. ⁊ no. illa ver
ba ſi tñ indige nt. qui ergo habet patrimoniũ non dicitur in/
digere. concordat. c. ep̃s. x. q. ij. ¶ Tertio principaliter indu
co. c. ep̃s. ⁊. c. tuis. de preben. ⁊ de reſcríp. poſtulaſti. quib' ca
uetur ep̃m non artari ad ꝓuidendũ illis clericis qui ex' pro/
prio patrimonio viuere poſſunt. ¶ Quarto arguitur ſic. de/
putata largitione fidelíũ ad certũ vſum non poſſunt ſalua ſe
dis apoſtolice auctorítate ad aliuz vſum deputarí. vt in cle.
quia contingit. de relig. do. ¶ Jtẽ quelibet res cõſtituenda
eſt ad vſum deſtinatũ. de appel. ſuggeſtũ. ⁊ de iureiurã. ꝙto.
ſed bona eccleſie tradita ⁊ conſeruata ſunt eccleſijs: vt ex eis
oẽs indigentes ſuſtententur. vt ín. c. videntes. vbi tert' opti
mus. xij. q. í. ⁊ alijs. s. allegatis. cũ infinitis ſimílibus. ergo
clerici habentes patrimoniũ vnde vitã ducere poſſunt: non
debent percípere de bonis eccleſiarũ. facit. c. ſicut. xlvi. diſt.
non eñ bona tpalía ſunt ſeruata eccleſijs vt ꝓpínqui cleri/
coꝝ ditentur: ſed vt inopes ſubleuentur. vt dicto. c. ep̃s. xij.
q. í. ¶ Jn contrariũ ꝑ parte affirmatiua ꝙ poſſit ꝑ redditi/
bus beneficij conſeruato patrimonio vitã ducere: induco. c.
fi. í. q. ij. vbí dicitur ꝙ clerici oẽs qui eccleſie fidelíter vigílãt
qui deſeruiunt ſtipendia ſuis laborib' debita ſm ſeruitij ſui
meritũ per ordinationẽ canonici a ſacerdotibus conſequan
tur. ponderãdũ eñ eſt verbũ oẽs. includit profecto tam pau
peres ꝙ diuites: al's ad quid dixiſſet oẽs. ¶ Jtẽ ponderan
dũ dicit ſtipendia ſuis laboribus dedita. dantur ergo ſtipen
dia clericis deſeruiẽtibus non ꝓpter indigentiã eoꝝ: ſed ꝑ
pter labores ſanctos quos ſuſtinent. que quidẽ ratio verifi
catur tam in diuitibus ꝙ in pauperibus. dignus eſt eñ mer
cennarius mercede ſua. ⁊ qui ad onus eligitur repelli nõ de
bet a mercede. nec ligari debet os bouis triturantis. de pre/
ben. extirpande. ⁊. c. fi. de magiſtris. Sed dic ꝙ ibi ſentit te/
xtus ⁊ glo. ꝙ denario fraudari nõ debent ín vinea dñi labo
rantes cc̃. ¶ Secundo arguitur ſic. ep̃us viſitans eccleſias
ſibi ſubiectas ſollicitudine petit ꝓcurationẽ rõne viſitatiõis
vt in. c. cũ ex officij. de preſcrip. ⁊ rõnem illius. c. qz nemo co/
gitur ſuis ſtipendijs militare. Et quía ſm ap'lm: qui ſpiritu
alia ſeminat: non eſt magnũ ſi metat. Certũ eſt eñ ꝙ quãtũ/
cunq; ep̃s abundet licite petit procurationẽ: quía non debz
ſuis ſtipendijs militare. Si ergo ep̃s qui habet ep̃atũ ⁊ ip/
ſius vt ſubeat onera nõ tenetur viſitare eccleſias inferiores
gratis vt ſeruiat expenſis ſuis quanto fortius clericus infe/
rior non debet obligari ad ſeruiendũ beneficio ſuo cũ reddi
tibus ſui patrimonij. ſi eñ cũ oẽs ſint vna eccleſia. vij. q. í. no
uatianus. facit qõ no. ín. c. cũ apoſtolica. de his que fi. a pre.
non videtur ep̃s impendere officiũ inferiori eccleſie cũ reddi
tibus ep̃atus: fortius nec clericus inferior cũ redditibus ſui

patrimonij. Ad idē.c.cū ſm apl'm.de p̄ben. qui altari ſeruit
viuere dz de altari ⁊c.vt ibi. ¶ Tertio ꝓbat̄ ſic.clericus ha
bens patrimoniū licite illud relinquit parentib⁹ vel pauperi
bus diſtribuit:⁊ de reb⁹ eccl'ie vitā ducit.vt in.c.ſacerdos.i.
q.ij.ergo p̄ot a p̄incipio licite diſpenſare patrimoniū in cō
ſanguineos vel paupes ⁊ viuere de bonis eccl'ie: exquo illi
debitū impendit famulatū.ita videt̄ ꝙ poſſit illud patrimo
niū ꝺſeruare vt ſuis illud in futurū relinquat: vel neceſſitat̄
tpe cōicet eis ⁊ paupibus: ⁊ viuere interim de eccl'ia cui ſer
uit.ꝓ hoc victū ſuū habebat.xij.q.i.vbi dicitur ꝙ xp̄us habe
bat pecuniā: vt neceſſitat̄ tpe ſuis ⁊ alioꝝ neceſſitatib⁹ ſub
ueniret.ſic ergo iſte.ꝓ tpe neceſſitatis poterit patrimonium
ꝺſeruare:⁊ de bonis eccl'ie ad ſuū vſum p̄ticipare. ¶ Quar
to deduco.c.quattuor.⁊.c.ꝺceſſo.⁊.c.de redditib⁹.xij.q.ij.in
quib⁹ dicit̄ ꝙ de bonis eccl'iarū cathedraliū debent fieri q̄t
tuoꝝ partes:quarū vna debet̄ clericis deſeruientib⁹ ſm eoꝝ
merita:⁊ ſedulitat̄ officiū nihil diſtinguit ſi ſint paupes aut
non.nec dicit̄ ꝙ tribuāt eis ſm indigentiā: ſed ꝓ ſedulitate
officij ⁊ ſm eoꝝ merita.ad idē.c.charitatē.ea.cā ⁊.q.in fine.
ibi nanq̄ mixtū eſt vt ille ſequat̄ ſtipendiū qui ꝓ tpe ſuū cō
modare requirunt̄ obſequiū. ꝺcordat.c. quicūq̄.⁊.c.eccl'ia
ſticis.ea.cā ⁊.q.⁊.x.q.ij.p̄ecarie.facit.c. de multa.in fi. vbi
cū ſcientibus ⁊ nobilib⁹ bñficioꝝ tñ certū eſt vel ſaltē veriſi
mile ꝙ nobiles habent patrimoniū: ſed non tenent̄ illud ex
pendere militando eccl'ie vt p̄opꝛijs ſtipendijs militent ⁊c.
¶ Ad ſolutionē ꝺ deſcendens huⁱ⁹ dubij ſaluatoꝛis inuoca
to p̄ſidio dicens glo.⁊ doc.in hoc multū variaſſe:⁊ nimiruꝝ
cū iura ⁊ rōnes multū.ꝓ vtraq̄ parte videant̄ ꝓfecto vigere
Nam glo.in.c.q̄ñ.xvi.q.i. videt̄ velle intelligere omia iura
p̄hibentia extenſionē man⁹ ad bona eccl'iaſtica habentibus
patrimoniū q̄ñ clerici tales non deſeruiūt eccleſijs.ſed certe
hec ſolutio nō ſatiſfacit.tñ etiā quia pauperes clerici nil de
bent ꝺſequi ab eccl'ia ſi nō deſeruiūt.in.c.ꝺquerente.de cler.
non reſi. maxime habito reſpectu ad tp̄s illoꝝ iuriū: q̄ñ oñe
beneficiū requirebat reſidentiā:cū ꝓpter officiū ſit p̄incipa
liter fundatū bñficiū.vt in.c.fi. de reſcrip.li.vi. ⁊ qō no. Jo.
de lig.in cle.gratie.eo.tit.tñ qꝛ multa ex illis iurib⁹ loquunt̄
exp̄reſſe in deſeruientib⁹. vt in.d.c.illi qui.⁊.c.eꝑs.⁊.c.ſacer
dos.cū ſimi.glo.in.c.qui.xij.q.i.ponit quattuoꝝ ſolutiones.
¶ Prima:qꝛ iura.p̄hibentia hanc accumulationē patrimo
nij ⁊ bñficij loquunt̄ de cōſtitutione. ſed certe non ſatiſfacit
iſta ſolutio oībus ꝋtrarijs: cū ex eis plura dicant ꝙ tales iu
diciū ſibi manducant ⁊ bibūt. ⁊ ꝙ hoc non faciūt ſine graui
peccato: vt.ſ.colligere potes ad partē negatiuā. ¶ Secun
da ſolutio huⁱ⁹ eſt:ꝙ loquunt̄ illa iura de clericis vagabun
dis.certe nec ſolutio iſta ſatiſfacit oībus cōtrarijs: cū multa
loquunt̄ de ſeruientib⁹: vt innuit illud.c.q̄ accepturi erāt ⁊c.
Si em̄ eſſent vagabūdi:nō fuiſſent aliquid accepturi.de ap
pella.peruenit.⁊ de cle.nō reſi. ꝺquerente.⁊.c.fi. ad idē p̄e
allegatū. c. ſacerdos. vbi exp̄reſſe dicit̄ ꝙ illi debent de bo
nis eccleſie participare qui nō habent vnde viuant.ſubiun
gens ꝙ de his intelligit̄ dictū apl'i:qui altari ſeruit de alta
ri viuere ⁊c.que ſola verbo luce clarius innuūt ꝙ loquantur
nō in vagabūdis:imo in ſeruientib⁹. ⁊ facit.d.c.eꝑs.xij.q.i.
¶ Tertia ſolutio datur ꝓ illa glo. ꝙ iura loquunt̄ de obla
tionib⁹ que talib⁹ nō ſunt cōicande.hec ſolutio etiā nō ſatiſ
facit oībus iurib⁹.ſ. allegatis ꝓ ꝋtraria parte:maxime.c.ſa
cerdos.i.q.ij.⁊.c.eꝑs.xij. q.i. habentes patrimoniū poſſunt
bona eccleſiaſtica habere non vt ſibi ſeruient: ſed vt diſtribu
ent pauperib⁹. ſed hec nō eſt ꝓp̄ria:imo ſapit ꝋtrariā opinio
nem vt p̄ot viuere ex redditib⁹ beneficij. glo.in.c.clericos.i.
q.ij. ꝺfirmat aliqualiter de ſolutionib⁹ p̄emiſſis.⁊ vltra eas
dicit ꝙ illa iura que vident̄ ꝓbare vſum rerū eccleſiaſticarū
in habentib⁹ poſſunt intelligi:quarta pauperib⁹ debita.que
dari ꝓhibent̄ habentib⁹. ſubiūgens ꝙ ſi habētes de bonis
eccleſie ſuſcipiunt vel abſentes vel p̄ſentes lz non debeat
ei denegari portio:qꝛ nemo cogitur ſuis ſtipendijs militare:
mortaliter peccant. p̄ſertim ſi ex cupiditate ſua reſeruant.
¶ Et aduerte qui a in hoc vltimo non apparet an loquatur
illa glo.quando ſuſcipiūt de quarta debita pauperibus: an
de quibuſdā bonis eccleſiaſticis. ¶ Sed contra ſolutionez
p̄cedentē facit aperte dictū.c.ſacerdos.qō videt̄ velle ꝙ il
lud dictū: qui altari ſeruit ⁊c.dz intelligi de nihil habentib⁹
⁊ ſic videtur etiā ꝙ de quibuſdā bonis iſti abūdantes nihil
debent habere. Inno.in.c.eꝑs. de p̄ben.dicit ꝙ lz ordina
rius non cogatur ꝓuidere ordinario habenti ex patrimonio
vnde viuere p̄ot:tñ nō credit ꝙ habens bñficiū viuere debz
de patrimonio:ſed de altari.per.c.cū ſm.de p̄ben. Ad.c.ꝺa
ſtoꝝalis:ꝓ cōtraria parte rñdetur ꝙ ibi intendit actoꝝ cano
nis ꝓuidere ne de patrimonio auare theſaurizet ⁊ bona ec
cleſie expendat: alꝫ aūt ſm eū bene licet bona ſua ꝺſeruare
heredib⁹ ⁊ bona eccleſie expendere. Idē ſentit in.c.poſtula
ſti.de reſcrip. vbi dicitur talē patrimoniū nō indigne accipe
re de reb⁹ beneficij ſi bene diſpenſet. ¶ Sed aduerte ꝙ lz cō
muniter alleget̄ ⁊ teneat̄ hec opīo ꝓ illud.c.cū ſm apl'm. qō
allegat Inno.tñ in veritate ad illud.c. cū ſm:facilime rñde
tur per.d.c.ſacerdos.i.q.ij. vbi exp̄reſſe ter. dicit illā auctoꝛi
tatē apl'i intelligendā de ſeruientib⁹ nil habentib⁹. ⁊ ſic tole
ratur dictū ſuū ꝓ.d.c.ſacerdos.p̄ot tñ dictū ſuuz ſaluari.put
j.dicā.ſed nō per illud.c.cū ſm. Hoſtien.in.c. poſtulaſti:p̄e
allega.dicit ꝙ qui ordinauit eū exquo hz patrimoniū habz
ꝋtra tp̄m exceptionē.⁊ hoc eſt planū in.c.tuis.⁊.c.eꝑs.de p̄
ben.titulo aūt eccleſiaſtico poſſunt tales vti: dūmō tñ ſerui
tiū eccleſie faciant:honeſte viuāt:⁊ p̄auā intentionē nō ha
beant in theſaurizando vel ditando parentes: nec etiā p̄o
p̄rijs ſtipendijs militare tenent̄. de p̄ſcrip. cū ex officij. alꝫ
ſi ſeruitiū non faciant:vel in malos vſus expendant:pena ſu
os teneat auctoꝛes.⁊ dicit Hoſtien.ꝙ ſi ſibi nō credant:cre
dant Hieronymo:⁊ ꝓ certo quoꝝ dicta habent̄ in iurib⁹.ſ.
allegatis ꝓ ꝋtraria parte ꝺcludēs tandē ꝙ ſi iura in hoc de
ficient: ꝓp̄ria ſcientia ⁊ naturalis rō illos cōuinceret. ¶ Et
lz hoc dictū Hoſtien. demulceat aures ⁊ videat̄ in idē reſi
dere cū Inno.tñ huⁱ⁹ dictū videt̄ ꝋtra p̄allegatū.c.ſacerdos
⁊.c.eꝑs.qꝛ p̄ſus debēt abſtineri ſm illa iura:exquo habent
vnde viuant.nec ꝺſumptio ad bonos vſus eos excuſat:quia
nō dz quis alere etiā vt bene diſpenſet.vt in.c.p̄carie.x.q.ij.
dz em̄ vt diſpēſatoꝛ eccleſie illa diſtribuere in pios vſus a iu
re deputato:non aūt capere tanq̄ ſibi debita ⁊ nomie.p̄p̄io
diſpenſare etiā ad bonū vſum. vt in.d.c.p̄carie.tñ opīo Jn
no.⁊ Hoſtien.cōiter tenet̄ ꝓ oēs doctoꝛes: ⁊ ꝓ Jo. de lign.
in cle.gratie. de reſcrip.⁊ Archi.⁊ Hug.in.c.clericos.i.q.ij.
illi qui.xij. q.i. rñdit Hug.in.d.c. clericos:ad iura q̄ vident̄
ꝺria que loquunt̄ ſm antiqua tpa.nam in p̄imitiua eccleſia
reddit⁹ eccleſiarū erāt tenues ⁊ exiles:⁊ ex eis ꝓuidebat̄ in
digētib⁹ ſm qō vnicuiq̄ op⁹ erat. arg.xij.q.i.c.qꝛ tua. ⁊ hec
rñſio videt̄ ſatis bona. Sz ego ꝓ clariſſima ſolutiōe huius
dubij facio duo p̄ſuppoſita. ¶ Primū eſt:qꝛ olim in p̄imi
tiua eccl'ia oēs credentes in xp̄o habebant oīa cōia: ⁊ ſic cle
rici nihil habebant ꝓp̄rij.xij.q.i.cui portio.⁊.c.certe. ⁊ de h̄
ꝓ glo.ibi in ſumma. Sed poſtea fidei fauoꝛe quieſcēte nedū
laſciui xp̄iani:ſed etiā clerici ſeculares inceperunt poſſidere
⁊ tenere ꝓp̄ria:⁊ nōnulli clerici hoc faciebant clam ⁊ oſten
debant ſe ſanctioꝛes q̄ eſſent.vt in.d.c.certe.⁊ tunc videbat̄
valde indecens vt clericus etiā ſeruiēs eccleſie reciperet poꝛ
tionē ab eccleſia:cū haberet patrimoniū cuius detentio vide
batur deteſtabilis.cū em̄ videret illicitū detinere p̄p̄rijs con
tra veſtigia apl'oꝝ:multomagis videbat̄ deteſtabili⁹ tenere
p̄rimoniū.⁊ cū hoc p̄cipe de bonis eccl'ie.ſed ſi volebāt tene
re ꝓp̄ria ⁊ abſtinere a bonis eccl'ie tūc aliq̄ten⁹ excuſabant̄:
qꝛ quodāmō videbant̄ relinquere ſua cū incōtinenti ꝓp̄rijs
reb⁹ abſtinebant ab alijs reb⁹ eccl'ie q̄ dabant̄ eoꝝ laboꝛi. ⁊
iſte eſt ꝓp̄ri⁹ caſus ſi bñ p̄oderet̄ in.c.illi q̄.xij.q.i.poſtmodū
magꝫ tenuerit tepidi:nec videbat̄ honoꝛ tenere bona tp̄alia
⁊ ꝓp̄ria:ꝯceperūt licite ⁊ paſſim oēs clerici ⁊ palā tenere ꝓp̄a.
erq̄ eis nō renūciauerāt. vt ī.d.c.certe. ⁊ ī.c.ſint mānifeſte.xij.
q.i.⁊.xij.q.v.⁊ ꝯcipit q̄dāmō ceſſare rō illi⁹.c.illi q̄.xij.q.i.po
ſita ī p̄n. ¶ Scōm p̄ſuppoſitū ē ꝙ olim ī p̄mitiua eccl'ia tpe
apl'oꝝ oīa bona oblata eccl'ie vēdebant̄ ⁊ eoꝝ p̄cijs ſubue
niebat̄ oīb⁹ cōez vitā ducētib⁹ ⁊ alijs paupib⁹ indigētib⁹. ſz
poſtmodū apl'i ⁊ alij fideles videtes meli⁹ foꝛe ſi bona ſic ob
lata ꝺſuarent̄ eccl'ijs matricib⁹ ⁊ eoꝝ redditib⁹ ſubueniret̄ i
digētib⁹ ꝙ ſi vēderēt:qꝛ ex vēditiōe p̄cio ꝺſūpto ſepe īmine
bant neᵉria ⁊ nō erat vñ ſubueniret̄: fuit ſtatutū vt bona nō
vēderent̄: ſz ad vſum p̄dictū ꝺſeruarent̄ eccl'ijs matricib⁹ ⁊
ipi haberent ptātē diſpenſandi.de hoc eſt tex.no.in.c.viden
tes.xij.q.i. ⁊ ſic ſi bñ ponderet̄ ꝫ ex p̄imeua inſtitutiōe rerū

ecclesiaꝝ vt fuit vt subueniret indigētibꝫ: ⁊ sic nimirū si multa iura dicūt ꝙ clerici habētes pīmoniū nō debēt quicq̄ p̄cipere ab eccl'ia q̄tūcūq̄ deseruirēt: qz in eis tūc cā deputationis cessabit ⁊ detētionis bonoꝝ tēpoz aliū: sed postmodū creuerūt facultates in fide vtvellēt deseruire ecclesijs cathedralibus fierēt ex eoꝝ bonis quatuoꝝ ptes quarū vna deberet ep̄o alia clericꝭ: tertia fabricę ecclie: q̄rta pauplbꝫ. vt. d. c. quatuoꝝ. ⁊. c. de reddit. ⁊c. ¶ Jtē fuit ordinatū vt nulla eccl'ia edificaret nisi p̄ius dos assignaret p̄ ministris. de cō se. di. i. c. nemo. ⁊ de cōse. eccle. vel alta. cū sil'i. ⁊ sic hodie bona tpalia deputant eccl'esijs p̄ncipaliter p̄ ministroꝝ subsidio. ad idē. c. pastoralis. de his q̄ fi. a p̄la. ⁊. c. ō his. de eccl. edifi. ℍis p̄suppositis infero ad clarā decisionē huiꝰ dubij ⁊ ꝯcordantiā oīum iurū varie ad hāc materiā loquentiū vz ꝙ habito respectu ad statū p̄meue eccl'ie, pcedūt iura q̄ videtur velle habentes pīmoniū nō posse partic̄ipare de bonis eccl'ie. vt qz videbat honoꝝ ⁊ detestabile vt tenerēt p̄pria. tū qz bona eccl'iastica fuerūt deputata ad vsuꝫ dūtaxat indigentiū vt. s. dixi. Sed q̄n succedēte tpe ista duo cessarēt qz ⁊ clerici palā ⁊ p̄missione eccl'ie inciperēt hre p̄pria ⁊ bona eccl'iastica fuerūt p̄ncipaliter deputata p̄ ministroꝝ alimonia surrexerūt alia bona ⁊ ratio naturalis vrget vt quātūcūq̄ clerici habeāt bona patrimonialia nihilomin⁹ possunt viuere ex bonis eccl'ie nō tanq̄ indigētes sicut in p̄ma deputatione erat indultū: sed tanq̄ seruiētes: qz dignū est vt nō cogantur p̄priis stipēdijs militare. ex quo enī licite tenēt p̄pria nō sunt p̄uandi a p̄pria mercede. c. fi. de magistr. ⁊. c. extirpāde de p̄ben. cū sil'i. ⁊ ideo. c. fi. i. q. ij. dicit ꝙ oēs clerici qui eccl'esie fideliter inuigilāt deseruiūtq̄ stipēdia cōsequant. vñ pōdera bene ꝟbū oēs cōprehēdit tam diuites q̄ pauperes. vt ibi etiā no. doc. ¶ Jtez pōdera ꝟba sequētia que volūt clericos stipēdia cōsequi nō p̄pter indigentiā sed p̄pter labores ⁊ seruicū. Et no. qz dicit fm seruicij meritū nō aūt dicit fm indigētie qualitatē. fm ergo tēpoꝝ diuersitatē iura varie pcesserunt. sic̄ no. xij. q. i. in sum. ⁊ fm hec tpa pōt defendi Jnno. ⁊ ℍosti. ⁊ p hoc clare patz rūsum ad oīa iura ꝺria possunt ergo clerici de bonis patrimonialibꝫ disponere taz inter viuos q̄ in vltima volūtate ad eoꝝ libitū dūmodo p̄ma intentionē nō inducāt. p hoc. c. i. ⁊. c. qz. de testa. ⁊. xij. q. v. p totū. ⁊ bonis cui seruiūt vitā ducere: nō aūt possunt petere ab eccl'ia vniuersali tanq̄ indigētes in hoc casu possunt intelligi multa iura. s. allegata in cōtrariū. vt. c. quoniā. xvi. q. i. ⁊. c. clericos. ⁊. c. pastoꝝ. i. q. ij. cum sil'ibus. sed de p̄priis beneficijs sic quia tūc recipiūt nō tanq̄ indigētes sed tanq̄ seruientes: ⁊ vt laboꝝ suoꝝ mercedem ⁊c.

¶ Hec questio disputata fuit p dōm Nicolauꝫ de Sicilia decretoꝝ doctorē famosissimū in amplo Senēsi studio. Anno dñi. ℳ. cccc xlij. die xo. xxv. Januarij ⁊ ad vtrāq̄ ptez dubioꝝ Respondit spectabilis ⁊ generosus vir dñs Bandulphus dyayaragonē. in iure canonico elegāter perit⁹. Et intereſſente in disputatiōis actu p̄latoꝝ magistroꝝ ⁊ doctorum copia q̄ Senas cōcilij gn̄alis cā venerāt. Laus deo.

a **Ugerio** Patronatū in basilica nicostrati iure sibi delatū. Plaucius laicus mera liberalitate cōtulit ad eandē vacantē patrono neglecto iminente adhuc tēpore electionis ⁊ p̄sentationis a iure statuto. Antistes actorē clericū instituit quadrimestre deniq̄ elapso Plaucius filio herede supstite diem p̄soluit extremuꝫ quo minime accersito donationē paternā ⁊ ratificauit eps ⁊ ipsius cōsensu p̄cioſuꝫ p̄ciū basilice nicostrati ab ottone toto cui sui tpe vtendū eidē eccl'ie q̄ngentis aureis donat recepit Augerius ab ingēti ⁊ famoso oztonotropho alia q̄ngenta p̄orsus cōtulit vt ab eo vita cōiter annis singulis reciperet quinquaginta ex facto restituto quatuoꝝ in discepta tionē adducunt. ¶ P̄imū nunq̄d dicta patronatus collatio iure subsistat saltē a Senēsi p̄sule dicto tpe accedēte consensu. ¶ Scōm an a basilica nicostrati vacet institutiōe nō obstāte p̄dicta. ¶ Tertiū vtrū ꝺtractus initus intra Augerium ⁊ basilicā nicostrati sit vndiq̄ licitus iuris solēnitatibꝫ nō neglectis. ¶ Quartū si conscia refragāte valeat Plaucius q̄nquaginta ab oztonotropho excipe. ¶ Circa p̄mū dubiū ꝑ ꝓcedā ordine. ¶ P̄rio nāq̄ q̄ndoq̄ formato motiuo

xxij

ad partē affirmatiuā. ¶ Scōo totidē ad partē negatiuam. ¶ Tertio solutionē subijciā. ℚō aūt huius iurispatronat⁹ collatio iure subsistat etiā submoto ep̄i ꝺsensu, pbat primo ex eo ꝙ liberū est cuiq̄ de re sua ad libitū dispōere p modos a iure non improbatos siue velit disponere in religiosa loca siue in p̄uatas p̄sonas. vt in. c. de his. in fi. j. de sepul. ⁊. l. in re mādata. C. māda. ⁊ in. §. p traditionē. insti. de re. diui. sed patronatus nullibi apte reperit, p̄hibitus quo minus ius sibi cōpetēs possit in aliū trāsferre ergo ⁊c. q̄nimo exp̄sse videt sibi p̄missuꝫ. vt in. c. illud. de iure pat. ⁊ in. c. vnico. eo. ti. li. vi. vbi exp̄resse, pbat ꝙ loco religioso sine ep̄i ꝺsensu donari p patronū pōt q̄ō etiā laico donari videt. pbat in. c. ex litter j. ⁊ in. c. cū seculū. eo. ti. ℭ bi trāsit in laicū cū vniuersitate ville vel feudi. ergo sine vniuersitate: nō ꝺz enī hoc titulo gratuito ꝺsiderari vniuersitas. nā si nō posſz donari seu aliter trāsferri in laicū nō trāsiret cū vniuersitate illata cū posset illud ius exerceri absq̄ eo ꝙ eatur ad villā seu vniuersitatez ad ꝫ q̄ō no. in. l. si mercedē. in fi. ff. de act. emp. ⁊ satis est hoc iure exp̄ssuꝫ nō, p̄hibet ⁊ materia est p̄missa ad ꝫ q̄ō no. s. in. c. ij. de transla. p̄la. ⁊ facit a ꝺrio sensu p locū a speciali. c. de iure de iu. pa. vbi trāslatio iurepatronat⁹ in q̄ndā laicū papa mādauit ꝙ si cōstaret illū sciuisse ꝙ ꝺctus cēseret nullus ꝙ cū sit annexū spirituali vēdi nō pōt ergo a ꝺrio p modū gratuitum potuisset in illū trāsferre: ⁊ de hoc videt casus ad litteram in. c. ex insinuatiōe. eo. ti. ¶ Scōo ꝙ saltē accidente ⁊c. ex postfacto ep̄i cōsensu valuerit videt exp̄sse, pbari in. c. cura. ⁊. c. suggestū. de iure pa. vbi exp̄resse dicit ꝙ ex donatiōe laici pōt donatarius eccl'iam sibi retinere si diocesani ep̄i habuerint postea cōsensum. ¶ Tertio videt, pbari p. c. si qua de rebus. xij. q. ij. vbi dicit ꝙ alienationē de rebus eccl'ie sede vacante factā pōt episcopus nouiter creatus ratificare ⁊ approbare si decidit in vtilitatē eccl'ie ⁊ sic est ibi casus singularis in quo cōsensus auctoꝝzabilis pōt ex postfacto interuenire ergo idem dicendū in casu nostro ad idem. c. q̄ō in dubijs. de renūcia. vbi p̄mittit ꝙ renūciatio beneficij in manibus laici p̄iudicat ipsi clerico renūcianti adeo ꝙ episcopus pōt ex postfacto illā renūciationē ratificare seu illuꝫ sic renunciantem illo beneficio spoliare. et dicit ibi glo. ꝙ licet quantū ad eccl'esiā vel superiorē illa renūciatio nō tenet. vt ibi. ⁊. c. admonet. eo. ti. ipse tamē renūcians nō pōt eā repetere: qz quo ad se tenuit. licet enī sit inutilis ꝟz tñ in se tacitū pactū vt repetat sicut acceptilatiōe. ff. de accepti. l. acceptilatum. ⁊. vij. q. i. eos. huic glo. que solet ibidē allegari no. in. c. q̄ō dei timorē. de statu regu. dicit ꝙ hec renūciatio sine superioris auctoritate in tali bñficio admīstrare: ita videt dicendum in ꝓposito sine ep̄i cōsensu nō pōt patronus in laicum patronatū sibi cōpetentē transferre: tamē quo ad se ⁊ sui p̄iudiciū debet dicta donatio valere ⁊ p ꝺsequēs ipsius here dis cū nō pōt heres venire cōtra factū defuncti. l. cū a matre C. de rei vēdi. no. in. c. i. de test. potuit ergo eps ex postfacto donare vel eius filio etiā herede nō vocato illā donationez approbare. ¶ Quarto adducunt multa iura q̄ vident, pbare ꝙ saltē de iure canonico pōt ratihabitio ⁊ cōsensus sequi ⁊ actū inutilē validare. xvi. q. i. c. fi. de his q̄ fiunt a p̄la. c. ij. ⁊. iij. ⁊ q̄ō ibi no. de elec. ⁊ iunge. ix. q. ij. si tibi ex nunc. s. tpe adhibiti ꝺsensus. vt no. glo. in regu. ratū. de regu. iur. in. vi. ¶ Quinto ⁊ vltimo adduco tex. iuncta glo. quā sequit ibi Ey. in. l. fi. C. ad maced. vbi dicit ꝙ si citra patris impressionem vel mādatū vel volūtatē pecuniā traditā accepit filiusfamil. postea aūt pater ratū habuit ꝺctuz: pinde est ac si ab initio volūtate patris vel mādato filiusfa. pecuniā traditaz accepisset. ratio enī qz oīs ratihabitio retro trahit ⁊ confirmat ea q̄ ab initio secuta sunt: ⁊ querit ibi nunq̄d pater inuito filio pōt hre ratū ⁊ sic teneat ac si esset filius. ⁊ ꝺcludit multum no. q̄ō sic. Jdē ibi Ey. dicēs ꝙ exceptio nō tm̄ fuit inducta in fauorē filij ⁊ odiū creditoris q̄tum in fauorē parentū l. i. ff. eo. ti. pater ergo in cuius fauore p̄ncipaliter illud beneficiū fuit inductū v t in laicū sine ep̄i cōsensu iuspatronatus trāsferri nō pōt: p̄supposito ad hoc iure exp̄sso caueat. attn̄ ex quo eps noīe eccl'ie vult appellare non tamē ꝺz donator vel heres impedire cū hec p̄hibitio nō emanauerit in fauorem patroni sed ep̄i vel eccl'ie cuius p̄sonā gerit ipse eps. ⁊ hoc vident velle illa capitula cura, ⁊ suggestuz. s. allegata.

¶ In cõtrariũ ad partẽ negatiuã q̃ dicta collatio patronatus nõ valuerit arguit̃ p̃mo pater nõ põt p̃udicare filio in iure patronatus lib eor̃.transit enĩ in filios etiã si non sint heredes.l.filij.ff.de iure pa.l.iurisiurã.in.§.fi.ff.de oper.lib. etiã si patris bona publicarent̃.l.eor̃.ad le.iul̃.maie.t not. in.l.iij.ff.de interdic.t re.ergo idez in iure patronatus eccle sie qõ tenet;glo.in.c.cõstitutũ.xvi.q.i.t Land.vt recitat archi.in.c.i.de iure pa.lib.vi.p hoc facit q̃ iuspatronatus cõcedit̃ patrono gratiose ꝓpter eccl'ie impensam.non ergo dz transire in extraneũ qui est p̃or̃sus alia psona ab ipso p̃uilegiato.facit qõ in simili habet̃ in auc.de nõ alie.§.emphiteosim.colla.iz.vbi dicitur q̃ emphiteosis alicui ꝓcessa t eius heredibus nõ trãsit nisi in descẽdẽtes.ius' ergo patronatus cõcessum fundatori t heredibus videt̃ cõcessum filijs:q̃ in iure nõ transmissibili ad extraneos appellatione heredũ cõ p̃ehẽdunt̃ filij tm̃.vt no.in.l.gallus.§.etiã.de libe.t posth. t in.l.si tibi decẽ.§.si pact⁹.ff.de pac.facit.c.filijs ac nepotibus.xvi.q.vij. ¶ Scõo de hoc videt̃ casus in.c.p̃terea.el.ij de iure pa.cõiungẽdo fi.cũ p̃ncipio.ꝺiuncta gl.i. vt ibi patz q̃ patroni nõ possunt p̃ sua volũtate iuspatronatus in aliũ titulo donationis emphiteosis vel alijs õctibus trãsferre. ad idẽ.c.illud.eo.ti.maxime põderato ver.licz.qui venit ad uersatiue ad p̃cedẽtia innuẽs q̃ laicus nõ põt donare licet religioso loco cõferẽdo liberã habeat facultatẽ.facit etiã.c. illud.in fi.t.c.nullus.eo.ti. ¶ Tertio p̃bat̃ q̃ epi cõsensus accedẽs nõ habuit illã donationẽ validare. Cũ enĩ iste sit cõsensus auctorizabilis nõ potuit ex postfacto interuenire. vt in.l.si quis mihi bona.§.in possessione.ff. de acquir.here.et in.§.tutor.insti.de auc.tut.t in.l.obligari.§.tutor.eo.ti.not. Inno.in.c.cũ cõsuetudinis.de ꝺsue.t in.c.i.de reb. eccle.nõ alie.in.vi. ¶ Quarto t vltio facit certũ est saltẽ cõi opinioni q̃ ex donatiõe solius laici iuspatronat⁹ nõ fuit donatario quesitũ.vt p̃bat a ꝺrio sensu.d.c.i.de iure patro.li.vi.t ter. in.c.p̃terea.eo.ti.ergo remãsit patronus:q̃ dominiũ qõ alteri nõ queritur ex iuris impedimẽto mihi non auferet̃.vt in.l. necvtilis.ex qui.cau.ma.no.in.l.qõ meo.ff.de acquir.pos.facit ratio.l.si q̃s vi.eo.tit.videt̃ enĩ sub'cõditione donasse.l.si donatarius eã acquireret.transit ergo in filiũ heredẽ.xvi.q. vij.c.si plures heredes.t de iure pa.c.i.t.iij.t in cle.ij. eo.ti. cuz fil'i.ratificando ergo eps nõ potuit illã donationẽ nullã validare nõ ex nũc:cũ interuenit filij patroni ꝺsensus.xvi.q. vij.monasteriũ.nec ex tunc q̃ non põt illa confirmatio retrotrahi cũ filij p̃iudicio cui in eo tẽpore fuit ius quesituz.in.c. quãuis.t.c.si p te.de rescrip.lib.vi.facit qõ no.Jo.an.in regu.sine culpa.de regu.iur.in.vi.vbi cõcludit q̃ legitimatio supueniens nõ p̃eiudicat secũdo genito cuius succedẽdi in totũ erat vigore ꝺsuetudinis quesitũ.t idez Bar.no.in.l.ex facto.de vulga.t pupil. ¶ Ad solutionem huius certaminis iesu xp̃i saluator̃ eiusq̃ pijssime genitricis aurilio humiliter inuocato cõdescendẽs duo p̃ncipaliter sunt videnda. ¶ P̃imo nunq̃d dicta patronat⁹ collatio sine epi cõsensu valuerit. ¶ Scõo p̃supposito q̃ sine cõsensu epi nõ sit efficax an epi cõsensus vel assensus donator̃ p̃sertim mortuo t filio herede nõ vocato accedẽs illa habuit roborare. Circa p̃imũ doc.nostri in varias se diuisere sniias Lau. quẽ sequitur Archi.in.c.i.de iure pa.lib.vi.dicẽs patronũ nõ posse in filior̃ p̃iudiciũ a se iuspatronatus abdicare. Rñdeo q̃ habet̃ in canone vñ trãsit in filios etiã si heredes nõ sint.ar. in l.filij.de iure pa.t qõ no.in.l.iij.ff.de iterdic.t releg. hoc idẽ videt̃ formare glo.in.c.cõstitutũ.xvi.q.i.sed hec opinio merito reprobat̃.nã si in apto obuiat.c.significauit.de iure pa. t tenuit renũciatio t in p̃iudiciũ succedẽtiũ.ad idẽ.c.i.de iure pa.li.vi.t.c.illud.t.c.ex insinuatione.eo.ti.in q̃bus aptedicit̃ q̃ eccl'ie seu religioso loco libere etiaz sine epi cõsensu põt donari. ¶ In hanc ꝺriam sniam videt̃ postmodũ inclinasse.glo.in.c.cõsiderãdũ.xvi.q.vij.nec verũ est q̃ iuspatronatus eccl'ie transit solũ in heredes sanguinis nõ transit cõi sniia etiã in extraneos:si enĩ transit in emptorẽ ville cum vniuersitate illius ville.vt in.c.ex litteris.t in.c.cũ seculũ.t hãc opinionẽ cuz transeat ad heredes etiã extraneos cõiter sequũtur moderni.respõsio tamẽ Inno.t Jo.an. mihi nõ placet:nõ enĩ sequit̃ transit in vniuersitate ville in extraneuz.ergo t cũ iura hereditat̃ do instantiã iura sepulchror̃ licz religiosa transeũt cũ vniuersitate ville in extraneũ si p̃ publicũ non est ad illa adit⁹.vt in.l.si mercedẽ.§.fi.ff.de acti.emp.t in.l. in modicis.ff.de ꝺhen.emp.attamẽ nõ transeũt in heredem extraneũ quomin⁹ liceat filijs etiã heredib⁹ nõ instituti ibidem hr̃e ius sepeliẽdi.vt in.l.familiaria.cũ.l.seq.ff. de reli.t sump.fu.mihi tñ placz opi.vt trãseat in heredes etiã extraneos p̃ qua adduco.c.filijs.xvi.q.vij.t.c. cõsiderandũ.t.c. si plures.ea.cau.t.q.t.c.ij.t.iij.cũ multis fil'is.in q̃bus sumitur fit mẽtio de heredib⁹ fundatoris t cũ in iure nõ habem⁹ ꝺriũ debem⁹ h̃ybuz heredes ꝓprie capere t sic veniũt omnes successores.vt in.l. heredis appellatiõe.ff.de v̄bo.sig.t in.l. antiquitas.C.de vsufru.cũ fil'i. A v̄bis aũt nõ est recedẽdũ nisi apte de intentione ꝺria ꝓstet.vt in.l.nõ aliter.ff.de le.iij t.c.fi.de v̄b.sig.t maxime.pbat dictũ.c.filijs.vbi fit mentio de filijs nepotib⁹ t alijs honestioribus ppinquis. ¶ Scõa opi.fuit Jnno. p̃sus ꝺria huic dicẽs patronũ etiã laico posse donare licz epi ꝺsensus nõ accedat hãc opi.firmauit in.c. illud.t.c.p̃terea.t.c.nullus.de iure pa.p̃ncipaliter p.c.ex insinuatiõe.eo.ti. Ad.c.p̃terea.qõ sue opi.videt̃ obuiare. Respondet̃ dupl'r. Uno mõ q̃ nõ loquit̃ in p̃fonato sed aduocato. Et rõ diuersitat̃ fm eũ est q̃ patronat⁹ est quasi ex debito sed aduocatio ex gr̃a tm̃. ¶ Scõo rñdet̃ q̃ intelligẽdo etiã de patronis ꝺz itelligi q̃ nõ põt donare eo mõ quo ibi donabat.s.cũ ptãte erigẽdi t grauãdi vt ibi dicit̃.hanc opi. originaliter tenuerũt Hug.t recitat Archi.in.c.pie mẽtis. xvi.q.vij.t Jo.mo.vt refert Jo.mona.in.c.illud.palle.t ẽt Uinc.vt recitat ibi glo.t tz gl.in.c.nostri.xxiij.q.iiij.fz põt illa glo.intelligi quãdo fit eccl'ie vt colligit̃ ex p̃cedẽtibus. ¶ Tertia fuit opi.Bul.glosatoris vt sine cõsensu epi laico donari nõ possit.vt no.in.c.illud.t.c.ex insinuatiõe. Rñdet̃ q̃ ibi interuenit epi cõsensus vbi non fuit vera donatio sed remissio vt.s.in articulis dixi.hãc tñ opi.sequũtur multi in d.c.illud.t Archi.in.d.c.pie mẽtis.palleg.t in.c.vno.palle. lib.vi.eo.ti.t sequũtur cõiter moderni in pia causa: t primo adduco.c.p̃dictũ p̃terea.in fi.t.d.c.vnicũ. A ꝺrio sensu.sec⁹ si detur loco religioso vel eccl'ie.vt in.d.c.vno.t.c.illud.diuersitatis ratio est q̃ ex donatione facta laico eccl'ie cõditio deterioraf̃ cũ soleãt laici eccl'ie esse nimiũ infesti.ij.q.vij.laicos.t.c.laici. Sic enĩ fit eccl'ie melioratio cũ eripiaf̃ a manibus laicor̃.arg.c.cũ apostolica.de his q̃ fi.a prela. ¶ Jtez si clerici excedũt metã facili⁹ possunt cõpelli q̃ patroni laici lxix.dist.iudicatũ.t qõ ibi no. requirit̃ ergo epi cõsensus in donatione fienda laico vt eps videat an expediat eccl'ie vel nõ. ¶ Jtem ꝓpter timorẽ fraudis vel ficte vẽditionis.arg. de diuor.c.quãto.in fi.de hoc ergo inquiret:quia si ꝺueniret denegabit assensum.arg.c.prouida.de elec.in.vi.t hic fraudis timor multũ mouet Jo.an.ad hanc opi.seruandã quaz sequit̃ Frede.cõsilio.ccxvij.dixit tamẽ Archi.in locis prealle.q̃ clerico etiã ꝓprio noie accipiẽti poterit fine cõsensu epi fieri donatio t sic intelligit dictũ.c.p̃terea. aggrauatur omni prauitate.ad hoc.ff.de ser.v̄ba.pre.l.seruitutes.§. stillicidiũ.alꝫ bene valet dictũ.c.ex insinuatione. ¶ Quartam opi.sentit Hosti.in.d.c.illud.dicens q̃ cũ episcopi consensu põt vnicuiq̃ iuspatronatus donari.allegat.c. nullus. t.c.p̃terea.de iure patro.sine cõsensu epi nõ nisi eccl'ie vl' clerico recipiẽti noie eccl'ie.remittit tamẽ ad ea q̃ no.in sum.eo. ti.§.qualiter transferaf̃.ubi tñ nõ distinguit an clericus recipiat noie eccl'ie vel nõ.sed simpliciter dicit q̃ clerico donari põt.ꝺñi de rota decisi.cclxiij.in antiquis tangit incidenter p̃miũ:sed p̃ncipaliter secundũ.sentiũt tamẽ q̃ sine epi cõsensu nõ valet donatio laico facta vt iuspatronat⁹ ex sola laici donatione acquiraf̃ laico sed cuz epi cõsensu. ¶ Sed an cõsensus iste põt ex postfacto interuenire maxime mortuo donatore t herede filio non vocato fuerũt inter se varij: t hoc dubiũ non reperio p̃ aliquẽ vltra eos tactum t ob hoc p̃ncipaliter hunc articulũ disputandũ assumpsi quẽ difficilem reputaui:t prestitit mihi disputãdi causaz bone memorie doctor subtilis t bonus preteritus dominus magnauellus de magnauellis Seneñ.qui cũ hoc dubiuz in decora vrbe Senaruz cõtigisset humanitate sua me familiariter cõsuluit.et respondi tũc simpliciter me nõ credere talem donationez p subsequentẽ consensum sine tẽporis tractu valere.comperi ꝺños de rota in decisione palleg.varios extitisse.q̃dã ex eis

in hanc sniam negatiuã inclinabãt. alij vero. ꝛ ꝑ maiorẽ par
te cõtrariã sniam amplexi sunt moti ꝑncipaliter ꝓpter duo.
¶ Primo p. c. cura. ꝛ p. c. suggestuz. circa fi. de iure pa. vbi
hec pars videt expꝛessa ꝑm eos. ¶ Scõo p hanc rationẽ: qꝛ
donatio in ꝑncipio tenuit saltẽ in ꝑiudiciũ donatoꝛ ꝛ hereꝫ
dis: nã quantũ ad eoꝝ ꝑiudiciũ nõ requirit necessarius con
sensus epi cũ donatoꝛ disposuerit de re ꝓpꝛia ꝛ ideo quãtuz
ad euz ꝛ ipsius heredes nõ ꝺz admitti cõuẽtio. arg. l. p fun
dum. ff. deser. vꝛb. pꝛe. ꝛ. c. qõ in dubijs. de renũ. ꝛ. ff. de do
nat. inter vir. ꝛ vxo. l. cũ hic status. §. si socer. ꝛ. l. si is. C. de p
dijs mi. sine decꝛe. nõ ali. requirit ergo solus epi ꝺsensus ꝑm
eos quo ad trãslationẽ ipsius in ꝑiuatũ ideo poterit inter
uenire qñcunq; ex quo ꝺctus donationis tenebat. argu. no.
in. c. cũ cõsuetudinis. de cõsue. nec obstat ꝑm eos q uesitũ fi
lio meo tpe: qꝛ ex quo fuit heres patris nõ fuit sibi ius quesi
tum aliter q̃ esset penes patrẽ: sed cũ ipse pater nõ posset q̃
ad se cõuenire igit nec filius. nec ob. c. q̃uis. ꝛ. c. si p te. de re
scꝛip. lib. vi. qꝛ ibi fuit ius quesitũ. tertio, ex dispositiõe eius
qui poterat recipeꝛ disponere ꝺtra ꝑmã dispositionẽ. igitur
in ꝑiudiciũ, iuris taliter quesiti sequẽs dispositio vel exister
tia cõditiõis nõ potuit ibi retro trahi. vt in. l. balneũ. §. fi. ff.
qui po. in pig. ha. hic ꝺo fuit ius quesitũ ex dispositiõe eius
qui ꝺtra suã dispositionẽ venire nõ poterat nec ꝺ factũ suuz
igit nec eius heres ꝛ p ꝺsequẽs ꝺsensus epi supueniens po
terit retro trahi qꝛ donatio a ꝑncipio pẽdebat sub ꝺditione
si eps cõsenserit. igit p supuenientẽ cõsensuz epi fit retracta
tio. vt. l. potioꝛ. in ꝑn. ff. qui po. in pigno. ha. ¶ Vel põt ꝑm
eos dici q̃ valz vt ex nũc a tpe ꝺsensus p epm ꝑstiti. nec filij
absentia ꝺz ꝑiudicare qꝛ nõ poterat ꝺdicere sic nec ipse pa
ter. arg. l. p fundũ. §. alleg. hec sunt in effectu fundamẽta do
minoꝝ de rota in hoc articulo. Ego aũt meliori iudicio sem
per saluo. Nec istud dictũ dñoꝝ de rota approbo nec ratio
nem doc. sniam de qua. §. in ꝓcedẽti dubio. Arbitroꝛ tñ ius
patronatus laico cõferri nõ possit etiã si tpe donationis au
ctoꝛitas epi intercederet. ad quã sniam tenendã ꝑncipaliter
me mouet qꝛ ius patronat' est spirituale vl' spirituali annexũ
vt expꝛesse dicit ter. in. c. quãto. de iudi. ꝛ in. c. i. de iure patr.
hinc est q̃ sup eo cõmittit simonia sicut sup iure spirituali.
vt ꝓbat tex. no. in. c. ꝓterea. el. i. de transac. nec iudex secular
etiã laicus iure pa. ti. cognoscere põt. ꝺ. c. q̃to. nec vẽdi põt
ꝺ. c. de iure. nec sup eo transigi. ꝺ. c. ꝓterea. ¶ Hinc infert q̃
laicus mero iure inspecto ius patronat' possidere nõ põt: qꝛ
sicut spiritualia ita nec quasi spũalia possidere põt cũ de cõ
nexis idez sit iudiciũ. vt ꝓbat in. c. cãm. de prescꝛip. ꝛ in. ꝺ. c.
quãto. de iudi. ꝛ de cõsti. trãslato. ꝛ in. ꝺ. c. ꝓterea. ¶ Preterea laico q̃tũcunq; religioso nulla disponẽda in rebus eccle
siasticis ꝛ dignitatib' legit tributa facultas. xvi. q. vij. laici
de cõsti. eccl'ia sancte marie. ꝛ. xcvi. di. bene quidẽ. ꝛ in. c. nul
lus. de iure pa. ergo mero iure inspecto nõ posset laicus pꝛe
sentare rectoꝛẽ cũ ꝑsentatio sit quoddã ius ꝓambulus ad
institutionẽ obtinendã q̃ est mere spiritualis ꝛ p laicũ imꝑ
scꝛiptibilis etiã p tantũ tps de cuius initio nõ est memoria.
vt plene no. p Jo. an. in. c. ij. de ꝑben. li. vi. de gratia ergo so
lum ꝛ ex ꝑuilegio p ecclesiã ꝓcesso licitũ est laico iuspatrona
tus possidere ꝛ tenere. qõ ꝓbat in. c. i. xv. q. i. tenet archi. in
ꝺ. c. hortamur. lxxi. di. ꝛ Goffre. in sum. de iure pa. §. i. ver. in
summa. Hostï. in. ꝺ. c. qñ. Jo. an. ꝛ cõiter doc. ibi. ꝛ pro hoc
qõ ꝺcit patronus in hoc iure de gratia sustineri. no. ibi Ho
stien. papã posse tales ecclesias sine patronoꝝ ꝑsentatione
cõferre. sed hoc facit qꝛ non expedit vt laici ab his trahant.
vt no. in. c. cũ dilectus. eo. ti. ꝛ in cle. ij. de ꝑben. ꝛ ꝑdicta ꝓce
dunt tenẽdo tñ opi. Jnno. in. c. dilectus. de offi. deleg. vbi ꝺ
citur q̃ p ꝑsentationẽ cõsequit ꝑsentatus ius ad rez ꝓ quo
facit. c. dilectus. de iure pa. Certũ autẽ est q̃ laicus mero iu
re inspecto nõ est capax huius iuris vt possit in aliũ transfer
re ius ad beneficiũ. vel ordinare ad bñficia eccl'iastica habi
litatio ergo a speciali gratia sicut olim ecclesia concessit ob
merita pꝛecedẽtia impatoꝛi vt possit eligere papã ꝛ alios ꝑ
latos. vt in. c. in sinodo. lxij. di. sed illud ꝑuilegiũ postea fuit
reuocatũ. vt in. §. vez. ea. di. Ex his ifero opi. meã q̃ cũ laic'
nõ sit huj' iuris capax nõ põt patronus laic' gratiose illud
ius obtinens in aliũ laicũ incapacẽ illud ius transferre cum
in isto donatario nõ cõtineat illa qualitas ꝓpter merita pꝛe
cedentia ꝛ vt inducerent laici ad edificãdas ecclesias ꝛ ꝺ'
randas que ratio cessat in isto donatario nõ enĩ põt ꝑuile
gio ꝑsonaliter habilitatus illũ habilitare qꝛ ꝑiuilegiũ non
excedit ꝑsonas habilitatas vel ꝑuilegiatas. vt in. c. petisti.
vij. q. i. vbi inter cetera ad ꝓpositum dicit ter. hoc nulli alibi
cõcedi patit q̃ tibi charitatem cogẽte largiri censuimus. ꝛ
alibi in. c. sane. de ꝑuile. dicit cõtrariũ esse ꝛ indignũ aliq̃d
sibi sua auctoꝛitate ꝑsumere qõ romana ecclesia alicui cer
ta ratione inspecta singularibus voluit bñficijs indulgere.
¶ Preterea cũ laicus ex ꝑuilegio ius patronatus solũ con
sequit q̃ põt pꝛesentare ꝛ alimẽta necessitate instante babe
re. vt in. c. nobis. de iure patro. nõ pꝛesumit in his gratijs. ꝛ
a iure exoꝛbitãtibus excedere metas ꝑsentationis sue in ali
um incapacẽ hoc ius gratiosum transferendo. argu. optimũ
in. c. qõ translationẽ. de offi. deleg. ꝛ in. l. qõ nõ ratione. ꝛ qõ
ibi not. ff. de legi. facit. l. si vero. §. de viro. ff. solu. matri. ma
xime cũ ista sint laicis interdicta vt si ꝑsumant tractare spiri
tualia ꝛ eccl'iastica vt in iuribus. §. alleg. vt no. dicit Jnn.
in. c. quãto. de cõsue. ꝛ originaliter fuit dictũ glo. in. c. fina.
xxiij. q. i. q̃ de omnibus que spectãt ad officium eccl'iasti
cum illud solum licet laicis etiã in necessitate q̃ iure reperit
expꝛessum hoc autẽ nullibi est expꝛessum q̃ patronus poteſt
donare laico ius sibi cõpetens in ecclesia imo potius reperi
tur cõtrariũ. vt. j. dicam. de eccl'iasticis tamẽ negocijs nul
libi reperitur pꝛeter reuerentiã que spectat ad laicos etiam
si sit Jmpatoꝛ. vt. c. hinc etiã. xvij. di. nec excusat epi auctoꝛi
tas qꝛ eps ibi nõ põt vbi cõcurrit causa iure erꝑssa cõmitte
re laico vt spũalia seu eccl'iastica disponat. vt in. c. decernim'
de iudi. ꝛ in. c. iudicatuz. ꝛ in. c. qñ. lxxxix. dist. ꝛ xvi. q. vij. in
nona actiõe. no glo. in. c. nostrũ. xxxij. di. ꝛ. c. bene quidẽ. xcvi
di. ex his sequoꝝ Archi. in. c. hortamur. ꝑalleg. vbi ditit q̃
populus parrochie vel alius laicus nõ patronus patrona
tum ꝑscribere nõ põt qꝛ cũ laicus nõ patronus. nõ sit huius
iuris capax nõ potuit illud ius sine peccato detinere nec pos
sideꝛe ꝛ ꝓsequẽs nec ꝑscribere. vt in. c. cãm. de ꝑscri. facit. c.
di. ꝺtra moꝛẽ. ꝛ. xiij. di. illud. nec ob. c. querelã. de elec. qꝛ ibi
reseruat questio sup ꝓprietate iuris patronat' ꝛ sic innuitur
q̃ populus fundabat se sup possessione iuris patronatus di
cendo se patronũ. ¶ Jtẽ ibi in ꝑncipio ponit allegatio par
tis ꝛ nõ iuris decisio. ꝛ licz Jo. an. ꝓlixe insteterit in repꝛo
bãdo hãc opi. in regula q̃ alicui gratiose in mercur. tñ plus
mihi placet opi. Archi. nec video sufficiẽter ꝑ Jo. an. rñsuz
ad ꝑdictã rõnẽ q̃ laicus possidere ꝛ pꝛescribere nõ possit ꝛ
q̃q̃ possit ipe mirat: rñdet hoc modo videlicz q̃ illud q̃ ali
cui cõpetit ex ꝑuilegio ꝑscꝛiptibile est. vt in. c. accedẽtibus.
ꝛ in. c. si de terra. de ꝓꝛuile. ꝛ in. c. veniẽs. de pꝛescꝛip. ꝛ ad id
qõ dicit de incapacitate. Resp õdet q̃ ius patronat' vt tem
poꝛale trãsit in heredes etiã extraneos p aliquos modos a
iure expꝛessos. vt in. c. ex litter]. ꝛ. c. cũ seculuz. de iure pa. ita
põt transire p ꝑscꝛiptionẽ. Neutra tñ rñsio mihi placz ꝑma
que ꝓcedit in cõcessis p ꝑuileguz que tñ sunt quesibilia p
ꝑscꝛiptionẽ ita loquũtur iura p eũ allegata: sed nos loq̃mur
in nõ quesibilibus de iure cõi regulariter p laicos qui tñ di
cit q̃ si papa gratiose cõcessit alicui regi collationẽ bñficio
rum: cõtra regẽ aũt illud ius cõferendi ꝑscribi nõ põt cũ nõ
possit possideꝛi vt ipsemet no. in. c. sane. ꝛ in. c. petisti. cũ sili.
Scõa ratio sua etiã nõ vꝛget qꝛ dico q̃ ius patronat' nõ est
mere tpale sed potius spũale seu spirituali annexũ. sed dicit
partim tpale quo ad ꝛtellectũ. vt no. glo. in. c. pie mẽtis. xvi.
q. vij. ex ꝑuilegio cadit in laicũ. vnde ex hoc non efficit mere
tẽpoꝛale qõ patz qꝛ nec vẽdi põt nec sup eo transigi: nec iu
dex secularis inter laicos de illo cognoscere põt. vt in iurib'
§. alleg. nõ ob. q̃ transit in heredes qꝛ ex ꝑuilegio cõcesso
patrono pauci reperiunt quivellent eccl'ias fundare ꝛ dota
re. nec etiã ob. c. ex litteris. nec. c. cũ seculũ. nisi trãseat in aliũ
laicũ illud rõne accessoꝛij cuz ius patronatus inheret vniuer
sitati ideo trãsit cũ illa. ad hoc. l. in modicis. ff. de cõtraben.
emp. alꝰ aũt p se nõ trãsiret. vt no. de iure pa. in. c. i. li. vi. ꝛ in
ꝺ. c. ex litteris. ꝛ rõne annexionis licz possidere duo bñficia
incoꝛporalia. vt in. c. sup eo. de ꝑben. lib. vi. ¶ Secũdo ꝓnci
paliter ad hanc meã opi. induco ter. nota. in. c. cũ apostolica.
de his que fi. a pꝛela. vbi habet q̃ laicus habens ab anti
quo ꝑuilegio ecclesie decimas in feudũ nõ põt illas alteri

cõcedere in feudũ nisi ecclesie vel loco religioso ex ꝺsensu eꝑi
ꝛ ꝑ illũ ter. clare innuit a ꝺrio sensuq; laico cõcedere nõ põt
etiã de eꝑi cõsensu. tum qz alius laicus non est capax illius
iuris spiritualis. vt facilius iura spualia reddãt ad eccl'ias.
ꝛ tñ regulariter q̃s põt feudũ infeudari alteri. vt in. c. i. §. si
militer de le. cõradi. in col. x. nota. glo. in. c. q̃ in eccl'iarũ. de
cõsti. sed qz decime sunt iura spualia ꝛ gratiose olim laicis
ꝺcessa nõ possunt al's titulo licito alteri laico cõcedi etiã de
ꝺsensu eꝑi vt ꝑ illũ ter. ꝛ alias rõnes. ꝛ p. c. ad hec. ꝛ. c. q̃uis
de deci. ꝛ. c. phibemus. eo. ti. cõiter dãnant glo. minus bene
tenuit ꝺriũ q; laico de cõsensu eꝑi põt infeudari. ¶ Tertio
ꝑncipaliter me mouet: quia cũ multa iura de hac materia lo
quanꝰ nullibi reperiꝰ erꝑssuz nec directe nec indirecte q; lai
cus etiã de cõsensu eꝑi donare possit. imo potius ꝺrium vi
deꝰ ter. approbare in. c. nullus. de iure pa. vbi ponꝰ regula
q; laicus nil põt eccl'iastici iuris sine ꝺsensu eꝑi monasteriis
vel canonicis ꝺferre in ecclesiis g̃ in laicis illa regula nõ re
perꝰ violata nisi cũ iuspatronat⁹ cõcediꝰ eccl'ie vel laico et
tũc requiraꝰ eꝑi ꝺsensus. vt in. c. ex insinuatione. de iure pa.
ꝛ in. c. i. eo. ti. li. vi. ꝛ hoc qz cõditio eccl'ie melioraꝰ. Jn aliis
aũt stat regula vt duo req̃ranꝰ copulatiue vt dispositio fiat
in eccl'ia q; clerici ꝛ eꝑi cõsensus accedat: ꝛ ꝑsuppositio sine
veritat̃ ꝑiudicio q; valeat donatio facta laico eꝑi ꝺsensu ac
cedẽte vt hz opi. cõis quã ego veritate fulciri minime puto.
¶ Puto tñ in casu nostro nullo mõ eã valere quicq̃d dixe
rint dñi de rota eoz reuerẽtia semp salua. Moueor ꝑmo q;
donatio facta ꝑuato ꝑ solũ patronũ nullaz obtinet vim. vt
apte ponit ter. in. d. c. ꝑterea. in fi. ꝛ sic nec ad trãslationẽ iu
ris nec in ꝑiudiciũ donatoris cũ ter. ibi dicat vim aliq; decer
nimus nõ habere. vñ põderoꝝbũ aliquã qõ apte innuit nul
lius penitus eristere firmitat̃ nec hꝫe in se aliquã particulaz
validitat̃. ad hoc. c. solicite. ꝺ ma. ꝛ obe. ꝛ qõ no. glo. in cle.
i. de fo. cõpe. in ꝝ. aut eoz. nec ob. rñsio Jnno. ad illũ ter. dñ
diciꝰ q; loquiꝰ in aduocato ꝛ in patrono quaten⁹ ꝓhibet do
nationẽ. hoc enĩ est falsuz cũ patron⁹ appelleꝰ aliqñ aduoca
tus. vt est exꝑssuz in. c. cũ aũt. eo. ti. Cũ aũt illud. c. nõ sit sub
rubri. de spolia. dz intelligi de patrono qz nigrũ est adaptã
dum rubro si fieri põt. vt no. glo. in. c. bone. de confir. vti. vel
inuti. ꝛ in. c. q̃ tibi. de rescrip. li. vi. ꝛ in. c. si sup gratia. de offi.
deleg. eo. li. ꝫ etiã alio mõ ꝓbaꝰ ex illo ter. nã cũ in ꝑncipio
feciss̃et mẽtionẽ de aduocat̃ ecclesiarũ cũ statim subiũgit in
ꝝ. ꝓcedẽti declarãdo ꝛ ampliãdo qõ dixi ꝑsente ꝺcreto. statũ
eos siue aduocati siue patroni siue vice dñi siue custodes vl'
guardianos ꝑsentes habẽtes vel quocũq; alio mõ censeanꝰ
¶ Ex q̃bus ꝝbis clare innuiꝰ q; id qõ dixerat in ꝑn. intelli
gebat de patronis q̃ diuersis noibus ꝑm varias locoz con
suetudines nũcupanꝰ vt clare innuiꝰ al's colligiꝰ in illo rela
tiuo eos' ꝑ qõ patz: qz retulit se ad ꝓcedẽtia. ꝛ ad idẽ illa re
gula seu quocũq; alio noĩe censeanꝰ q̃ innuit diuersitatẽ so
lum esse in noibus ꝛ nõ in substãtia. ꝛ ideo dicit Hostien. in
sum. eo. ti. §. i. in fi. q; patrono ꝑñt cõuenire oĩa illa noĩa de
q̃bus in. d. c. ꝑterea. postea dicit nisi ꝺctus quẽ hmõi quos
fecerũt vel faciũt in futurũ vim aliquã decernimus nõ bꝫe. ꝛ
sic cõphẽdit oẽs de q̃bus ꝑmiserat ꝛ sic est ibi casus aptus
lr̃am nõ cauillãdo q; donatio facta laico ꝑ solũ patronũ nul
lam vim hz. ad idẽ videꝰ ter. in. c. illud. ver. licz. eo. ti. iunctis
ꝓcedẽtibus ꝝbis. hoc idẽ innuit iuris canonici regula gene
ralis q̃ disponit vt laici nullã facultatẽ habeant sine eꝑo di
spẽsare de iure spũali vel eccl'iastico. vt in. c. laici. xvi. q. vij. ꝛ
c. eccl'ia sancte marie. de cõsti. ꝛ in. c. bene q̃dẽ. xcvi. di. dispo
sitio. ergo ista inquãtũ voluit hoc ius spirituale vl' spũali an
nexũ in aliũ trãsferri nullius penitus fuit momẽti. naz ꝑ nõ
dato habeꝰ qõ ab illo daꝰ q̃ ꝺ iure dare nõ põt. vt dicit ter.
in ꝓposito in. c. qõ autẽ. in fi. de iure pa. ꝛ. c. dalbertũ. i. q. vij
si ergo habeꝰ ꝑ nõ dato g̃ licitũ est ꝺuenire vt ibi ꝓbaꝰ. ad
idez. c. vnicũ. eo. ti. lib. vi. a ꝺrio sensu: vbi innuiꝰ q; talis do
natio facta laico inefficax est censenda auctoritas ergo eꝑi
supueniens maxime post ius acquisitũ filio nõ potuit actuz
nullũ validare. tũ qz auctoritas nõ põt ex interuallo regula
riter interuenire. vt in iurib⁹ palleg. tũ qz cũ cõsensus eꝑi sit
hoc casu auctorizabilis cũ ꝑsteꝰ sup iure ad alium spectãdo
nõ põt validare actũ nullũ. vt in. c. ij. de re. pmu. hoc ꝑterea
ꝓbaꝰ incõuincibiliter. Aut enĩ cõsensus eꝑi re quiriꝰ ꝺ casu
an auctoritas an per viã ꝛ modũ solẽnitatis an ꝑ modũ sim
plicis cõsensus. si ꝑ modũ auctoritat̃ certũ est q; nõ põt in
teruenire ex post facto. vt in iuribus. §. allega. not. Jnno. in
c. cũ ꝺsuetudinis. de cõsue. ꝛ in. c. i. de reb. eccle. nõ alie. li. vi.
ꝛ Bar. in. l. si q̃s mihi bona. §. iussus. de acquir. here. ꝛ ipse
met dñi de rota decisi. cclvij. ꝓbaꝰ ex sono vocabuli. nã di
citur auctoritas: qz illaz ꝑstans dz esse actor ꝛ ꝑncipalis in
illo negocio vt dicit Jnno. in ꝑalleg. iuribus. ꝛ puto firmi
ter q; hic req̃riꝰ auctoritas cũ sit ꝓbãda ab eꝑo sup iure pa
troni. nõ enĩ in translatiõe illius iuris hz eꝑs aliq̃d partici
pare ꝑz ex eoz: qz sine illius ꝺsensu põt patronus ius suũ da
re loco religioso vel ecclesie. d. c. vnico. lib. vi. qõ nõ posset si
eꝑs ꝑtenderet aliqõ interesse. ¶ Hinc dicit Jnno. in. d. c. i.
q; auctoritas est maioꝝ ꝺsensus nõ minoꝝ ꝛ optime sentit
do. Anto. in. d. c. cũ ꝺsuetudinis. Sed posito q; exigaꝰ per
viã solẽnitatis adhuc nõ posset ex postfacto accedere qz so
lẽnitas debz interuenire in ipso actu ꝛ eodẽ ꝓtextu al's act⁹
coꝛruit in totũ. vt. l. cũ antiq̃tas. C. de testa. ꝛ. l. heredes palã
in fi. ff. de testa. facit qõ no. in. c. auditis. de elec. ꝛ vbi actus
coꝛruit ex defectu solẽnitatis nõ põt cõualidari ex interual
lo dato q; postea interueniat. d. c. auditis. no. Bar. in. l. filio
ꝑterito. ff. de inius. testa. ꝛ. l. i. §. sed si filius. de leg. iij. ꝛ Jo.
an. in. c. ij. de vsur. lib. vi. ꝛ qõ no. in. l. vniuersa. C. de ꝑci. im
pera. offe. ¶ Hinc dicit do. Anto. in. c. cũ ꝺsuetudinis. q; in
alienatione vel ꝺctu mulierũ exigaꝰ cõsensus duoꝝ consan
guineoꝝ qz ille ꝺsensus requiriꝰ videꝰ ꝑ modũ solẽnitatis cũ
non exigatur a maioꝛi nõ poterit ex interuallo interuenire.
¶ Jtez ex tertio ꝑsuppositio q; exigaꝰ ꝑ modũ simplicis cõ
sensus nõ poterit hoc casu interuenire post mortẽ donatoꝛ
filio herede supstite ꝑ ter. no. in. l. fi. ff. cõia ꝑdi. ad quã legez
ꝓfecto nõ aduertũt dñi de rota ibi enĩ dicit q; si plures ha
bent fundũ cõem ꝛ vnus cõcessit alteri fuitutẽ ꝛ decessit nõ
valet ꝺcessio postea facta ꝑ alios socios nisi heres defuncti
de nouo cõsentiat. ratio est ꝑm Bar. ibi qz ꝺcessio fingiꝰ ꝑ
fecta ꝑ oẽs eo tẽpore quo vltimus ꝺsensit qz ꝑme concessio
nes trabunꝰ ad vltimã vt dicit ibi ter. sed ex quo ꝑmus mor
tuus est non põt habere locũ fictio vt nũc fingaꝰ ꝺsentire fi
ctio enĩ dz habere extrema habilia. s. tps a quo trahiꝰ fictio
ꝛ tps ad qõ vt no. ibi bar. ꝛ plenius ꝑ eũ in. l. si is qui ꝓ em
ptore. ff. de vsucap. nec ob. si dicaꝰ q; heres defuncti censeꝰ
eadẽ ꝑsona. vt in auꝰ. de iureiurã. a mo. ꝓtesti. ꝛ heres fingi
dz cõsentire sicut fingereꝰ defunctus si viueret qz due fictio
nes nõ debẽt ꝺcurrere circa idẽ. vt not. in. l. i. ff. de do. ꝑmis.
ita videꝰ dicendũ in ꝓposito q; eꝑi ꝺsensus est requirendus
vt simplex ꝺsensus cũ post mortẽ patroni nõ potuit interue
nire qz nõ poteꝰ fingi vt patron⁹ nũc ꝺsentiat tpe quo vali
datur ꝑma ꝺcessio ꝛ hoc videꝰ indubitatũ: ꝛ ꝑ cõsensuz eꝑi
nõ potuit hoc casu post mortẽ donatoris accedere. sensit iu
dicio meo Jo. an. in. c. cũ seculũ. eo. ti. de quo dñi de rota nul
lam mentionẽ fecerũt ius enĩ q̃ritur ꝛ iuspatronatus legari
possit vel in illo singl'ariter instituti. ꝛ dicit tñ q; institutus in
re certa habeꝰ loco legatarij. C. de here. insti. l. quotiẽs. sec⁹
dicendũ in eo q; in legatario in quo cõcludit q; cũ legata sit
donatio a testatore relicta. insti. de leg. in ꝑnci. q; in donatio
ne statutũ est idẽ ꝑm eũ dicendũ est in legato vt eccl'ie legari
possit sicut ꝛ donari sine episcopi cõsensu: sed in ꝑuato requi
ritur eꝑi ꝺsensus sicut in donatiõe qz qõ nõ licet in vita nec
in morte. de sepul. c. de his. ꝛ qõ ibi no. Jdeo cõsentiendum
est ꝑm eũ q; a ꝑncipio. s. ante testamẽti factionẽ vel ante mor
tem interueniat eꝑi auctoritas fauore tñ vltimarũ volũtatũ
videtur etiã ꝑm eũ q; etiã post mortez poteꝰ eꝑs approbare
ex quo al's tenuit testamẽtũ. adducit simile: nã si testatoꝛ inf
sit eccl'esiã cõstrui ꝛ circa illud fecit legata constat q; necessa
rius est cõsensus vel auctoritas episcopi. de conse. dist. i. ne
mo. de priuile. auctoritate. lib. vi. ꝛ tamẽ tenet legatuz. vt in
c. nos quidẽ. de testa. ꝛ sic aptissime sensit Jo. an. q; speciale
sit rõne vltimarũ volũtatũ ꝺsensus eꝑi ex postfacto interue
nire sicut ergo in donatiõe inter viuos. Fred. de senis ꝺ filio
ccxviij. nullã mentionẽ de Jo. an. faciendo dicit q; in legato
nulla req̃ritur auctoritas eꝑi moueꝰ qz iura canonica pacis
untur vt in successione trãsferaꝰ iuspatronat⁹ sed capiẽs ex
legato vl' institutiõe largo mõ capit ex successiõe defuncti tñ
in iure canonico nõ est vis in ꝝbis faciẽda ꝑ ea põt allegari

bonus ter.in.l.in cõuẽtionalibus.ff.de ỹb.ob. vbi ỹbũ he-
redes cõpehẽdit qñq; legatariũ. Sed ꝓtra hoc dictũ Fre.
facit q; iura canonica solũ pmittunt er successione vniuersa-
li & ita cõiter iura loquũtur: & ideo do. Anto. nõ ꝓbat dictũ
Fred.in.d.c.cũ seculũ.sed trãsit cũ Jo.an.nec etiã illud Ja.
ab.vt patꝫ in additione p eũ facta ad illud cõsiliũ in quo di-
cit se putare q; sine vniuersitate p nullũ titulũ specialeꝫ siue
inter viuos sine in vltima volũtate sine epi ꝯsensu transferri
põt in ꝓiuatuꝫ iuspatronatus.q̃nimo ego plus puto q; nec
dictũ Fred.nec dictũ Jo.an.mero iure inspecto ꝓcedãt qñ
vt.s.dixi laicus nõ est patron⁹ huius iuris ecclĩastici & pa-
tronatus incapax. Est ergo legatũ sibi factũ tanq̃ incapa-
ci habendũ est ꝓ nõ scripto. vt ꝓbatur in.l.in metallũ.ff.de
his q̃ ꝓ nõ scrí.ba.& l.nõ itelligit.§.si q̃s palã.& in.l.in me
tallũ.ff.de iur.fisc.& in.l.collegiũ.C.de bere.inſti. & cũ lega-
tum palã factuꝫ sit incapax manet penes heredẽ & nõ transit
in fiscũ. vt no.in ꝓealle.iurib⁹.firmat Bart.in.l.hereditas.
C.de his qui.vt indig. vnde si legat collegio nõdũ approba-
to vel filio spurio nihil valet legatũ nec sperat vt supior cõ-
sentiat vel approbet relictũ sed ipso facto remanet penes he-
redẽ & habet ꝓ nõ scripto. ita dico i ꝓposito cũ illud ius in-
capaci habet ꝓ nõ scripto & si remãsit penes heredẽ nõ po-
terit epus in ꝓeiudiciũ heredis illud trãsferre in legatariũ: &
idem dicẽdũ in legatario eadẽ rõne: er quo enĩ alteri nõ põt
acquiri. ergo remãsit penes eũ. vt no.in.l.qõ meo.ff.de acq̃r.
pos.& in iuribus.s.alleg.& donatio facta nõ seruata leg⁹ so-
lennitate habet ꝓ non scripta. vt ꝓbat in.l.sancimus.C.de
dona. Jdẽ si quis ꝓtra legũ interdicta recipiat. vt in.l. vni-
ca.C.de ꝓtra.iudi.& sic nõ possumus dicere q; in casu nostro
donatio valuerit quo ad donatorẽ.tum qꝫ de iure donator
nõ põt vt.s.dixi.tũ qꝫ dedit incapaci.tũ qꝫ nõ fuauit leg⁹ so-
lennitatẽ nõ habuit epi ꝯsensuꝫ ꝑsupposito q; epi cõsensus
sufficeret ad hoc.xij.q.ij.fine exceptiõe.& c.si quos de seruis
tum & quarto qꝫ õ interdicta canonũ donauit.d.c. preterea.
auctoritas g̃ supueniẽs nõ potuit nullũ validare. vt.s. dixi
& oĩa ista militãt in legato. nec ob.motiuũ Jo.an.qꝫ si quis
mãdat ecclĩam ꝯstrui vel disponit ꝓtra legẽ: q; epi ꝯsensus
requirit in dispositiõe testatoꝛ.vñ ter.in.d.c.nemo.de cõse.
dist.i.nõ dꝫ neminẽ posse legare. p ecclesia fundãda sed q; ne
mo edificet ecclĩam sine epi ꝯsensu.sed ecclie edificãde lega
ri põt nõ donari. vt in.c.abbate sane.de re iud.li.vi.& ꝑ bar.
l.seruos ad custodiã.ff.de ali.& cib.le. vbi ponit diuersitatẽ
rõnis. sed in casu nostro trãslatio iurispatronat⁹ in ꝓuatũ est
phibita. vt pꝫ ex p̃dictis. g̃ siue fiat legatũ siue donatio nõ
põt epi ꝯsensus post mortẽ disponentis accedere etiã ꝑsup-
posito q; cũ ipsius cõsensu põt valere. qõ tñ ego nõ credo p
supradicta. ꝑterea qõ.s. dixi in donatione locũ hꝫ in legato.
nã & vltima volũtas corruẽs er defectu auctoritat⁹ vel solẽ-
nitatis nõ põt ex post facto cõualidari. vt no.in.d.l. filio ꝑ-
terito. & in.d.l.i.§.si quis filius. & p Jo.an.in.c.ij.de vsur.li.
vi. ¶ Jtẽ ꝓtra hãc opi. Jo.an. quẽ videt ibi sequi. Jo. cal.
& cõiter sequẽtes vt in legato patroni põt epi ꝯsensus acce
dere er post facto videt ter.ad litterã in.d.l.fina.C.cõia p̃di.
vbi dicit q; si vn⁹ er plurib⁹ habẽtibus fundũ cõem legaut
alicui seruitutẽ & decessit si adita hereditate ꝯsentiũt alij so-
cij nihil agũt. reddit ter.rõnẽ: q; actus defũctoꝛ nõ possunt
stare in suspẽso. ex quo enĩ dies cedit legato qõ est in legato
puro adita hereditate oportet q; legatũ acquirat legatario
alꝫs sit nullũ qꝫ nõ põt stare in suspẽso: sed in casu nostro epus
nõ ꝯsensit anteq̃ filio esset hereditas acquisita ergo statim
fuit illud legatũ extinctũ & sic nõ põt ꝓcedere epi ꝯsensus. &
ad hoc nõ aduertũt p̃dicti doc. ¶ Ex his oĩbus cõcludo q;
patronus nõ põt donare laico iuspatronat⁹ nec legare etiã
cũ epi ꝯsensu: & ꝑsuppositio q; epi ꝯsensus sufficeret: dico q;
nõ põt interuenire er post facto maxime mortuo donatore &
filio herede supstite vt in casu nostro ꝓtingit & patet er his
respõsio ad aliqua õria. s. in contrariũ formata. q̃ ꝓ maiori
claritate specifice sunt singulariter attingẽda soluẽdo. vl' ad
supradicta remittẽdo. Et primo ad pmũ dico q; hoc iuspa-
tronatus cũ sit spirituale vel spũali annexũ non est in libera
potestate patroni de eo sicut de alijs bonis disponere. patet
er eo quia illud vẽdere non potest. vt in.c.i.de iure patro. &
nec sup eo transigere. d.c. ꝑterea. de transac. nec dicit illius

habere dominiũ quia res sacre & religiose nõ sũt in alicuius
dominio. l.in tñ. §. sacre. ff. de rerũ diui. & sic nõ ob. l.in re mã
data. & c. de his. allega. in cõtrariũ nec o bst. c. illud. & c. vni-
cum. eo. ti. lib. vi. q; loco religioso vel ecclĩe donare põt. qñ
pmelioꝛat cõditio ecclĩe. vt. s. dixi. ¶ Jtẽ cõfert capaci sed
cũ donat laico deterioꝛat ipsius cõditio q; non sperat saltẽ
de ꝓmio ipsius liberatio. ¶ Jtẽ forte donat laico deterio
ris cõditionis q̃ sit patron⁹. ꝑterea donat incapaci cũ lai-
cus nõ sit huiꝰ iuris capax nisi er ꝓulegio: & causa ꝓncipal
nõ concurrit cũ laico nõ patrono: nõ ob. q; transeat in laicũ
cũ vniuersitate ville. d.c. er litteris. Ad hoc enĩ rñdeo dupli
citer. ¶ Et ꝓmo q; hoc ius vt habẽs mixturã cũ tẽporalita-
te annectit vniuersitati tẽporali. ideo trãsit in laicũ p quãdã
cõsequentiã & non ꝓncipaliter multa enĩ pmittunt in conse
quentiã que nõ principaliter & per se pmittuntur: vt aperte
ꝓbat in.l.in modicis. ff. de ỹben. empti. & in.l.si mercedẽ. §.
fi. ff. de act. emp. vbi religiosa trãseunt vendito fundo q̃ p se
minime transirẽt. vt ibi pꝫ in hoc iurepatronat⁹. trãsit enĩ cũ
vniuersitate in ỹctu nõ gratuito. d.c. er litter⁹. & i.c. cũ seculũ
eo. ti. & tñ ꝓncipaliter p se trãsire non põt. d.c. de iure. q̃nimo
dubitat nunq̃d vẽdita vniuersitate põt specialit erꝑmi ius
patronat⁹: & ꝯsimiliũ dat q; non exꝑimit. de quo plene per
Jo.an.in.c.vnico.eo.ti.li.vi. ¶ Secũdo põt rñderi q; ideo
trãsit cũ vniuersitate qꝫ patronus nõ potest amplius illi⁹ cu
ram habere cũ ad illud ãplius ire non põt. vñ satis ꝓbabi i
ter põt defendi opi. bar. in.l.si mercedẽ. §. fi. ꝑ. pal. vbi dicit q;
iuspatronat⁹ eriptẽs in fundo trãsit cũ fundo ad capellã non
dat accessus nisi p fundũ. secus si p viã publicã daret aditꝰ
sicut dicit in iure sepulchroꝝ. vt in. d.l.si mercedẽ. & d.l.i mo
dicis. & q̃q̃ Jnno. & alij canonĩste sequẽtes cõiter tenẽt op
positũ dicẽtes q; in vẽditione palacij vel fundi nunq̃ trãsit
iuspatronatus oportꝫ enĩ q; decre. vniuersitas rerũ ad hoc
vt trãseat & reddũt rationẽ qꝫ iuspatronat⁹ põt haberi & pos
sideri absq; eo q; vadat ad capellã cũ ꝑsentatio fiat in absen
tia. secus enĩ iure sepulchri. est enĩ vtile vt ad illud habeat
accessus. Posset tñ sustineri õrium nã patronus cõsequit
nõ solũ honorẽ ꝑsentãdi sed etiã onus defendẽdi ecclĩam et
bona sua. hꝫ enĩ ire ad ecclĩaꝫ & videre an res bene custodiã
tur p sacerdotẽ. vt in.c.filijs. xvi.q. vij. no.glo.in.c.pie mẽtis
ea. cau. & q. & ob hoc onus dubitat nunq̃d patron⁹ possit in
totũ abdicare iuspatronat⁹. vt not. p glo. ea cau. & q. hꝫ enĩ
ius ꝓcessionis vt honoret cũ vadit ad ecclesiã. vt in.c.nobis
de iurepa. & c.filijs. xvi.q. vij. quib⁹ quidẽ iuribus iste patro
nus vti non põt si nõ habet accessus. vnde satis põt accepta
ri q; iuspatronatus trãsit cũ palatio seu fundo si ad capellaꝫ
nõ põt haberi aditus ex iuramẽto qõ nõ est õ opi. canonista
rum cũ villa seu vniuersitate & emũ tũc trãsit cũ aliũde ad ca
pellã aditus non habet alꝫs aũt non dꝫ trãsire cũ sit ius cõe
oĩno seperatũ & distinctuꝫ ab vniuersitate & videt ꝓbari in
dictis legib⁹ prime alleg. & si hoc est verũ est solẽnis & noua
limitatio ad. c. er litteris. & c. cũ seculũ. & c. de iure. alleg. pro
ꝓtrario. ℜ Respondeo q; papa se retulit ad ꝓpositũ casum: ex
verbis enĩ narratiuis nõ debꝫ sumi arg. a õrio sensu. vt not.
in.c.publicato. de elec. ad. c. ex insinuatione potest multiplu-
citer respõderi. ꝓmo vt ibi dicit qõ ibi nõ fuit mera donatio
sed potius quedã remissio cũ illud ius cõpeteret ambobus
fratribus insolidũ. sed mihi illa solu. nõ multũ placet p ỹbũ
habebat q; ẽ singular⁹ numeri & ỹbũ ꝓtulit & ideo satis põt
teneri opi. archi. s. recitata vt clerico possit donari q; melio
ratur cõditio ecclĩe & donatio fit capax. ¶ Ad scõm ꝓncipa
le argumẽtũ de. c. cura. & c. suggestũ in q̃bus clare dicitur q;
epi ꝯsensus p̃t interuenire ex post facto. ℜ ñdeo q; illa iura
nõ loquũtur in donatione iurispatronat⁹ sed ecclie: vt in eis
patꝫ erant enĩ quidã putãtes q; vigore iurispatronat⁹ pos-
sunt ꝯferre ipam ecclĩaꝫ collegio aut ecclie maxime in ꝓprie
tate nec illa iura loquũtur. ptinet enĩ ad cpm. vt in cle. ij. de
reb. ecc. nõ alie. & in. c. ꝯsultatio nibus. de dona. & c. pastora-
lis. de his q̃ fi. a ꝑla. requirebat enĩ ibi epi cõsensus non vt
auctoritas qꝫ nõ põt auctoriꝛare in facto ꝓprio sed vt causa
agẽs merito põt ibi ꝯsensus interuenire ex interuallo & vali
dare actũ a tẽpore cõsensus prelati. vt not. glo. in regula ra-
tum. de reg. iur. in. vi. Sed in casu nostro secus est quia epi-
scopi cõsensus req̃rit nõ vt causa agẽs nec vt habẽs partici

pium aliqđ in iure patronat⁹ qz illud ius totũ ptinet ad pa-
tronũ hinc est q̄ sine epi cõsensu põt illud donare eccl'ie seu
loco religioso qđ nõ esset si eps haberet participiũ aliqđ. vt
in.c.pastoral'.de dona. nõ põt ergo in trãslatiõe illius iuris
req̃ri cõsensus epi nisi vt auctoritas. Fateor tñ q̄ iura q̃ñ̄q̄
vtunt̃ pmiscue z impropie his vocabulis, nam auctorita-
tem q̃ñ̄q̄ appellãt cõsensuz q̃ñ̄q̄ otra vt patet in.c. cũ apo-
stolica. de his que fi. a prela. z. xij. q. ij. sine exceptione. z hoc
ideo qz auctoritas nihil aliud est q̄ cõsensus auctorizabilis
vt no. glo. in. c. i. de reb. eccl. nõ alie. lib. vi. Hinc est. q̄. c. sug
gestũ appellauit auctoritatẽ. z. c. cura. appellauit cõsensum
z hunc intellectũ ad. c. cura. sentit Jo. an. in. c. cũ cõsuetudi-
nis. de cõsue. z est verissimus z sic tollit̃ fundamentũ dñoz
de rota. ¶ Ceterio ad tertiũ otrariũ z pmo ad. c. si qua. de re
bus eccle. nõ alie. Rñdeo. intelligẽdo q̄ otractus ibi tenue
rit a pncipio licz potuerit rescindi p beneficiũ in integ. resti.
z tenet ibi glo. nõ vget in casu nostro. Secũdo põt intelli-
gi q̄ otractus fuit a pncipio nullus z tũc dicendũ q̄ fauore
eccl'ie põt ibi auctoritas interuenire ex post facto. hũc intel
lectuz tenet ibi Hug. z sequit̃ glo. in. c. i. ne sede vacã. z Ar-
chidi. in. d. c. si qua. sed donatio fienda alteri laico nõ cadit
in vtilitatẽ eccleſie: z sic cessat dispositio illius. c. ad. c. qđ in
dubijs. dico q̄ nõ. pbat q̄ renũciatio valeat in preiudiciuz
renũciantis imo dico q̄ est prorsus nulla q̄ aperte. pbat tex.
ibi dum dicit nullã obtinet firmitatẽ z sentit ibi Hostien. z
Jo. an. in. c. quãto. de transla. p̃la. vbi aperte dicit p talẽ re-
nunciationẽ renũcians nõ pdit eccl'iam imo subditi ei obe-
dire tenent̃. arg. viij. q. iij. nõne. z optime facit. l. legatus. ff
de offi. p̃si. z fateor q̄ superior posset illũ sic renũciantẽ. d. c.
qđ in dubijs. vel habere ratã illius renũciationẽ z hoc ideo
qz in hoc casu requirit̃ cõsensus z nõ nuda auctoritas cũ nã
interest epi vt ille renũciet cuz sit sibi obligat⁹ rõne beneficij
vt in. c. cũ capella. de priuile. sed in casu nostro pure requiri-
tur auctoritas que nõ põt interuenire ex interuallo maxime
post mortẽ prelati p supra dicta. ¶ Ad quartũ arg. satis pz
respõsio p pdicta qz nõ loquunt̃ illa iura in auctoritate sed
in simplici cõsensu. ¶ Ad quintũ z vltimuz argu. rñdeo q̄ in
mutuo p filiũ cõbendo nõ requirit̃ auctoritas patris sed nu
dus cõsensus hinc est q̄ ratihabitio ibi trahit̃ retrotrahebat̃
enim ibi de piudicio patris sed nos loq̃mur in auctẽ interponẽ
da. vt. s. dictũ est. ¶ Ad secũz dubiũ desecãdes formabo pri⁹
quatuor motiua ad partẽ affirmatiuã. s. q̄ dicta basilica nu
costrati vacet. Secũdo totidẽ ad partẽ negatiuam. Tertio
ipsius dubij solutionẽ annectã. ¶ Primo enim q̄ dicta basi
lica vacet collatione p epm patrono neglecto facta non ob-
stante. pbat̃ p tex. apertũ in. c. decernimus. xvi. q. vij. vbi di-
cit̃ q̄ talis est irrita. ad idẽ. c. ex insinuatiõe. de iure patr. nisi
fm oẽm intellectũ instituti sine patroni p̃sentatione dicunt̃
detentores z occupatores: nã mãdant̃ puari z beneficia cõ
pellunt̃ sic acq̃sita relaxare. ¶ Secõ adduces tex. in. c. cuz
bertoldus. de re iudi. nõ cõfirmat̃ seu instituit̃ p̃sentat⁹ secõ
loco p verũ patronũ nulla facta prius cassatiõe de istitutio
ne iam facta p epm ad p̃sentationẽ cuiusdã qui nõ erat ver⁹
patronus: nec in possessione p̃sentãdi. Si enim collatio facta
p epm vel institutio nõ pcedẽte p̃sentatione veri patroni nõ
tribueret aliqđ ius cũ fuisset facta secũda p̃ma nõ cassata ẽt
si p̃ma habuisset aliquẽ saltẽ iuris colorẽ. vt no. in. c. inter di
lectos. de excess. p̃la. z. c. audit̃. z osideruiam⁹. de elec. ¶ Ter
tio certuz est q̄ institutio z p̃sentatio sunt diuersa z magna
inter se dinoscit̃ differẽtia. vt dicit tex. in. c. in ullis. de prebẽ.
li. vi. p̃sentatio nõ ptinet ad patronũ. vt in. c. nobis. z q̃si p
totũ. de iure pa. sed in eccl'ia patronata nõ collatio sed insti
tutio ptinet ad epm. vt in. d. c. decernim⁹. z de iur. pa. p totũ
hinc dixit Jo. an. sup regula qđ alicui gratiose. de reg. iu. li.
vi. in mercuri. q̄ hodie epi fundat intentionẽ suã de iure cõi
nõ sup collatiõe sed institutione: qz oia bñficia p̃sumunt̃ ha
bere patronos cũ nõ nascant̃ sed p alios pducunt̃ messe. cũ
ergo collatio de qua querit̃ fuerit facta a nõ habẽte ptãte: z
qz cũ eccl'ia nicostrati haberet patronũ nõ collatio sed insti
tutio ptinebat ad epm. g̃ fuit ipso iure nulla: qz prio nõ dato
habet̃ qđ ab alio datur qui de iure dare nõ põt. vt in. c. dai-
bertũ. i. q. vij. z. c. qđ aũt. de iure pa. z. c. cũ olim. de cau. pos.
z ppe. z in. c. querelã. de elec. z. c. ad aures. de tẽp. ord. p to-

tum. hinc est q̄ si papa mãdat puideri de bñficio spectante
ad collationẽ alicui⁹ nõ venit beneficiũ ad illũ ptinẽs respe
ctu institutiõis nec ecõuerso vt dicit tex. in. c. cũ in illis. qz
sunt iura oino diuersa: attentãs g̃ alteruz nõ cõpetens nihil
agit. de reseri. cũ dilecta. de resti. spo. c. fi. ¶ Quarto z vltio
pbat̃ sic. vbicũq̄ aliqđ explicãdũ est cũ aliquoz p̃sentia seu
osensu vel cõsilio nõ valz si expedit̃ illis absentib⁹ z irrequi
sitis. vt in. c. cũ i veteri. de elec. z. c. nouit. ō his q̃ fi. a p̃la. z. c.
cãm matrimonij. de offi. deleg. sed eccl'ia patronata nõ est p
epm ordinãda nisi osentiẽte patrono. q̃nimo patron⁹ dz esse
auctor z cã mouẽs: eps hz instituere quẽ designauit z petie
rit. vt in. c. i. xvi. q. v. z. c. decernim⁹. ea. cau. z ō iurepa. nobis
z. c. illud. in fi. g̃ collatio facta p epm patrono neglecto debz
esse nulla: z p osequẽs basilica nicostrati dicẽda vacare col-
latione illa nõ obstãte z c. ¶ In ordium ad ptẽ negatiuã ad-
ducit̃. s. c. illud. in fi. de iure pa. vbi tex. videt̃ aptus z colla-
tio talis nõ sit irrita nec mero iure inspecto irritãda. sed de ri
gore iuris dũtaxat quasi innuat ille tex. q̄ inspecto mero iu-
re quo cauet̃ q̄ vnaquęq̄ eccl'ia est p epm. ppriũ ordinãda.
non deberet talis collatio irritari p absentiã patroni: sed de
rigore secus. ¶ Secũdo pbat̃ ad idẽ: sic eps a iure pmeuo
dispositiõe fundat intentionẽ sup collatiõe z ordinatiõe om-
nium bñficiorum. vt dicit glo. no. in. c. q̄q̄. de ele. li. vi. pbat̃ in
c. regenda. z in. c. nouerit. x. q. i. z. xvi. q. vij. oes basilice. z. c.
nullus. z. c. si q̃s deinceps. z meli⁹ in. c. i. de app. dispositio g̃
gratiosa postea supuenies puidẽs patronis sup iure pntãdi
z mãdas epis sup eis p̃sentãtib⁹ puidet ecclesijs nõ hz idu
cere actus nullitatẽ epis ꝺueniẽtib⁹. ad hoc gl. q̃ solet p sin
gulari alle g. in cle. i. de iure pa. q̃ dicit q̄ si mãdat̃ al's ptãtẽ
nõ habẽti data certa forma nõ vz actus formar⁹ nõ seruata
forma. z sic loquit̃. c. cũ dilecta. de rescrip. z. c. venerabili. de
offi. dele. z. c. fi. de resti. spol. cũ si. Aut mãdat̃ al's ptãtẽ ha-
bẽti z tũc tz actus lz nõ fuata forma: qz videt̃ ꝺ ille facẽ suo
iure ex poni ptãte quã ille hẽbat: z sic loq̃tur. c. dilectus. el. ij.
vbi tenuit collatio bñficij fcã p epm lz papa prius mãdasset
vt alteri oferret. ita videt̃ ad ppositũ iferendũ q̄ cũ iura mã
dauerũt epos al's p se ptãtẽ habẽti vt oferat̃ de osensu z vo
lũtate pfonti si eps p se z irreq̃sito patrono oferat q̄ nihilo
minus valz collatio. ¶ Tertio pbat̃ validitas alia cõsidera-
tione p̃supposito sine veritat̃ piudicio q̄ a pncipio fuisset
nulla: attamẽ ex q̃ pfonus nunq̄ ꝺdixit: sed infra tps sit pfi-
xum ad p̃sentãdũ tacuit. videt̃ tacite collatiõi epi osensisse:
qz est ꝺ illẽ q̄ neglexerit suũ. ad hoc. c. ij. de his q̃ fi. a p̃la. z
qđ ibi no. Hosti. z Jo. an. in. c. ex ore. de his q̃ fi. a maio. pte
ca. Nã osensus patroni põt interuenire ex post facto. vt in. c.
si ꝺo. de iure pa. no. Inno in. c. p vestras. e. ti. z hosti. in sum.
eo. ti. §. fi. circa fi. ꝺ si. qđ si eccl'ia. pbat̃ rõne vbi in actu req̃
ritur alicui⁹ osensus põt er postfacto osensus intercedere: vt
si actus valuerit a pncipio osfirmat actũ vt er tũc. q̄ si nõ va
luit osfirmat vt er nũc. l. p fundũ. ff. de ser. ru. p. iuncta. l. fi. ff.
cõi. p̃di. facit. c. lugduñ. ix. q. ij. z. c. cura. z. c. suggestũ. de iure
pa. z mlte cõcor. habẽtur i glo. in regu. ratũ. li. vi. z ꝺ videt̃
theorica Inn. z Jo. an. in. c. i. ō reb. ec. nõ alie. li. vi. z fm ibi
no. debẽt limitari dicta Inno. in. c. cũ osuetudinis. de cõsue.
¶ Quarto z vltio pbat̃ alia cõsideratiõe p̃supposito q̄ a
pncipio nõ valuisset nec q̄ pfonus tacẽdo osensisset actui ex
quo lapso tpe p̃fixo patrono eps stetit in eodẽ pposito vide
tur tũc de nouo cũ ptãs ad eũ libera erat deuoluta illã pma
collationẽ ratificasse z ofirmasse seu ō nouo feciss vt pbari
videt̃ in. l. obfuare. in fi. in fili. ff. ō offi. pcõ. vbi ꝺz q̄ si pcõ-
sul delegauit cãm tpe q̃ nõ poterat. s. ante igressuz puicie si
postea igressus puincia in eadẽ volũtate fuit credẽdũ est di
cit tex. ibi delegatũ hre iurisdictionẽ nõ a tpe er quo mãda-
ta est sed er quo puicia pcõsul igressus est ad id qđ no. in. l.
vna. C. q̃ p sua iurisd. z in. c. si tibi abũti. de p̃bẽ. li. vi. z optie
qđ no. in. c. fi. de ꝺiugi. ser. z. c. i. de eo q̃ dux. in ma. vbi matri
monij nullũ tacite cõfirmat̃ sublato ipedimẽto ita dicendũ
est in ꝺ q̃si mrimonio. ¶ Pro solutiõe clara hui⁹ dubij xpi
noie recẽsito duo pncipal'r sunt videnda. ¶ Prio nunqđ col
latio bñficij patronal' p epz facta prono neglecto teneat an
sit nulla ipso iure sine alia cassatiõe. ¶ Secõ p̃supposito q̄
sit nulla an cõualescat patrono infra tẽpus a iure sibi p̃fixuz
illum presentare z in vtroq̄ dubio varia sensisse Do. dero-

anno epi
alla

ta repio vt pz decisiõe.eccl'vij.in antiqs. q̃dã tñ ex eis maio
rẽ partẽ faciẽtes: vt recitat ibi collegũ distinguebãt inf pa
tronũ laicũ ꝛ clericũ dicẽtes ꝙ collatio fctã infra tps patro
ni clerici sit nulla ipso iure ꝛ ꝙ nõ valideꝫ seu ratificeꝫ ppt
negligẽtiã patroni subsecutã: qz qõ ab initio nullũ est ꝛc. se
cus in collatiõe fctã infra tps patroni laici. Diuersitatis rõ
fm eũ hec est: qz laicus pfon⁹ parũ aut nihil hz iuris vel sal
tẽ debilẽ in dispositiõe bñficij ꝛ q̃cq̃d hz est de gfa ꝛ totalis
bñficij dispositio poti⁹ cẽseꝫ a lege ipm ptinere. allegãt no.
in.d.c.qz de iurpa.p host.ꝛ iõ collatio epi tũc cẽseꝫ validio⁹
pser tim qz magꝫ iurꝫ hz in ꝛcessiõe plat⁹ q̃ in psentatiõe. de
offi.vica.c.dilect⁹ ꝛc. ¶ Scõa fuit quoꝝdã eoꝝ opi. indistĩ
cte tenẽtiũ collationẽ epi esse validã ex quo pfon⁹ infra tps
debitũ nullũ pñtauit ꝛ dicebãt eũ tenuisse ab initio ipo iure
q̃tũcũq̃ fuisset facta infra tps patroni: fatebanꝫ tñ ꝙ si pfo
nus infra tps sibi a iure ꝛcessuz aliũ pñtaret: tũc eo vel pre
sentato instãte esset cassanda seu irritãda. arg.no.p Jnno.in
c.cũ bertoldus.de re iudi. ¶ Tertia fuit opi.ipsi⁹ col.ꝛ mlto
rũ alioꝝũ vt ipse refert dicẽtiũ circa pmũ dubiũ: ꝛ ꝙ collatio
epi fctã infra tps cuiuscũq̃ pfoni siue clerici siue laici sit nul
la allegãt.xvi.q.vij.decernim⁹.ꝛ no.p Host.de iure pa.c.ex
insinuatiõe.ꝛ sic dz intelligi fm eos.c.illud.in fi.e.ti. Adde
bãt tñ attingẽdo scõm dubiũ supra formatũ ꝙ licz talis col
latio a pncipio sit nulla: tñ si pfon⁹ ei ꝛsenserat: siue tacite: si
ue exp̃sse ꝙ p ei⁹ ratificationẽ valideꝫ. ar.no.p Host. in sum
ma. de iure patro. §. fi. circa fi. ver. q̃d si eccl'a. vbi dicit nõ in
teresse an patron⁹ a pncipio ꝛsenserat vel ex postfacto q̃ ad
hoc vt sine ꝛsensu suo ordinatã nõ valeãt. tunc ex quo cessat
cã impediẽs ꝛ supuenit cã ꝛfirmãs: licz fuerit nulla a pncipio
bñ põt validari. ar.l.p fundũ. ff. de ser.rusti.pdi.ꝛ in.l.obfua
re. in. §. fi. ff. de offi. pcõ.ꝛ no.p Dy.ꝛ alios in regula nõ fir
maꝫ. de reg.iur.in.vi. ¶ Circa hoc distinguebãt ist aut eps
ꝛtulit iure deuoluto aut iure suo ordinario ꝛ originali. Pri
mo casu dicũt ꝙ nunq̃ valuit ex quo reuera ad epm nõdum
erat deuoluta ptãs. ar.c.ex pte astẽsis. de fo.cõp. cũ ibi no.p
Hosti. nec sequẽs pfoni ratificatio vl tacit⁹ ꝛsensus vel ex
pssus validat eã: qz nõ fuit fctã ipso iure seu ex illa ptate epi
ad cui⁹ vigorẽ req̃rit ꝛsensus pfoni. nã eps deferẽdo iure de
uoluto videt psupponere pfonũ negligẽtẽ ꝛ puatũ: ꝛ p ons
cũ nõ fit factũ noie pfoni nõ põt p pfonũ ratificari. vt in re
gu.ratum.lib.vi. nã ad talẽ collationẽ validandã seu ius cõ
ferendz noua collatiõe opus esset post tempus patroni fm
eos. allegat ad hoc qõ no. Johã.mo.in.c.statutum. de pbẽ.
lib.vi. cuz enim dispositio episcopi se habeat hoc casu vt au
ctoritas oporteꝫ ꝙ interueniat debito tempore: quia q̃ sunt
auctoritatis nõ suo tempore facta nõ valẽt: quia auctoritas
debet semp interuenire in ipso facto tempore quo ipse actus
potest ꝛ debet fieri. secũdo casu qñ episcopus cõtulit suo iu
re ordinario ꝛ originali ꝛualidatur ex subsequẽti cõsensu pa
troni expresso vel tacito: vt puta non cõtradicẽdo infra tem
pus a iure sibi pfixuz mouetur: qz hoc casu videt episcopus
in dubio disponere iuꝫ suo ꝛ sub tacita ꝛditiõe si sibi placue
rit: ꝛ sic debem⁹ interptari ne aliter interptãdo videaꝫ inuti
liter disponere quasi eligere viã ad impugnãdã suã dispos
tionẽ ꝙ nõ est in dubio psumẽdũ. arg.l.iij.ff. de mili.test. fa
cit qõ no. in simili in.c.ea noscitur. de his q̃ fi.a pla. vbi psu
miꝫ ꝙ platus actũ seu psentationẽ fecerit de capituli sui cõ
sensu: vt sic actus teneat ꝙ p ꝛsequẽs dicta collatio fctã põt
p ipm pfonũ ratificari. ea enĩ q̃ circa bñficij dispositionẽ de
bet interuenire ex parte pfoni potius se habẽt iure ꝛsensus
q̃ auctoritatis. ea enĩ q̃ sunt ꝛsensus pñt interuenire ex post
facto. hz secus in his q̃ sunt auctoritatꝭ iuxta no.p Jnn.i.c.i.
de re.eccl. nõ alie.ꝛ ibi p Jo.an. in.c.cũ ꝛsuetudis. de ꝛsue.
vt dixi plene in precedẽti dubio. vnde potest patronus post
ea consentiendo tacite vel expresse validare collationez epi
scopi ad hoc qõ in simili no. in.c.cum nos. de his que fiunt a
prela.ꝛ in.c.cum in ecclesijs. de pben. lib.vi. de iure pa.c.cu
ra.ꝛ.c. suggestum hoc in effectu sentiunt domini de rota de
cisi. preallega. qui ad hec dubia nullam docto. auctoritatem
contra eoꝝ morẽ ꝛ stilum introduxerunt fortasse vt arbi
troꝝ nullam pro tunc habentes. Sed ad primum dubiuz ꝙ
collatio patrono non vocato sit nulla. allego primo Jo.an.
in.c.i. de offi.vic. vbi exp̃sse tenet ꝙ per talẽ collationẽz nullũ

ius tranſferꝫ in pulsum: ideo etiã coram vicario epi põt pe
ti per patronũ vt declareꝫ nullũ ius ibi cõpetere: fm eũ vo
luerunt idẽ Hosti. ꝛ Jo.an. in.c.ex insinuatiõe. de iurepa. et
videꝫ ibi ter. fm vnũ intellectũ. ¶ Jtẽ apertius voluit Fre.
de senis. in tractatu permutatiõis. cxxx. vbi not. dixit ꝙ licet
permutatio bñficioꝝ facta p epm nõ vocatis his qui hñt pſen
tationẽ vel electionẽ valet: lz veniat retractãda illis ꝛtẽp
tis postmodũ ꝺicentibus. collatio tñ facta pfono ꝛtẽpto
est ipso iure nulla fm eũ. per.d.c. decernimus. xvi.q.vij. Di
uersitatis rõem assignat: qz permutãdi auctoritas pncipali
ter p tinet ad epm: vt in.c. quesitũ. de re pmu. sed collatio nõ
sic. hoc idẽ sentit Jnno. in.c.cũ bertoldus. de re iudi. in gl. in
v̊bo memorato. in v̊. vel potes dicere. ¶ Circa scõm psup
positũ nullitate an cõualescat patroni taciturnitate. Hosti.
et Jo.an. in filibus terminis videnꝫ sentire ꝙ sic. in.c. ij. de
his que fi.a pla. dicũt eũ ꝙ si ꝛtẽpti in collatiõe vel electõe
tacẽt infra tps ei pfixum ad eligendũ vel ꝛferendũ videꝫ ta
cite electiõi vel collatiõi cõsentire. ar. de ꝛcess. pben. qz diuer
sitatẽ. ꝛ in.c. ex ore. de his q̃ fi.a ma.par.ca. idẽ fm Jo. an. si
fuit edictũ ppositũ: ꝛ nemo infra tps cõparuit ad ꝺicendũ
vt in.c.fi. de elec.li.vi. saluo qõ not. in.c.fi. qui ma.accu. pos.
¶ Alioꝝ iudiciꝭ sic enarratis subijciã breuissime qõ mihi
videt ꝛ in primo dubio an patrono nõ vocato collatio per
epm infra tps patrono affirũ attentaꝫ valeat ampliãdo ter
minos qõnis dicerẽ ꝙ si eps cõtulit ipsi patrono: tũc vel ex
postfacto ꝛsentiẽte. hoc cõiter tenent doc. in.c. p vestras. de
iurepa. nõ enĩ põt dici sine cõsensu patroni: ex quo ꝛsensit lz
ex postfacto. vt pbaꝫ in.c.si vero. de iurepa. no. Jo.an. in.d.
c.p vestras. ꝛ regulariter hoc tenet Bar. in.d.l.siqs mihi bo
na. de acqui.here. ꝛ Jnno. in.c.i. de re.ec. nõ ali.li.vi. ꝛ. §. la
tius dixi. Aut collatio fuit facta alteri ꝙ patrono: ꝛ tũc aut
patronus erat pſens ꝛ põt ꝓbabiliter dubitari an taciturni
tas hoc casu debeat haberi p ꝛsensu qui in actu piudiciali
habeꝫ regulariter p ꝺictione: vt in.l.filiussa. §. inuitus. ff.
de ꝓcu. no. Jnno. in.c. in genesi. de elec. ꝛ glo. in regu. qui ta
cet. de reg. iur. li. vi. ad idẽ. c. illud. in fi. de iurepa. vbi dicit ir
ritandã fore collationẽ factã sine pſentatiõe pfonoꝝ. ¶ Cõ
trariũ credo posse attentari: qz hoc casu nullũ preiudiciũ fiet
patrono cũ ius suũ patronatus remaneat illesum: ꝛ p colla
tionẽ clericis ecclesie vacãti. ꝛ sic tractaꝫ de cõcupiscibili. et
per ꝺicta dz habere patronus p ꝛsentiẽte. l. qui patit. C. mã
dati. no. Jnno. in.d.c. in genesi. nã si collatio ibi displicuisset
nõ habebat nisi ꝺicere. Et hoc indubitanter esset verũ si ex
pte patroni tũc vel postea interuenisset aliqs actus positiuꝰ
approbatiõis collatiõis. ar. optimũ in.c. ex ore. de his q̃ fi.a
ma.par.ca. facit etiã ad p̃dicta.c. decernimus. pall'. nisi decer
naꝫ collatio nulla qñ spretis patronis eps ecclesiã cõtulit.
sed in casu nostro data patronoꝝ pſentia nõ possunt dicere
ꝙ fuerũt spreti. quinimo ꝓpter vinculũ charitatis ꝛ filiatio
nis spũalis que est inter epm ꝛ suos dioceſanos videnꝫ pa
troni ex quo nõ cõtradixerũt epo cõsentire per ter. no. in.l.fi
seruus cõis. de do. inter vi. ꝛ vro. aut pfonus erat absens et
subdistingue. Aut enĩ cõtulit eps iure deuoluto ꝛ nõ tenet
collatio. ex quo in veritate pfonus nõdũ erat priuatus p .c.
ex pte astensis. de ꝛcess. pben. cũ ibi not. vbi ptz ꝙ collatio fa
cta eo iure quo fieri nõ poterat nõ tenet. licz alio iure fieri nõ
potuisset. facit qõ in fili no. Bar. in.l.si is ad quẽ. ff. de acq̃.
here. Aut cõtulit iure suo ordinario ꝛ sic posuit spem exp̃sse
in patrono. ꝛ tũc pfono ꝛsentiẽte valebit collatio vt ex tũc.
ar. regu. ratihabitionẽ. de reg. iur. li. vi. Si aũt ꝛtradixit pu
ta qñ simpliciter ꝛtulit patrono absente. ꝛ demũ infra tps p
sentationis cõtradicẽte. moueoꝝ principaliter per.c. decerni
mus. xvi.q.vij. vbi exp̃sse p v̊ba psentis tẽporis ꝺr ꝙ talis
collatio est irrita ꝛ ea nõ mãdata aliter cassari subijciꝫ vt ali
us ad verecundiã epi ordineꝫ ꝛ instituaꝫ quẽ ipse patronus
cõdignũ elegit: ergo oportet dicere ꝙ. c. illud de iurepa. vbi
dicit ꝙ est irritanda dz exponi. i. irrita nũcianda: vel põt sta
re ꝓprie: sed dz referri ad effectũ sic vt reuocet sicut de facto
ꝓcessit. ꝓ hac expositiõe: vide in fili. c. accedẽs. el. i. vt lit. nõ
te. in v̊. cassamus. nã let posterior dz referri ad priorẽ: vt in
l. sed ꝛ si posteriores. ff. de legi. ꝛ p eã dz distingui ꝛ limitari.
et facit qõ ibi not. Bar. ꝛ plenius in extuagã. ad reprimẽdã.
in verbo nõ obstãtibus. Huic intellectui satis ꝛcor. c. cum

bertoldus.de re iudi.inducēdo: vt. ſ. induxi. Preterea hoc idē ꝓbaī ⁊ alia rōne vbicūq; collatio ptinet ad aliquē cū cōſtitutio alterius nō valet ipſo iure collatio ꝓfilio nō requiſito. vt ꝓz in.c.nouit.de his q̄ fi.a ꝑla.in fi.uncta glo.fi.facit.c. cū in cūctis.de elec.⁊.c.cū olim.de arbi.⁊.c.vnicū. loquunt in eo qui hz ꝓferre cū ꝓfilio capituli.ergo multo fortius diccndū in caſu noſtro vt nō valeat ipſo iure collatio attēpata per epm vel alīū ꝑlatū patrono nō vocato ⁊ poſtea ꝓdicēte cū patroni ſit habendū nō modo cōſiliū.ſed requirit vt ipſe tanq̄ cauſa moues ⁊ primaria debeat ꝑſentare inſtituendū p epm: vt in iuribus vulgaribus. ſ. alle. ¶ Itē ⁊ tertio hec collatio reperit attēpata a nō habēte poteſtatē cū hodie ad epm ſpectet inſtitutio q̄ fit ad patroni poteſtatē.nō aūt libera collatio: vt.ſ. dixi.factū a nō habēte poteſtatē ē ipſo iure nullū: qz ꝑ nō dato habet qđ ab illo dat ⁊c. i.q.vlt. daiberti: ⁊.c.qđ autē.de iurepa. ¶ Si autē patronus infra tps ꝑſentationis ꝓſentiret: tūc puto q̄ collatio valeret vt ex tunc nō autē vt ex nunc. Moueor qz ad plenū ius cōferendū vel trāſferēdū in clericū requirit factū patroni ⁊ epi: ⁊ ambo ve niūt tanq̄ ꝓncipales ⁊ habētes participiū in illo iure trāſferēdo licz eps habeat ius pinguius: vt in.c.dilectus.de ꝑbē. vbi ſingulariter ꝓbaī q̄ etiam patronus habeat in ꝑſentatōe aliq̄d iuris.ergo factū ab illo valet rōne iuris ſui tm̄.ſed qz nō hz ius integr ꝑ ſe cōualidat eo tpe quo patronus aſſerit ⁊ nō prius: ⁊ optime ꝓbaī in fili in.l.ꝑ fundū.ff. de fui. ruſ.ꝑdi. vbi ptz q̄ ſi vnus ex pluribus hñtibus fundū cōem ꝓſtituit fututē in fundo.hz valeat quo ad ſe, vt ipſe ꝓuenire nō poſſit cū antea nō acquirit fuitus donatario q̄ alij ꝓſenſerint: ⁊ nouiſſima ꝓceſſiōe ꝓceſſiōes ꝑcedētes cōfirmat aut patronus nec ꝓſenſit nec ꝓdixit infra tps ad ꝑſentandū iure ſibi ꝑfixū. ⁊ ſic ꝑ negligentiā eſt ꝑuatus iure ſuo quo caſu ꝑcedit ſcōm dubiū meū: ⁊ puto q̄ collatio epi facta prius īmediate cōualidet abſq; alia collatiōe in futurū fienda: qz ipſe eps nō pōt cōtrauenire.ar.d.l.ꝑ fundū. ⁊.c. veniēs.de fil. ꝑſ. et.c.diuersis fallacijs.de cleri.ꝓuga. ⁊.c.ſi tibi abſenti.de ꝑbē.li.vi. vnde aūt patronus negligēs habebit ꝑ cōſentiēte ex quo nō ꝓdixit: nec alīū ꝑſentauit: vt i.d.l.ſi fuus cōis. aut ius ſuū eſt ꝑ negligentiā ꝓfuſum in ſupiorē qui haberet ius inſtituēdi: iuꝝ not. glo. in cle.i.de ſepul. ⁊ etiā eps q̄ cū ſit collator nō pōt ꝓtradicere ⁊ obuiare: ⁊ tenet illā habere ratā ꝑ ſertim in caſu noſtro in quo ꝓferēs beneficiū qđ ꝓferre tenet aliud cōferre nō pōt: vt in.c. inter cetera. de ꝑbē. ad idē bene facit qđ in ſili habet in.l. exceptiōe. de enict. ⁊.l.cū a te. C. de rei vē. in q̄bus iuribus habet q̄ is q̄ tenet ex ꝑſona ſua nō pōt cōtrauenire ex ꝓpria. ꝑterea a patrono negligēte ceſſat cauſa ipediēs ⁊ ſupuenit cā ꝓfirmans: merito ꝺz nūc irreuocabiliter ꝺualidari.ar.eoꝝ q̄ no. in regula nō firmat. de reg. iur. li. vi. ⁊ ꝑ hoc ptz rñſio ad oīa cōtraria ſupra alleg. ꝑterq̄ ad ſcōm. ad hoc rñdet q̄ ꝓcedit cū mādat ſimpliciter aliq̄d fieri habēti alīs poteſtatē. ſed in caſu noſtro nō ſolz mādat epo vt cōferat ad ꝑſentationē patroni: ſed ipſa ptās fuit auctoritate iuris in patronū trāſſuſa: ⁊ ꝑ ons illud ius patroni qđ includebat in iure epi. ſ. in libera collatiōe fuit ab eo abdicatū. vt de iurepa. quaſi ꝑ totū: merito factū ſolius epi nō ꝺz tenere ꝓ ſe tm̄. ar.c.ſi capitulo. ⁊.c.ſi ſoli. de ꝓceſ. ꝑben. in vi. ¶ Cōtra tertiū ꝓcedā magis ſuccincte: tum ꝓpter plitatē euitādā: tum qz videt mihi habere tantā facultatē ſicut ꝑcedēs. ⁊ primo adducā tria argumenta ad partē negatiuā. Scōo tertidē ad partē affirmatiuā. Tertio ſolutionē aggrediar. Videt nāq; primo q̄ ꝺctus initus inter augeriū ⁊ baſilicā nicoſtrati nō fuit oīno licitus ꝑ tex. erpſſum in. l. iubemus nullā. ſ. ſane. C. ō ſacroſan. ec. ibi erpſſe cauet q̄ ad hoc vt alicuius eccleſie vſuſſructus alicui ad vitā ſuā vel ad minus tps ꝓcedat oportet q̄ is cui fit ꝓceſſio ꝓmittat dare ei dē eccleſie poſt mortē ſuā aliā poſſeſſionē de ſno ꝓprio quo ad oīum ⁊ vſumfructū equiualentē: ⁊ eiuſdē redditus cui? eſt illa q̄ vſufructuāda ſibi cōcedit ⁊ niſi in hoc pactū inituz fuerit nō valet q̄ inter eos agit. Ideoq; eccleſie poſſeſſio remanet in iure ⁊ dñio eccleſie ſicut ꝑus: itaq; fm quoſdā etiā poſſeſſio facti nō tranſſert ꝑ traditionē illo pacto nō ꝑcedēte: vt ſentit Bar. in.l.i. ſ. ſi vir. ff. de acq̄. poſ. ⁊ hodie per ius auct. videt aucta ⁊ melioꝛata ꝺditio eccleſie in hoc: qz vbi olim ſufficiebat ꝓmittere relinquere ſuā poſſeſſionē poſt mortē hodie nō tenet mor quo ad dñium remanēte apud eū vſu fructu tēpore vite ſue: vt ꝓbaī in aut. de nō alie. ſ. ſi q̄s aūt voluerit. ſed in caſu noſtro dictus augerius hoc nō ſeruauit: ſed ſolū dedit pecuniā: ergo talis ꝺctus nō eſt licitus cū ex ꝑſſe ſit a lege dānatus. Et certū eſt q̄ lex pōt ex cā impedire validitatē ꝺctus: vt.l.cū lex. ff. de fideiuſ. facit regula q̄ ꝺtra ius fiūt. de reg. iur. li. vi. ⁊.r. diſ. vides. Scōo cōtra dictū cōtractū adduco ter. no. in.c. q̄cunq;. xliij. q. iiij. vbi ꝺr q̄ ſi emitur vt charius vēdat eſt turpe lucrū: ad idē.c. eiſciēs. lxxxviij diſ. ſed augerius recepit iſtud ꝑdiū ꝓpter lucrū vt plus inde recipiat q̄ fuerit pactū ⁊ q̄ dedit: ergo talis ꝺtractus nō eſt vndiq; licitus. ¶ Tertio videt q̄ talis ꝺtractus ſit vſurarius: qz ſola ſpes habēdi aliq̄d vltra ſortē ꝺſtituit hoīem vſurariū: vt in.c. cōſuluit. de vſur. no. glo. xliij. q. iiij. in ſumma q̄ iſte augeri? inductus fuit hac ſpe. putauit em̄ tm̄ ſe poſſe vivere vt plus recipiat q̄ dedit: ergo ⁊c. nec ob. ſi dicat q̄ ex hac intentiōe nō apparet: qz cū nemo faciat talē ꝺctum niſi ꝓpter lucrū: ſatis pōt a cōiter accidētibus argui: vt in.c.i. ſ. alleg. ⁊ qđ ibi no. de cle. nō reſi. In ꝺtrariū ad partē affirmatiuā q̄ talis ꝺtractus ſit licitus primo ꝓbaī ꝑ.c. ꝑcarie. r. q. ij. vbi ptz q̄ de iure canonico pñt de bonis eccleſie fieri ꝓceſſiones ꝑcarie gratioſe: ⁊ in beneficiū vt ſi donanti rem ſuā eccleſiā in ꝓpꝛietate poſſit eccleſia ꝓcedere duplū de bonis ſuis poſſidēdis vſufructuandis toto tēpore vite ſue: ſic ꝑ hāc munificentiā pōt facere eccleſia de bonis ſuis: multo fortius et redditus alicuius poſſeſſionis: lōge em̄ plus recipiat is q̄ recipit duplū retēto vſufructu rei ſue q̄ valebat res ſua tēpore mortis: finge em̄ q̄ res ſua valebat mille ⁊ ab eccleſia recipit bona valētia duo milia ſatis ꝺtingens eſt q̄ de bonis eccleſie recipiat quolibet anno ducēta: ⁊ ſic ſi veniret longo tēpore recipiat plus q̄ valeret poſſeſſio ſua. ⁊ idē poſſet ꝺtingere habito reſpectu ad ius ciuile. ſ. ad. l. iubemus. C. ō ſacroſanc. ec. nā licz ab eccleſia recipiat poſſeſſionē eiuſdē valoris cuius eſt ſua quā ꝓmittit relinq̄re eccleſie poſt mortē tm̄ poterit faciliter ꝺtingere data lōgitudine vite ſue q̄ plus percipiat q̄ valeat ſua poſſeſſio: ⁊ nihilominus hoc ꝓmittit eccleſie nō in fauorē eccleſie: ſed etiā in bñficiū illius cui cōcedit: vt in.d.c. ꝑcarie. ⁊ in.d.l. iubemus. ergo fortius deberet admitti talis ꝺctus initus inter augeriū ⁊ baſilicā nicoſtrati ꝑ ſuppoſito q̄ ſpem habeat plus recipiēdi q̄ dedit. ¶ Scōo ad idē induco. l. ſi ea lege. C. de vſu. ⁊. l. in ciuitate. eo. ti. vbi ptz q̄ ꝺctus in ſe alīs illicitus vel vſurarius toleratr rōne incertitudinis cū dubiū eſt an q̄tū poterit percipere ⁊ q̄tū valebit reſolutiōis tps. ita dicendū in ꝓpoſito cū dubiū nūc ſit q̄to tēpore ſit dictus augerius viuiturus: cū nihil hoīa mortis incertius: vt.l.i.ff. de ꝺdi. ⁊ demon. ⁊ ꝑ ons ꝓbabiliter ꝺubitat an plus vel minus q̄ debeat ſit percepturus ꝺz ꝺctus talis accuſari cū dictus augerius pōt ſe habere ad lucq; ⁊ ad dānū. ¶ Preterea ⁊ tertio bñ facit. c. eiſciēs. ꝑalle. lxxxviij. diſ. vbi ptz q̄ licite ⁊ ſine peccato q̄s locando agrū ſuū recipit annuā pēſionē: qz videt quodāmodo lucrū qđ potuiſſet ꝑcipere toto tēpore vite iſtius augerij ex fundo ſeu ꝑdio cōmutare cū iſtis q̄ngentis aureis quos nūc in ꝓncipio ꝺctus recipit ab augerio. nec ꝺz iſte ꝺctus viciari cū ſe liberauit cū ex hoc ꝺctus ꝺz argui magis licitus q̄ ſi omni anno aliq̄d ſolueret cū magis ad hoc accedat ad naturā emptōis: videt em̄ vſumfructū illius ꝑdij. ad hoc glo. not. in. l. i. ff. de ſupfi. et latius ⁊ melius in. l. cotē ferro. ſ. q̄ maximos. ff. de pub. facit etiā dictū. c. eiſciēs. ſicut em̄ q̄s illicite poſſz emere aliquā materiā vt ibi poſſet ſe exercere reducēdo illā ad aliquā formā ⁊ inde lucrū cōſequi: ita iſte augerius licite poterat dare q̄ngenta ꝑ vſufructu illius ꝑdij toto tpe vite ſue ⁊ ſic hz materiā ſe exercitandi in colendo ꝑdū: vt inde cōſequat ⁊ viuere poſſit. vnde potius videt lucrū cōſequi ex ſua cura ⁊ induſtria q̄ ex ſubſtantia ꝓrimi ſeu eccleſie. hinc dicit tex. in. ſ. ſi q̄s a nō dño. in fi. de re. diui. q̄ poſſeſſor bonefidei facit fructus ſuos ꝑ cultura ⁊ cura ipſius poſſeſſoris. ¶ Nūc ſolutiones aggrediēs rpi noie inuocato ſciendū eſt q̄ hāc qōem ꝓncipaliter formauit Bof. in ſumma ꝺ vſu. ⁊ idē Ray. in ſuma. ⁊ ambo breuiſſime iudicarūt talē ꝺctum vſurarium eoꝝ fundamentū fuit: qz hoīes ſperāt viuere: ⁊ ſic ſperant amplius ſe percepturos ex ꝓuentibus poſſeſſionū q̄ fit pecunia quā dederūt, vſura autē ſola ſpe ꝺbitur: vt in. c. cōſuluit. de

vsuris.secus si quis dat vnam possessionē ꝛ recipit aliā equi
ualentē:qꝛ tūc licitus est ꝺctus:vt.s.diri in argumentis. sed
Hostiē.in sūma.e.§.an aliquo casu.v.q̄d de his qui emunt.
Istorum opinī.refert ꝛ reprobat dicens eos non bene sen
sisse:qꝛ homies ita possunt sperare lucrū in hoc vltimo casu
qñ recipiunt vnam possessionē ꝛ dant aliā equiualentē post
mortē sicut in primo qñ dant pecuniā:ꝛ ideo fm eum est lici
tus primus cōtractus cū sit emptionis ꝛ vēditionis: sic vlti
mus ꝑcariarum nisi in fraudē fiat: nam vtraq; approbat a
sure:in ti.de cōtraben.emp.ꝛ in ti.de ꝑca.per totū. ¶ Pꝛe
terea istoꝝ opinio cōfutat Hostiē.per eorum dictum:qꝛ ipsi
dixerunt ꝙ ꝺctus vsurarius nō habet locū nisi in mutuo
et in casu nostro certū est mutuuz nō cōtrahi.quare cōcludit
Hostiē.cōtractum istū rōne incertitudinis excusari. arg. l.i.
C.de pac.ꝛ.l.i.ff.de cōdi.ꝛ demon.melius facit.l.ea lege. C.
de vsur.hanc opinionē Hostiē.secutus fuit Archidya.in.c.
quicūq;.ꝑallega.xiij.q.iiij.sentit Jo.de lig.in cleī. vna.de
vsur.hec sunt q̄ in ista materia reperio. ¶ Vbi autē placz
hec opinio Hostiē.vt talis ꝺctus licitus sit etiā in rebus
ecclesie.qꝛ videt quedā emptio vsufruc.ad vitam recipiētis
ꝛ allego ꝙ hoc casum iudicio meo apertū ꝛ rotundū in cle.i.
de re.eccle.nō alie.vbi exꝑsse dicit ꝙ exigēte necessitate vel
vtilitate ecclesie pōt ꝑlatus etiam religiosus nō seruata so
lennitate debita iuris redditus ꝛ possessiōes ecclesie ad vi
tam eius seu ad aliud certū tēpus pecunia inde recepta cōce
dere,ꝛ subijcit postea in fine illius ter. ꝙ ꝑlatus seu rector
ecclesie pōt solus alīs solennitate nō seruata locationes seu
reddituū ꝛ fructuū venditiōes ad tempus nō modicū facte.
vnde nō video ex quo capite fit talis cōtractus emptionis
et venditiōis vsufructus:vt in clemē.i.iuncto ꝓm.cū fi.ꝛ qꝛ
ter.ibi respectu fructuū ponit locatiōes ꝛ vēditiones vt di
uersa:dico ꝙ ꝓprie locatio est qñ ꝑ fructibus annuatim sol
uit pensio:licet sit facta locatio ad magnū tēpus.ad hoc.l.q̄
ro.§.inter locatorē.ff.locati.ꝛ in.c.ꝓpter sterilitatem. eo.ti.
¶ Hinc dicit accursius.l.penul.§.institutio.ff.de le.ij.ꝙ lo
catio pōt fieri ad mille annos.venditio fructuū ꝓpria est qñ
cunq; ꝓcium statuit ꝑ toto tempore. de quo per Bar. in di
cta.l.cotē ferro.ff.de publi.in.§.qui maximos.vbi hec inter
cetera voluit. ¶ Hinc dicit glo.singularis in.l.i.ff. de supfi.
qō ꝓcium est mercedis q̄titas:ꝛ facit discerni emptorē a cō
ductore:qꝛ debet intelligi fm ꝑdicta per ter.d.c i.ptz: qꝛ nō
solum fructuū possessionis pōt fieri venditio cū bona cōsci
entia:sed etiam redditus iuriū: puta gabellarū vt alterius
possunt vendi.qō etiā satis voluit Bar.in dicto.§.qui mari
mos. ¶ Fateor tñ ꝙ si ecclesia esset decepta in ꝓcio ꝙ possit
petere restitutionē in integrū ratione lesionis ꝓpter .c.i. de
in integ.resti.in.vi.vbi ptz ꝙ generaliter aduersus quēlibet
cōtractum pōt ecclesia repetere restitutiōem in integrū si eo
sensit se lesam:ꝛ spāliter respectu locationis.ꝑbat eo. ti.c. i.
in antiquis.ꝛ respectu infeudatiōis: vt in. c.penul.de re. ec
cle.nō alie.Et ad ꝑdicta facit qō notat Jo. an.in.c. fi.de ec
cle.edifi.ꝛ dicit ꝙ etiā is ꝑlatus qui iurauit nō alienare po
test vendere fructus ad certū tēpus quod tamē satis ꝓbat
in dicta clemē. i. ¶ Secūdo hoc idem videt ꝓbari in dicta
c.i.de re.eccle.nō alie.vbi ptz ꝙ pecunia recepta pōt ecclesia
dare in feudū: ꝛ licet licitus sit cōtractus: licet ecclesia pos
set petere restitutōez in integꝝ si ex tali ꝺctu enorme dispē
dium incurrisset per infeudationē autē ꝓprietas remanet a
pud dominū.vsusfructus autē illius rei transit in accipien
tē.vt in.c.vnico.er q̄bus cau.feu.amit.col.x. Sicut ergo lici
te pōt fieri talis cōtractus infeudationis: ita ꝛ fortius em
ptionis vsufructus:cū pinguius ius transit in accipientē ex
infeudatione ꝙ ex fructuū emptione:qꝛ hoc vltimo casu trā
sit possessio naturalis:vt.l.naturaliter. ff. de acquirē. pos.et
expirat ius istius per mortē:vt.c.fi.de pig.ꝛ in.c.fi.de vsufr.
Sed in ꝓriori casu feudū transit in heredē accipientis ma
sculū vel feminā. ¶ Item transit vtile dñium ipsius: vt not.
glo.ꝛ latius ꝛ clarius Bal.in.c.i.de capi.cōra.ꝛ not.in.c.si
diligēti de ꝑscrip. ꝛ in.c.nuper.de do.post diuoꝝ.resti.ꝛ glo.
in.c.cū Bertoldus. de sen. ꝛ re iudi. ¶ Tertio ꝓbatur tali
ratione sicut ecclesia pōt vendere exigente necessitate: vtili
tate vel pietate bona ipsius quo ad directū vel vtile dñium:
vt not.per glo.xij.q.ij.in summa.ita ꝛ fortius debet ex eisdē
causis posse vendere bona quo ad vtile dñium: vel quo ad
vsumfructū ꝛ minus leditur etiam hoc vltimo casu ꝙ in ꝑce
denti. ¶ Item sicut vsura nō cōmittitur ex venditione ꝓprie
tatis:ita nec ex venditiōe vsufructus. vsura enī nō cōmittit
nisi in cōtractu mutui veri vel ficti:iuxta not.in.c.in ciuitate.
de vsur.ꝛ plene per glo.not.xiiij.q.iij.in sūma. ꝛ plenissime
per Jo.an.in regula peccatū.de regu.iur.in.vi.in mercur.et
dicam specialius infra in sequēti dubio. Sed cōtractus de
quo nunc querit nō pōt dici ꝙ sit veri vel ficti mutui cū non
pōt aliquo casu impediri.nec Augerius spectat duas retri
butiones sicut erpectat vsurarius.sed solum cōsequit vsum
fructū toto tēpore vite sue:ergo talis cōtractus ex nulla par
te pōt dici vsurarius: vel aliter est sua forma illicite talem cō
tractum permittere indefinēter laicis dūmodo fraudē ꝛ do
lū euitent:sed clericis nō puto licere nisi causa necessitatis.
moueor per ter.not.in.c.ꝑ eruenit.lxxxvi.dis.vbi dicit ꝙ cau
sa lucri nō licet clericis vel monachis ꝺducere alienas pos
sessiones. Ad idē.c.fornicari.lxvi.dis. dicit ꝙ ante clericatū
licet negociari postea nō. et ꝑsertim debent clerici a ꝑdicto
cōtractu abstinere ꝓpter opinionē illoꝝ euitandaz qui dixe
runt eum esse feneraticiū:debent enī abstinere ab omni spe
rantia:ꝛ nō solū a mala re ipsa: sed eo quod est malū in opi
nione:de vita ꝛ bone.cleri.cū ab omni.ꝛ in.c.terrulas. xij.q.
ij.ꝛ hec ꝓ solutione quesiti sufficiant. ¶ Venio nūc ad cō
traria supra allegata ꝓ parte negatiua. ¶ Et primo ad pri
mū respōdeo qꝛ.l.iubemus debet intelligi qñ quis vellet ha
bere vsumfructū alicuius rei ecclesiastice nō dato cōpetenti
ꝑcio:sed vellet habere gratis:vel aliquid modicū relinquat
de suo tempore mortis:vel cū necessitas vel vtilitas ecclesie
nō erpostulat talē cōtractum:ꝛ idem dicendū ad auct.de nō
alie.vt in dicta cle.i.ō re.eccle.nō alie.cū aliis iuribus supra
allega.ꝛ facit auct.hocius porrectū.C.de sacrosanc.ec. cano
nisata.x.q.ij. ¶ Ad secundū cōtrariū de. c.quicunq;. xiiij.q.
iiij.dico ꝙ ꝓcedit qñ quis emit rem integrā vt alij ꝓ maiori
ꝑcio vendat.talis enī cōtractus licet nō sit feneraticius: ta
men nō cōuenit xp̄iano cū habeat in mente lucrandi sine ali
qua industria cū sola iactura ꝓprii de quo est bonus ter. in
dicto.c.eijciens.cū.c.sequenti.lxxxviij.dis. ꝛ dicendū vt not.
Jnno.in cle.i.ne cleri. vel mona.sed in casu nostro hoc nō cō
tingit.nō enī emit vsumfructū vt alteri ipsum ꝓ ꝑcio cario
ri vendat:sed vt annuatim percipiat fructus. Jtē in cultura
et cura se exercet vt cū ex ꝑdio percipiant fructus industria
les:vt in.§.si quis a nō dño.insti.de re.diui. ¶ Ad tertiū cō
trariū dico ꝙ sola mens facit hominē usurariū quādo quis
alīs nō essz mutuaturus eo dūtaxat ꝓposito mutuat vt plus
sorte recipiat:vnde si ex hac intentiōe deprauata aliquid cō
sequit vltra sortē tenet ad restitutionez: vt in.c. cōsuluit.de
vsur.quod quidā intelligunt: vt ibi not.qñ praua sua mens
innotescit debitori ita ꝙ licz dederit sine omni peccato cū nō
sponte dederit:sed vt satisfiat menti creditoris:iste enī credi
tor fecit cōtra omnē zelum iusticie qua cauet mutuū dantes
nihil inde sperantes:vt in dicto. c. cōsuluit. Io quit ergo ille
ter.in ꝺctu mutui merito iudicat talis creditor usurarius
us mentalis:qꝛ sperat duas retributiōes.s.sortē quā mutua
uit ꝛ aliquid vltra:sed in casu nostro nō loquimur in credito
re cū iste Augerius nō mutuauit: sed potius emit vsumfru
ctum illius ꝑdij tēpore vite sue. nec sperat duas retributio
nes sed viam dūtaxat.quinimo quod plus est pōt se habere
ad damna ꝛ ad lucrū cū pōt eodem anno mori. ꝛ sic extincto
vsufructu ꝑdium illud redit ad ecclesiā que habebit ꝑdium
et pecuniā.vnde ratione incertitudinis tolerat talis cōtra
ctus.vt supra dixi.ꝛ debet excusari licet habuit ꝓpositū lu
crandi qñ satis est qō exponat se periculo. nam ꝛ quilibet
mercator habet ꝓpositū lucrādi. nec ex hoc damnat ex quo
impedit operas suas.ꝛ ponit se periculo.vt i dicto.c.eijciēs
et in sequēti.ꝛ per Jnno.in dicto.c.i.ne cle.vl mona.sed usu
rarius est certus de sorte sua ꝛ expectat vt dixi duas retribu
tiones nec se exercet in hoc lucro.sed illud vult cōsequi rōne
pecunie dūtaxat cū tamen alīs nō sit acta nisi ad emendū. vt
dicit ter.in dicto.c.eijciēs.ꝛ plenius per Jo.an.in.d.regula
peccatū.ꝛ per hoc remanet tertium dubiū declaratū. ¶ Ad
quartū ꝛ vltimum dicam tria. Primū ad partē negatiuam.
Secundū ad partem affirmatiuā. Postea solutionē aggre

dar.ꝛ ꝙ dictus Plaucius nō possit cū bona cōscientia di
cta quinquaginta ab orphanotropho recipere ꝓbat primo
sic cōtractus iudicat illicitus ꝛ vsurarius nō solum cū ex sui
forma apparet vsurarius. sed etiam cū ex cōtractus substan
tia vsuraria prauitas resultet ꝛ ꝓbat in.c.in ciuitate. §.i. de
vsuris.nam ꝛ ibi legit ꝛ notat ꝙ nō licet sine prauitate ven
dere rem plusq̄ valet:qz p̄cij solutio ad certū tempus differ
tur:vel circa rem viliori p̄cio ꝙ in p̄senti valeat: qz rei tradi
tio differt: ꝛ cum talis cōtractus ex sui forma nō appareat
feneraticius cū hic nō intercedat mutuū:sed fuit pura ven
ditio:nec licet repetere pecuniā traditā sicut cōtingit in mu
tuo.sed qz in effectu resultat vsuraria prauitas: qz vt ibi di
cūt doctores ius fingit pecuniā fore resultatā in p̄senti ꝓ cō
petenti p̄cio ꝛ ꝙ vēditor talē pecuniā mutuat emptori vt ab
eo recipiat illud plus qđ p̄miserit vltra cōmunē estimationem
rōne temporis ad qđ est p̄cij solutio collata. Ita dicendū in
ꝓposito licet iste cōtractus initus inter Plaucīū ꝛ Orpha
notrophū ex suis forma appareat feneraticius:qz nō interue
nit stricte mutuū cū nō possint dicta quinquaginta amplius
repeti ab Orphanotropho: tamē in effectu resultat vsura
ria prauitas cū videatur quoddā mutuū toto tempore vite
Plaucij duraturū: ꝛ quolibet anno ꝓ capitali recipiet iste
Plancius decē ꝓ centenario.ꝛ q̄ q̄ nō possit amplius repe
ti capitale:tamē infra breue tp̄s recipiet capitale.ꝛ q̄ q̄ inde
recipiet erit sibi ī effectu vsura ꝓ illo capitali qđ tenuit apud
Orphanotrophū per decennīū. ¶ Ad cōsiderandū em̄ cō
tractū maxime vbi initus est als ꝓpter iuris ꝓditionē debe
mus inspicere effectū magis q̄ verba: vt in.c.ad nostram.de
emp.ꝛ ven.ꝛ in.c.illo vos.de pigno.facit.c.ea que.de symo.
et.l.si vno.ff.locati.ꝛ regu.ff.de regu.iur.li.vi.ꝛ.l.nō dubiū.
C.de legi.vbi ptz ꝙ is cōmittit in legē qui seruans verba ve
nit cōtra legis voluntatē ꝛ mentē.ergo dictus cōtractus nō
est licitus. ¶ Secundo ꝓbat per identitatē rōnis: nam cō
tractus vsurarius videt ꝓpterea ꝓhibitus. Primo ꝙ pecu
nia generat pecuniā est cōtra naturam cū pecunia nō sit nisi
ad emendū acta. Secundo qz tempus est a deo datū:ꝛ rōne
dilate solutionis petitū lucrū vltra capitale. Tertio qz spe
ctat duas retributiones: videlicet pecuniā suā in nullo dete
riorata vsurā vltra id qđ dedit:ꝛ sic post tēpus repetit suū
et tollit aliud quod est oīno illicitū. ¶ Hec tria vident sub
tiliter colligi ex.c.eiſciens.lxxxviij.dis.ꝛ est originaliter Jo.
chrisost.super matheū: sed hec rōnes cōcurrunt in effectu in
casu nostro:qz iste Plaucius dedit pecuniā vt pecuniā reci
peret. ¶ Itē quodāmodo vēdit tēpus:qz expectat Orpha
notrophū in solutione integra per magnū tēpus ꝙsequetur
maximū lucrū: qz vt dixi post decennīū recuperato capitali
recipiet annuatim q̄nquaginta sine aliquo onere cū sola ia
ctura hospitalis:ꝛ sic locupletabit cū iactura illius cōtra re
gulā locupletari.lib.vi.ꝛ.l.nā hoc natura.ff.de cōdi.indebi.
¶ Tertio ꝛ vltimo ꝓbat sic.Orphanotrophus facit hunc
cōtractum ad vtilitatē sperans sup repentina Plaucij mor
te ꝛ nō licet:qz debet pius locus sicut ꝛ clericus ab hmōi ne
gociatione abstinere.lxxxvij.dis.fornicari.facit.c.qualitas.
de pen.dis.v.maxime in sperādo lucrosam alterius mortez.
Aut fecit hunc cōtractū necessitatis causa: scz ꝓpter illa q̄n
quaginta habēda. Idē dicerem cū iure caueat ꝙ in necessi
tate instante debet ecclesia vendere bona īmobilia.si de mo
bilibus nequit satisfacere.x.q.ij.§.hoc ius porrectū. nec de
bet inducere ad peccatū.iuxta not. per Inno. in.c.super eo.
de vsur. ¶ In cōtrariuz ad partē affirmatiuā arguit primo
sic.annuus redditus cōputat inter immobilia:vt dicit ter.in
cle.eriui.in.§. cuncz annuus redditus.de verbo. sig. ꝛ in auk.
de nō alie.§.i.sed vtrobicz licitū est emere bona īmobilia li
cet speret plus percipere tractu tēporis q̄ fuerit verum p̄ci
um:vt per totū ti.de emp.ꝛ ven.maxime in.c.penul. ergo pa
ri ratione licitū fuit Plaucio dare quingēta vt recipiat an
no quolibz q̄nquaginta:tamē hoc nil aliud fuit ꝙ emere ab
hospitali annuū redditū: qz si causa necessitatis vel vtilita
tis licet vendere bona īmobilia ex toto. Fortius fuit licituz
annuū redditū in bonis hospitalis toto tēpore vite Plau
cij:melius em̄ est ex fructibus hospitalis annuatim satisfa
cere q̄ vendere pure de p̄senti bona īmobilia: vt innuit ter.
in dicta auk.q̄ ius porrectū,nec obstat si dicat ꝙ iste Plau
cius plus percipiet ꝙ si emisset ex illis quingentis aliquem
agrum seu fundū cū nō percipiat ab hospitali ad rōnem de
cē ꝓ centenario in anno:qz dico plerunqz cōtingere: qz ager
bene cultus reddat decē ꝓ centenario. ¶ Item sepe res ha
bet in bono foro:nec ex hoc iudicat cōtractus illicitus dū
modo fraus et ꝓposito nō intercedat.l.in cause.ff. ō mino.
Preterea ꝛ melius si iste Plaucius emisset fundū vel ha
buisset illū in perpetuū ꝓ se ꝛ suis heredibus.sed ista.l.rece
pit solū in vita sua:ꝛ sic veritate inspecta potius decipit seu
ledit ipse q̄ hospitale. ¶ Secūdo principaliter ꝓbatur sic.
vsura cōmittit in cōtractu mutui dūtaxat.vt not.xliij. q.iij.
in summa.ꝛ plene per Jo. an.in regula peccatū. in mercuria
libus.sed in casu nostro nō intercedit mutuū vere nec ficte:
ergo nō pōt dici talis cōtractus feneraticius. ꝓbat in.l.cuz
quid.ff.si cer.pe.vbi dicit ꝙ in mutuo id agi intelligit vt id
quod datū fuit reddat in eodez genere ꝛ eadē bonitate:sed
in casu nostro Plaucius non pōt repetere id qđ dedit. imo
possibile est eū perdere totū capitale. puta si post cōtractum
decederet.ergo ꝛc. Nec ficte apparet mutuū qz vt dixit iste
Plaucius efficaciter irreuocabiliter transtulit quingēta in
hospitale.ꝛ quandocunqz eum mori cōtigerit extinguit om
nis obligatio. ¶ Tertio ad idē facit.qz veritate inspecta in
nullo iste cōtractus cōmunicat vsurarie prauitati: naz vsura
rius est certus de suo capitali.ꝛ ꝙ percipiet aliquid vltra:et
sic repeturus est suū cū alieno:sz Plaucius iste nō spectat
veraciter nisi vnā retributionē.scz q̄nquaginta annuatiz do
nec viverit:nec post decennīū petit alienū:imo suuz cū ille an
nuus redditus currit tanto tēpore vite sue: ꝛ possibile est ꝙ
etiam qđ dedit perdet: vt si cōtigerit mori ante decennium.
nil em̄ incertius hora mortis. vnde ratione incertitudinis
nō pōt ille cōtractus in aliquo iudicari illicitus.arg.l.si ea le
ge.C.ō vsuris.cū similibus. ¶ Solutionē huius quarti du
bij iesu xp̄i saluatoris p̄fidio deuote ꝑsus inuocato attingēs
p̄mittam que per alios scripta reperio demū quid senserit in
genuolū meū Inno.principaliter hunc articulū tetigi in.c.in
ciuitate.de vsur. ꝛ per q̄nqz fere opiniones retulit. Prima
ꝙ si aliquis ꝓ certa pecunie q̄titate emeret aliquē redditum
grani vel vini:vel etiā aliud simile perpetuo sibi ꝛ suis here
dibus dandū a venditore ꝛ suis heredibus: vel ad certū tē
pus vite alicuius ꝙ licitus est hmōi cōtractus dūmodo red
ditus annuus cōmuni estimatiōe nō excedit redditū quē ha
beret vel haberet si terrā de tanta pecunia emisset. ¶ Si au
tem excederet cōmunē estimationē nō est licitus cōtractus.
ar.in.c.cōsuluit, de vsuris. ꝛ ꝓ primo dicto adducit Inno.
ter.illius.c.in ciuitate. Secūda fuit opi.quorundā dicentiū
qđ q̄ñ in perpetuū emit nunq̄ pōt esse illicitus ꝙtractus q̄
tumcūcz magnus sit redditus:qz licitū est cōtrahentibus se
decipere.l.in cause.ij.§.fi.ff.de mino. ¶ Tertia fuit aliorz
opinio ꝛ forte melius sentientiū ꝑm eum ꝙ si quis emit red
ditum cōstitutū ante cōtractū:siue cōstitutus fuerit in re pu
ta in domibus vel possessionibus vel alijs hmōi.siue in per
sona respectu liberti vel rustici:vel actio vel nomen. ¶ Item
siue sit certus redditus:puta qz reddit decē:siue incertus: qz
reddit quartā fructuū qui recipiebant de aliqua domo: vel
de operis alicuius p̄sone. ¶ Itē siue sit perpetuus cōtract
puta extendit ad heredes vtriusq̄ cōtrahentiū.siue fit ad vi
tam hoīs siue sit ad certū tēpus puta ad quincz annos. Itē
nō refert si redditus sit in pecunia siue alijs rebus siue in spe
cie semper in oībus p̄missis deputat ꝙtractus licitus. qz est
purus ꝛ licitus cōtractus venditiōis. Nam ibi est p̄cium.scz
certe pecunie q̄titas. ¶ Item qz ibi est mere.s.certus reddi
tus vel census vel annona. C. de sacrosanc.ec.l. iubemus.in
principio.ꝛ qñ vēdit actio seu debitoris nomen est ibi actio
ꝓ re vel mercede.ff.de here.vel ac.ven.per totū.ꝛ.C.e.per to
tū.ꝛ licet istorz opinio videat obuiare ter.ꝑalleg.c.in ciuita
te.qz nō est dubiū ꝙ vsqz ad certū tempus saltē longuz post
percipiet de redditu q̄ sit p̄cium ꝛ tamen vendit actio cla
re ꝙstat ꝙ plus est in noie debitoris q̄ sit p̄cium hoc tñ ꝑm
Inno.nō obstat.qz hec certitudo nō facit illicitū ꝙtractum
venditionis cū etiā hoc sit in venditiōe alicuius possessiōis
nisi certū est ꝙ inferiores causas ꝙ plus accipiat de fructi
bus eius q̄ sit p̄cium:qz ꝓ eo dat etiam sine expensis vel la
bore,dando,s,eam ad certū p̄cium vel emphiteosim. ¶ Ad

c.In ciuitate respondit Jnno. ꝙ ibi reꝑhenditur cõtractus cũ charius vẽdit mercẽ ꝓpter tẽpus qð dat ꝓlixum emptori ad soluendã pecuniã: vel qz minori ꝓcio emit mercẽ: qz statim dat pecuniã ꝛ plixius tempus expectet merces. Jn his eñ casibus vendit tẽpus ꝓ illa pecunia que vez ꝛ iustum ꝓcium excedit qð ex eo ptz: qz si vtrunq; paratũ esset ꝓcium. s. et merces ꝓ minori fieret vẽditio. Sed in casu nostro omnia sunt ꝓsentia nec vendit tempus. ¶ Quarta fuit alioꝝ opinio dicentiũ omnes ꝑmissos cõtractus esse licitos. ꝛ si reddit⁹ vel nomen debitoris de nouo cõstituaꝯ in rebus vel personis alijs cõtrahentibus. qz dicit tu cõstitues tales reddit⁹ in tali possessione vel seruo: vel facies qð talis cõfitebit se debere mille vsq; ad annũ: ꝛ ego ꝓ illis mille ꝛ magis ꝓ actiõe de illis mille dabo tibi quingenta. Et mouent isti ad saluandũ istos cõtractus: qz in eis nõ versaꝯ mutuũ sed emptio. ¶ Jtem qz multi casus possunt interuenire ꝙ iste emptor amittet in isto cõtractu puta si inops fieret nomẽ. Jnno. tamen dicit forte rꝑianis cõsulendũ qð ab hmõi cõtractu abstineant. s. qð de nouo ꝓpter hoc ostitutum redditum vel actionẽ emant: ꝛ ponit in hac materia ipse forte quintã opinionẽ dicens illũ penitus videri illicitũ qð ipse idem qui dicit vendito⁹ in se cõstituat redditum vel actionẽ qua se obligat ad plus danduz: vel in pecunia vel in specie q̃ receperit quasi velit dicere Jnno. ꝙ ꝑmissi cõtractus possunt colorari q̃ annuus reditus vel actio vendita cõsistat in alia persona ad dandum annuũ redditũ: vel ostituat debitorẽ in maiori q̃titate q̃ receperit. ¶ Hec sunt quasi formalia verba Jnno. cũ quo transeunt cõmuniter doctores hic. ꝛ in clem. i. de vsuris. ¶ Ego autẽ meliori cõsilio semper saluo ad maiorẽ lucidationẽ facio tria mẽbra. Aut eñ vendit annuus reditus iam ostitutus perprius anteq; fuerit ostitutus ipse cõtractus. aut vendit actio seu nomen debitoris. Primo casu an quis vendit annuũ redditũ ꝓ vt ipse percipiebat: ꝛ nõ video ꝙ cõtractus debeat iudicari vsurarius nisi aliquid tacite agat. Ratio est vt ꝑdixi annuus reditus cõputat inter immobilia: dicto. §. cunq; in clemẽ. eriui de paradiso. de ỽbo. signi. Unde hec cõcurrunt vere ꝓcium ꝛ res vendita er quibus resultat vẽditio. ff. de cõtrahen. emp. per totũ. l. naturalis. ff. de ꝑscrip. verbis. Nec aliquo mõ ꝓt dici mutuũ cum nõ potest amplius repeti capitale ꝛ annuus reditus vẽditus stat periculo emptoris: potest eñ ex toto perire persona aut res in qua est reditus annuus ꝛ sic perderet emptor ꝓcium. ¶ Aut vẽdidit quis annuũ redditũ aliter q̃ ipse percepit: puta qz ipse haberet in perpetuũ vendidit ad tps incertũ: puta ad vitam emptoris: ꝛ sic spes pure emptiõis ꝛ venditionis: qz possibile est illũ emptorẽ nõ victurũ vltra annũ: et sic perderet ꝓcium. Jtẽ hic ocurrunt ꝓcium ꝛ res: cũ ergo hic sunt substantialia octractus emptiõis: vt insti. de emp. et ven. §. ꝓcium. ꝛ desunt ea que sunt de rõne vsure: qñ vnũ est materiale. scilicz mutuũ. ex materia eñ mutui gignit vsura. ¶ Aliud est formale. s. ipsa exactio lucri. s. obligatio i pactũ deducta. Nam his cessantibus nõ ꝓt dici vsura: etiã si aliquid sponte det vltra sortẽ. ar. in. c. tua. ꝛ in. c. ꝛ si qõnes. de symo. De his plene dicendũ vt notat Jo. an. in. d. regu. peccatũ. de regu. iur. in. vi. in mercuria. ꝛ per glo. xiij. q. iij. in sũma. ¶ Jn casu autẽ nostro nõ est mutuũ: qz nõ obligat recipiens ad tantundẽ reddendũ qð est substãtia mutui: vt in. l. cũ quid. ff. si cer. pe. Sed istud liberat se ponẽdo illũ in possessione annui reditus ꝛ stat ammodo in piculo ipsius emptoris. nec est lucri exactio vel obligatio lucri cõsequendi in pactionẽ deducta cũ ꝓt vt dixi perdere totũ ꝓcium. si cõtingeret eũ mori primo anno. ¶ Eñ ergo ꝑdicta rõne incertitudinis excusat talis cõtractus ab omni labe prauitatis vsurarie. arg. l. sancimus. §. si q̃s autẽ. C. ð dona. ꝛ in. l. si ea lege. C. de vsur. cũ similibus. ꝛ hec faciũt etiaz ad. j. dicenda. Aut vendat ad tẽpus certũ: puta ad vigintiquinq; annos ꝛ tũc er quo plus est percepturus infra q̃ndecim annos q̃ dederit ꝑsumerem octractũ vsurariũ: puta mutuauit sibi noie ꝑcij centũ: ꝛ dz per q̃ndecim annos recipere decẽ annuatim: ꝛ sic infra illud tẽpus percipiet centũ q̃nquaginta. nã hic recuperat capitale ꝛ cõsequit lucrũ ex pacto dilatate solutiõis ad ꝑmissum tẽpus vnde in effectu ocurrent q̃ sunt de rõne vsure q̃ prime ꝑmisi. ꝛ q̃ ꝙ mutent verba cõtractus: qz sub spe

esse emptionis ꝛ venditionis cũ substantia debeat magis attendi. vnde eñ ad palliandũ octractum vsurariũ mutant nomina. ad hoc. c. illo vos. de pig. ꝛ in. c. ad nostrã. de emp. ꝛ vẽdi. l. si vno. in prin. ff. loca. Et q̃ ꝙ ipugnando posset dici ꝙ nõ debet dici cõtractus vsurarius cũ annuus reditus stet piculo emptoris dico ꝙ per inferiores oẽs satis põt dici certus de lucro ꝛ de capitali. eodẽ mõ cũ res in qua ostitit non est verisile infra illud tẽpus peritura. Maz eodẽ mõ in puro cõtractu mutui põt deficere per casum fortuitũ capitale cuz lucro. puta si bona debitoris ꝛ ipse debitor perirẽt vel si bona sua inundarent ꝛ debitor efficeret nõ soluendo. ¶ Scõo mẽbro principali qñ ostituit annuos reditus nũc rõne cõtractus: ꝛ tunc dicerẽ ꝙ aut cõstituit in rebus ustius debitoris aut in persona. Primo casu si ostituit in perpetuũ satis ꝑsumerẽ cõtractũ licitũ cũ hic ocurrũt vere ꝓcium ꝛ res: nec põt ꝑsumi vsura cũ ratio perpetuitatis excludit ꝑsumptionẽ vsure. ꝓterea quẽadmodũ licet dño vendere rem suã absolute: ita fortius põt cõstituere obligationẽ annui reditus ꝛ illũ vendere. ar. C. que res pig. obli. pos. per totũ. aut cõstituit per tps incertũ: ꝛ puto idẽ rõne incertitudinis ꝑmissa in primo mẽbro: puta cũ vendit ad vitã emptoris seu vẽditoris. Aut ad tẽpus certũ er quo certũ est ipsum percepturũ capitale ꝛ vltra: ꝛ ꝑsumit cõtractus vsurarius ꝓ ea que dixi in ꝓcedenti mẽbro: ꝛ fortius adhuc ꝑsumerẽ ꝓpter nouitatẽ noui reditus. ar. c. officij. de elec. ꝛ in. l. lecta. ff. si cer. pe. Si autẽ cõstituit annuũ in persona ꝓpria voluit Jnno. hunc octractum nõ esse licitũ: nõ tñ rõnem reddidit. Sed ego dicerẽ sic ꝙ aut q̃rimus: nunq̃d hoc casu cõtrahaꝯ emptio ꝛ venditio et credo ꝙ nõ: qz abest in casu nostro res sine qua nõ cõsistit venditio. dicto. §. ꝓcũ. nã iste qui dicit vendito⁹ nõ põt personam suã vẽdere cũ nemo sit dñs mẽbroꝝ suoꝝ. in. l. liber homo. ff. ad. l. aquil. nec põt ius in personã suã vendere rõne ꝑdicta. ꝛ hoc mõ põt intelligi dictũ Jnno. ¶ Aut querimus nunq̃d põt se obligare ad danduz annuatim quolibet anno certã q̃titatem: ꝛ tunc indubitãter dico ꝙ sic. vt in. l. sticbuz aut pamphilũ. ij. rñso. de ỽbo. obli. ꝛ in. l. sancimus. §. fi. C. de dona. ꝛ põt se obligare per stipulationẽ ad tẽpus certuz seu incertũ ꝛ in perpetuũ: vt in iuribus ꝓalleg. legit ꝛ not. sicut igit põt se obligare ex causa donatiõis: ita ꝛ fortius ex causa pecunie recepte: vt sic sit cõtractus do vt des. l. naturalis. ff. de ꝑscrip. ver. ꝛ ꝓ hoc facit: qz in dicta. l. sticbũ. non dicitur ꝙ ibi interuenit stipulatio causa donatiõis vnde ꝑsumendũ est ꝙ interuenit ob cãm. ¶ Sed si q̃rimus nunq̃d debeat ꝑsumi cõtractus feneraticius distingue vt. s. dixi in primis mẽbris ꝙ si obligauit se in perpetuũ vel ad tps incertũ: puta ad vitã seu obligantis vel recipiẽtis: ꝛ nõ debet ꝑsumi tũc cõtractus vsurarius. secus si tẽpus sit certũ ita ꝙ sit amplius certitudinaliter percepturus q̃ dederit: qz videtur hoc factũ in fraudẽ vsurariũ: ꝛ hoc casu ꝓcedit dictũ Jnno. ꝛ ꝓbat hec distinctio per ea q̃ dixi in ꝓcedenti mẽbro: et tãto fortius q̃to i hoc vltimo casu maior insurgit ꝑsumptio: qz in personã suã cõstituit obligationẽ ita ꝙ non põt aliquo mõ vẽditio dici. Et ad mẽbra ꝓcedentia vide pulchꝛ dubiũ Pe. qð refert Cy. in. l. i. C. de iure emphi. vbi dicit ꝙ licite monasteriũ capit ꝓdium ab aliquo. ꝛ obligat se ad dandũ illi alimenta toto tẽpore vite sue adeo si ꝓdium inundaret remanet nihilominus monasteriũ obligatum ad alimenta: qz cum dñium ꝓdij transiuit in monasteriuz cedit periculo suo. ar. in dicta. l. naturalis. post prin. ff. de ꝑscrip. ver. Jta dicendum vt posset quis eodẽ mõ recipere pecuniã ad annuũ redditũ toto tẽpore vite alterius vel in perpetuũ. ¶ Tertio mẽbro cũ vendaꝯ actio vel nomẽ debitoris idem est in effectu. Aduerte tres casus. Aut eñ vendit actio iam cõpetens ante cõtractũ venditionis: aut fuit de nouo inducta tẽpore cõtractus venditiõis. ꝛ hoc dupliciter. aut in ꝑsona venditoris. aut in ꝑsona alterius. Primo casu cõtractus est licitus ꝓut vtriusq; iuris institutа dũmodo nõ sit actio litigiosa: vt C. ꝛ ff. de here. vel act. ven. per totũ. ꝛ in. c. ij. de ali. iudi. mu. cau. fac. ꝛ videt ꝓius cõtractus emptionis ꝛ venditiõis cũ cõcurrunt res. s. ipsa actio ꝛ ꝓcium: vt in ꝓallega. §. ꝓcũ. nec inducit prauitas ex eo ꝙ ꝑ minori ꝓcio vendit q̃ sit q̃titas ad quã actio vendita cõpetit: qz cũ sit dubius euentus litis l. qð debet. de pecul. ꝛ. c. fraternitatis. de frigidis. rõne peri

culi ⁊ incertitudinis nulla deceptio põt in pcio notari saltez vt ex hoc resultet vsuraria prauitas: qnimo ppter incertitudinẽ ⁊ anfractus iudicioꝝ fuit opi. qꝫ transactio nõ debet retractari qꝫtumcũqꝫ pessima facta fuerit: de quo p Bal. ⁊ alios in .l.ij. C. de rescin. vẽ. notaꝫ in .c. penul. de emp. ⁊ ven. ⁊ in deceptiõe respectu quarte partis est ter. no. in .l. lucius. ff. ad trebel. cõsulendũ est tamen oibus ⁊ psertim clericis vt a tali cõtractu emptionis se abstineant cũ a radice cupiditatis videaꝫ pcedere: vt dicit ter. in .c.ij. ỏ ali. iudi. mu. cau. fac. ⁊ bonus vir debet lites eracrari etiam cuz suo incõmodo: vt in .l. itẽ si res. ff. eo. facit. c. vnicũ. de sindi. ⁊ .x.q.i. sic quidã. ¶ Secũdo cũ cõstituitur de nouo in persona vẽditoris tenuit Inno. in dicto .c. in ciuitate. talẽ cõtractũ oino illicitũ ex quo obligat se ad plus dandũ qꝫ ipse recipiat ⁊ perfecte nescio talẽ cõtractũ ab vsuraria prauitate excusare. Moueoꝝ qz nõ potest quis in se ỏstituere actionẽ anteqꝫ alteri se obligat: tũ nemo posset sibijpsi obligare. ar. in .l. tutoꝝ. ff. ad vell. ⁊ in .l. penul. ff. de ser. vr. pdi. oportet ergo qꝫ ꝗs obliget se alteri: ideo nõ valet venditio cũ ipse cõtractus nõ subsit res que vẽdaꝫ Est eñ veritate inspecta cõtractus mutui ⁊ feneraticius cũ recipiens cõstituat se debitoꝝ in maiorẽ qꝫtitatẽ qꝫ recipit ⁊ sic cõcurrunt hic illa duo que sunt de rõne vsure: de ꝗbus supra. ¶ Tertio casu qñ actio cõstituiꝫ de nouo in persona alterius ⁊ vendiꝫ p minori qꝫtitate credo talẽ cõtractum feneraticiũ alꝫs de facili dareꝫ locus figmentis qõ nõ est dicẽdũ de diuoꝝ. c. qꝫto. nam volẽs vsurariam prauitatẽ palliare nõ haberet nisi dicere induces talẽ vt cõstituat se debitoꝝ tuuz in mille vsqꝫ ad annũ: ⁊ ego p illis mille dabo tibi noie venditionis octingẽta quis eñ dubitat talẽ cõtractum vere vsurariũ: vnde rõne obligationis nouiter ỏstitute psumerẽ fraudem. arg. c. officij. de elec. ⁊ in .l. lecta. ff. si cer. pe. ⁊ si ille nulla obligatiõis causa pcedente: sed vt solũ amico seruiat cõstituat se debitoꝝ illius vt nomen suũ ficte valeat sibi vendere indubitãter talis cõtractus est feneraticius: ⁊ fit fraus de pson ad personã: iuxta illud qõ plene legiꝫ ⁊ notaꝫ in .c. qꝫto de priuil. ¶ In dubio autẽ rõne nouitatis psumerẽ fraudẽ: vt pdixi. Si autẽ cõstaret qꝫ nõ in fraudem factũ fuit sed ex aliqua legitima causa ille cõstituit se debitoꝝ istius ꝗ actionem cõtra illũ cõpetentẽ alteri: licet p minori pcio vendidit nõ iudicarẽ talem cõtractũ illicitũ cũ hic cõcurrant vere res et pciũ. dicto. §. pciũ. ⁊ .l. si merces. C. locati. Ex his deducitur qꝫ quotidie Venetijs ⁊ Florẽtie cõtingit tẽpoꝝ eñ quo cõmunitas indiget cõpelluntur ciues subuenire ciuitati: ⁊ ciuitas rñdit vnicuiqꝫ p lucro ad rõem quinqꝫ p cẽtenario. Capitale autẽ nunqꝫ valẽt repetere: sed põt bene vendere alteri ius qõ habẽt. An hoc sit licitũ dñs Anto. in .c. in ciuitate. dicit qꝫ licite fit alteri hec venditio cũ sit annuus redditus prius ỏstitutus: vt ptz ex dictis: vt ptz Inno. ⁊ hoc ego habeo p indubitato respectu illius qui emit annuũ redditũ per ciuitatẽ prius cõstitutũ vt ex pdictis. Sed dubiũ est in istis ciuibus qui pecuniã prius cũ obligatione talis lucri intulerũt cũ videaꝫ cõcurrere mutuũ cũ lucro quicqd accidit sorti vsura est ⁊ sola spe lucri ꝓcedit. de vsur. ỏsuluit. ⁊ .xiij. q. iij. c. i. et .ij. ¶ Sed his nõ obstantibus credo nõ forẽ ỏtractũ illicitum cũ hic definant illa duo q̃ sunt de rõne vsure: deficit eñ hic qꝫ est naturale in vsura. s. mutuũ ex quo gigniꝫ. qz eñ ꝗs cõpelliꝫ ad pecuniã tribuendũ tamẽ qz nõ valet amplius repetere ipsum capitale: sed solũ annuũ redditum: ergo nõ est mutuũ: vt in .l. cũ quid. ff. si cer. pe. ¶ Itez deficit formale in vsura. s. lucrũ. qz pactione cessante ciuitas cõstituit illam annuam pensionẽ: vnde etiã p̃supposito qꝫ esset mutuũ ex quo ciuitas sponte donat omni pactiõe cessante cessat vsura: qz deficit formale. argu. i. q. ij. sicut epm. ⁊ .c. qꝫto. in fi. de symo. c. tua. si. in. c. ⁊ si qõnes. eo. ti. ⁊ not. Jo. an. in supradicta regula peccatum. Et per dicta satis patet ad supra facta. Et hec sufficiant.

Deo gratias.

¶ Disputata fuit hec questio per dñm Nicolaũ ỏ Sicilia monacẽ. abbatẽ ⁊ doctorẽ decretoꝝ in famosissimo Senarum studio. Anno dñi. M. quadringentesimo vicesimo septimo. Et ad vtrãqꝫ partẽ dubioꝝ respõdit subtilissimus scholaris dñs Johannes de Alemania: nunc vero doctor egregius ⁊c.

Andulphus clericus

§ scholariũ senensiũ p maiori parte laicoꝝ rectoꝝ. Lambertũ florentinũ clericũ eiusdem vniuersitatis scholarẽ in mille ex depositi causa cõdemnauit. a cuius snĩa ad senẽsem epm appellat Lãbertus Bandulpho rectori sub ercõicatiõis pena late snie pcipit eps vt ullam snĩam infra mẽsem viribus nõ subsistere nũciaret. Bãdulphus p triduũ ante mẽsis elapsum ad apostolicã sedẽ p uocauit: ⁊ ad terminũ veniẽs minime pcepto satisfecit. cõtingit de tribus ex pfato themate dubitari. ¶ Primo an snĩa rectoris corruat ex iurisdictiõis defectu: iurisdictiõis cẽsum simpliciter inspecta. ¶ Scõo an ad psidẽ senẽsem potuit legitime appellari. ¶ Tertio an dictus Bãdulphus in excõicationẽ inciderit sua appellatiõe nõ obstante: psupposito qꝫ ex iusto grauamine fuit ꝓuocatũ. ¶ Ueniens ad primũ obiũ adducã primo ad partẽ affirmatiuã. s. qꝫ dicta snĩa rectoris corruit quinqꝫ motiua. Secũdo adducã totidẽ ad partẽ negatiuam. s. qꝫ dicta snĩa rectoris nõ corruit. Tertio cũ dei adiutorio solutõez huius primi dubij annectã. Primo igiꝫ qꝫ dicta snĩa sit nulla ex iurisdictiõis defectu ꝓbaꝫ sic snĩa a nõ suo iudice ꝓlata vtroqꝫ iure disponẽte est nulla. in. c. at si clerici. de iudi. ij. q. i. in pmis. in. c. ad nostrã. ỏ ꝓsue. ⁊ in .l. fi. C. si a nõ cõpe. iudi. sed hec snĩa fuit lata a iudice nõ cõpetẽti ergo est nulla. maior ⁊ ꝓseqntia patẽt. minor ꝓbaꝫ ex iuris vtriusqꝫ disposituiõe qua cauẽ vt solus eps sit iudex clerico rũ. vt ꝓbaꝫ in. c. si ꝗs cõtra clericũ. ỏ fo. cõpe. vbi dicit qꝫ habens cãm cõtra clericũ nõ oz ꝓpriũ epm ipsius clerici deserere: sed prius apud ipsum actio vẽtilẽ. fortius ad idẽ facit. c. ij. eo. ti. vbi dicit qꝫ nullus iudicũ neqꝫ psbyterũ: neqꝫ diaconũ aut clericũ vllum: aut minorẽ ecclesie sine permissu põtificis p se distringere vel ỏdemnare psumat. qõ si fecerit oz ab ecclesia dei cui iniuriã derogari dignoscit seqstrari. vnde dilgẽter põderanda sunt verba huius. c. i. qõ in eo vniuersaliter denegat ⁊ interdicit iurisdictionẽ oibus iudicibus citra epm in clericũ exercendã. Scõo in eo qõ dicit iniuriã irrogari ecclesie si clericus cõuincaꝫ per aliũ iudicez citra pmissum epi. ad idẽ possunt multa iura allegari. vt. xi. q. i. de pson. et quasi per totam illam qõnem. ¶ De iure ciuili põt allegari ter. in auꝫ. vt cle. apud ꝓprios epi. ꝓmo cõue. col. vi. in rubro et nigro post prin. vbi dicit qꝫ apud solos ciuitatũ epos clerici prius ꝓuenẽdi sunt. facit ter. in auꝫ. causa q̃ fit cũ monacho. ⁊ in auꝫ. statuimus. C. de epis. ⁊ cle. ¶ Ex ꝗbus clare inferẽ qꝫ scholariũ rector nõ oz esse iudex clericoꝝ. Scõo ꝓbatur p glo. in .l. fi. C. ỏ iurisdi. om. iudi. q̃ dicit scholares nõ facere vniuersitatẽ: ⁊ p ꝓsequẽs de iure nõ posse sibi eligere rectorẽ: ergo in dubitanter tenẽdo illã glo. rector scholariũ nõ habet de iure etiã ciuili iurisdictionẽ in scholares: ⁊ fortius nõ oz habere in clericos: ⁊ si quã hodie haberet videt habere ex forma statutoꝝ terrarũ q̃ nõ extendunt ad clericos: vt in .c. ecclesia sctẽ marie. ⁊ in .c. q̃ in ecclesiarũ. de cõsti. ¶ Tertio psupposito sine ẋitatis ꝑudicio qꝫ scholares faciãt vniuersitatẽ de iure cõmuni: tũ in casu nostro in quo sunt laici ⁊ clerici scholares nõ põt dici qꝫ simul faciant vniuersitatẽ: qz hoies disparis ꝓfessionis nõ debẽt facere idẽ collegiũ: vt in cle. i. de elec. ⁊ .xvi. q. vij. in nona actiõe. facit. c. fi. de reg. iur. et in .c. cãm. ỏ elec. cũ ꝓuersione laicoꝝ: vt in .c. laici. ⁊ in .c. laicos. ij. q. vij. ¶ Quarto ꝓbaꝫ vniuersitas illa vbicũqꝫ in studio sunt plures laici qꝫ clerici: tũc illa vniuersitas est secularis: qz denoiatio fit a maiori parte, minor autẽ venit iure accessiõis lz sit pciosior: vt in. §. si cũ aliena. insti. de re. diui. ⁊ .l. et si nõ sint. §. pueniamus. ff. de aur. ⁊ argẽ. le. tenet in terminis nostris Bar. in .l. fi. C. ỏ colle. illici. ⁊ Bal. in auꝫ. habita C. ne fiĺ. p pa. sed in collegio ⁊ vniuersitate clericus nullũ officiũ nullã deniqꝫ actionẽ seu aliquã cõionẽ oz habere: vt in .l. placet. C. de epi. ⁊ cle. not. Inno. in .c. dilecta. de excel. plape fine. vbi dicit qꝫ clerici alicuius ciuitatis vel castri non põt facere collegiũ ea rõne. qz sunt in eadẽ ciuitate vl̃ castro qz clerici nõ ỏstituũt vniuersitatẽ castri vel ciuitatis: seu castrũ vel ciuitatẽ qõ idẽ est: sed ỏstituũt vniuersitatẽ ecclesiaꝝ suaꝝ: ⁊ ciues ỏstituunt ciuitatẽ ⁊ vniuersitatẽ ciuitatis: castellũ ⁊c. sed bñ põt clerici ỏstituere vniuersitatẽ causa religionis: vt missas celebrẽt p viuis ⁊ defunctis: cũ filibus, hec

sunt formalia verba Inno. in dicta. c. dilecta. ad idē facit qđ not. Inno. in. c. cū ab eccleſiarū. de offi. ordi. vbi dicit duo requirere ad hoc vt rector habeat iuriſdictionē. Primo q ipſe ſit clericus. Scđo q vniuerſitas que ipſum eligit ſit clericoꝝ ac religioſoꝝ quaſi ſentiat q ſi rector eſt laicus nō pōt recipere iuriſdictionē ſpūalē quā nō hz ipſa vniuerſitas que p electionē tranſfert in rectorē: vt in. c. ex lris. ð oſti. et facit qđ not. Inno. in. c. q̄to. de offi. ordi. ¶ Quinto bñ facit. c. ſignificaſti. de ſo. cōpe. vbi traditr regula q clerici nō poſſunt cōſentire in iudicē nō ſuū niſi forte ſit perſona eccleſiaſtica et ipſius dioceſani volūtas accedat. ergo ſine volūtate epi nō poteſt ipſe Labertus clericus conſentire in rectorē tanq̄ in iudicē. ſed in caſu noſtro nil dicit de volūtate ppij epi: ergo ſententia fuit nulla. Ad partē negatiuā q ſententia nō fit nulla arguit primo ſic: priuilegiū alicui generi perſonaꝝ ſub noīe appellatiuo laicis et clericis cōgrueter cōceſſum cōpetit neduz laicis: ſed etiā clericis: vt patet in. c. dilecti. de ſo. cōpe. niſi priuilegiū ceſſum laicis viam ſuā porrexit etiā in clericos. facit qđ de ſtatu to laicoꝝ et de priuilegio uotauit Bal. in. l. i. C. de ſacroſanc. ec. et Jo. de lig. in. c. qđ clericis. de ſo. cōpe. ſed in aut. habita. C. ne fil. p pa. et in. l. fi. C. de iuriſdic. om. iudi. emanarūt in priuilegiū ſtudentiū et exercentiū profeſſionē approbatā: vt in eis ptz in q̄bus diſponit vt exercētes profeſſiones ſcholaſticā poſſint certos iudices habere inter quos eſt eoꝝ rector q̄ quidē qualitas ſcholaſtica ita cōpetit clericis ſicut laicis in. c. ij. ð priuil. in. vi. eo. ti. c. fi. cū ſi libus. ergo dicta ſententia lata a rectore vniuerſitatis ſcholariū i Labertū clericū et ſcholarē nō debz eſſe nulla ex iuriſdictiōis defectu. Scđo patet ſic ex quo clericis permittit de iure ſtudiū: vt in c. ſup ſpecula. de magiſ. et in. c. ij. eo. ti. li. vi. cū ſilibus in quibus patet q nedū in ſtudio poſſunt clerici cauſa ſtudij morā trahere: ſed in multis ſtudij fauore priuilegiant adeo q etiā docendi officiū pōt religioſi promoueri dūmodo ad illud legitime promoueant: vt eſt cōmunis doctoꝝ concluſio in. c. nonulli. de magiſ. ergo oīa que ſtudij rōne indulta ſunt videnr eis cōpetere. ar. c. prudentiā. et c. pterea. de offi. deleg. et in. l. ad rem mobilē. et in. l. ad legatū. ff. de pcur. facit optime qđ in ſimili legit et not. in. l. ſi lōgius. ff. ð iudi. vbi habet q filiuſfamilias i ſtudio eriſtēs pōt agere et cōuenire ſine patris conſenſu ſicut paterfamilias. Idē in religioſo: not. in. c. vt piculoſa ne cleri. vel mona. lib. vi. ſed ſtudij et profeſſiōis approbate cū emanarūt: dicta aut. habita. et. l. fi. C. de iuriſ. om. iudi. ergo eoꝝ diſpoſitio videt clericis permiſſa. ¶ Tertio ar. per optimū ſimile: ſi enī rōne feudi qđ hz clericus a laico ſubijcit clericus in ocernētibus feudū iuriſdictioni dñi feudi ſibi tributa a le. ciuili: vt in. c. iperialē. §. pterea. ð phi. feu. ali. p Frecol. x. iuncto eo qđ legit et not. in. c. ceterū. ð iudi. et melius in c. vez. de ſo. cōpe. ita et fortius dicendū eſt in clericis eriſtēti bus in ſtudio vt rōne ſcholaſtice profeſſiōis ſubijcianr iuriſdictioni rectoris: et alioꝝ de q̄bus in aut. habita. pſertim eo attēto q dño feudi dat iuriſdictio in vaſallos i fauorē ipſius dñi hoc dicit gl. not. in. d. §. pterea. q vaſalli nō pōt ſub alio iudice litigare ſine conſenſu dñi feudi. ¶ Idē tenet Bar. i. l. i. ff. de iudi. et in. l. i. §. et poſt opis. ff. de no. ope. nūci. Studētibus autē danr iudices in eoꝝ fauorem: vt in. d. aut. habita. ¶ Quarto arguit de. c. qr in cauſis. de pcur. vbi apte colligit q ſcholares faciūt vniuerſitatē: lz ſint clerici et laici. loq̄tur enī ibi vt ptz ex ſupradictis ð ſcholaribus videlz pariſiē. q̄ p maiori pte ſunt clerici. ad idē tex. in phemio ſexti. et cle. vbi ſcribit vniuerſis ſcholaribus bononie cōmorantibus et cōprehēdit eos poſtmodū ſub noīe vniuerſitatis eſt tū certū q bononie ſtudētes ſunt clerici et laici et credo plures laicos q̄ clericos: ergo ex quo faciūt vniuerſitatē dicūt habere oīa iura vniuerſitatis: vt in. c. dilecta. iūcta glo. de excel. pla. et in l. i. ff. qđ cuiuſq̄ vniuer. ergo poterūt habere rectorē: archā cōmunē: ſindicū: ſigillū: et ſimilia. hec enī pertinēt ad vniuerſitatē: vt no. in iuribus palle. et in. l. fi. C. ð iur. om. iudi. ¶ Quinto et vltimo arguit ſic: vbicūq̄ clerici faciunt collegiū approbatū pōt eligere platū cuius iuriſdictioni ſaltē in ciuilibus ſubijcianr: vt in. c. i. de elec. et in. c. cōgregatio. xvi. q. vij. c. i. et ij. de iudi. cū ſilibus. not. glo. in. c. q̄to. de offi. ord. et in. c. cū ab eccleſiarū. ſed clerici ſtudētes in ſtudijs generalibus faciunt collegiū approbatū: in. d. c. qr in cauſis. ð pcur. et in phemio ſerti et cle. ergo poſſunt ibi eligere rectorē cuius iuriſdictiōi ſubijcianr. Ad idē optime facit. c. ex lris. ð oſti. vt ptz ibi q doctores et magiſtri pariſien. faciūt collegiū et ſtatutuz ſicut alij facientes vniuerſitatē. et tū illi p maiori pte ſunt clerici. ¶ Ad ſolutionē huius pmi dubij ieſu xpi ſaluatoris eiuſq̄ pijſſime genitricis marie: beatarū virginū agathe et lucie: ceterarūq̄ totiuſq̄ celeſtis curie inuocato pſidio cōdeſcēdens primo pmitto ſi volumus ſequi opi. glo. iuris ciuilis. in. l. fi. C. de iur. om. iudi. q̄ dicit poſt Azo. ſcholares nō poſſe habere rectorē: qr nō exercēt profeſſionē ſed ſub exercētibus ſunt diſcipuli pelliparioꝝ: ideo cōcludit q magiſtri vel doctores pōt rectorem eligere: qr ipſi et nō ſcholares profeſſionem exercēt: allegat in hoc conſuetudinē pariſien. hec qđ eſt ſatis deciſa p pte affirmatiua. ſ. q hec ſnīa rectoris in clericū lata fuerit nulla. Si enī nō poſſunt ſcholares eligere rectorez: ergo electus p eos nullā hz iuriſdictionē. cū eſſet diſpoſitio le. ſil. et priuati nō pōt iuriſdictionē tribuere: vt in. c. ſignificaſti. ð ſo. cōpe. et in. l. priuatoꝝ. C. de iur. om. iudi. huic dic. Inno. in. d. c. cū ab eccleſiaꝝ. de offi. or. q ſi tot hoīes quot ſunt rōne eſſent collegij cauſa collecti et nō haberēt exp̄ſſum vel tacitū cōſenſum a ſuperiore q facerēt vniuerſitatē nō pōt ſibi iudicē facere nec habere alia iura vel priuilegia vniuerſitatis ar. ff. de colle. illici. l. i. et quaſi p totū. ſed illā glo. nō puto veram: imo cōtra illā eſt tex. in phemio cle. vbi dicit q faciunt vniuerſitatez et qđ pōt ſindicū facere: papa ſcribit vniuerſis doctoribus et ſcholaribus bononie cōmorātibus: et poſtmodū in fine phemij dicit vniuerſitati veſtre etc. et p illa verba not. Pau. de liaza. q ſcholares faciūt vniuerſitatē. Idē voluit glo. et doc. in. d. c. qr in cauſis. et Inno. in. d. c. cū ab eccleſiarū. et. c. dilecta. de exceſ. pla. et Bar. in. d. l. fi. et Bal. in. d. aut. habita. nec pcedit ratio glo. illius. l. fi. dū eq̄parat ſcholares diſcipulis pelliparioꝝ. qr illi diſcipuli ſunt tanq̄ ſeruitores ipſoꝝ magiſtroꝝ. ſed ſcholares ordinanr ad iuſticiam exercendā et prudentiā ampliandā: hoc exp̄ſſe voluit imperator in. d. aut. habita. vbi cōmendando et priuilegiādo ſcholares dicit q ipſoꝝ ſcientia mūdus illuminat: et ad obediēdū deo et miniſtris vita ſubiectoꝝ informat: ergo ipſoꝝ vniuerſitas ordinat ad iuſticiā et prudentiā: et ſic differūt a diſcipulis aliarū artiū. ¶ Scđo principaliter pōt decidi p hac pte affirmatiua ſi tenemus opi. q hoīes diſparis profeſſionis nō pōt facere vnū collegiū vt inuere videnr iura. ſ. in arg. de ducta. Cū enī in caſu noſtro p̄ſupponebat q in hac vniuerſitate plures ſunt laici q̄ clerici. ergo de iure cū ſint diſparis profeſſiōis: vt in. c. duo ſunt genera xp̄ianoꝝ. xij. q. i. nō poterant facere vniuerſitatē ſimul: rector ergo electus ꝺtra iuris diſpoſitionē nullā in clericis dz habere iuriſdictionez: vt in regu. q̄ ꝺtra ius. de regu. iur. in. vi. l. nō dubiū. C. ð legi. x. diſ. vides. ¶ Sed hec opi. in caſu noſtro mihi nō placz p tex. in phemio. vi. et cle. vbi papa nouiſſime ſcripſit vniuerſis ſcholaribus bononie cōmorātibus: et eos poſtea ſimul cōprehēdit ſub vno noīe vniuerſitatis: et tū certū eſt q tunc et nūc in illo ſtudio ſunt clerici et laici. ¶ Idē fecit in ſcholaribus pariſien. vt in. d. c. qr in cauſis. ad idē. c. ex lris. de ꝺſti. vbi magiſtri et doctores pariſiē. faciūt vniuerſitatē approbatā: et tū certū eſt q inter eos aliqui ſunt clerici alij laici. ergo ex iſtis iuribus euidenter ꝺcludit q ſcholares diſparis profeſſionis pōt facere eandē vniuerſitatē: et allegari poſſet in ar. l. fi. C. ð iur. om. iudi. vbi in eodē collegio p̄ſupponit q pōt eſſe milites in dignitatibus ꝺſtituti vna cū plebe ſeu priuatis. hanc opi. apte ſentit Bar. in. l. fi. C. de colle. illic. et Bal. in. d. aut. habita. vbi apte voluit q ſcholares clerici et laici etiā religioſi ꝺſtituunt eandē vniuerſitatē. et tenēdo hoc ad iura q̄ inuunt q hoīes diſparis profeſſiōis nō pōt collegialiter ꝺiungi. Rñdeo q pcedūt in collegijs realibus: nō aūt in perſonalibus. qđ eſt bene notandū q̄q̄ in iure nō reperiant hec vocabula vt dicit Inno. in. c. dilecta. p̄alleg. tū pōt ſic dici adinſtar ſeruitutū realiū et ꝑſonaliū. vnde ſic collegia ſunt occaſione rei pōt dici realia: vt collegia eccleſiarū: monaſteriorū et ſilia. Ea vero q̄ ſunt occaſione exercitij ꝑſonalis poſſunt dici ꝑſonalia: vt collegiū ſcholariū: lanificū: cerdonū: et ſilia in realibus enī dicunt hoīes diſparis profeſſionis. ſed in ꝑſonalibus ſecus. ¶ Et pōt eſſe diuerſitatis rō diſparis profeſſiōis phibēs collegialiter ſociari: qr quoꝝ ſtudia ſunt diuerſa co-

herere ⁊ cõiungi nõ possunt.in.c.in nona actione.xvi. q.vij. q̃ ratio cessat in collegijs psonalibus.cũ eĩ collegiatarũ cũ oĩm collegiatoꝝ respectu ꝓfessiõis seu negociatiõis quã exercent vnus sit finis.⁊ sic diuersitas ꝓfessionis nõ ob.sed in collegijs realibus nõ:nã ꝓpter mutuũ ꝫuersari posset resultare scandalũ:qz ꝑm suã ꝓfessionez vnus teneꝫ ieiunare:alij nõ:vnus ad silentiũ:alius non:⁊ sic de sil'ibus. ꝓterea iura q̃ ꝓhibẽt istos disparis ꝓfessiõis simul sociari nõ loquunt in distincte.sed regula monasterioꝝ:vt loquit̃ ter.in.c.i.ꝺ elec. ꝓalle.hinc est ꝙ glo.ibi dubitauit:an hoc habeat locũ in ecclesijs secularibus,nõ ob.c.in nona actiõe.xvi.q.vij.vbi generaliter ꝓhibeꝫ ꝙ in eodẽ officio nõ sint hoies disparis ꝓfessiõis:qz dico ꝙ ibi tex.loquit̃ de generali ⁊ principali ꝓfessiõe.Nã generaliter vt ibi dic̃ Archi. due sunt ꝓfessiões ⁊ duo habitus.s.clericoꝝ ⁊ laicoꝝ.in.c.duo sunt genera.xij. q.i.⁊ isti nõ debẽt simul associari in officio spũali vel in collegijs realibus.sed ꝓfessio clericalis sicut ⁊ habit̃ distinguit̃ inter clericos seculares ⁊ monachos:vt ibi not.quare ꝺcludo ꝙ ꝑ hanc ꝺsiderationẽ qõ nostra decidi nõ põt. ¶ Tertio põt dici tenẽdo ꝙ solus eps̃ sit iuder clericoꝝ:sicut multa iura sunt ꝑ hac pte deducta inuere vident̃:sz hoc casu mihi nõ placet:qz multi alij pñt requiri iudices citra eps̃. videmus eĩ ꝙ rõne feudi dñs efficit̃ etiã iudex clericoꝝ: vt in ꝺ.c.vez.de fo.cõpe. ¶ Itẽ plati in ecclesijs collegiatis iudices saltẽ in similibus:vt colligit̃ ex.c.cũ ab ecclesiaꝝ.⁊.c. q̃to.de offi.ordi.xxv.q.iiij.c.i.⁊.c.ij.de iudi. cũ sil'ibus. voluit Inno.in.ꝺ.c.cũ ab ecclesiarũ.⁊.c.q̃to.de offi.ordi.⁊ glo.ibi dẽ:⁊.c.de persona.xi.q.i.ꝑbaꝫ rõne,cũ eĩ iura disponant vt in ecclesijs collegiatis plat̃us eligaꝫ ad electionẽ collegij ꝙ nõ fieret plat̃io ista si nõ cõpeteret sibi iurisdictio circa personas collegij:vt legit̃ ⁊ notaꝫ in.ꝺ.c.dilecta.ꝺ eccl. pla.facit rõ naturalis sup qua fundaꝫ.l.fi. C. de iur.om.iudi. dicit eĩ iniquũ esse ⁊ temerariũ ꝙ quis sit de vno collegio ⁊ euitet iurisdictionẽ illius cũ data est cura collegij.⁊ ad iura que generaliter loquunt̃ de tẽpore.dico ꝙ ꝓcedunt regulariter: qz ꝺtingit cõmuniter ꝙ clerici sunt sine alio plato ⁊ collegio ¶ Itẽ multa er illis uribus intendũt excludere alios iudices seculares:nõ autẽ eccleſiasticos qui ꝺcurrũt cũ epis̃ ⁊ inter eos est locus ꝓuentiõi.iuꝝ no.in.c.pastoralis.⁊ in.c.q̃to. de offi.ordi.sz eĩ habeãt plat̃ũ collegij:nõ tñ possunt declinare iurisdictionẽ epi si ibidẽ cõueniant̃. sicut ꝺr in istis collegijs spũalibus:alʒ personalibus:vt ꝓbaꝫ in.ꝺ.l.fi.⁊ no. Inno.in.ꝺ.c.cũ ab eccleſiarũ.⁊ ideo cũ iste cõsideratiões nõ sufficiãt ad decisionẽ qõnis nostre. Est nũc generaliter videndũ an clerici p̃textu ꝓfessionis scholastice possint habere alium iudicẽ citra epm̃. Et ꝓmo dissensio q̃ videt̃ respectu auꝫ. habita.C.ne fil'.ꝑ pa. Scõ virtute.l.fi.C.ꝺ iur.om.iudi.est eĩ inter ista duo iura differẽtia nõ modica. nam.l. fi.tribuit ꝑm cõem intellectũ iurisdictionem rectori cuiuslibet collegij causati ob ꝓfessionẽ vel negociationẽ litiuz eoꝝ que oriunt̃ dũtaxat occasiõe illius ꝓfessionis:⁊ nõ alia ꝺsideratiõe. est autẽ iudex inq̃tum laniser seu scholaris: nõ autẽ inq̃tuz est titius vel sempronius: hoc voluit glo. ibi ⁊ sequit̃ Bar. et Bal.⁊ cõiter doc.⁊ Inno.in.ꝺ.c.cũ ab eccleſiarũ.sz auꝫ. habita dat iurisdictionẽ indistincte in iudicibus de quibus ibi adeo ꝙ glo. ibi voluit ꝙ etiam in criminalibus habere pñt scholares illos iudices ⁊ eoꝝ opi.licz in se.vt ibi refert Bal. voluit ꝙ nõ habeat locũ ī criminalibus motus rõne: qz ter. ibi vtiq̃ verbo negocio ⁊ ꝟbo lis que referunt̃ ad causas ciuiles ⁊ nõ criminales.Bal.ibi tenet ꝙ idẽ sit ī criminalibus ciuiliter intẽtatis:secus dicit si criminaliter ꝓbat ex qualitate epi cui daꝫ iurisdictio:qz nõ põt cognoscere de crimine criminaliter vnde frustra ibi diceret de epo:sed certe hec cõsideratio est satis debilis.nã in ꝓhemio ffoꝝ.in fi.fit exp̃ssa mẽtio de delictis:⁊ rñdeꝫ iurisdictio ꝑfidi deꝫ ⁊ epo ciuitatis. ꝓterea epo nõ ꝓhibeꝫ de causa criminali:sed q̃n venit imponẽda pena sanguinis poterũt alij iudices eligi: vel ipse eps̃ electus poterit alijs cãm delegare sicut facit cuz haberet iurisdictionẽ in tpalibus: vt in.c.i.ne cleri. vel mo .li. vi. ¶ Ad dictũ factũ de matre põt rñderi ꝙ verbũ lis ponit̃ ibi large: vt not.in glo. vnde puto sequẽdo glo.ꝑalle.ꝙ etiaz in criminalibus habeat locũ ista auꝫ.habita. C.ne fil'. ꝑ pa.⁊ hanc opi.sensit Spec.indubitãter in ti.de reo post prin. Quoꝝ

oꝝ vltra alios hac ꝺsideratione auꝫ.habita venit post dispositionẽ factã.in fi.⁊ loquit̃ de iudicibus ibi datis.sz loquaꝫ magis generaliter ⁊ det ibi op.scholaribus respectu illoꝝ iudicũ.ergo debet in dubio intelligi de oĩbus causis sicut loquebaꝫ ius antiquũ. ar.in auꝫ.ꝺ fi. ante dota.instr.natis.§. fi.col.iij.ꝓterea.l.fi.differt ab auꝫ.habita. qz in.l. fi.iurisdictio datur solũ rectoꝝ collegij:sed in auꝫ.habita ꝑm cõmunẽ intellectũ datur ꝓsidi epo ciuitatis ⁊ magistro ipsoꝝ scholariũ: vt.ī.subijciã. vnde videamus primo an auꝫ.habita. habeat locũ in clerico scꝺo de.l.fi.ꝓallega. ¶ Circa primũ ꝓut ex multis vtriusq̃ iuris ꝓfessoꝝ scripturis collegi quinq̃ ꝓncipales sunt opi. ¶ Prima sentit gl.in.c.inolita.⁊ i.q.i.q̃ sensit aperte ꝙ dicta auꝫ.⁊ ipsius priuilegiũ habet locũ ꝓut iacet in ipsis scholaribus clericis p̃sertim respectu iudicum et sic sentit ꝙ etiã iudicẽ secularẽ possent eligere clerici seculares. ¶ Secũda ibi fuit opi.Bof.in summa. de foro cõpe. ꝟ.dubitari.qui tenuit totũ oppositũ.scz ꝙ illa auꝫ. nõ habeat locũ in scholaribus clericis:sed solũ in laicis.⁊ hanc opi. sequunt̃ Hostiẽ.⁊ Jo.an.in.c.si diligẽti.de foro cõpe.⁊ ar. in.c.inolita.moti:qz imperatoꝝ cũ nõ haberet iurisdictionẽ in clericos nõ potuit illam alijs iudicibus tribuere. nec obstat ꝙ ꝺtineat priuilegiũ:qz nõ potuit priuilegiare clericos in priudicium iurisdictiõis tẽporalis epalis. ¶ Tertia opi. ꝙ illa auꝫ.habeat locũ in clericis alienigenis respectu iudicum eccleſiasticoꝝ:uz dũtaxat ergo doctoꝝ potuit esse iuder si est clericus.alʒ nõ.hanc opi. tenuerũt Jo. de deo ⁊ Alber. de bo.⁊ Specu.in loco ꝓallega.⁊ Bof.in dicto.c.si diligenti.in hac opi.dñs Cardi.floren.hoc idẽ ꝓcedere ex parte rectoris scholariũ:licet in illa auꝫ.de eo nõ fiat mẽtio: sed hec ratio ꝓcessit:qz tunc tẽporis scholares nõ faciebant rectorẽ vnde verisimile est ꝙ si fecissent hanc iurisdictionez tribuissent:⁊ sic videt̃ hodie rector adiunctus alijs iudicibus de q̃bus ꝑm eum an sit verũ.ī.subijciã.hanc eandẽ opi. tertiã primo videt̃ sensisse dñs Anto.sz postea dicit ꝙ illa auꝫ. nõ habet locũ in clericis inq̃tũ submittit eos iudici inferiori epo qui detrahit honori ordinis eccleſiastici.⁊ ꝑ hoc videt̃ ꝙ illa auꝫ.in totũ tollaꝫ respectu clericoꝝ secularium cũ ꝑm hoc ibi remanet solus eps̃ ciuitatis sine illa auꝫ. habeat iurisdictionẽ in scholares clericos in sua dioceſi residentes. vt ar. in.c.super specula.⁊ qõ ibi not.ne cle. vel mona. ⁊ in.c. ꝙ clericis.de foro cõpe.cũ similibus. nec ratio sua est vera cum in multis casibus de quibus.ꝺ.clericus subijciaꝫ iurisdictioni iudicis nõ episcopi.⁊ p̃sertim hoc ꝓbatur per.c. significasti eo.ti.vbi clare ꝓbatur clericũ posse cũ licẽtia sui epi ꝓprie iurisdictionẽ iudicis eccleſiastici licet nõ sit eps̃. ¶ Quarta opi.posuit Jo.cal.in dicto.c.si diligenti.dicẽs hanc tertiã opi.posse defendi si clericus est in studio de licẽtia sui epi scopi.argu.eoꝝ que in simili not.in.c.cũ pastoralis .ij.q. vij.et in.c.ex parte.de accu.tunc eĩ cessat p̃iudiciũ episcopi supra allega.quasi sentiat ꝙ tunc videt̃ per cõsequentiã habere licentiam a ꝓprio epo litigandi sub iudice alieno dũmodo nit clericus.arg.in dicto.c.significasti. ¶ Quintam opi. posuit Inno.Hico.de math.refert ⁊ sequit̃ Bal.in dicta auꝫ. habita.qui in hoc fecit quatuoꝝ mẽbra dicens: ꝙ aut clericus venit ad studiũ licentiatus a iure. vt qz ad studium theologie. vt in.c.si.de magis.Aut licentiatus a papa. aut a plato suo sine aliqua licentia primis duobus casibus tenet clericum posse vti dispositione illius auꝫ.habita: etiaz quo ad iudicem laicũ.qz ler ⁊ princeps potuerunt super hoc disponere:⁊ videt̃ dispoſuisse dando licentiam veniendi ad studiuz quod ptz ex eo:qz auꝫ.habita est inducta in beneficiuz scholarium:cũ ergo cõcedat esse in studio videtur dispensare super his que sequunt̃ ad illud. ff. de re iudi. quidam cõsulebat.⁊.C.de nupt. imperialis. §.similes. sicut monachus licentiatus ad studiũ videtur habere licentiam ad agendum super factis studij:vt not.in.l.si longius.§.fi.ff. de iudi.

¶ In tertio vero casu distinguit aut eligit iudicem eccleſiasticum:⁊ hoc potest ꝓpter licentiam sui plat̃i:⁊ sic potest eligere magistrum si clericus est: sed si est laicus nõ: quia restitit.c.significasti.de foro cõpetenti. ¶ In quarto casu cuz legem offendat nõ debet habere priuilegium scholasticum: vt in auꝫ.vt differen.iudi.§.neq; autem.⁊.l.auxilium.ff.de muneribus.§.fina.⁊ hoc dicit Bal.tenendum potius ꝙ quod

scripsit Johan.an.in.d.c.si diligẽti. ¶ Ego vero p decisione dubij nostri p̃mo examinabo auk.habita. an habeat locũ in rectore scolariũ. Secũdo q̃d in alijs iudicibus ibi ꝓtent⁹ respectu clericoꝝ ꝛc. ¶ Circa primũ do. Bar. sensit q̃ sic. vt. ſ. dixi nõ q̃ de rectore fiat mẽtio ibidẽ. sed videt hodie subrogatus est tacita mẽte imperatoris. Cõtrariũ sensit apte Bal. in auk.habita dicẽs q̃ scolaris q̃uctus coram doctore non potest eligere rectorẽ vniuersitatis. q̃ tex. ibi nõ dat optionem nisi in tribus iudicibus. ſ. in potestate epi ꝛ doctore. De rectore vero nõ meminit. arg. l. si vero. §. de viro. ff. sol. ma. Et credo q̃ hoc dictũ suũ sit verius. moueor vltra eũ: q̃ cuꝫ illa auk. sit ius priuilegiatũ ꝛ speciale nõ debet extẽdi ad non expressa. p̃sertim cõtra cõmunis iuris regulã. vt in. c. porro. de priuile. ꝛ in. c. sane. eo. ti. ꝛ. vij. q. i. petisti. ¶ Preterea possꝫ dici q̃ etiã si tunc scolares fecissent rectorẽ: impator non dedisset illi iurisdictionẽ quã dedit alijs: q̃ iuuem sodali nõ esset dãda ptãs in criminalibus ꝛ etiã in oĩbus ciuilibus sicut dat in illa auk. vt predixi. quare etiã puto q̃ scolaris q̃uent⁹ hodie coram rectore nõ potest mero iure inspecto illius iurisdictionẽ declinare ꝛ eligere sibi ep̃m doctorẽ vel potestatẽ ſm formã illius auk. habita. Moueor p̃ncipaliter vt dixi: quia p illã auk. habita. nõ dat optionisi in illis tribus: ergo cõuentus coram rectore nõ habet optionem. Nõ obstat si diceres rectorẽ nõ habere potestatẽ supra scolares cũ illa auk. habita det eam illis tribus iudicibus. arg. in. l. ꝓsulta diualia. de testa. q̃ dico q̃ illa auk. dedit hanc iurisdictionẽ illis trib⁹ in fauorẽ scolarium: vt ibi colligitur manifeste: ergo p̃nt scolares illi fauori in parte renunciãdo eligere sibi rectorẽ. arg. l. si q̃s in cõscribẽdo. C. de pac. ꝛ. c. ad apostolicam. de regu. cuꝫ similibus. Non essꝫ p̃sumptio q̃ impator priuilegiando ibi scolares voluerit eis tollere potestatẽ eligendi sibi rectorem ne q̃ ob gratiã cõcedit trahat in dispẽdiũ. cõtra regulã iur⁹ in. vi. C. de legi. l. q̃ fauore. ¶ Itẽ iura volũt q̃ faciant vniuersitatẽ: vt in iuribus supra allegatis. ergo concedũt q̃ habeant iura vniuersitatuꝫ inter que est istud vt possint eligere sibi rectorẽ. vt in. l. fi. C. de iurisdi. om. iudi. ꝛ eligendo sibi rectorẽ perdunt quo ad eum beneficia istius auk. habita. tamẽ procedit dispositio illius. l. fina. C. de iurisdi. om. iud. qua cauetur periniquum ꝛ temerariuꝫ esse q̃ de illi collegio p̃tertumultie dignitatis vel alterius qualitatis debeant declinare iurisdictionẽ rectoris collegij. Nil ergo habent ĩ hoc scolares de quo conquerantur cũ per electionẽ rectoris recedãt quo ad eum a prouisione legis. vt in. l. fi. C. de pac. quen. taꝫ super do. ¶ Nec ob. si dicatur q̃ cum virtute. l. fi. non liceat illis de collegio recusare iurisdictionem potestatis cuꝫ rectore collegij. ꝛ tamen ꝓtertu auk. habita. hoc licet vt ibi. Si ergo licitum est declinare iurisdictionem potestatis eligendo alium ex illis tribus. ergo fortius debet licere declinare iurisdictionem rectoris eligendo aliquẽ ex istis tribus. cuꝫ potestas sit maior rectore. vt. d. l. fi. ꝛ per Inno. in. c. dilecta. de excess. p̃la. in fi. Maꝫ si vinco vincentem te. ergo vinco te. vt. c. auctoritate. de concess. p̃ben. in. vi. in auk. multo. C. de episc. ꝛ cle. ad hoc respondeo sic. potestas erat iudex necessarius. vt d. l. fi. merito ius voluit p̃uidere scolaribus: sed rector est voluntarius. vnde eligendo sibi rectorem recedunt a p̃uisione legis: vt predixi. facit q̃ in simili legitur ꝛ not. in. c. ab arbitris. de offi. delega. in. vi. ¶ Concludo q̃ mero iure inspecto non potest scolaris conuentus coram rectore declinare suaꝫ iurisdictionem supponendo se iurisdictioni episcopi potestatis vel magistri. Et no. quia nouum ꝛ verissimum est idem si conuenitur coram aliquo ex illis tribus vt non possit eligere rectorem vniuersitatis. ꝛ per hoc patet q̃ vigore auk. habita. non potest decidi questio nostra cum illo iure non habeat rector iurisdictionem. sed ad materiam ampliandam ꝛ quia posset facere in ar. materie nostre quo ad secũduꝫ. ſ. an iudicibus illis contentis habet locum illa auk. habita. in clericis dicerem sic q̃ ſm iudicium laicoruꝫ nullo modo habeat locum. tamen quia laicus non est capax istius iurisdictionis contra clericum. vt in. c. cum non ab homine. de iudi. vbi patet q̃ etiam rex non potest habere iurisdictionem in clericuꝫ q̃ũcunq̃ in minoribus constitutum. tamen quia imperator non potuit alijs dare iurisdictionem in clericum quaꝫ nõ habebat: quia nemo dat q̃ non habet in. c. daibertum. i. q. vij. ꝛ. c. q̃ autem. de iure pa. nec ob. dictum bal. in eadem materia: quia canon seu princeps licentiando videtur concessisse ea que tendunt ad fauorem studentium ꝛc. vt. ſ. dixi. quia dico illud non procedere in terminis nostris duplici motiuo. p̃mo quia in generali licentia non videtur data potestas contra specialiter per iura canonica ꝛ diuina disposita. vt no. in simili bar. in. l. ambitiosam. C. de decre. ab ord. fa. Jura enim canonica ꝛ diuina nolunt clericum discuti p laicum. vt in. c. si diligenti. de foro compe. cum similibus. ꝛ in. c. si imperator xcvi. distin. ꝛ. c. nimis. ꝛ q̃ ibi no. de iureiur. ꝛ per Inno. ĩ. c. ij. de maio. ꝛ obe. ¶ Preterea non est verisimile q̃ papa voluerit p̃iudicare toti ordini clericali in fauorem studentium. Nam leditur totius ordinis clericalis priuilegium si vnus clericus conuenitur coram iudice seculari. vt probatur in. d. c. si diligenti. nec est verisimile q̃ quis cõcedat in genere q̃ similiter in specie nõ fuisset processurus. vt in. c. fin. de of. vica. in. vi. ꝛ in regula in generali. de reg. iur⁹. lib. vi. ¶ Preterea ꝓpter generalẽ potestatẽ eundi ad studiũ videt illa dũtaxat procedi sine q̃bus ipse cõmode esse nõ põt in studio. arg. opti. in. l. sed iulianus. §. q̃ dr. ff. ad mace. sed clericus põt esse cõmode in studio absq̃ eo q̃ eligat ĩ iudicẽ laicũ g̃ ꝛc. ¶ Nec ob. p̃dũ supra formatũ in dño feudi: q̃ dñs feudi cognoscit in re sua rõne directi dñij q̃ d apud euꝫ remãsit. ¶ Preterea impator ab initio hãc iurisdictionẽ processit dño feudi. vt in. l. impialẽ. §. ꝓterea. de ꝓhibita alienatiõe feudi. p Frede. apposituꝫ est ergo hoc onus ipsi feudo. vnde si eccl'ia vel cleric⁹ vult feudũ a seculari oportet q̃ cũ illo onere recipiat cuꝫ res transit cũ onere suo. ar. c. pastoralis. de deci. hinc est q̃ eccl'ia seu papa hãc iurisdictionem approbauit: q̃ absq̃ ea sentiebat dispẽdiũ cũ aliter nõ potuisset feudũ acq̃rere: sed in casu nostro cessat hec necessitas cũ clericus nõ necessitat⁹ ad eligẽdũ iudicẽ secularẽ rõne scolastice ꝓfessiõis. ¶ Quo ad iudicẽ vero eccl'iasticũ dicerez sic: q̃ aut queritur nunq̃d bẽat iurisdictionez sup seculares clericus virtute illius auk. ꝛ credo q̃ nõ: q̃ impator nõ potuit dare iurisdictionẽ in clericos cũ eam nõ haberet. vt in. d. c. daibertũ. ¶ Nec ob. si dicatur q̃ satis hoc p̃missum est de iure ciuili. arg. c. i. de noui ope. nun. q̃ illud ꝓcedit q̃n in materia nõ est facta ꝓuisio p ius canonicũ. vt no. Juno. in glo. i. c. i. de re. ec. nõ alie. in. vi. Sed in materia nostra dispositũ est p canones coram quibus sunt cõueniendi clerici. vt in iuribus supra deductis in ar. ¶ Aut q̃ritur nunq̃d põt iudex clericus cognoscere virtute ꝓrogationis iurisdictiõis fiende per scolarẽ clericũ. ꝛ puto q̃ sic: si ei fit cõmodũ iurisdictionẽ illius ꝓrogare: q̃ p generalẽ licentiã accedẽdi ad studiũ: videt habere ptãtẽ faciẽdi ea que cedunt ad vtilitatẽ suã ꝛ cõmoditatẽ studij. arg. eoꝝ que habẽtur ꝛ notãtur in. l. si lõgius. ff. de iudi. ꝛ in. c. vt periculosa. ne cleri. vel mona. lib. vi. Et p hoc infero q̃ clericus q̃ctus coram epo laici nõ possunt ipsius iurisdictionez declinare eligendo in iudicẽ doctorẽ clericũ: q̃ prorogatio non habet locũ nisi fiat cũ cõsensu partiũ. vt in. l. i. ff. de iudi. cuꝫ si. ¶ Qui aũt sint iudices q̃ deputant⁹ p auk. habita. rñdeo ter. ibi exp̃mit dñm magistrũ ꝛ loci ep̃m. ꝛ glo. ibi exponit. magistrum id est doctorẽ legũ q̃ al's p̃ceptor appellatur. vt in. l. in edib⁹ ff. de dam. infecto. al's magistri. vt. l. qualem. §. dicere. ff. de arbi. verbum magistrum intellexit ibi glo. pro doctore alicuius facultatis. ¶ Ex illa glo. iuncto tertu. Nota singulariter pro omni consuetudine ſm quam doctores iuris appellantur domini. doctores vero alterius facultatis appellantur magistri. ꝛ idem in simili glos. in clemen. ij. de magistr. in ver. doctoratus. que dicit q̃ apud italiam professores iuris appellantur doctores. in alijs vero facultatibus appellantur magistri. ¶ Ego autem licet predicta procedant ſm cõsuetudinem. tamen exponerem ter. in dicta auk. habita. Capio enim verbum al's domino pro preside seu potestate loci qui potest dominus loci appellari. vt est tex. in. l. spadonem. §. si ciuitatis. ff. de excusa. tuto. no. Bar. in. l. i. prope finem. ff. de iurisd. om. iudicum. ꝛ hec mea expositio competit text. in prohemio digestoruꝫ. in fine. vbi presides seu potestates numerantur in numero trium iudicum. vt ex dispositione quam fecit Bald⁹ in dicta auk. habita. An hodie potestas sit exclusus cum in dicta auk. de eo non fit mentio. Concludit tamen post multa q̃ non. iurisdictio enim fuit sibi tri-

buta vna cum alijs: vt in ꝓhe. ffoꝛ. ꝛ hoc nomẽ qꝛ ꝓcedũt ꝫ quo ad dictã auꝫ. habita. ꝓ que patet an ꝛ qñ vꝫ habere posset locũ in scolaribus clericis. ¶ Venio nũc ad scõm mẽbꝛũ an virtute. l. fi. C. de iurisd. om. iudi. habeat rectoꝛ iurisdictionem in scolares clericos in quo dubio distingue sic: ꝙ aut rectoꝛ est laicus ꝛ habeat iurisdictionẽ: qꝛ magis dignum trahit ad se minus dignũ. vt in. c. qõ in dubijs huiusmodi iurisdictiõis capax. vt in. c. cũ nõ ab hoĩe. de iudi. facit optime. c. ij. de fo. cõpe. inquãtũ dicit vniuersaliter nullus iudicum ꝛc. vnde intendit excludere oẽm iudicẽ laicũ nisi specialiter ꝫ iurisdictio tribuatur. firmat bar. in. l. fi. ff. de colle. illi. ꝛ bal. in auꝫ. habita ꝓallegata. sensit Jnno. in. d. c. cũ ab eccliaruꝫ. Vnde hoc casu clerici studẽtes erũt de vniuersitate ꝛ erunt exẽpti a iurisdictõe rectoꝛis. nec est ꝫ nouũ cũ sepe ꝙtingit ꝫ exceptio. vt. l. i. ff. ad munici. no. bart. in. d. l. fi. Aut rectoꝛ est clericus: ꝛ tunc considero tres casus. Aut scolares in vniuersitate ꝙ maioꝛi parte sunt clerici. Aut tot sũt clerici quot laici. Aut laici sunt plures clerici. Primo casu credo ꝙ rectoꝛ sit iudex clericoꝝ. Moueoꝛ qꝛ ex quo iura ꝓbant hanc vniuersitatẽ scolasticã etiã mixta vt satis colligit in. c. qꝛ in causis. de ꝓcu. ꝛ in ꝓhe. cle. ꝛ. vi. inducẽdo. vt. ſ. deduri ar. ergo videnꝫ velle iura ꝙ habeãt vniuersitatẽ: ꝛ ꝙ ꝓsequẽs vt pñt hꝛe rectoꝛẽ syndicũ sigillũ cõe ꝛ filia: qꝛ q̃ ꝓmittit ꝓncipale ꝙ mittit accessoꝛiũ seu qõ ex illo seq̃t. vt i. c. cũ. Mo. de ꝓsti. facẽ optie. c. ex litter. e. ti. cũ ibi no. sic enim in realibus collegijs subijciuntur laici ꝓlato collegij. vt. ſ. diri. ita videt dicendũ eadẽ rõne in collegijs ꝓsonalibus quale est istud collegium scolariũ vt cõpetat rectoꝛi hec iurisdictio in clericos directe ex dispositiõe legali: ꝛ ex approbatiõe canonica: vt in iuribꝫ supra alleg. dico ꝙ si scolaris clericus ꝙuenitur coꝛã eꝑo loci. ratione ꝛctus vel delicti nõ poterit ipsius declinare iudicũ eligendo rectoꝛẽ ꝑ ter. illius. l. fi. C. de iurisdi. om. iudicũ. no. Jnno. in. d. c. cũ ab ecclesiarũ. ꝛ sic erit in optione actoꝛis coꝛã quo istũ clericũ scolarẽ ꝙueniat. ¶ Jtẽ dico ꝙ coꝛaꝫ rectoꝛe nõ poterit cõueniri nisi de his litigijs que oꝛiuntur occasione ecclesiastice ꝓfessionis. vt in. d. l. fi. no. Jnno. in. d. c. cũ ab ecclesiarũ. vt. ſ. tetigi. alꝫ vero debet ꝙueniri clericus coꝛam eꝑo loci. ꝛ idẽ ꝑ omnia dicendũ quo ad scõm membꝛũ quãdo tot sunt clerici quot sunt laici: qꝛ vniuersitas censetur etiã tũc ecclesiastica cũ maius dignũ trahat ad se minꝰ dignũ iurisdictionẽ in clericos sibi nõ vendicabit. qꝛ nõ põt vt ĩ. c. aqua. de ꝓse. eccle. vel alta. no. bart. in. d. l. fi. ꝛ bal. in. d. auꝫ. habita. ¶ Tertiũ vero mẽbꝛũ qñ plures sunt laici ꝙ clerici ꝙtingit specifice dubiũ vnuꝫ de quo nõ reperio specifice ꝛ in ꝓpꝛijs terminis per aliquẽ tactũ. bar. enĩ ꝛ bal. in locis ꝓal. similiter diterũt ꝙ si rectoꝛ est clericus habeat iurisdictionẽ in clericos: sed nõ attingũt hunc casum qñ maioꝛ pars est laicoꝝ: tunc ꝫm eoꝝ iurisdictionẽ quã faciũt ad aliũ effectuꝫ dicunt ꝙ talis vniuersitas censetur secularis. cũ debeat ꝓsiderari maioꝛ. minoꝛ aũt si dignioꝛ venit iure accessionis. ar. in l. ꝛ si nõ sint. §. perueniamus. ff. de auro ꝛ argẽ. leg. ꝛ inſti. de rerũ di. §. sed cũ alienã. Et ꝓfecto hoc casu videt de iuris rigoꝛe dicẽdũ ꝙ talis rectoꝛ nõ habeat iurisdictionẽ in clericũ ꝛ ꝙ ꝓns sententia de qua queriť coꝛruit ex iurisdictionis defectu: ꝛ hanc partẽ tenui in. c. si diligẽti. in lectura motus ꝓncipaliter per alleg. Jnno. in. d. c. cũ ab ecclesiarũ. ¶ Item qꝛ vniuersitas dat iurisdictionẽ rectoꝛi. vt no. glo. in. l. ꝛ qꝛ. ff. ꝺ iurisdi. om. iudi. no. Jo. an. in. c. quoniã abbas. de offi. dele. nõ potuit hec vniuersitas cũ censeatur secularis transferre ĩ vniuersitatẽ iurisdictionẽ spiritualẽ respectu clericoꝝ in rectoꝛẽ suũ. cũ illã iurisdictionẽ nõ haberet: sed tamẽ de equitate cogitaui nouissime posse talẽ sniaꝫ sustinere vt sic saluemꝰ ꝙsuetudinẽ cõem que hodie viget per oĩa studia italie in quibus cõiter plures sunt laici ꝙ clerici. Et rectoꝛes dũmõ sint clerici exercent iurisdictionẽ in clericos. ¶ Moueoꝛ ꝓncipaliter qꝛ iura canonica ꝛ ciuilia videntur hanc vniuersitatem scolariũ approcare ꝓpter quod sit mixta hoĩbus disparis ꝓfessionis. vt in. d. c. quia in causis. de ꝓcura. ꝛ in ꝓhe. vi. ꝛ cle. ꝛ diri. ſ. latius. ergo videt dare iurisdictionem. cũ iurisdictio sit apud principeꝫ indifferenter rectoꝛi talis vniuersitatis ex quo subiectũ recipiẽs iurisdictionẽ cũ iurisdictio sit apud ꝓncipẽ: sed ipse princeps siue lex mortua tribuit hãc iurisdictionẽ rectoꝛi ministerio ipsius vniuersitatis, ois enĩ iurisdictio deriuatur a principe tanꝙ a maioꝛi. vt legi. ꝛ not. maxime ꝓ bal. in. c. i. quis dicatur dux. colla. x. ꝓ hoc optime facit dicta l. fi. C. de iurisdi. om. iudi. vbi lex tribuit iurisdictionẽ rectoꝛi cuiuscũq; collegij quãtũcũq; illi de collegio sint diuerse qualitatis. ꝛ habent iudices speciales: vnde disponitur vt ꝓ tertu militie vel alterius dignitatis nõ potest quis declinare iurisdictionẽ rectoꝛis. ꝛ tamẽ certum est ꝙ vniuersitas nõ habet iurisdictionẽ in milites cuꝫ habeant ꝓꝓꝛios iudices. vt in. l. cũ magistri. C. de iurisdi. om. iudi. sed ex quo exercent illam ꝓfessionẽ seu negociationẽ iura submittunt eos rectoꝛi quo ad istam ꝓfessionẽ seu negociationẽ distinctione fori non habita. Jta potest eleganter inferri ad ꝓpositũ nostrũ ꝙ licet clerici dicanť milites ꝛ habẽt ꝓꝓꝛios iudices: tamen ex quo exercẽt hanc ꝓfessionẽ studioꝝ iura submittunt eos rectoꝛi collegij quo ad illã ꝓfessionem. ꝛ fortiter hoc sentiũt bar. ꝛ bal. in dictis locis qui tantũ requisiuerunt vt rectoꝛ sit clericus. nec quo ad iurisdictionez per eũ exercendã distinxerunt: an maioꝛ pars sit clericoꝝ vel laicoꝝ: sed hanc distinctionẽ fecerunt quo ad effectũ sciendi cui superioꝛi ipꝛ coꝛpꝰ collegij subiaceat qõ examinabo in sequẽti dubio. ¶ Restat nũc dictũ Jnno. in ꝓallega. c. cũ ab ecclesiaruꝫ. ad qõ põt sic respõderi ꝙ Jnno. in ea parte loquitur de collegio eccliastico cũ alꝫ nõ posset esse rectoꝛ vel ꝓlatus ecclesie seu monasterij. arg. in. d. c. ex eo. in fi. lib. vi. de elec. Vel secũdo põt dici melius ꝙ Jnn. nõ dicit simpliciter ꝙ rectoꝛ debeat esse electus a collegio ecclesie ad hoc vt debeat habere iurisdictionẽ in clericos. sed req̃rit ꝙ collegiũ sit ecclesiasticũ ad hoc vt rectoꝛ habeat iurisdictionẽ spũalem. ſ. excõicandi: interdicẽdi ꝛ filia exercẽdi. ꝛ ita ꝓprie loquitur quasi apte velit ꝙ talis rectoꝛ nõ possit aliter censurã ecclesiasticam exercere. alꝫ fulminare: nec de causa mere spirituali cognoscere. nõ aũt negat ꝙ in tpalibus seu ꝓphanis possit cognoscere cõtra clericos ex quo rectoꝛ est clericꝰ ꝛ electus ab vniuersitate approbata. ꝛ hoc clarius videtur sentire idem Jnnocen. in. c. ꝙto. eo. titu. vbi dicit ꝙ electus ab vniuersitate nõ ꝙsequit potestatẽ excõicandi. sed solũ iurisdictionẽ. sed si ꝙfirmationez recepit ab eꝑoꝛ: tũc nõ potest interdicere. hanc enim potestatem recipiũt ab eꝑo ꝙfirmante ꝛ nõ ab vniuersitate cũ excõicatio sit mnero eꝑalis. xvi. q. ij. visis. Et ꝓ honoꝛabilibus ĩfero ad decisionẽ qõnis. nunq̃d rectoꝛ scolariũ possit excõmunicare scolares vel laicos. ad qõ puto sic dicendũ ꝙ si est laicus nullo modo põt. argu. eoꝝ q̃ no. in. c. ij. de iudi. ¶ Si vero est clericus tũc potest duobus ꝙcurrẽtibus. ſ. ꝙ vniuersitas sit ecclesiastica: vt puta sunt plures clerici ꝙ laici: vꝫ saltem sunt pares numero. ꝛ ꝙ rectoꝛ sit clericus ab eꝑo cõfirmatus: alꝫ nõ poterit hanc iurisdictionẽ spũalem exercere. ꝛ no. facit qõ diri in repetitiõe. c. si q̃s ꝺ clericũ. de foꝛo cõpe. vbi gñaliter tractaui q̃ iudices possunt excõicare. ¶ An autẽ electus ꝑ vniuersitatẽ sit ꝙfirmãdus a superioꝛe. vide gl. no. in. l. ꝓuatoꝝ. C. de iurisdi. om. iu. q̃ dicit ꝙ sic: ꝛ sequunť doc. ibi. Electio enim vniuersitatis dat iurisdictionẽ sed ꝙfirmatio tribuit iurisdictionis effectũ vel exercitiũ ꝫm illã glo. ꝛ ꝺ hoc vltimo. ſ. de effectu ꝙfirmatiõis. vide bonã glo. q̃ idẽ sentit in. c. ꝙto. l. tiij. di. tenẽt multi in. c. trãsmissaz. de elec. sensit bar. in. l. ex eo. ff. de testa. mili. ꝛ bal. in. d. auť. habita. vbi loquẽs specifice de rectoꝛe vniuersitatis scolariũ dicit ꝙfirmationẽ necessariã. ꝛ no. in. d. l. ꝓuatoꝝ. vbi statutũ vel ꝙsuetudo disponit ꝙ eoipso qõ est clericus nõ habeať alia ꝙfirmatio: nisi essent duo rectoꝛes electi in discoꝛdia: tũc oportet adiri superioꝛẽ de necessitate ꝙ aut cõpellat eos ad ꝺcoꝛdiaz: aut deferat alteri. ar. in. l. ꝓmõi. in. §. fi. ff. de leg. i. dicit tñ ꝙ nũq̃ pꝰ administrabit ꝙ iuret: lz enĩ a natura ptãtẽ recipiat in excusatiõe ptãtis nõ recipit anteq̃ iurat. in auť. iusiurãduz qõ põsta. ab his. in rubꝛo ꝛ nigro. facẽ auť. de defen. ci. §. interim. ꝛ ꝫ sunt notãda. ꝛ ꝙ ꝙfirmatio sit necessaria sensit inno. i. d. c. cũ ab eccliaꝝ. ĩ ꝓn. facẽ qõ in alijs collegijs realibꝰ le. ꝛ no. in. c. q̃lit ꝛ qñ. ꝛ. c. trãsmissaz. de elec. ꝛ eo. ti. li. vi. ¶ Notãdũ tñ est dictũ bal. in eo qõ dicit valere ꝙsuetudinẽ vt absq; cõfirmatiõe ꝙseq̃tur iurisdictionẽ. qõ põt ꝓcedere in istis collegijs ꝓsonalibꝰ: in q̃bꝰ solũ tractať de ꝓiudicio ipsoꝝ ꝓuatorũ. ſz in collegijs realibꝰ saltẽ eccliarũ vel mõasterioꝝ nõ videť valere ꝙsuetudo. ꝓ. c. cũ venerabil. ꝛ qõ ibi no. de consue. ne contingat indignum cum dispendio ecclesiarum ꝓfici.

cõsuetudo aũt eccleſiſs grauosa nõ valet. vt in.c.i.de cõsuẽ. qđ firmat hosti.in.c.trãsmissaz.de elec. ⁊ videtur etiã tenere Inno.lz ꝓius inferat opi.ꝺniã. ⁊ vide ꝑ Oldra.ꝺsil.clxvij. ⁊ ꝑ hec habetur solutio ꝓmi dubij. ¶ Et attẽde q nõ oẽs rectores collegioꝝ hñt iurisdictionẽ: sz oportet q sint collegia ꝓpter aliquã negociationẽ vel ꝓfessionẽ approbatã. ita loq̃tur ter.in.d.l.fi.C.de iurisdi.om.iu. secꝰ in istis collegijs deputatis pietatꝭ cã vel silꝛia. rector enĩ in illis nõ hz iurisdictionẽ sed ꝑeminẽtiã quãdã friuolã: licet posset ꝓuare bñficio societatis. vt no.bar.in.d.l.fi.ff.de colle.illi.in ỹ. sed cõtra hoc dubitaſ. ¶ Ad scõm mẽbrũ nũc trãscendens nunq̃d.ſ.talis appellatio ad eꝑm a rectore interposita valuerit instabo dũtaxat circa iurisdictiõis cõpetẽtiã vel incõpetẽtiã. ¶ Et primo adducã q̃ttuoꝛ motiua ad partẽ negatiuã. ¶ Scõo totidẽ ad partẽ affirmatiuã. ¶ Tertio submittam solutionem. ¶ Qõ talis appellatio nõ valuerit arguo sic. vbicũq̃ clericus iudicat vt laicus nõ appellaſ ad iudicẽ ecclesiasticũ seu secularẽ supioꝛẽ in illa iurisdictiõe. vt ꝓbaſ in.c. romana. §. dz. iũcta glo.in ỹ.alio.de ap.in.vi. vbi pz q si eꝑs iudicat ratiõe feudi secularis appellaſ nõ ad archiepm sed ad dñz feudi lz secularẽ. ⁊ idẽ tz Inno. ⁊ cõiter doc.in.c.ceterũ.de iudi. ⁊ bar.in.l.i.ff.de ap. sed ratiõe vniuersitatis iudicauit in casu nſo tanq̃ laicus: qꝛ vniuersitas erat secꝛaꝛ cũ plures erãt laici q̃ clerici iuxta no.ꝑ bar.in.l.fi.C.de colle.illi. ⁊ bald.in auſ.habita.C.ne filius ꝓ pa. dixi plenius. §.in ꝑcedenti dubio. hz enĩ iurisdictionẽ tanq̃ q̃libet laicus: ⁊ nõ vt clericus in.l.fi.C.de iurisdi.om.iu. g̃ debuit appellari nõ ad epm: sed ad ptãtẽ loci. hoc argu. erꝑsse videſ firmare Barto.in.d.l i. §.si q̃s in appellatiõe. vbi dicit q si clericus vel eps est factꝰ rectoꝛ alicuius ciuitatis q dz tũc appellari ab eo ad dñm illius ciuitatis. Idẽ dicit si rex iudicat in aliqua cã vt comes q debeat appellari ad supioꝛẽ ipsius inquãtum est rex. facit c.cũ capella. de ꝓuile. hoc idẽ erꝑsse videſ sensisse in.d.l.i. in alia.q.que incipit.q̃ro an aliqua ciuitas. vbi firmat q si aliqđ collegiũ facit sibi rectoꝛẽ cui dat iurisdictionẽ quã potest vt.l.fi.C.de iurisdi.om.iu. qđ dz appellari ab isto rectoꝛe ad supioꝛẽ ꝓmũ illius collegij quẽ dicit esse rectoꝛẽ ciuitatis. ar.in.d.§.si q̃s in appellatiõe. ¶ Scõo ꝓncipaliter ꝓ hac parte arguiſ sic. hec collegia inferioꝛa subdita sunt superioribus ptãtibus seu iudicibus illius ciuitatis seu loci vbi ipsa collegia cõsistũt. Si enim sunt secularia subijciantſ dño seculari. vt in.d.l.fi.C.de iurisdi.om.iudi.facit.l.i. ⁊ fi.C.de colle. illi. Si ecclĩastica subijciuntſ iudici ecclĩastico. vt in.c. er litteris. ⁊ qđ ibi no.de ꝺstitu.in.c.cũ ab ecclĩarũ.de offic.ordi. ¶ Hãc ꝺclusionẽ firmat Inno.in.c.dilecta.de excesſ.ꝑla. in fin. vbi dicit q ista inferioꝛa collegia ⁊ rectoꝛes eoꝝ subdita sunt maioꝛibus ⁊ ordinarijs ptãtibus in tantũ q ad eoꝝ dictũ destrui ⁊ ipedire vt fiãt. facit.l.i.C.de colle.illi. Et appellatio semp est interponẽda ad ꝓmũ supioꝛẽ. vt i.c. dilecti. de app. ⁊ in.d.l.i.eo.ti. ⁊.c.romana.eo.titu.in.vi. ergo debuit appellari in casu nostro ad supioꝛẽ secularez. ¶ Tertio arguiſ sic. vniuersitas secularis nõ põt dare suo rectoꝛi iurisdictionẽ ecclĩasticã sz secꝛaꝛẽ dũtaxat. vt no.ĩno.in.d.c.cũ ab ecclĩarũ. nemo enĩ dat qđ nõ hz.i.q.vij. dauertũ. ⁊.c.qđ aũt de iure pa. facit.l.traditio.ff.de acq̃.re.do. Sz si iurisdictio ista est secularis: tũc appellari dz ad iudicẽ secularẽ q̃ est supra illã iurisdictionez. vt in.d.c.romana. §.dz. ¶ Quarto ⁊ vltimo ꝓbaſ sic. rectoꝛ studij seu alterius ꝓfessiõis seu negociatiõis hz iurisdictionẽ ꝑ legẽ ciuilẽ dũtaxat in.l.fi.C. de iurisdi.om.iu. de iure aũt canonico nõ legiſ tributã iurisdictionẽ: ergo appellãdũ est ad eũ qui tribuit iurisdictionem. l.i.C. vbi ⁊ apud quẽ. ergo ad ptãtẽ secularem qui in loco est vice impatoꝛis. l.ꝑcipimus. ⁊ qđ ibi no.C.de ap. ¶ In ꝺrium ad partẽ affirmatiuã arguiſ ꝓmo sic. appellatio debet semp interponi ad supioꝛẽ illius q̃ iudicauit. vt in.l.i.C. vbi ⁊ apud quẽ. ⁊.d.c.dilecti. ⁊.c.romana.e.tit.ꝑalleg. ¶ Sz iste rectoꝛ ex quo est clericus in nullo est subiectus iudici secꝛaꝛi nec esse põt tanq̃ rectoꝛ cũ speciale sit in feudo. vt nota.in.d.c. qđ clericis. ⁊.c.verũ: de fo.cõpe. Rectoꝛ enĩ iste nihil tenet a iudice secularꝭ rõne cuiꝰ debet esse subiectus: sed subijciſ iudici ecclĩastico dũtaxat. xi.q.i.q̃si ꝑ totũ. ⁊.c.si q̃s cõtra clericũ de fo.cõpe. ergo recte fuit appellatũ ad epm cũ ab istis clericis inferioꝛibus iurisdictionẽ hꝫbẽtibus sit ad eꝝ appellã dũ.d.c.romana. de ap. li.vi. coꝛroboꝛat hoc argumẽtũ dicti bar.in.l.ij.C. vbi ⁊ apud quẽ. vbi dicit q si hoies diuersarũ iurisdictionũ cõmittũt in tertiuz alterius iurisdictionis. ⁊ si ex forma statuti põt appellari a snĩa arbitri appellãdum est ad iudicẽ arbitri: ⁊ nõ ad iudicẽ partiũ. qꝛ appellãs cõqueꝛitur de snĩa iniq̃ ipsius iudicis. ⁊ ꝑ consequẽs dz appellare ad ipsius superioꝛẽ. igiſ ad eꝑm qui est iudex clerici merito fuit appellatũ. Ꝑꝛeterea ⁊ scõo sicut clericus iudicari non põt a iudice seculari in ꝓria instantia cause. vt in.c.clerici. ⁊ ĩ c.qualiter. de iudi. ⁊ in.c.vnico. de cleri.ꝺiu.li.vi. ita nec istãtia appellatiõis cũ appellatio in pluribus posset reformare snĩam. vt in.c.raynucius. ⁊.c.raynaldus. de testa. q succedit loco ꝓioꝛis iudicis. vt in.c.vt debitus. de ap. Sz in casu nostro reus erat clericus. nec desinat esse reus in causa appellationis. sicut ergo nõ potuit etiã sponte subijci examini iudicꝭ secularis in causa ꝓncipali. vt in.c.si diligẽti. de fo. cõpe. ita nec in cã appellationis. recte ergo fuit ad eꝑm appellatuz q̃ fuit cõpetẽs iudex iudicis a quo ⁊ ipsius rei oꝛiginẽ. ¶ Tertio arguitur ⁊ fortius sic. iste rectoꝛ nõ potuisset snĩam ꝺ clericũ istũ ferre nisi fuisset etiaz ipse clericus. de iudi. at si clerici. dixi plene. §. in ꝑcedẽti mẽbꝛo seu dubio. Cũ ergo qualitas clericatus necessario ꝛcurrat ad validitatẽ snie ⁊ ad potẽtiã iurisdictiõis exercẽde. g̃ poterit dici q iudicauerit nõ vt clericus sed vt laicꝰ. ⁊ ꝑ ꝓns dz recurri in cã appellatiõis ad superioꝛẽ suũ respectu illius qualitatis ꝓpter quẽ iurisdictionez exercere potuit. facit. c.cuz capella. de ꝓuile. ⁊.l. si q̃s. C. de ap. ¶ Quarto ⁊ vltimo ꝓbatur alia ꝛsideratione. auſ. habita. C. ne filius ꝓ pa. dat scolaribꝰ tres iudices infra quos est loci eꝑs. ergo qualitercunq̃ iste rectoꝛ iudicauerit siue vt clericus siue vt laicus potuit iste eꝑs tanq̃ cõpetens in cã secularũ clericoꝝ ⁊ laicoꝝ adiri. Si enĩ daſ scolaribꝰ optio in ꝓria instãtia eligẽdi epm dñz ⁊ magistrũ. auſ. habita. etiã inuito reluctante actoꝛe. vt in.d.auſ. habita. ergo fortius potuit iste in appellatiõe sua sibi eligere epm. cũ appellantis ⁊ nõ appellati sit eligere eꝝ iudicẽ. dũmõ sit cõpetẽs. ij.q. vi. ad romanã. ¶ Ad solutionez iesu xpi eiusq̃ pijſſime matris beatarũ virginũ agathe ⁊ lucie ceterarũq̃ mearuz inuocato patrocinio cõdescẽdẽs ad materiã ampliandã. ¶ Sciendũ q materia ista põt discurri per q̃ttuoꝛ casus. ¶ Ꝑrimus casus q̃ est ecclesiastica vniuersitas ⁊ rectoꝛ clericus. ¶ Secũdus casus q̃ rectoꝛ est laicus ꝛc. ¶ Tertius casus quando vniuersitas est ecclesiastica ⁊ rectoꝛ laicus. ¶ Quartus est cũ rectoꝛ est clericus ⁊ vniuersitas secularis. sicut ꝛtingit in casu nostro. ¶ Ꝑrimo casu indubitanter dico appellãdũ ad eꝑm loci. tuz qꝛ ipsa iurisdictio est ecclesiastica: ex quo talis vniuersitas ⁊ appellatio interponẽda est ad supioꝛẽ in illa iurisdictiõe. vt no.in.d.c.romana. §. dz. ⁊.d.c.ceterũ. tũ q̃a ipse iudex est clericus. ⁊ regula est q ab istis inferioꝛibus citra eꝑm appellãdũ ad eꝑm. d.c.romana. §.i. nisi de ꝺsuetudine vel statuto iste rectoꝛ recognosceret aliũ immediatũ superioꝛẽ: qꝛ tũc dz interponi appellatio gradatim ⁊ nõ obmisso medio. de quo tñ dicẽdũ vt le. ⁊ no.in.c.dilecti. de ap. ⁊ hãc snĩam satis sentit bar.in.d.l.i.ff. de ap. vbi dixit a rectoꝛe collegij appellandũ ad supioꝛẽ ꝓmũ illius collegij. ⁊ licz ibi dixit rectoꝛẽ ciuitatis ⁊ ꝓmũ supioꝛẽ illud dz intelligi q̃n collegiuz est seculare: puta qꝛ oẽs vel ꝑ maioꝛi parte sunt seculares seu laici. seus aũt vbi esset ecclĩasticuz. vt qꝛ omnes vel maioꝛ pars vel totidẽ sunt clerici q̃ laici. nã tunc subijciſ epo loci ⁊ nõ iudici laico. iuxta no.ꝑ eũdẽ in.l.fi.C. de colle. illi. ⁊ ꝑ bal.in auſ. habita. C. ne filius ꝓ pa. ¶ Secundo casu ꝓncipali q̃n rectoꝛ laicus ⁊ vniuersitas secularis satis videtur de mẽte bar. q appellãdũ sit ad rectoꝛẽ ciuitatis. ⁊ facit qđ no. Innoc.in.c.dilecti. in fi. de excesſ.ꝑla. Bald. in auſ. habita. nõ attingit hunc casum q̃n appellatur a rectoꝛe: sed quãdo appellatur a doctoꝛe seu potestate. ⁊ sic restringit se ad alios iudices qui deputantur per illaz auſ. ⁊ dixit q si in ciuitate est deputatus generalis iudex ꝓ omnibus appellatiõibus recipiẽdis ad illũ poterit appellari. ¶ Si aũt nõ est alius iudex sed sint speciales iudices appellationũ in certis casibus seu in certis iudicibus interponendis: ⁊ tunc dicit si appellatur a doctoꝛe potent appellari ad potestatẽ seu episcopum: quia licet isti iudices partificantur in dicta auſ. habita, tamẽ episcopꝰ maioꝛ est potestate. allegat glo.in.l.ex

ca.ff.de postu.ꝛ vbi deficeret iudex appellationis appellari dñ dicat ad dños seu priores ciuitat̃.p.l.vbi absunt.ff.de tu. et cu. ¶ Ego multũ miror de his dictis bald.q̃ in vitate nec veritat̃ sapore hẽre videñ.licet eñ eps sit maior ptate.non tñ est supior in iurisdictõe tpali.in.c.nouit.de iudi.ꝛ in.c.cãz. q̃ fi.sint le. ¶ In hac aũt iurisdictione in causis scolariũ ius parificat eos in phe.ffor.ꝛ ī.d.auk.habita.ergo nõ põt appellari de ptate ad epm cuz appellatio sit interponẽda ad superiorẽ iudicãtẽ.d.l.i.ff.de app.ꝛ in.l.i.C.vbiꝛ apud quem. Idẽ dico cũ est appellãdũ a sñia doctoris.pone enim illũ doctorẽ sentẽtiantẽ esse laicũ:ꝛ litigãtes laicos dicemus ne appellandũ ad epm.certe hoc nullo iure psuaderi põt.nec ob.si dicatur q̃ cũ dentur illi tres iudices a iure in causis scolariũ intra quos eps quẽadmodum põt adiri eps in cã p̃ncipali: ita in cã appellatiõis debz adiri posse.certe iudicio meo ista ꝓsideratio nihil valet qñ illi tres.s. eps ptãs ꝛ doctor dañ iudices in causis scolariũ:ꝛ sic cũ p̃ncipaliter cõueniunt ipsi scolares ꝛ de ipsis ꝓqueriñ:sed in cã appellatiõis nõ cõqueriñ appellãs de parte:sed de iudice sentẽtiãte.vt.l.i.ff.de ap. ꝛ ideo iura voluerũt q̃ appellatio sit interponẽda nõ ad superiorẽ litigãtiuz sed ad primũ supiorẽ ipsius iudicis sentẽtiantis.vt le.in.d.l.i.ꝛ.ij.C.vbi ꝛ apud quẽ.hinc est q̃ a sñia p̃ncipis nõ appellaṫ:qz nõ repitur supior.ꝛ qz p̃sumitur q̃ recte iudicarũt in.c.cũcta p mũdũ.ix.q.iij.ꝛ.l.i.ff.a q̃bus appnõ li. ¶ Cõclude ergo q̃ aut q̃ritur de appellatiõe interponẽda a rectore vniuersitatis aut ab aliquo illoz triũ:de q̃b̃ in.d.auk.habita. ¶ Pmo casu teneo appellationẽ interponẽdã ad iudicẽ generalẽ appellationũ si talis iudex est in ciuitate.cũ enĩ iurisdictio illa sit secularis ex quo vniuersitas secularis.ergo debet fm formã aliorũ iudicũ seculariuz iudicare. ¶ Si vero nemo est in ciuitate debet appellari ad rectorẽ ciuitatis.Nã iste dicitur ciuitat̃ dñs.vt.l.spadonẽ.§.si ciuitatis p̃ceps.ff.de excu.tu.ꝛ in defectũ debz appellari ad dñm seu dños nisi absunt.ff.de tu.ꝛ cut.da.ab his.l.vbi absunt. ¶ Si vero appellatur a iudicibus datis p auk.habita ꝛ tũc dicẽdũ.vt dicã.ī.in fi.huius sol. ¶ Pmo enĩ expediãmodũ appellatiõis interponẽde a rectore. ¶ Quinto nũc ad tertũ casum.cũ.s.vniuersitas est eccl̃iastica iudex laicus seu rector.ꝛ hũc casum nõ puto posse de iure ocurrere:qz ex quo vniuersitas est eccl̃iastica mõ p̃dicto:rector debz esse clericus.ꝛ nõ laicus.nã rector debet esse vniuersalis:nõ aũt minor̃ partis.sed si oẽs vel maior pars debz esse clericoz.iste nõ haberet iurisdictionẽ nisi sup laicis tm̃:ꝛ sic sup minori parte.q̃ non est dicẽdũ.facit.c.er eo.in fi.de elec.in.vi.ꝛ hãc partẽ q̃ laic̃ nõ possit esse rector hoc casu affirmauit bal.ī.d.auk. habita. sed vbi plures essent laici q̃ clerici.tũc rector põt esse laicus nõ tñ hz iurisdictionẽ ī clericos.ꝛ h̃ casu itelligerẽ dictũ bar. in.l.fi.C.de colle.illi.vbi tenuit q̃ isto collegio mixto clericoꝝ ꝛ laicoꝝ põt laicus esse rector:licet a iurisdictiõe sua sint clerici exẽpti. ¶ Sed p̃supposito q̃ etiam põt esse laicus rector in tali vniuersitate eccleſiastica: dicerez q̃ er q̃ iudicauit de laico ꝛ ipse est laicus appellãdũ est ad supiorẽ laicũ: licet eps sit iudex collegij cũ sit eccl̃iasticũ nõ tñ singuloꝝ de collegio er quo illi sunt laici.nã aliud collegiũ aliud singuli.vt ī c.q̃ manumittiṫ.xij.q.ij.ꝛ.l.lege.C.de in ius vo.cũ si. Et si dicerez cũ iurisdictio est eccl̃iastica ex quo collegium est eccl̃iasticũ.ergo appellãdũ est ad supiorez de illa iurisdictiõe.d.c. debet.Rñdeo q̃ nõ põt dici eccl̃iastica si in laicũ ꝛ ꝫ laicos. ar.in.c.cãm.de p̃scrip. ¶ Quarto ꝛ vltimo casu q̃n collegiũ est seculare:sed rector est clericus.vt in casu nostro ocurrit certe est magis dubiũ:qz iste videṫ iudicare tanq̃ laicus ꝛ non clericus.ergo videtur appellãdũ ad secularẽ. ¶ In ꝫriuz facit q̃ sine qualitate clericatus nõ potuisset iudicare in causa clerici sicut in casu nostro iudicauit.ocurrit ergo necessario q̃litas clericatus in ista iurisdictiõe exercẽda.ꝛ sic sum̃ extra materiã tactã p bar.in.l.i.C.de ap.ipse enĩ loquitur q̃n epus vel clericus esset rector ciuitatis sic iudicabit vt laicus nec q̃litas clericatus erat necessaria in illa iurisdictione exercenda merito appellatur ad supiorẽ laicũ:sed nos sumus in casu penitus diuerso quẽ non repio ab aliquo tactũ.tñ põt q̃tidie ocurrere cũ in italia diuersitas scolariũ cõiter est: vt p maiori parte scolares sunt laici.rector tñ ex forma statuti est clericus.Dicerẽ tñ sic aut appellaṫ in cã laici ꝛ est appellandũ ad supiorẽ laicũ:qz in isto casu iste iudicauit vt laicus.nec qualitas clericatus necessario hoc casu ocurrit ad sñie validitudinẽ. Aut appellaṫ in cã clerici q̃ erat reus originari⁹ ꝛ puto appellãdũ ad supiorẽ eccl̃iasticũ:qz iudicauit cõtra clericũ tanq̃ iudex eccl̃iasticus.aliter enĩz in casu nostro poterat cadere iurisdictio cõtra clericũ iuxta no.p Inno.in.c.cuz ab eccl̃iarũ.de of.ord.facit.c.cũ nõ ab hoie.ꝛ.c.qualiter.ꝛ.c. clerici.de iudi. ¶ Preterea ad valitudinẽ hui⁹ sñie ꝛ potentie exercẽde iurisdictiõis cõcurrebãt in casu nostro due qualitates necessarie. ¶ Pria q̃litas rectoratꝰ. ¶ Scda qualitas clericatus respectu p̃me videṫ appellãdũ ad iudicẽ secularẽ q̃n est supra collegiũ:ꝛ sic est supior in illa iurisdictione. Respectu vero secũde videṫ appellãdũ ad iudicẽ eccl̃iasticũ: tñ qz reus originarius est clericus:qz etiã iudex est clericus: de cuius sententia exponitur q̃rela nec iudicare vt laicus. vt.ſ. plene diri. ¶ Cũ ergo ocurrant iste due qualitates diuerse nature in facto indiuiduo:q̃ ad vtrũq̃ iudicẽ nõ dz appellari p̃ualere dz tanq̃ dignior qualitas clericatus. p iudicẽ enĩ secularẽ nõ põt expediri obstãtibus rõnibus p̃dict̃.expediebatur ergo totũ p iudicẽ eccleſiasticum cui nulla obstat incapacitas.ad hoc no.dictũ bar.in.l.p̃cipimus.§.eodẽ obſuando.C.de ap.vbi p illũ ter.no.q̃ ꝓuentus maiori indiuiduis gaudet p̃uilegio maioꝝ.facit.l.si cõem.ff. quẽadmodũ seramit.ꝛ vide bo.glo.in.c.vnico.de iure pa.in.vi. Ex quo sñm pliciter infert bar.ibi q̃ si laicus ꝛ clericus sunt mihi obligati in cã indiuidua:licz cã ex sui natura sit ,pphana rõne tamẽ clerici dz expediri coram iudice eccl̃iastico qõ ppetuo notãdũ. Aliud simile notãdũ in.l.i.§.si q̃s in appellatõe.ff.de appel. dicẽs q̃ si in cã iudicarũt simul iudex eccl̃iasticus ꝛ secularis appellãdũ est ad supiorẽ eccl̃iasticũ:qz ad secularem nõ põt appellari cũ clericus non põt se illi subijcere etiã si vellet. vt in.c.si diligẽti.de fo.cõpe.nec est equũ q̃ ad vtriusq̃ superiorẽ appellarẽt:qz forte in locis distãtibus ꝛ separat̃ sunt.nec pñt de facili ꝓueniri.cõgruẽtius ergo appellabiṫ ad supiorẽ eccleſiasticũ fm eñ cũ iudex laicus põt se subijcere:ꝛ p ipsum tota cã decidi ne cause ꝓtinẽtia diuideṫ in hoc.ff.ex q̃b̃ cau. maio.in ea.l.ij.ꝛ.l.nullus.C.de iudi.ꝛ in.l.si cõem.ff. quẽadmodũ ser.amit.qõ est notãdũ.facit qõ le.ꝛ not.in.c.p hoc.de here.in.vi.vbi patet q̃ si ordinaria iurisdictio in aliqua causa cũ delegata opposita ordinaria tanq̃ minor assumit in diuidua natura delegate.vnde appellãdũ est ab vtroq̃ ad p̃ũ ꝛ nõ ad iudicẽ ordinarij supiorẽ. ad id qõ in simili legi. ꝛ no.in.c.sup q̃stionũ.in ver.si vero duo.de offi.dele.ꝛ p hoc patet respõsio ad ꝫria supius formata. ,pcedit enim respectu qualitatis rectoratus ex parte iudicis sui:qz iurisdictio exerceri nõ potuit. Idẽ q̃litas clericatus ex parte rei:qz non potest se subijcere spõte iurisditiõi iudicis secularis.c.si diligẽti.§.alleg.ergo necessario appellãdũ est ad supiorẽ eccl̃iasticũ.h̃ ,pcedũt cũ queriñ de appellatiõe interponẽda a rectore vniuersitatis. ¶ Sz nũc restat examiare aliũ dubiũ.s.cuz appellatio venit interponẽda a iudicibus datis p auk.habita.C.ne filius ,p pa. In quo quidez articulo senserit Bal. in.d.auk.§.retuli cuius dicta minime placẽt p rationes p me supra formatas. ¶ Vbi aũt videṫ posse dici q̃ ad solũ imperatorẽ sit appellãdum:qz cũ ista iurisdictio circa scolares tribuaṫ eis.s.epo rectori ciuitatis ꝛ doctori ex illa auk. ꝛ sic ab imperatore nec ī illa deṫ aliqs supior.g̃ appellãdũ est ad illos q̃ eos deputauit cũ sp ad maiorẽ ꝛ supiorẽ in iurisdictiõe sit appellãdũ. vt.§.pluries dictũ fuit.p hac opi.facẽ qõ in si.le. ꝛ no.in.c.ab arbitris.de of.dele.in.vi.vbi q̃ ab arbitris iur̃ appellaṫ ad solũ papã:qz cũ a iure hẽant iurisdictionẽ illã.g̃ ad ipm ius a q̃ hz ptãtẽ appellãdũ est ꝛ sic ad papã q̃ est lex aiata in terris.vt ibi no.in gl.iij.g̃ idẽ dicendũ videṫ in casu nr̃o.s.q̃ durũ est sp adire p̃ncipẽ. ¶ Pono aliã opi.q̃ mihi plus placet q̃ dicam⁹ q̃ cũ h̃ iurisdictio tributa sit ordinario cũ tribuaṫ a p̃ncipe seu lege certis gñis psonarũ.vt no. bar.ī l.i.ff.de iudi.ꝛ l.ex eo.ff.de mili.test.facẽ qõ no.in.c.cũ ab eccleſiarũ.de of.ordi.ꝛ sit incorpata eoz iurisdictio appellandũ est ab eis in istis causis p regl̃as iur̃ gñaliṫ sup appellatione interposita traditas.vt.§.tetigi.vñ si est epus appellandũ est ad archiepz vel papã.facit qõ in fil̃i no.Bar.in.d.l.i. ff.de ap.vbi dicit q̃ si epus hz iurisdictionẽ tẽporalẽ incorporatam iurisdictioni eccl̃iastice;vt qz illum nõ habet in feudo

appellãdũ est ab eo in tali iurisdictione ad archiepm, p quo allego tex. aptũ in. d. c. romana. §. debet. ¶ Si vero appellãdũ est a rectore loci appellet ad supiorẽ suũ ad quez in alijs causis appellat cũ de ipius snia exponat q̃rela. vt. d. l. i. t. ij. C. vbi t apud quẽ. ¶ Si aũt appellãdũ est a doctore: tunc si doctor est secular; appellãdũ est ad doctorẽ ciuitat; q̃ est primus supior. d. l. spadonẽ. §. ciuitat; princeps. ¶ Si vero ecclesiasticus appellabit ad iudicẽ suũ ordiariũ. in. d. c. romana. §. i. de ap. lib. vi. facit qõ no. Bar. in. d. l. ij. C. vbi t apud quẽ. pfertim si causa fuerit mota õ clericũ scolarẽ. Idẽ puto si õ laicũ ex quo ipse doctor clericus: qr cũ iurisdictio sit simpliciter tributa doctori. in. d. aut. habita. videtur data fm q̃litatẽ suã sicut patet in epo. ¶ Sz circa hoc cadit dubitatio de quo doctore intelligitur tex. si scolaris itrat diuersas scolas. Sol. tenet bar. in. d. aut. q debet intelligi de pncipalio ri qõ satis placet. arg. insti. de iure natu. gen. t ciui. §. q̃tiẽs. ¶ Preterea teneas mẽti ad materiã duo dicta bal. que ponit in. d. aut. habita. quia licet apte ibi non pbẽtur. facit tamẽ tex. ille optime in arg. vt pfertim fauore pfessionis scolastice sunt recipiẽda. ¶ Primũ est q scolaris potest a q̃libet grauamine appellare. licet enĩ de iure ciuili non appelletur ab interlocutoria nisi qr non potest subleuari in appellatiõe a diffinitiua interponẽda. vt in. l. ante snie tps. C. quor sen. nõ rescin. t. l. ij. ff. de ap. reci. t. c. sup eo. de ap. vbi plene dixi fauore tñ scolariũ hec spãlitas videtur in. d. aut. habita. deducta dũ ab omni iniuria dicit illũ relenãdũ. ¶ Scõz dictuz q licet ad impatorẽ non possit regulariter obmisso medio appellari. vt in. l. impatores. ff. de ap. tñ scolaris in terris recognoscentibus impatorẽ in supiorẽ poterit ad eũ appellare: qr ipse impator exhibet se paratũ ab omni grauamine illũ protegere t defensare. vt in. d. aut. habita. Ex quo infero q in terris non recognoscẽtibus impiũ poterit appellari ad dñz seu dños illius ciuitatis cũ ibi sint loco impatoris in illis locis. iuxta not. p bar. in. l. infamẽ. ff. de publi. iudi. t. l. hostes. ff. de cap. t. l. vnica. C. ne q̃s in sua cã. t qõ ibi no. Ey. qõ est notãdũ. ¶ Ex oibus õdictis infero q vbicũq appellatõ est interponẽda ad supiorẽ eccliasticũ non valet statutũ de non appellãdo a snia rectoris q̃ticũq fuerit õfirmatũ p ciuitatẽ: qr in piudiciũ supioris ecclesiastici nõ potuit statutum de hoc dispõere. vt est tex. sing. in. c. veniẽtes. de iureiu. ¶ Idẽ puto quo ad piudiciũ supioris laici si statutũ non fuit factũ ab vniuersitate scolariũ oĩtaxat: nec fuit õfirmatũ p supiorẽ: qr non potuit vniuersitas hoc statuere in piudiciũ supior; q̃immo nec ciuitas potuisset statuere vt in ciuitate non appellãte in piudiciũ supioris ad quẽ de iure fuerit appellãdũ vt no. bar. in. l. oẽs ppli. ff. de iusti. t iure. in ver. iuxta pmissa quero. t satis pbatur p rationẽ dicti. c. veniẽtes. t p pdicta remanet plene solutũ hoc scõz dubiũ. ¶ Circa tertiũ dubiũ an dict. s. Bandulphus rector in excõicationẽ ceciderit cuz appellauerit post decẽdiũ. ante tñ õditionis euẽtũ: t anteq excõicatiõis snia iniecisset vinculũ: allegabo quattuor motiua ad partẽ negatiuã: t totidẽ ad partẽ affirmatiuã. Tertio solutionẽ huj dubij subijciã. ¶ Qõ ergo in excõicationem nõ inciderit arguit pmo sic. Appellatio interponẽda est infra decẽdiũ regrauamínis. vt in cle. sicut. de ap. facit. c. qõ ad cõsultationẽ. de re iudi. sed snia õditionalis cũ effectu non grauat ante õditionis euẽtũ. vt in. c. a nobis. de sen. ex. facit isti. de ver. ob. §. ex õditionali. ergo nõ fuit necesse appellare q̃ cũq anteq excõicatio initiat vinculũ. t tunc post infra decẽdiũ videt posse appellare quo ad deuoluẽdam cãm. cum tũc incipiet cursus snie. arg. ei qõ no. in. c. ad repmẽdã. de of. or. licet tunc nõ possit appellare quo ad suspendẽdũ excõicationis vinculũ. vt in. c. pastoralis. de ap. t hoc est vltimũ specialle in excõicatiõe. vt ibi not. ¶ Ad pdicta facit optime. l. i. §. biduũ. ff. q̃ ap. sit. vbi tex. dicit vtile est appellare a tpe snie õditionalis. t nõ expectare õditionis euẽtuz. vt. ij. q. i. biduũ. ergo nõ est necesse appellare ante õditionis euẽtum. licet sit vtile. vt ibi. sed iste Bandulphus appellat infra mẽsem: licz post decẽdiũ ergo in excõicationẽ minime incidit. ¶ Secũdo pncipaliter de hoc videt tex. in. c. preterea. de app. vbi fuit lata excõicatio sub õditione nisi faciet infra. xx. dies. t dicit ibi q medio tpe appellando suspẽditur excõicationis vinculũ, qualitercũq aũt sumatur ibi mediũ tps p toto eo tpe qõ est infra primũ t vltimũ diẽ termini fuit: p tertio termino dẽ uidẽdo illũ in tres terminos. semp est inuenire appellationẽ fuisse interpositã post decẽdiũ a tpe pmulgatiõis. ¶ Tertio arguit sic snia excõicationis õditionalis non trahitur retro ad diẽ late snie: qr seqretur absurdũ. nã existẽte õditione apparet illũ fuisse excõicatũ tpe pterito quo nõ fuit in culpa nec fuit de intẽtione pferẽtis ita q debuisset illico vitari. preterea seqretur q medio tpe nõ valet appellatio cũ repiretur interposita ab excõicato qõ est õtra dictũ. c. preterea. trahitur ergo excõicatio ad diẽ õditionis: ergo satis est appellare q̃cũq ante õditionis euẽtũ ad effectũ tñ deuoluẽdi cãm ad supiorẽ: vt. §. dixi. ¶ Quarto t vltimo pbatur sic. posito q sentẽtia õditiõalis grauet illico cũ fit lata. tñ qr vsq ad õditiõis euẽtũ respectu spei grauamẽ est successiuũ oz posse appellari ex nouo gũamie vsq ad euẽtũ cõditionis iuxta ea q̃ no. in sili in. c. dilectus. ij. de rescrip. t p hoc glo. in. c. sepe. de ẏbo. sig. ver. partibus. qõ no. in cle. pastoralis. de re iudi. ¶ In õ riam partẽ videlicet q dictus Bandulphus ceciderit in excõicationẽ. Arguitur pio sic. q̃cunq infra decẽdiũ a tpe pcepti sibi facti videt acqescere iudicatis. vt. l. ab eo. C. quõ t qñ iuder. t. c. intra. de reg. iur. ergo iste Bandulphus nõ appellãdo infra decẽdiũ a tpe pcepti sibi facti videt acqe uisse pcepto t tacite fateri pceptũ t sniam iuste fuisse pmulgatã. nõ potest ergo appellare postea marie post õditionis euẽtũ cũ sit in illa executio q̃dã pcepti. ab executore aũt non appellat. vt in. c. qõ ad õsultationẽ. i fi. de re iudi. t. l. ab executore. C. q̃z ap. nõ re. fac optie. qõ i fi. no. inn. i. c. sepe. õ ap. rio. an. i. c. venerabilib. õ sen. ex. li. vi. ¶ Secũdo pncipaliter videtur de hoc casus in. c. qõ ad õsultationẽ. p alleg. vbi sententia lata fuit sub õditiõe vel ad diẽ. t tñ op fuit appellare infra decẽdiũ a tpe pmulgatiõis. alĩs videt acquieuisse snie nec adueniẽte termino datur appellãdi facultas. ¶ Tertio p hac parte facit optime in argu. c. romana. §. caueãt. de sent. ex. lib. vi. vbi habetur q snia excõicatiõis. non debet ferri p futuris culpis etiã sub õditiõe: puta si hoc feceris te excõico: nisi pcedat culpa siue causa legitima: qr talis snia licet sub õditione lata grauat illico. alĩs nõ pbibetur illa forma fieri. t p osequẽs est op appellatiõi a tpe gũamis. ¶ Quarto t vltimo arguit a sufficiẽti partiũ enumeratione aut talis snia lata sub õditioe grauat ante õditionis euẽtũ aut non si non grauat nõ debet posse appellari p. c. vt debitus. de ap. cui. Sziũ pbatur in. d. c. preterea. si grauat ergo oz posse appellari infra decẽdiũ a tpe grauamis. d. cle. sicut. t. d. c. vt debitus. cũ si. ¶ In solutione hui ter tij dubij pmo pmittã q doctores nostri senserũt. diuiserunt enĩ in tres snias. ¶ Pria Bof. t Rof. asserẽtiũ nullã esse differẽtiã quo ad appellationẽ interponẽdã inter snĩam excõicatõis õditiõalẽ t alias sententias. t q tps ad appellãdũ currit vtriscz ab euẽtu õditionis: qr tunc incipit esse sentẽtia t non ante. allegat dictuz. c. preterea. t insti. de ver. ob. §. ex õditionali. de voto. licet. ẏ. sciturus. Nec ob. fm eos. §. biduum. qr ibi oz vtile non aũt est necessariuz. Scõa fuit snia Tãcre. t bar. brixien. in q̃dã sua disputatiõe q incipit. esto q iudices dicẽtiũ q in snia excõicationis sub õditione lata non põt post decẽdiuz appellari. alĩs p hoc casuz in. d. c. qõ ad õsultationẽ: t eis õcessit. p. de san. exponẽs cũ Elicẽti. t egi. ter. i. d. c. preterea q̃ videt obstare ibi medio tpe. i. añ. x. dies vel in decia die. ¶ Tertio fuit snia glosatoꝝ in. d. c. preterea. Lau. Jn. Host. abbat garsi. t Jo. an. t Jo. mo. in. c. quicũq. de here. lib. vi. vt intra sniam excõicationis sit h differẽtia vt in alijs sit necesse appellare infra decẽ dies a tẽpore late sententie q̃tũcunq conditiõalis. sed in sentẽtia excõicationis potest appellari quãtũcũq ante õditionis euentum: t etiã per decẽ dies potest extantẽ cõditionẽ. hoc tñ vltio casu valet fm eos appellatio ad effectũ deuoluẽdi cãm ad supiorẽ. non aũt ad suspẽdẽdũ vinclm excommunicationis. p. c. pastoralis. de app. ¶ Pro ratione diuersitatis inter has snias dicũt: qr sententia excommunicationis trahitur ad diem conditionis. seu ad diem ad quez lata fuit: alĩs sequeretur si fieret retro tractus q statim esset excommunicatus et statim vitandus: et q per appellationem medio tempore interpositam non suspenderetur. per dictum capitulum pastoralis. Cuius contrarium probatur in dctõ. c. preterea. in alijs autem sententijs cessat hec

ratio: ideo in eis appellat vsq; ad .x. dies tm̃. quare dicunt
& pncipaliter Jnno. q; si cõditio vel dies in alijs sententijs
existat infra .x. dies. adhuc vsq; ad .x. dies poterit appellari
sed in sentẽtia excõicatiõis secus quo ad suspẽdẽdũ ipsius
effectũ: licet põt appellari quo ad negociũ deuoluẽs. & nitit̃
Jn. an. banc opi. defendere p. d. c. pterea. sumẽdo illa verba
medio tpe fm ppriã significationẽ vocabuli. est enĩ mediũ
qđ equaliter distat ab extremis. vnde qualitercũq; sumatur
ibi mediũ repit̃ appellatio interposita post decẽdiũ. nã dice
re q; decẽdio fuit appellatũ est ponere tex. cõtra ppriã signi
ficationem vocabuli: qr illud qđ fit in decima die nõ dr fieri
medio tpe habito respectu ad terminũ decẽ dieru: qr ibi fuit
pfirus qm̃ nõ distat pariter ab extremis sicut debet proprie
mediũ distare. dicit tamẽ pdicta ꝓcedere in snĩa sub ꝺditiõe
lata: secus si p statutũ talis excõicatio sub ꝺditiõe ferret̃ur
tũc enĩ nõ viciat̃ appellatio añ ꝺditionẽ vel infra decẽ dies
postea interiecta. Ratio fm eũ: qr a pena iuris nõ appellat̃
in .c. qr nos. de appel. & in. l. si qua pena. ff. de ver. sig. Jtẽ sen
tentia hois põt esse iniusta. xxij. q. iij. c. i. sed snĩa canonis nõ.
Dicit etiã ibi notãter Jnno. limitãdo pdicta q; si q̃s excõi
cauerit aliquẽ nisi vsq; ad annũ soluent vnũ tm̃ est mãdatuz
Unde si vsq; ad annũ appellauerit quãdocũq; nõ solũ relevabit̃ quo ad snĩam excõicatiõis: sed etiã quo ad solutionez
faciẽdã: qr sublato pncipali. s. excõicatiõe tollit̃ accessoriuz
scz solutio. ℟. de ost. translato. sed si ꝺdẽnasset pure & postea
redijsset & nisi soluerit post annuz sit excõicat⁹. si iste appella
uerit infra .x. dies releuabitur a ꝺdẽnatione & a snĩa excõica
tionis: sed si vltra decem dies appellauerit: licet releuet̃ quo
ad snĩam ex tũc nõ tm̃ releuet̃ quo ad ꝺdẽnationez que trãsit
in rẽ iudicatã. de re iudi. qđ ad ꝟsultationẽ. sequit̃ enĩ diuersa mãdata: ideo nihil ꝓhibet in vno valere appellationez in
alio nõ. arg. in. c. raynuci⁹ & raynaldus. de testa. ¶ Hec sunt
que hic scripta repio cũ quib⁹ trãseũt cõiter moderni scribẽtes. ¶ Aduerte tm̃ anteq; alia attingã. qr Jo. an. in. c. venerabilib⁹. in pria colũ. de sen. ex. li. vi. ponit circa pdicta notabile dictũ dicẽs q; si iudex dixerit excõico talẽ: qr fuit contumax in tali termino: licet ista nõ sit snĩa diffinitiua. tm̃ nisi appellet̃ nõ audietur amplius sup expẽsis & ꝺtumacia excusanda. de re iudi. qđ ad ꝟsultationẽ: licet audiat̃ petens absolutionẽ: qr quo ad illã obtinẽdã nunq; excõicatio trãsit in rem
iudicatã. trãsit tm̃ illa quo ad intra inclusum in ipa snĩa excõicationis ꝓ quo fertur ipsa snĩa. qđ videtur ꝓria frõte contra
illud qđ. ℟. dixi tenẽdo Jnno. vbi dicit q; si iudex excõicauit
aliquẽ nisi soluerit infra annũ vnicũ est mandatũ. Jdeo qm̃cũq; appellãdo infra annũ releuetur tã ab excõicatiõe q̃ absolutiõe. videtur enĩ prima fronte q; respectu hui⁹ solutiõis
inclusę debuerit appellare infra decẽdiũ q; puto verissimum
si in sentẽtiã do iudex in iudicio vl̃ interloquẽdo dixisset illa
verba: qr tũc resoluunt̃ in duo ꝓcepta. arg. in. c. pisanis. de restit. spo. & in. c. cũ dilecti. de dolo & ꝺtu. & hoc casu ꝓcedit dictũ Jo. an. sed si extra iudiciũ talẽ excõicatiõis snĩam tulisset
ꝓcedit ꝓcedẽs dictum Jnno. qr talia ꝓcepta extraiudicialia
nõ trãseũt i rẽ iudicatã. vt in. c. ocertatiõi. de ap. li. vi. ¶ Ceterũ tm̃ ad pdictũ ꝓncipale saluo iudicio sanioꝛi tpi noie invocato eiusq; matris pfidio dicerẽ sic q; aut q̃rit̃ de aliis sententijs sub cõditiõe latis: & tũc quicq̃d dixerũt Gof. & Rof.
puto q; tps decẽdij currit ad appellationẽ statiz tpe late sententie & nõ a tpe ꝺditiõis extantis. & hoc primũ ꝓbatur p dictũ. c. qđ ad ꝟsultationẽ. fm itellectũ q̃ cõiter tenetur ibi enĩ
in snĩa lata sub ꝺditiõe põderatur in ter. q; nõ appellãdo infra decem dies videt̃ acq̃euisse snĩe nec rõne littere põderat̃ aliter ꝺsensus partis: nisi interptatus & victus ex taciturnitate. ad idẽ videtur ter. optimus in. l. i. ℟. biduũ. ff. q̃n ap. sit.
vbi in hac. q. dic̃ iurisco̅sult⁹ vtile fore vt tps debeat statim ad
appellãdũ currẽ a die late snĩe. Et põdera diligenť qr ter. nõ
dic̃ vtile esse tũc appellare sz vt vtile esse vt tps debeat statiz
a tpe sentẽtie currere quasi inuat q; licet potuisset dubitari. p
pter ea q̃ allegata supra fuerũt ad vtrãq; partẽ: tm̃ vtile visũ
fuit iurisco̅sulto vt statim debeat currere. est enĩ vtile ne sentẽtie virtus & validitas stet in ꝓcedẽti in futurũ. ar. in. l. fina.
ff. cõia pdio. & hanc opi. in istis sentẽtijs aptissime videt̃ tenere bar. ibi. Tertio ꝓbat̃ qr negari nõ põt q̃n ex snĩa ꝺditionali oriatur aliqua obligatio saltẽ respectu spei in ℈ctu cõditionali. est enim spes in obligatiõe. vt in. ℟. ex ꝺditionali. institi. de verbo. ob. ergo idẽ dicẽdũ in iudiciali sentẽtia cũ in iudicio fiat quasi quidã ℈ctus. vt in. l. iij. ff. de pecu. ergo cũ potest pars ꝓtendere grauamẽ respectu spei debet statim infra
decẽdiũ appellare. d. c. qđ ad ꝟsultationez. & cle. sicut. de ap.
¶ Preterea cũ in iure generaliter cautũ sit vt tps decendij
currat a tpe late snĩe. vt in. c. qđ ad ꝟsultationẽ. & in cle. sicut
de appel. & in. c. cũ inter. de re iudi. & in snĩa ꝺditionali repiatur ℈tiuz dispositiũ. ergo idẽ in illa dicendũ. pterea cũ ter. in
dicto. ℟. biduũ. hãc sentẽtiã videatur approbare. Aut queritur in snĩa excõicationis sub ꝺditione lata: & si fuit lata in iudicio puto idẽ dicẽdũ qđ supra in alijs sentẽtijs dixi vt tã respectu incluſi q̃ respectu suspẽdẽdi obligationis vinculũ sit
necesse appellare infra decẽ dies a tpe snĩe. vt ꝓbat̃ ꝓmo p
rationes quas supra in alijs sentẽtijs allegaui & ℈tium nõ reperitur in hac excõicatõis snĩa. ergo idẽ in ista qđ in alijs dicendũ. nã saltez vbi ferť in iudicio nõ põt negari q̃n assumit
sibi naturã saltẽ sentẽtie interlocutorie iurta no. ꝓ Joh. an.
in. c. venerabilib⁹. de sen. ex. lib. vi. Preterea ex quo excõicatio nõ fertur simplr sed respectu certe cause. vt qr in iudicio
dixit: nisi solueris tali: te excõico videtur tacite precessisse de
soluẽdo & respectu istius intercluſi ꝓcepti si nõ appellatur infra decẽdiũ transit snĩa in rẽ iudicatã. ℟. post Joh. an. nec respectu vinculi excõicationis poterit appellari ex quo ex taciturnitate illi ꝓcepto acq̃euit. ꝓ quo facit excõicatio lata sub
ꝺditiõe nõ habet amplius mixtã cãm appellãdi. facit qđ in
simili no. Jnno. in. c. sepe. de appel. vbi dicit q; si iudex pnũciauit aliquẽ ꝺtumacẽ: licet nihil tũc dixerit de expẽsis: tamẽ
qr veniũt accessorie ad pnũciationez ꝺtumacie. si postea cõ
dẽnat in expensis non potest ab ista ꝺdemnatione appellare debuit enĩ appellasse infra decẽ dies a tpe quo fuit pnũciatus ꝺtumax. Jsta enĩ ꝺdẽnatio est executio illius pnunciationis: nisi nũc modũ excederet in taxãdo. Jta dico in ꝓposito q̃n causa respectu incluſi debuerit iste appellasse infra
decẽdiũ: qr si nõ erat obligatus non poterat negari ꝓ supra
dicta q̃n fuerit immediate grauatus trãsiuit illa in rẽ iudicatam: qr videtur acq̃euisse ꝓcepto de soluendo: ergo nec respectu excõicationis suspendẽde poterit appellare: qr nõ habet
ampli⁹ mixtaz causam appellandi: & ad hoc vt appellatio suspendat vinculum excõicationis oportet q; sit legitima vt ꝓbatur in. c. licet. de senten. excõi. lib. vi. & potest etiaz attẽpta
re q; respectu absolutionis fiẽde ꝓceptũ incluſum fuit purũ.
argu. in. c. dilectus. de dolo & contu. & in. l. celsus. ff. de arbi.
licet conditio fuit facta respectu vinculi. voluit enĩz illũ excõmunicare: nisi soluerit infra terminũ ꝓfixuz. Jdem tamẽ posset dici si fuisset solutio etiam conditionalis: sed primũ plus
mihi placet. Et no. diligenter hanc rationem: quia nemo põderauit. Ex his apparet q; ꝺsideratio Jnno. Jo. an. & aliorũ parum aut nihil valet: quia siue vinculũ trahitur ad diem
ꝺditionis siue retro stant: tamẽ ꝓ me rationes supra facte &
ad ter. c. pterea. intelligendo q; fuerit illa exceptio in iudicio
lata potest respõderi ꝓ medium tps debeat capi taliter vt reducatur ad terminos iuris. s. q; ante elapsum decẽdiũ fuerit
appellatũ. vel dic q; appellat medio tempore immediate tẽporis. & sic decimo die cuz fuerit pfixus terminus in. xx. facit
qđ legi. & no. ꝓ bar. in. l. nemo arbitretur. C. de tẽpo. app. aut
talis excõicatio sub conditione fuit lata extra iudiciũ: & tũc
noua ꝺsideratiõe posset dici vt sufficiat q̃ncũq; añ ꝺditionẽ
existẽtẽ appellare: qr cũ hoc casu sit ℈ctus vt q̃si ℈ctus cuz sit
factũ extra iudiciale a solo iudice fctm̃ põt dici talẽ snĩaz sub
ꝺditiõe nõ grauare añq; existat ꝺditio. vñ causat̃ ꝟ aliq̃ obligatio etiã respectu spei. ar. in. c. ocertationi. de ap. li. vi. ꝓ ꝟ
adduco singulariter ter. in pall̃. ℟. i. & l. gay⁹. ff. de exc. tu. vbi
singulariter ꝓbatur q; tutorꝛe vel curatorꝛe dato sub ꝺditiõne non currit tps ad se excusandũ: nisi a tpe ꝺditionis extantis quasi tũc & non prius incipiat grauari. & ꝓ terr. in. d. l. pe.
& l. nõ tm̃. ℟. sub ꝺditiõe. ff. de bo. pos. ℈tiũ singulariter sentit
bar. in. d. ℟. biduũ. q; spãle sit ꝓpter auctorꝛitatẽ rei iudi. vt tẽpus ad appellandũ currat a tẽporꝛe sentẽtie: & non a tpe ꝺditionis extantis. qđ videtur innuere iurisconsultus q̃si secus
est in alijs actibus extraiudicialibus. nõ reddit aliquã rõnẽ
diuersitatis: sed collige rationẽ ex supradictis. & est notabile
dictũ ad munita. & tũc intelligẽdo q; snĩa excõicatõnis in. d.

e. Preterea. fuerit lata extra iudiciū non est vis tenere opi. Jo. an. q̄ appellatio ibi fuerit interposita post decēdiū. ꝛ si dicerres si non grauat ante cōditionē extantez qualiter admittit̄ appellatio ante sentētiam suspēdendaz: vt ibi ꝓfecto ꝟium videtur difficile. ſz potest dici q̄ appellat a futuro grauamine ex quo subest iustus timor de p̄senti. cle. sicut. ꝛ. c. bone. e. ti. qō no. p hoc remanēt soluta ꝛ declarata cōtraria formata p diuersa parte. ¶ Preterea vltimū ad qō rn̄deo ꝛ dico q̄ ꝓcedat nisi grauamē iteratur ex facto separato ꝛ distincto a grauamīe priori: vt qz semel fuit citatus ad certū actū ad locum nō tutū. Iste nō opposuit se p nūc subijcit se parte periculo si de nouo citatur ad aliū actū in eadez causa potest percipere: ꝛ si nō admittitur poterit appellari. vt no. in cōtrario supra formato. Idē dicēdū in similibus. secus autē vbi grauamē est successiuū respectu eiusdē actus a quo fuit infra decēdium appellatū. tūc enim nō potest amplius appellari. vt no. in cōtrario supra formato: ex quo actus de sui natura nō erit successiuus videtur iste nō appellādo illi actui ſm sui natura cōsensisse. vt videtur ter. in. c. qō ad ꝟsultationē p̄alleg. Idē videm⁹ in ꝺdēnato. Nam sup grauata si sententia fuit iniusta vsq; ad mortē inclusiue ꝛ nō pōt post decēdiū appellare. vt no. bar. in. l. qui vltimo supplicio. ff. de pe. ꝛ spe. in ti. de sen. excōi. §. vidēdū. ver. pozro. dixi pleni⁹ in. c. iurgātium. de re iudi. Idē est dicēdū in dānatis in metallū seu ad opus metalli vel aliā penā successiuā: nisi q̄s appellauit tpe debito nō potest relenari etiā si sentētia fuit iniusta: nisi a solo p̄ncipe. vt in. l. moris. §. iuste. cū seq. ꝛ. l. diui. ff. de pe. Et hec sufficiant ad laudem dei ꝛ omnium sanctorum.

¶ Disputata fuit hec supradicta. q. per dōm Nicolauz de Sicilia abbatem ꝛ decretorum doctorem in felici Seneñ. studio. Anno dñi. M. cccc xxx. ꝛ ad vtrāq; partē dubiorum respōdit dominus Franciscus archipresbyter fundeñ.

¶ Laus deo.

¶ Expliciūt Questiōes ꝛ Disputatiōes domini Nicolai abba. Monaceñ. doctoris excellentissimi. Impſſum itaq; in inclita vrbe Lugdunēſi per magistrū Johānē siberti alemanū. Anno dñice incarnatiōis Millesimo q̄ngentesimo. Die vero. xviij. mensis augusti.

Registrum.

aa, bb, cc, dd, sunt triterni. ee. quaternus.

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA POZNAŃ

